

**Een spiegelboeck inhoudende ses spiegels, waer in veel
deuchden claer aen te mercken zijn : seer cortwijlich ende
stichtelijck voor alle menschen om te lesen**

<https://hdl.handle.net/1874/36246>

Instituut De Voors
voor de Nederlandse taal
en Letterkunde aan de
Rijksuniversiteit te Utrecht

EEN

SPIEGELBOECK INHOVDENDE SES

Spiegels, vvaer in veel deuchden
claer aen te mercken zijn.

*Seer cort vvijslich ende stichtelijck voor
alle Menschen om te lesen.*

Nieu gevonden, ende Speelvijs in Dicht
ghestelt door IACOB D V Y M.

TOT LEYDEN,

By Ian Bouvensz. Anno M. DC.

Men vindtse te koop r Amsterdam by Hans Matthijsz. boeckver-
kooper inde Pas-caerte.

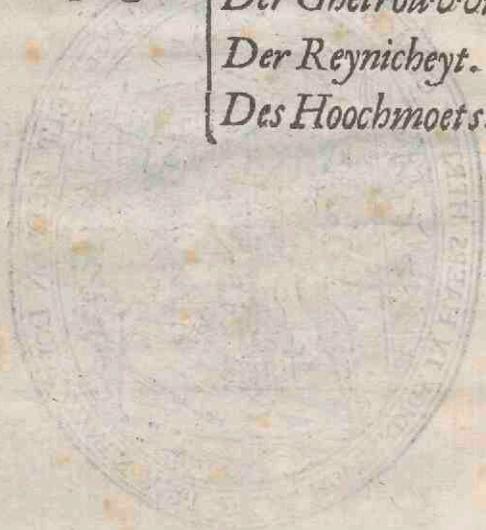
SPIEGELBOECK

INHOUDENDE SES

Spiegel van in veel dencken
daer men te merken sijn

van alle deelen van den menschen

- Den Spiegel {
- Der Eerbaerheyt.*
 - Der Liefden.*
 - Der Rechtvoordering.*
 - Der Ghetrouwicheyt.*
 - Der Reynicheyt.*
 - Des Hoochmoets.*

A E N D E E D E L E
M O G E N D E H E E R E N D E
S T A T E N D E R V E R E E -
N I G H D E N E D E R L A N D E N .

D E L E mogende Heeren,
also de daghelijsche erva-
rentheyt ons leert, dat on-
se alghemeen Nederduyt-
sche spraecke meer ende
meer verduystert, ver-
vreemt, ende bedorven
vvort door ontleeninghe
van vele so Latijnsche als Fransche vvoorden,
jae dattet so verde ghecomen is, dat sommighe
van dier meyninghe zijn, dat het niet moghe-
lijck en vvare in die selfde eenich heerlijck ver-
hael, veel vveynigher eenige fraye Dichtfelen
voorts te bringen sonder te gebruycken eeni-
ghe (jae vele) gheschuymde ende ontleende
Latijnsche vvoorden. So eest dat ick om het
teghendeel van dien voor te staen, beluft bin
dit mijn *Spiegelboeck* voor de hant te nemen,
om eenighe nieuuwe, constighe, ende nae mijn

beste ghevonden *Tragedien* ofte *Comedien* (soo men die van outs noemt) int licht te laten uyt gaen, om te toonen dat onse moederlijcke Nederduytsche tale rijck ende overvloedich ghenoech is om sulcks te vverck te stellen, ende te volbringhen. VVy hebben onder onse voorouders veel fraye ende constighe Dicht-stelders ghehad, vvaer af dat d'een *Vergilium*, de ander *Terentium*, de derde *Plautum*, ofte sommige andere hebben uyt den Latijn overgheset, ende cenighe onder haer, hebben veel oude Poë sien te samen gheraep, ende een constich ende vvel ghevonden vverck voorts ghebracht, doch in desen hebben sy den meestendeel onder haer ghemist, dat sy haer eyghen Nederduytsche spraeck ontceert ende veracht hebben mits het ontleenen van allerley Latijnsche ende uytheemsche vvoorden, ende vele onder haerlieden hebben cleyne acht genomen op de mate ofte veelheyt der Syllaben, makende hare regulen dan van thien, dan tvvaelf, ende dan vijfthien Syllaben lanck, al naer dat haer voor coemt, daer ons nochtans de Franssche Dicht-stelders eenen bequa-
meren

meren ende constigheren vvech zijn vvijsen-
 de, maken ende stellen alleen haer veirssen
 (soo sy die noemen) altijd op een maet, het zy
 van tvvaelf ofte van derthien Syllaben, oft
 (soo sy die noemen) *masculine* ende *feminine*,
 dat is van tvvaelf ende derthien overhandt,
 maeckende altijd op de seste Syllabe een cesure,
 dat is een af snijdinghe, oft op de vierde ofte
 vijfde, naer den eysch vant vverck, het vvelck
 ick hier in mijn Spiegheleboeck so seer hebbe
 ghesocht naer te volghen alst moghelijk is
 ghevveest, ende heb begantsch nieuwve (doch
 over lang gheschiede) Spieghele voort ghe-
 bracht, op dat ghelijck onse voorouders de
 Latijnsche *Tragedien* ende *Comedien* in on-
 se moederlijcke spraek hebben overgheset,
 de Latijnsche oock eenighe stoffe moghen
 hebben om uyt onse Nederduytsche tale ooc
 eenighe derghelijcken over te setten, ende die
 te veranderen ende verbeteren naer haren sin,
 ghelijck ick den lesten Spieghele mijns boecx
 daerom oock uyt den Latijne hebbe overghe-
 set, eensdeels om te toonen datmen sulck een
 svvaer stuck can in onse Nederduytsche spra-

ke ghevoechlijck af beelden, ende eenfdeels om daer in te veranderen, het ghenemy goet heeft ghedocht, de Latijnsche daer met den voet ghevende, datse dese mijn vijf Spieghels oock vvvel moghen veranderen, ende naer haren sin stellen.

Ick hebbe oock so seer alst my moghelijck is ghevveest gesocht te mijden alle harde, vvreedde, ende nieuve erdichte vvvoorden, ende heb so *Vergilius* seyt, *Tenui avena*, dat is met eenen ghemeynen stijl, ofte ghevvoonlijcke manier van spreken alle dinghen vvillen uyt drucken, om datse van eenen yeghelijcken te lichter souden moghen verstaen vvorden.

Voortijden, Edele Moghende Heeren, heb ick my in alle Tochten ende bescherminghen des Lants teghen den ghemeenen vyant laten ghebruycken, ende ten lesten hebbe ick my op de stercte van Lillo als Capiteyn over een vendel Knechten begeven, ende den vyant de selvighe stercte (naer mijn besten) helpen onthouden: doch daer naer op den Couensteynschen dijck in handen der vyanden ghevallen, ende opt Casteel van Namen ghevoert zijnde,
bin

V
bin aldaer tvveentvvintich maenden ghehou-
den gevveest, so dat ick doort langduerich vast
sitten groot gebreck in mijn beenen heb gecre-
ghen, so dat ick den ghevvenschten dienst des
Lants, metter daet niet can helpen volvueren,
daer ick nochtans allen uren bereyt soude zijn
so den noot sulcx vereyschte, inden dienst van
uvve E. M. te leven ende te sterven. Den selvi-
ghen dienst my nu belet, ende ick uyt mijn va-
derlant verdreyen zijnde, heb ick nu ledigē tijt
om mijnen geest (die doch niet rusten en can)
in dit mijn Spiegelboeck te laten vvercken, om
alle redenrijcke gheesten eenen voet te vvijsen
hoe dat sy haer behooren na de Fransche maet
te voegen, ende de oude maet (so sy die noemē)
te laten varē, hopende dat metter tijt van vele
sal nagevolcht, ende int goede genomen vver-
dē. Ende also de genegentheyt mijns gemoets
tot niemant stercker noch meer en is trecken-
de als tot uvve Edele Mogenthedē, onder vviēs
bescherminge het geheele Lant ende dē vvarē
Gods-dienst bevvaert vvort, So en heb ick niet
connen oft vvillen nalaten desen mijnē gerin-
gen arbeyt de selvighe toe te eygenen, hopen-
de dat

dedat uyve E. M. sulcx fullen int goede nemen, ende so het die selvighe aenghenaem is, dattet vele edele herten sal verryecken om onse ghevvoonlijcke moederlijcke tale in eeren te houden, ende andere om de rechte ende behoorlijcke maet in haer dichtfelen naer te volghen. Ende also dit mijn vverck tot gheenen anderen eynde en dient, sal ick mijn Edele Moghende Heeren de Staten generale der vereenichde Nederlanden, in de ghenade ende bescherminge des Allerhoochsten bevelen: uyt Leyden desen xxiiij^{ca} in Augusto, Anno 1600.

Vver E. M. Heeren Dienaer
Iacob Duym.

EPIGRAMMA.

DVm bello DVMIVS quassat meditata co-
thurno,

Tres meritis certant in sua vota dei,

MARS petit, & quod se dignum duce gesserit armis

Inscribit sacris militia ordinibus.

MVSA negat, quid enim si post vincatur amore

Carminis, hunc vatium nomine desituas?

At **P**ALLAS litem secuit, quianam bonus arte

Et Marte haec, inquit, gloria nata mihi est.

M. DIRVIVS.

A. D. C. L. VIRVM

D. IACOBVM DVYM,

*cum speculum officiorum,
edi curabat.*

GRandia moliri, quū vix mediocria possis,

Indignum multis arbitror esse modis:

At mihi criminibus multis obnoxius ille est,

Qui nil molitur, quum dare magna queat.

O utinam nostrę valeāt te, Duyme, Camanę,

Quod potes, audentem, condecorare satis.

★★ Nulla

Nulla tuos ausus nescirent secula, & omnis
Posteritas tanti vatis amaret opus.
Tu majora potes magnis dare pondera rebus,
Quale & cunque cupis, tale sonare melos.
Tu Batavæ nervos potes unus fingere linguæ,
Quâque superba tumet, tollere barbariem.
Et quod vix quisnam possit, non audeat ullus,
Audes: quodque audes, id quoque, *Duyme*,
potes.
Tu mores formare bonos feliciter unus,
Et specula ad mores tu dare vera potes.
Ex speculis maculas licitum est deprehendere
vultus,
Quæ solet artificis posse parare manus.
Stulte tui malè olent cum mores, non magis
ista,
Quæ colis assiduè tam bene, vitra juvant.
Sena parat vestris, quæ sunt mage moribus
apta,
Vitra, meus quondam, & nunc quoque,
Duymus, amor.
Ne pigeat tales in vita audire *Catones*,
Ne pigeat tantos *Musa* fovere viros.

Ὅς ῥα καὶ ἀργαδίων ἀραθ' ἦδει φάρμακα νῆσαν,
ὣν δία, δυσυχίας ἔμπλεός ἐστι βίβη.
Τῆτον ὁμῶ πάντες δόξης φασὶ ἄξιον ἔμμεν
Πολλάθ' ὁμῶ αὐτῶ πᾶς τις ἄποινα διδοῖ.
Τῶν δέ σοι ἀντιχάριν τίνα ὦ φίλε δάωμεν ἴσιν,
Τρίβον] ἀντι κακῶν φάρμακα κατὰ τρόπων;
Ὡς μὲν τοι ψυχὴ πρῶχει πολὺ σῶμα] β, ἔτω
Φέρτερός ἐς ἀνίην, ἢ τόδε ἐξακείων.

G. Coddam.

D'orange Lelie in Leyden, tot lof des Dicht-stelders.

Niet welen weten wy/mie zy te prÿssen eest,
Den Dichter of syn werl|die beyd' zÿn prÿssens waerdich,
Den ionstigen heer selfs| moeten wy prÿssen meest
Die hem met ionst in canst|t onswaert ghe'toont heeft vaerdich,
Iae noyt ghelaten heeft|in noot, alijt volhaerdich
Ons van als heeft versocht|theeft metter daet ghebleecken
Hoe vele spelen|schoon| hoe veel fraey wercken aerdich
Heeft elck een moghen sien| iae vol constighe treecken,
Den volcomen lofen| can niemant wel uyt spreecken,
Seer lieflick heeft hy ons| als Keyser gheregeert
Ons Lely-rancken zeer| uyt Vlaenderen gheweecten,
Hy heeft voormaer de const| op Helicon gheleert,
Gheluckich zÿn wy dat| met hem so is verkeert.

Voortjden was hy een| crychf-helt om raden goet,
Die tVaderlam alijt| heeft cloecklick voor ghestaen,
Mars had als Hopman hem| die was in daden vroet
Al ingheschreven vast| en veel eer aen ghedaen,
Maer de Musen wyt jonst| deden Fortunam vermaen
Die hem liet brenghen ras| in zyn vyanden handen,
Die schier twee Iaren lanck| hem niet en lieten gaen,
Maer setten hem wel vast| isy haer der grooter schanden:
Hy boot haer ghelts ghenoech| maer met groot onverstanden
Hebben sy hem ghebracht| tot onghesontheyt groot,
Hy voelt daghelicx noch| zyn langduerighe banden,
Seer vroom blijft zyn ghemoet| ghetrou tlant totter door,
Nemende zyn toevlucht| tot God in allen noot.

De Musen goet terfont| lieten de fonteyn schoor
Van Castalidis soet| en ginghen haer vercloecken
Sy vlochten te ghelyck| van Laurier een reyn croon
Daer met sy den Poet| ginghen lieflick besoeken,
Al moesten sy voorwaer| zyn ongheluck vervloecken,
Van vreuchden sachmen haer| nochtans danssen en springhen,
Sy wesen hem tot veel| oude constighe boecken:
Hem biddende wel seer| dat hy voor allen dinghen
De swaerheyt des ghemoets| en thert woude bedwinghen,
En in zyn verdriet hem| weer wou tot const begheven,
Al cannen qualick in| verdriet yet vrolicx singhen
Nochtans wilde hy doen| in zyn suchten en beven
Voortf-brenghen veel fray const| die hy daer heeft beschreven.

Tot Leyden comend' is| vanden Raet versocht,, hy
Ons ionghe spruyten die| waren in consten teer,
Met zyn bywesen vroet| als Keyser verknocht,, vry,
Om naer Camers manier| te zyn een wet, een leer,
Als wy't bedencken wel| hem coemt toe prijs en eer,
Zijn wercken ons betoont| bewijsent overvloedich:

Wy moeten hem van als/ loven en prÿsen seer
 Van zÿn const die hy ons/ heeft met ghedeelt so goedich,
 Hy heeft ons Camer vry/ besaemt ghemaect voor spoedich,
 En zÿn const sal voormaer/ eewelick by ons blijven:
 Rethoricam heeft hy/ gheert en ghemaect moedich,
 Sy sal hem onder haer/ gheleerden hooch in schryven
 Den goeden naem en faem/ sal eewelick beclÿven.

Elck mach dit Spieghele-boeck/ lesen en door sien,, wel,
 Ghy sulter deuchden veel/ en leeringhen in vinden:
 Veel ontchts leert u/ als quaet werck t'ont sien,, snel
 Als eenen spiegel claer/ salt u vleckten ontbinden,
 Een seer loflick werck ist/ ghestelt tot deuchts inden,
 Een werck ist dat niemant/ met recht can zÿn verfoeyende,
 Twaer goet dat elck den gront/ deses Boecx seer wel kinden,
 Dus prÿset doch met ons/ die zÿn In liefde groeyende,
 Den Poet ist wel weirt/ weirt dat hÿt hem is moeyende,
 Tot jonst in const is hy/ ghevonden ghereet,, waer,
 Tot reyn dichten is hy/ hem vroech en spade spoeyende,
 Des is hy weirt ghecroont/ naer Palladis weert,, claer,
 Met twee cranssen schoon al/ ist Zoylo leet,, daer.

In Liefde groeyende.

Tot lof des Spieghele-boecx.

SONNET.

GHy al die const bemint/ het zy oock van vvat staect,
 Doorvvandelt jonck en out/ dit schoon lustich preecl,
 Spieghele u in dit boeck/ en denct vvat een juvveel
 V desen crijchshelt schenct/ die vroom is in zÿn daet.
 Cloeck is hy oock in const/ dvelck hy u hooren laet,
 En thoont u vvat schat dat/ is des Eerbaerheÿts deel,

Hoe deuchdelick dat is/ der *Liefden* strael gheheel,
De *Rechtvoordering* goet/ betaemt den cloecken Raet,
Ghetrou te zijn, maect dat/ veel in noot bevaert,, zijn,
Reynicheyt is goet dat/ sy haer openbaert,, sijn,
Dyvelck u dit *Spiegel-boeck*/ haest sal maken bekint.
Vliet *Hoochmoet* doch in als/ vvilt die verachten,, sel,
Eert dit boeck, en doet nijt/ uyt u ghedachten,, snel,
Ter ceren van hem die/ daer schrijft *Reden verwint*.

Liefde is crachtich.

C. W.

Op het Spiegel-boeck van

I. IACOB DVYM.

DE selfde hant/ die eertijts heeft gedragen
Naer Gods bevel/ een claer rech/vaerdich sweirt,
Vvaer met dat hy/ cloecklick heeft afgeweirt
Die *vaderslant*/ wilden veel drux aen jaghen:
De selve hant/ sietmen in dese daghen
Dat sy reyn draecht/ de pen seer hooch vermeirt,
Daer mede sy/ volbrengt wat 'thert begeirt,
Dwelck is 'tgedicht, dat elck een sal behagen:
Spelen seer schoon/ ses int getal veruaet
Tsamen gestelt/ constich op Fransche maet,
Heeft dese hant/ fraey sinnelick doorroghen,
Leerlick, stichtlick/ voor ionck en out te gaer,
Cluchtich vermengt/ recht schijnend' of het waer
Niet uyt het hert/ maer uyt den DVYM gesoghen.

Een ander Sonnet.

CLuchtvijs men segt/ coemt uyt den *Duym* ghevloten
 Een nochtans' thert/ heeft sulcx alles bedacht:
 Een hert seg ick/ dat nergkens naer en tracht
 Dan naer reyn const/ diet sulcx noyt heeft verdrotten.
 'Tschijnt vreemt verstant/ niet vreemt nochtans gesproken,
 VWant sonder *Duym*/ is dit vverck niet ghevvracht;
 Iae sonder *Duym*/ vvaer' tverck noch onvolbracht,
 Des moet den *Duym*/ de eer zijn toegheschoten:
 VWant desen *Duym*/ vyens hert is bekint
 In daden vroom/ die met *Reden* verwint,
 Heeft vvel verdient/ van twee cranssen' tbeschincken:
 Erst als *Crijch*/ helt/ den crans van *Popelier*,
 Dan als *Poet*/ den crans van *Lauverier*,
 Diemen op' thoof/ lustich mach sien blincken.

Een ander Sonnet.

SEs Spiegels jent/ zijn ons gebracht ten toon,
 D'eerbaerheyt eerst/ daer naer der *Liefden* seyt,
 Rechtvoordering/ en der *Ghetrouvicheyt*,
 Der *Reynicheyt*/ met oock des *Hoochmoets* loon.
 Dus die u tel/ spiegel en zijt gewoon
 In spiegels broos/ om te sien het bescheyt
 Vwes ghesichts/ coemt nu en' thert bereyt
 En spiegelt dat/ in dees spiegel en schoon:
 Ghy sult hier sien/ niet alleen u aenschijn,
 Maer oock den glants/ van' theele lichaem dijn,
 Dwelck u sal doen/ veel goe leeringen mercken:
 Door siezse wel/ laetse u oock doorsien,
 So mach u vrencht/ en deucht, van haer geschien,
 En u gemoet/ sal tot goet, oock verstercken.

De selfde totten Dicht-stelder.

SONNET.

O Reyn Poet / als ick u verck aensach
Soreynghedaen / so const ick ghedreven,
So docht my dat / ick sach u weder int leven
Een Pollion / oft dat sonder verdrach
Een Maro nieu / u was comen aen den dach,
O soet Poet / al dat ghy hebt gheschreven
Acht ick lofbaer / en uvel u waert hoch verheven,
Iae boven al / dat men bedencken mach.

Te slecht ben ick, om prÿsen u const net,
Maer Fama met / haer gulden trompet
Blaest over al / iae schier ten Hemel binnen.

So dat of schoon / steruen moest u lichaem,
Ghelyck alst sal / so blijft u hooghefaem,
Onsterffelick / onder die const beminnen.

Ick vvensch om 'tbest.

Celosse.

G. V. H.

SONNET.

Coemt ghy *Atheensche* nu/ vvelspreeckers t'samen al,
 Coemt ghy *Cyreensche* met/u vvel-clinckend' ghesanck,
 Coemt *Pythagoras* volck met u reyn levens d'vanck,
 Ghy *Scipioonsche* coemt/ met u cloeckheyts gheschal:
 Coemt v'wie ter vverelt v'vilt/ vermeerderd doch 'ghetal
 V nu te prijfen haest/ metten lofflicken dank,
 Hem die dit vvaerdich stuck/ voorts brengt als soeten dranck
 Voor haer die daer noch zijn/ in dit v'reemt duyfter dal,
 Op dat sy souden sien/ haer verleydende v'veghen:
 V'vant eenen Spieghel ist/ voor die in blintheyt pleghen
 Haer eyghen siel en lijf, te brenghen in veel sv'vaerheyt.
 Desen Spieghel die toont/ elck een zijn hert van binnen,
 En verclaert menich mensch/zijn verduyfterde sinnen,
 Sieter stoutelick in/ ghy bevindet metter v'vaerheyt.

De selfde een Balade.

Vwen naem die wort nu/ niet om volpruysen,, groot,
 O Duym met u fracy werck/ goet tot t'smenschen leeringhe
 Te recht eenen Spiegel claer/ die elck can wysen,, bloot
 Den wech der deuchden waer/ die sonder afkeeringhe
 Behoort gevolcht te zyn/ met grooter begheeringhe,
 Veel deuchden verhaelt hy, die God oock wel behagen:
 Oock eenen spiegel der/ Vrouwen lofs vermeerdinghe,
 Die haer mans sulcke trouw/ ter noot hebben gedragen.
 Coemt spiegelt u al die/ met veel blintheyt naer iagen
 Haer eygen bederf quaet/ door boose wercken sel,
 Coemt oock die bedroeft zyt/ en oorsaeck hebt te clagen,
 Spiegelt u ghy sult veell/ gebreex haest mercken,, suel,
 Een anders vleck leer u/ toz allen percken,, wel.

L Of tu ver eeren,, soet/ alijt vermeerden,, moet
L O *Duym* die door dit vverck/ nu vvoort verheven,, vry,
Het vvelck ons leeren,, doet/ ontucht te keeren,, vroet,
Seer stichtelick hebt ghy/ voor elck gheschreven,, bly:
Lof heb u hant die door/ Gods hant ghedreven,, zy:
Lof heb uyven gheest die/ van Gods gheest gheftiert,, is,
Den Laurier croon vvoort u/ tot loon ghegheven,, vry,
Des betaemt dat u hoeft/ daer mer zy gheciert,, vvis,
Die *Rhetoricam* hebt/ ghecert en gheviert,, fris.

Liefde sticht vrede.

G. van Hooen.

TOTTEN LESER.

Ersame jonstige Leser, ick heb hier in dit tegenwoordich Boec voorgestelt sommige, ja vele denckde, om dat elc wie dattet zy, die soude mogē leeren navolgē, ende al vint ghy in ertelicke Spiegelts enige licht vaerdige ende ontuchtige personagie, als daer zyn Boosen Wil, Onmatigen Lust, ende meer andere, en hebbe die niet voort gebracht om datse van eenige sonden nagevolcht worden, maer om dat elck soude aenmercken haer quaet eynde, ende de quade belooninge die haer is overcomē: tot een les dat elck behoort haer ende haren raet te schuwen. Ic heb int geheele Boec voorgewent verscheyden manieren van dichtselē, als niet Willende aen een of twee gebonden zyn, gelijk de Latijnschen groote veranderinge ende verscheyden manieren van Carmina by gebracht hebbe, als daer zyn Hexametra, Pentametra, Iambica, Sapphica, ende andere meer: ende de Fransche verses, Heroikes, Masculines, Foeminines, Balades, Sonets, ende meer diergelijcken: So sullen wy dan oock gebruycken verscheyden dichtē, als daer zyn Refereyn-dicht, regel-dicht, overander-dicht, ende so veel ander als 't werck is uyt-cysshende, doch alle de regels van elcke Scena oft uytcoomst op eene maet, het zy van 't waelf, derthien oft meer oft min syllaben: sommige veersen tellen wy alleen de syllaben oft sy dichtē ofte niet, ende sommige tellen wy alleen die dichtē op de Fransche maniere, ende hebben op de selfde wyse gemaect heele boecken, als daer is dē Spiegel der Liefden, der Getrouvicheyt, ende der Reynicheyt, om te thoonen dat wy 't in onse tale oock so wel connen als de Fransche, doch en begeeren daer niet aen gebonden te zyn. Ick en hebbe niet Willen volghen de groote forchvuldicheyt die de sommighe in cleyne Wercken soecken te volgen, als Willende binnens regels ooc gebruycken seeckere lengde ende cortheyt van syllaben, daer met sy haer eenē vreedē ende stercken toom inden mont legghen, daer mede sy bedwonghen worden dicwils haren sin te bederven, ende veel harde ende nieu gefochte woorden voorts te brengen, so dat den Leser menichmael wel soude eenen uytleggher behoeven om die te recht te

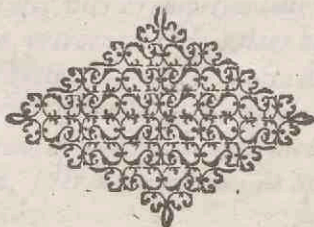
verstaen: hebbe daerom sulcx naergelaten, om dat de ionge maech-
 den, ende wie datter oock zy, siende onse gemeyne maniere van spre-
 ken, alles te beter verstaen souden: alleen hebben gade gheslagen dat
 in alle reghels de sesste syllabé een cesure ofte afsnydinge can verdra-
 gen, gelyck wy tot dien eynde gebruycken int midden des regels | dit
 teecken, biddende den Leser dat hy int lesen sulcx wilde voorby gaë
 als of daer niet en stonde, op dat den sin int lesen niet bedorven en
 worde. Wy hebben oock (maer meest inden sessten Spiegel) de namen
 der menschen naer het Latijn gestelt, dan alleen twee ofte drie ver-
 andert, als Andromache ende derghelycken. Wy ghebruycken oock
 somtijts het vercorten der syllaben, geteekent met dit ' teecken, en-
 de daert niet en staet, en willen wy gheen met allen vercorten, niet
 willende daer aen ghebonden zyn. Wy en hebben oock niet ghesocht
 te volgen sware ende constighe dichtselen, als daer zyn dubbel-dich-
 zen, retrograden, ende derghelycken, die dickwils den sin ende eygen
 spraeck bederven: Wy en houden oock voor geen redyten dan die bin-
 nen de veertich regulen zyn, ende en begheeren die oock niet soo ey-
 ghentlick ondersocht te worden als sy wel moghen in een Resereyn,
 ofte een cleyne werck ghesocht worden. Biddende den Leser dat hy
 met dese onse ghemeyne const wil voor lief nemen, ende ons alles
 ten besten houden. Wy hebben de groote sorchvuldige ondersoekin-
 ghe naer ghelaten, niet om dat wy't niet en connen, maer omme dat
 den sin ende t'verstant onser meyninghe niet en soude verduystert
 worden.

D E N
S P I E G H E L D E R
E E R B A E R H E Y T ;

Ghenomen uyt seecker Boeck dat ge-
naemt vvort *Histoires Tragiques*; in dicht
ghefelt op de maniere van een Tragi-comedie,
dat is van heerlicke menschen, vviens
bedrijf eerst droevich, doch de
uytcoemst blijde is.

Door I. D V Y M.

*Eerbaerheyt is een deucht
Die somtijts 'thert besvvaert,
Maer naer brengt groote vreucht,
Als Elips hier verclaert;
VVel haer die d'eer bevvaert.*

Reden vervvint. I. D.

Een cort onderricht.

SO daer yemant waer, die desen Spiegel de volcke
speel wijs begheerde voor te stellen, sal het Raduys,
Taneel, of soot sommighe noemen, den Speel-waghen,
so maken, dat des Coninck Hof come naest het midden
op d' een zijde, ende int midden sal ghestelt worden eenen troon,
ende een stoel daer in, t'wee of drie trappen hooch staende: In
desen stoel sal den Coninck sitten inde eerste uitcoemst vande
derde Gheschiedenisse. Het huys van Elips sal staen so verre op
d' ander zijde alst moghelick zy, daer sy, haer Vader, Moeder, en-
de Broeders sullen uyt ende in gaen. Vleschelicke begeerte ende
Quaet ingheven sullen uyt ende ingaen int Hof vanden Coninck
als zijne dienaers. Als Elips ghecroont is, gaet sy met al die by
haer zyn, int Hof vanden Coninck. Den Coninck seer costelick ge-
cleet met de Croon opt hooft, ende den Scepter inde hant, moet by
hem hebben t'wee Pagiën ende t'wee Hellebardiers, die altyt van
verre moeten blijven staen: Vleschelicke begheerte ende Quaet
ingeven moetē gecleet zyn als lichte Edel-lieden op zyn Engelsch
het Hof dienend. Elips moet costelicken gecleet zyn als eene
Gravinne, jonghe weduwe zijnde, met een Staet-dochter achter
haer. Elips Vader moet stadich gecleet zyn als Raet vanden Co-
ninck, ende zyn Huysvrou oock starich, doch al int swart als een
oude Ioffrouw: de Broeders van Elips als jonghe Ridder. Daer
moeten noch zyn drie ofte vier Trompetters die voor den Coninck
gaen, als by met Elips, gecroont zijnde, naer het Hof gaet. Daer
moet noch zyn eenen gecleet als een Poët ofte die den Dichter is
want Spel, zyn cleederen moeten lanck zyn, ende daer op ghegort
met eenen Laurier crans op zyn hooft: dese moet de voor ende
besluit-reden segghen. Hier naer hebben de Speelders haer te
reguleren.

3

*De namen der ghener
die haer dit Spel zijn
moeyende.*

Den Dichter oft Poet.
Vleeschelicke Begheerte.
Quaet Ingheven.
Coninck Eduard.
Elips Gravinne.
De Vader van Elips.
De Moeder van Elips.
Drie gebroeders van Elips.

4
De voor-reden of soment plachte
noemen, de Prologhe, ghestelt in regel-
dicht, al van xiiij. syllaben.

Coemt siet ghy Maechden al, siet desen spiegel
aen claer,
Coemt ghy schoon Vrouwen laet / u sulcx ter herten
gaen naer,
Het geen ghy nu sult sien, van een Elips de schoone:
Siet wat eerbaerheyt hier / nu weder vaert tē loone:
Siet stant vasticheyt wat / dat is voor een groote
deucht, (te vrencht,
Al vallet int eerste suer, t'wort naermaels een groo-
En de verelt int lest, u groot elicx acht en eert:
Diana is hier af / u meester s', sy u sulcx leert,
Sy en voude de mans, noyt eenich geloof gheven,
Maer in eerbaerheyt reyn, volbracht sy al haer leven:
Al den gesmeerden praet / der Vryers verachtende,
Noch geensins bedens daechs, dees malle liefs slachtēde
Die luttel passen op / het gene dat eerbaerheyt prūst,
Gelijc Elips ons claer, als in eenen spiegel wūst,
Dat eerbaerheyt is die / elc een behoort te loven.
Een Coninc was op haer, in liefde seer verschoven,
Als Eduvvaert van haer, vierich een vrundtschap
versocht

5
Met schriften, met gheschenck, iae met al dat hy oock
mocht,

Sy en v'vrou zijn ver souc, int minste doch niet hooren,
Mits het tot oneer v'vas, so stopte sy haer ooren:

Vader, moeder, noch ooc / v'yanden ofte v'rinden
Costen ver v'erven yet, noch geenē v'wech gevinden
Om haer eensins te doen, in oneer te v'wandelen:

Met een scherp mes dacht sy / haer selfs te mishandelē:
Des Eduvvaert die haer / niet en v'wilde verlaten,

Heeft tot een Coningin, over zijn ondersaten
Haer gestelt, ende so / haer tot zijn huysvrou getrouw,

Dus nu ghy maechdē teer, Elips bedrieff hier aēs chout,
Het steruen verkieft sy, om haer eer niet te crincken,

Sy v'vortter om gecroont, v'vilt doch al hier op dinckē:
Hoort, siet, en sv'vijcht, v'vilt doch / al ons voort stel

verstaen,, v'vvel,
Soghy u eerlic draecht, t sal u altijt vergaen,, v'vvel.

De eerste uytcoemste van
d'eerste Gheschiedenisse, gestelt
in Reghel-dicht: vvaer af d'eerste is een
Rondeel, ende de reste al van derthien ende
tyvaelf sillaben.

Vleeschelicke begheerte.

GAen vvy naer tHof, vvaer blijfdy so lang?
De Coninck sal, claer naer ons vvachten.

Quaet ingheven.

Ick en heb gheen/haest my is so bang.

Vleeschl. beg.

Gaen vvy naer tHof, vvaer blijfdy so lang?

Quaet ing.

Ick cruyt schier voort, al vvaer ick een Slang,

Maer segt my vvat/doet u so jachten?

Vleesch. beg.

Gaen vvy naer tHof, vvaer blijfdy so lang?

De Coninck sal, claer naer ons vvachten,

VWant zijn ghedachten al, zijn hoe aen lief gheraken.

Quaet ing.

Tfuer moet eerst geproeft zijn, sou het soet na vvel smaken,

Al lijdt hy vvat ghepijn, de liefd' vermach dat al.

Vleeschl. beg.

So dit noch vvat tijts duert, hy vwort rasende mal,

Hy vwort doch gheheel blind, en in liefden ontfteken.

Quaet ing.

Voortijden en mocht hy, van gheen liefd' hooren spreken,

Lancien breken vvas/ inden crijch zijn versouck.

Vleeschl. beg.

Hy vvon daer by Pouiers, eenen slach in als clouck,

Als hy den Coninck daer/ van Vranckrijck lang gheheten,

Clouc-

7
Cloucklick ghevangen nam, en naer zijn hooch vermeten
In Englant op den Tour, vast te bevaren sont.

Quaet ing.

Den Franchoysen vvas hy/ vyant tot aller stont,
En de Schotten en liet / hy oock nieuwers met vreden,
Die daghelix van hem, dapper vverden bestreden,
Hy socht haer heel en al, te schenden met ghevvelt.

Vleeschl. beg.

Hy hadde teghens haer, tot Stadthouder ghestelt
Een seer vroom edel Helt, Montagu van byname.

Quaet ing.

Die door een cloecke daet, trachte nae een goe fame,
En creech het Graeffschap so, van Salberick te loon.

Vleeschl. beg.

Hy vvorde met den Graef / van Suffort voor de croon
Naer Vlaenderen gheschiet, om vvar goets uyt te richten.

Quaet ing.

Hy vvort ghevanghen ras, den moet sachmen hem svvichten,
Dvvvelck zijn Graeffschap haest moest / ontgelden metter daet.

Vleeschl. beg.

VVant de Schotten terstont, sochten over al raet
Om van tgheleden quaet, haer eens al te verghelden,
Aen den Enghelschen cant, sy seer de pijpen stelden,
Tot dat belegert vvert, Salberick dat Casteel.

Quaet ing.

Met schieten meenden zijt / te vernielen gheheel,
Maer de Coninck heeft sulcx / al te seer haest vernomen.

Vleeschl. beg.

Metten Legher is hy, terstont te veld' ghecome,
De Schotten vloten al / vveer snellick in haer lant.

Quaet ing.

De schoon Gravin die creech / vvvel haest goet onderstant,
De Coninck deet voor haer / veel dat moeste bekinnen.

Vleeschl. beg.

Daer vvaft juyft datmen dees/ liefde eerst sach begin nen,
Beminnen moest hy haer/ zijn hert vvorde doorstrackt.

Quaet ing.
Hy creech haer al te lief/ tis schand' datment verhaelt,
Tis vvaer dat niet en faelt/aen sien deed' hem ghedinken.

Vleeschl. beg.
Elck sach claer eer en deucht/ neffens haer schooheyte blinckē,
Tvvvelck dede crincken seer/ therr vanden Coninck goet.

Quaet ing.
Maer isser niemant die/ den Graef onderstant doet,
Heeft hy niet metter spoet/ verlossinghe vervorven?

Vleesch. beg.
Hy is comende uyt/ tgevanghenis ghestorven,
Des is tot Salberick / het lant nu sonder Heer.

Quaet ing.
Dat quam den Coninck vvvel/en dan so hielp oock seer
Dit onderstant dat veel/int stuck behoort te vvercken,
En vleeschlicke begheert/ doet de liefde verstercken
Met eenen heeten brant/ ontfunct ghy tConinckx hert.

Vleeschl. beg.
Neen, u ingheven quaet/ dat vermeerderd de smert,
Dvvvelck daer ontsteect dat vier/ dat ick dan stijfcan blasen.

Quaet ing.
Door liefde doet ghy hem/ schier half sot zijn en rasen,
Ghy condt hem asen met/ den vleeschelicken lust.

Vleeschl. beg.
Neen, door 'tingheven quaet/ comeral in onrust,
VVant oorloch en tvvviest eerst/ door u in het Lantraecte.

Quaet ing.
Paris door u dats claer/ schoon *Helenam* ontschaecte,
Daer door Troyen de stadt, in rood' colen stont naer.

Vleeschl. beg.
Neen, u ingheven valsch/ vvas daer af den vont claer,
Ghy vvaert die brocht t' groot' paert/ door de gebroken vesten.

3
Vvy zijnder voorvvaer tvvee/vvie kent hier doch den besten,
Maer men sal eer lang sien/vvie den Coninck bemint.

Vleeschl. beg.

Vvat sou den Coninck doen/hy is van liefde blind,
En nieuwers toe ghesint, dan met de bruyt te bedde.

Quaet ing.

Hy crijchtse noch int lest/ja eer lang so ick vvedde,
Hy can haer derven niet/hy hevet kint te lief.

Vleeschl. beg.

Sy stelet Coninckx hert/al vvaer sy eenen dief,
En als hy by haer coemt/hy vvilder niet af scheyden.

Quaet ing.

Hy spreekt haer so schoon toe/

Vleeschl. beg.

Hy vveet so vvel te vleyden,
Maer vvat helpet als sy/ghéensins naer hem en hoort.

Quaet ing.

Bidt haer den Coninck yet/sy hout haer heel ghestoort,
Heel spijlich is sy doch/sy laet hem int verfeeren.

Vleesch. beg.

Gaen vvy den Coninck by/vvy sullen hem vvel leeren
Hoe hy dees Bruyt nu crijcht/ten mach niet toeven lang.

Quaet ing.

Haer ouders moeten vvy/benout maken en bang,
Dat sy den Coninck selfs/comen spreken en vrijen.

Vleeschl. beg.

Neef, ons beyder bedrijf/moet altijt vvel ghedijen,
Ons beyden moet doch de/vvijf heyt bevolen,, zijn.

Quaet ing.

Hy is vvel vvijs die coemt/tot onser scholen,, fijn,
VVant datmen ons betrouwt/al te vast ghesloren,, is.

Vleeschl. beg.

Ia als vwater dat door/eenen teems ghegoten,, is,

Gaen vvy ons maken dan/ als maets cloecklijck te been.

Quaet ing.

VVy twee bringhender veel/ in groot bitter ghevveen,
Maer vvat ligter ons aen/tis naer ons behaghen,, vvel,
Cleyng henuuecht sietmen naer/menichmael beclaghen,, fel.

Gaen in.

De tweede uytcoemst vande eerste gheschiedenis in Regheldicht ghestelt al van rwaelfsyllaben.

Eduaert den Coninck, Vleeschelijcke begheerte,
Quaet ingheven.

Den Coninck.

VVat helpt doch al de macht/van deser aerden,, fier?
VVat is rijkdom? vyat is/ 'tghevvelt van vvaerden,, hier?
Dat ick Britaingnaen heb / ja ben Coninck crachtich?
VVat helpt my de schoon croon/van Enghelant machtich,
Als ick onsfachtich heel/om eene moet leven?
Een die ick bemin doet / my in onrust sneven,
Tis te vergheven niet / sy mijns der schanden groot,
VVat helpt dat ick veel volcx / heb in mijn landen groot,
En dat ick een alleen / niet en mach ghecrijghen,
Tot mijnen lust, en vvil / ick cans niet versvrijghen,
Een heel slechte Gravin / van mijn onderfaten,
VVat is een Prins te zijn / boven allen staten,
Alffer en is gheen liefd' / noch onderdanicheyt,
My gheschiet vvel groot leet / en groote clanicheyt,
De liefd' is veel te groot / sy berooft mijn sinnen,
VVil ick gaen, blijf ick staen / vvat vvil ick beginnen,
Oghy der minnen strael / ghy doorsnijt my het hert,
VVat helpt my svverelts goet / so ick nu blijf in smert,
Een alleen ist die my / aendoet dit svvaer verdriet,
VVAert doch een machtich Heer / sulcx soud' ick achten niet,
VVant ick soud' soecken hem / te leveren den slach,

*De Coninck
coemt uyt
gheheel ont-
stelt zynde.*

*De Coninck
staet geheel
verbaest.*

Maer dat dees liefde my / niet en geeft vvat verdrach,
Dat quelt my, en maect my / schier rasende onstelt,
Sal ick haer minnen noch / oft met cracht en ghevvel
Laten ontschaken nu / ick moet doch raet soecken.
Hou mijn dienaers vvilt u / ras hervvaerts vercloecken,
Voor 'tgheen ick u beveel / vvilt neerstlich forch draghen.

Vleeschl. beg.

*Vleeschelijc-
ke. bezheerte
ende Quact
ingewen co-
men wt.*

Hier zijns bereet naer / des Majesteys vragen,
Om vvcl vlytich in als / te doen haer gherieven.

Quact ing.

Moghende Coninck segt / vvat is u believen,
Tot u Majesteys dienst / zijn vvy altijt bereet.

De Coninck.

Vvat vvilt ghy dat ick seg / dat ickt selfs niet en vveet
Oft ick levend' oft doot / bin tot deser uren,
Gae ick, stae ick, 'thert doet / my altijt beruren,
Al moest ick vuereh crijch / teghens mijn vyanden,
Al vvoumen nemen my / mijn steden en landen,
So vvaer ick doch so niet / beroert in mijn ghemoet,
Als ick nu ben, o liefd' / ghy ghelijct vvcl heel soet,
Maer die u proeft vint u / so giftich als regael,
D'een hert maect ghy heel saecht / d'ander herder dan staet,
En so brengt ghy ons dan / in duysent onrusten.

Vleeschl. beg.

Dat u Majesteit volch / al zijn thersfen lusten,
Volbringt doch uvven vvil / laet u niet bedroeven.

De Coninck.

VVaert met segghen te doen / maer ick moetet proeven,
Haer overschoonheyt doet / mijn ghemoet onstellen,
Haer zeechtbaerheyt seer soet/bringt my in 'tghequellen,
VVant al siemen de Son / een schoon roos ontluycken,
VVat ist ghesicht, so men / haer niet mach ghebruycken?
So vaer ick voorvvaer oock / met dit schoon vroulijck zaet,
So ick haer derven moet / daer mijnen sin nae staet,

Ick

Ick blijf mistroostich heel / d'welck ick my moet schamen.

Quaet ing.

Neen, neen, nimmermeer niet / 't sal anders beramen,
Heer Coninck ghy crijcht haer / seer haest tot uvven vvil.

Vleeschl. beg.

Denct dat ghy haer vast hebt / leeft vry sonder gheschil,
VVant uvves hertsen lust / vvort in u haest verfrayt.

Quaet ing.

Ghy crijcht haer met vvil oft / met ghevvelt, vveest ghepayt,
Met soete vvoorden vveet / ick haer te bestrijcken.

Vleeschl. beg.

Ghy en vint tot sulck vverck / nieuwers ons ghelijcken,
VVy staen den Coninck by / als trouwe dienaren.

Quaet ing.

So vvy vermoghen yet / vvilt ons gheenfins sparen,
Ghy hebt doch gelt en goet / van als overvloedich.

De Coninck.

Vleeschlijck begheert maect my / tot oncuyf heyt spoedich,
Quaet ingheven stout my / tot cracht en ghevvelt, schier,
Maer so my het ghemoet / noch naer de deucht helt, hier,
So ist dat hope my / noch vvat troost gheven can,
Des dunct my best den brief / aen haer gheschreven dan,
Noch eens te senden, oft / my sulcx vvat mocht boeten,
Och brief, brief, vvilt my doch / d'allerlieffte groeten,
VVilt verfoeten den druck / haect blijde tijdinghe,
Dus mijn dienaer rast u / gaet om verblijdinghe,
Volbringt doch mijn bevel / gaet by de lieffte schoon,
Kust my de handen eens / van mijnder herten croon,
Ghebiet my seer tot haer / tot haren dienst ghereet.

Vleesch. beg.

Heer Coninck van sulck vverck / vveet ick al 'trecht bescheet,
VVant al vvaert haer oock leet / sy doet u ghenoghen,
Ick gae, ick hoop 'tgheluck / sal u 't samen voeghen.

De Coninck.

Gaet in.

no

Gaen vvy dan oock naer 'thof / met droevighe ganghen,
 Naer zijn vvedercoemst sal / my het hert verlanghen,
 In sichten, in angst my / het ghemoet somtijts, beeft,
 Nochtans een minnaer goet / op hoop noch altijt,, leeft.

De eerste wytcoemst vande tweede gheschiedenis, het beginsel daer af in Refereyn-dicht, ende de rest in Regel-dicht, al t'samen van t'waelf Syllaben.

Elips de Gravin, Vleeschelijcke begheerte.

Elips.

Elips spreekt
 alleen voor
 haer huys
 gaende.

Och dees liefd' boos en vals / des Coninx benout,, my,
 Ick en vveet schier vvaer my / nu vvenden oft keeren,
 Al zijn voornemen quaet / maect mijn hert verflout,, vry,
 Die liefd' diehy my draecht / is gheen sins ter eeren,
 Ter schanden soeckt hy my / o eevvich verfeeren,
 Maer neen, liever heb ick / duysentmael te sterven,
 Ick pas op Coninck niet / noch op groote Heeren,
 Al cost ick oock door haer, *Cresens* schat vervverven,
 Liever heb ick my 'thert / te laten doorkerven,
 Dan int minst mijn eer te / krincken eens ghedooghen,
 Een eerbaer vrou mach noch / alle vreucht beerven.
 Als eenen Diamant / blinckt in smenschen ooghen,
 Oft als eenen Lourier / die niet can verdrooghen,
 So is d'eerbaerheyt oock / by de vrouvven claerlijck,
 Een eerbaer vrou mach haer / cloeckmoedich vertooghen
 Ter vverelt by elck een / niet is haer besvvaerlijck,
 Met een opherecht hooft / gaet sy openbaerlijck,
 En biet elck het ghesicht / sonder achterdincken,
 Op haer vvesen eerbaer / neemt elck acht een paerlijck,
 In haer sietmen de deucht / als de claer Son blinken,
 Maer dees valsche liefd' doet / my nu den moet sincken,
 En ick en vant my noyt / so besvvaert totter doot,

Oft een Coninck doek meynt / so mijn eer te krincken,
 Voorvvaer hy is verdoolt / dat seg ick hem vvel bloot,
 En al vvaer hy oock als / *Alexander* so groot,
 So en sal hy daer niet / schenden mijn suyver jeucht,
 VVant eerbaerheyt is vvel / der vrouvven meeste deucht.

Vleeschl. beg.

Tis tijt dat ick my naer / 'tConinckx bevel raffe,
 Ick moet sien dat ick vvel / op den haspel passe,
 VVant den Coninck verlangt / naer mijn coemst met allen,
 Ick dacht noyt dat sulck volck / so oock kosten mallen,
 VVtsinnich vvoert hy noch / can hy haer niet krijghen,
 Voorvvaer hy dunct my sot / sulcx moet ick vvel svvijghen,
 Soud' ick juyft so seer veel / van een schoon pop houvven,
 Daermen vint sulck ghetal / van peirlen van vrouvven,
 Voorvvaer ick en sou niet / ick segt al te voren,
 Dat al sotten zijn die / moeyte doen verloren.

Elips.

Hier gae ick dus alleen / my vvat vermayden,, hier,
 VVant ick seer forch dat my / yemant coomt vleyden,, schier,
 Met 'tConinckx liefde boos / die my maect t'onvreden,
 Zijnen dienaer coemt daer / och is dir oock reden,
 VVat sal ick nu gaen doen / vvil ick van hier vluchten,
 Neen ick en trouvven niet / vvaer voor vvil ick duchten,
 Standtvasticheyt is 'tbest / in alles te toonen.

Vleeschel. beg.

Dat ick goe tijding brocht / hoe soud'ment my loonen,
 Duysent croonen vved ick / vvaren nieuuvvers so goet,
 Dus vvil ick my tot 'tstuck / gaen voeghen metter spoet,
 Maer siet doch eens hoe soet / gaet sy daer vvandelen,
 Deed' hy niet qualijck die / haer vvou mis handelen.
 VVeest ghegroet o Gravin / edel bloeme seer jent,
 Coninck *Eduwaert* my / nu in aller vlijt sent,
 Om zijn jonst u bekent / mits desen te maken,
 Vhanden sneeu-vvit / met een vierich blaken,

Vleeschelike begheerte coemt nyt, ende spreekt verre van Elipsstaende.

Elips word des Coninckx dienaar ghe-waer.

Hy gaet by haer.

Kust.

Kust hy om u ghenaed' / in alles te believen,
Aen u schoonheyt sent hy / dees minnelijcke brieven,
VViltse ontfanghen, en / die oock vvel doorlesen.

Hy present
seert haer de
brief, maer
sy en wil hē
niet ontfan-
ghen.

Elips.

Brieven ontfanghen, neen / dat en mach niet vvesen,
Een eerbaer vrou moet haer / voorvvaer van sulcx vvachten,
Op het schrijven van mans / en is niet te achren,
Ghy moecht die vvel met u / vveerom na huys draghen.

Vleeschl. beg.

Veracht ghy s' Coninx brief / des sult ghy beclaghen,
Ontfangt ghy hem niet denct / dat't u berouvvē,, sal.

Elips.

Sy neemt de
brief, ende
leest dien.

So ick hem lees 't sal zijn / met cleyn betrouvvē,, al,
VVant mer gheen ooghen goet / en sal ick hem aensien.

Vleeschl. beg.

Ba en vveest so straf niet / vvat hevet te bedien,
Schenkt de Coninck u jonst / vvilts hem doch verhooren,
Als twee minnaers vvilt doch / t'samen vreucht oorbooren,
Hoe cont ghy doch sulck een / Coninck vvederlegghen?

Elips.

Haer Majesteyt sult ghy / voor een antvvoort segghen,
Dat ick t'zijnvvaerts gantsch niet / en sal gheneghen,, zijn,
Segt dat hy hem 't stuck schaem / hoe cant versvveghen,, zijn,
Dat hy my soeckt mijn eer / schand' lijk te berooven,
Fy Coninck, fy mans, fy / haer diese ghelooven,
Liever sterf ick de door / dan sulcx te beginnen,
Een eerlijck hert laet hem / so niet overvvinen,
Dus segt hem dat hy my / gheen brieven meer en schrijf,
En dat ick vast by mijn / ghegheven antvvoort blijf,
So ick hem eerst gaf tot / Salberick te verstaen,
Met alsulcken bescheet / moecht ghy vvel t'huysvvaert gaen.

Elips gaet
in.

Vleeschl. beg.

Ick hebber noch vvel meer / so trots hooren spreken,
Die noch vielen int leest / door fray minnaers treken,

Al vvaft dat sy op haet/selven stonden vvel vafst,
 Als den Coninck dit hoort/hy blijft claer inden last,
 Hy coemt uyt zynen fin/fo hy sulcx vvort ghevvaer,
 Mijnen vvilleccoom gaef/ick voor een duyt dats claer,
 Nochtans ist reden dat/ick de kans vvaghe,, fiet,
 Ist nu misfluct, den boom/valt t'eersten slaghe,, niet.

Gaet in.

De tweede wytcoemst vande tweede geschiedenis, gestelt in veersen vā derthienende twaelf syllabē.

Quaet ingheven. Vleeschlijck begheert.

Quaet ing.

VVaer blijft mijn metghesel/hy blijft te mael lang achter,
 De Coninck ghelijct vvel/eenen bedroefden vvachter,
 Ick vved' zjn hert clopt hem/als een die de doot vveest,
 Heel ongherust is hy/en syvaermoedich van gheest,
 Door dien hy van 't lief/ghreensins en can ghedueren,
 Crijcht hy nu geenen troost/ick sorch hy salt besuieren,
 Hy vvort van liefden schier/half rasend', ja heel dol.

Coemt alleē uyt.

Vleeschl. beg.

Goy ick heb pijn int hooft/en mijn maech is schier hol,
 Ick vved' dat den buyck meynt/dat de keel al vervvortcht,, is.

Coemt van daer Elips woont.

Quaet ing.

VVel hou maet, hou, segt ons/ofst al te deech besorcht,, is.
 VWil ick voor loopen om/verdieneu' t boden-broot.

Vleeschl. beg.

Ia, ofst slaghen voor 't ghelt/ick behael ondancck groot,
 De Kocy is op.

Quaet ing.

Hoe so?

Vleesch. beg.

Neef 'tiffer al vant vercken,
 Daet meucht ghy claer aē mijn/bedroeft gesicht vvel merckē,

C Dat

17
Dat ghy veel anders denct/tis verloren arbeyt.

Quaet ing.

Iac ghy hebbet verbrod'/segt dat u een nar feyt,
Heeft sy u vvoorden dan/ gantsch gheen gheloof ghegheven?

Vleeschl. beg.

Neen sy en trouvven, ick/had beter i' huys ghebleven.

Quaet ing.

Maer ick hoop ymmers vast/den brief is vvel bestelt.

Vleeschl. beg.

Sy moesten nemen, maer/schier met louter ghevvelt,
Ter vverelt en mach daer/sulcken fieren dier gheen,, zijn.

Quaet ing.

Sy sal hem lesen noch/als sy slechts sal alleen,, zijn,
Sy moet seker een zijn/die haer preuts houven can.
Maer segt, is sy oock schoon?

Vleeschl. beg.

Iac sy en trouvven man/
Maer sy vvetet oock vvel/men derfs haer vry niet segghen.

Quaet ing.

Ghy en ick moetent stuck/al anders overleggghen,
Oft vvy bleven beschaemt/dus soect vvat voor de hant.

Vleesch. beg.

Ghy zijt d'ingheven quaet/uvven raet bringt voorts, vvant
Tot sulcken bedrijf fray/vvent ghy doch uvven vlijt,, snel.

Quaet ing.

Ghelooft den Coninck my/'tgheluct noch metter tijt,, vvel,
Vvy sullen den strijt sel/vvel vvinnen heel en gants.

Vleeschl. beg.

Vvy hebbent meer ghevvaecht/en ghevonnen de cants,
Van datter qualijck vvas/gheroct van vele menschen.

Quaet ing.

Gaen vvy, de Coninck sal/seer na u coemste vvenschen,
Hy en haect niet dan naer/goet tijding van zijn lief.

Vleeschl. beg.

Ick sal so vvilcoom zijn.

Quaet ing.

Svviicht doch ghy vuylen dief.

Vleeschl. beg.

Ia so vvillecoom als/den eersten vande vasten,
Brochten vvy goe tijding/so vvaren vvy fray gasten,
Tis nu so, voor dees reys/vvy visschen achter 'tnet.

Quaet ing.

Tsal noch vvel zijn, vvort slechts/van ons op 'tstuck ghelet,
vvy tvvee connen het vyer/vvel onder den vvint stoken.

Vleeschl. beg.

Laet my ghevorden dan/ick salt vveten te koken,
Ghevroken vvort ons leet/en dat in corter stont.

Quaet ing.

Ghevvelt moet ghebruyct zijn/dat is den rechten vont,
So blijft sy inden gront/sy moeder vvel om quelen.

Vleeschl. beg.

VVy hebben noch al meer/ghevonnen sulcke spelen
Met siscincq inden houck, segt eens ist niet vvaer,, maet.

Quaet ing.

Streken vvy slechts dat ghelt/so vvaert voor ons claer,, jaet,
Het sy hoe dat naer gaet/al fout om en om keeren.

Vleeschl. beg.

Gaen vvy den Coninck ras/zijn les ter deggen leeren,
VVat sal hy segghen doch/als hy u antvvoort hoort.

Quaet ing.

Rafende vvort hy schier/ ten minsten heel ghestoort,
Maer als honich so soet, sal ick naer den mont preken,
En die ons tvvee ghelooft/sal gheenen troost ontbreken.

Gamin,

15
De eerste uytcoemst vande derde gheschiedenis
ghestelt in Regheldicht van dertien syllaben.

De Coninck. Vleeschelijke begeerte. Quaet ingeven.

De Coninck.

Comen alle
drye effens
uyt, ende de
Coninck
gaet siten
der zijnen
Throon.

Ist moghelijk, moet ick/also mistroostich sterven,
En can ick dan van haer, nu gheenen troost ververven,
Moet't so gheleden zijn/och en isser gheenen troost?
VVat helpt doch te zijn / een Coninck van VVest oft Oost,
Zijnde in sulcken staet/alsmen my siet ontmoeten,
Maer vvat seyde sy doch/als ick haer dede groeten,
En vvat sy tot my gantsch/niet met allen gheneghen?

Vleeschl. beg.

Ick had bekans al te/seer grooten grau ghecreghen,
VVant so sy den brief sach/gheliet sy haer al te fier,
Ick en sach voorvaer noyt/spijgher noch preutzer dier,
En sy antvvoort noch al/so sy van outs is ghevvent,
Sy en begheert gheensins/datmen haer meer brieven sent,
Sy veracht u gheheel/o Coninck hooch van vvaerden,
V Majesteys brief vvou/sy seer qualijck aenvaerden,
Ia sy en vvou daer schier/haer ooghen op keeren,, niet.

De Coninck.

Nu vvel-aen, dat sal ick/haer haest vvel verleeren,, siet,
Ia in seer corter tijt/haer crijghen tot mijnen vvil.

Quaet ing.

Dat is voor seker vvaer/ des leeft vry sonder gheschil,
Alst den Coninck belieft/sy moet hem vvel ghebeuren.

De Coninck.

O schoone schoone hoe/doet ghy my dat hert treuren,
Als ick om u noch denck/o lieflijcken rooden mont,
Vervvachte ick noch troost/vvaerder hoop t'eenigher stont,
Thert dat bleef my ghesont/ick sou den tijt vertoeven,
Maer gheenen troost dat doet/my al te seer bedroeven,

Ick

20
Ick moet sulcx proeven noch/by verscheyden manieren,
VViltse met goetheyt niet/so moet ick haer schoffieren/
Ten baet gheen tieren vvaey/Sy moeder ten lesten aen.

Vleeschl. beg.

Ghy crijcht haer eer yet lang/so ghy daer volcht ons vermaen,
Laet ons beyden begaen/vvilt ghy ons maer ghebieden.

Quaet ing.

Met cracht en met ghevvelt/salt doch moeten gheschieden,
Oft vvy en vanghen niet/dat is een heel clacr sake.

De Coninck.

Hout, noch so niet, men moet/te vverck gaen met ghemake,

VVy moeten ons opt stuck, ter deghen gaen beraden,

Daer valt my noch vvat in/mocht' my comen te staden,

Dat ick den vader eens/by my sal laten comen,

Hem verclarende mijn/begheerte sonder schromen,

Ick sal hem desen brant/der liefden gaen ontdecken,

Can ick, ick sal zijn hert/so tot mijn vvaerts vervvecken,

Dat hy ten besten sal/spreken tusschen ons beyden,

Ick sal hem dreyghen eerst/daer na smeken en vleyden,

Tis te hopen dat hy/my vvat troost gheven, sal.

Quaet ing.

Sulcx can ick raden niet, so lang als ick leven, sal,

VVant u Majesteyt sulcx/gantschelijck niet en betaemt,

Soud' een Coninck die so/hooch over al is befaemt,

So seer lanckmoedich zijn / in 't gheen dat staet in zijn macht,

Liever ghebruycten ick /d'uyterste ghevvelt en cracht,

Om haer die ick bemin/crijghen tot mijnen besten,

Tsalder doch moeten noch/toe comen op het lesten,

Dus vind' ick dien raet/niet goet t' eenighen stonden.

De Coninck.

Och svvijcht ghy, vvāt hier met/ververft ghy al mijn vvondē,

VVildy dat ick hier dus/mistrootstich bederven, sal,

So ick haer missen moet/ick vveet dat ick sterven, sal,

Thert en 'tghemoet begint/my heel en al t'ontfincken,

Dus haelt den vader hier/ vvilt mijns ghebots gedincken,
Den angst en noot doet my/door veel listen versoecken.

Quaet ing.

Tot u Majesteys dienst/ sal ick my gaen vercloecken,
Om hem te halen hier/ben ick my ras spoeyende.

*Gaet in, ende
haelt den
Vader.*

De Coninck.

Als ick om dees liefd' denck/ben ick my verfoeyende,
Om dat ick die so seer/heb ter herten ghetrocken,
O liefde, liefde vvat/sietmen u al berocken,
Ongheluckich is hy/die valt in uvve netten.

Vleeschl. beg.

Het vvaer voor u seer goet/cost ghy't uyten sin setten,
Maer so niet, so vind' ick/dit u voornemen seer goet,
Daer coemt lichts vvat goets af/ dus vveest getroost en maect
Door den vader coemt ghy/licht u faken te boven, (moet,
Door bidden, dreyghen oock/ja door veel te gheloven,
Vervvintmen voorvvaer vvcl/het mēschelijck geslacht,,jaet:
Gemeynlijck sietmē ooc/ dicvvils dat const voor cracht,,gaet,
Beloofft den vader vry, veel gheschencken en gaven,
D'onders doen om 'ighelts vvil/de kinderen somtijt draven,
Die dan tot svverelts lust/in gaen verkeerde ganghen,
Dus heer Coninck schept moet/'rgheluct naer u verlanghen,
Ick hebber noch moet toe/ick hoop het sal al vvcl zijn.

De Coninck.

Vvertroosting is my/beter als een medecijn,
Verlichtis half mijn pijn/ick hoop haest te ghenesen.

Vleeschl. beg.

Hier coemt den Vader aen/hy en vveet niet van defen,
Toont u te vvesen nu/een Coninck seer hoochmoedich.

De Vader van Elips.

*De Vader
coemt wyt,
ende spreekt
den Coninck
met eerbie-
dinghe aen.*

Tot onses Coninck dienst/ben ick my altijt spoedich,
VVat u belieft moecht ghy/uvven dienaer bevelen.

De Coninck.

Elendich sit ick hier/ter doot moet ickt bequelen,

Om 't vleefchs begheerte zijn/so ontstelt al mijn sinnen,
 Een saeck isser die ick/seer heb vvillen beminnen,
 Die my tot noch toe niet/en heeft moghen ghevorden,
 Fy mijns dat ick my oyt/tot des vverelts lust porden,
 Eertijts schiep ick vreucht in/vrome daden breet en vvijt,
 Te vvater en te landt/boot ick yeghelijcken strijt,
 Maer mijn sinnen zijn nu/van mistroosticheyt versfroyt,
 In dusdanighen last/en vvas ick mijn daghen noyt,
 En dat meest is ick vveet/niet hoe daer uyt gheraken,
 Ick sal de bitter doot/sorch ick eer yet lang smaken,
 Ten sy dat ghy als vrient/my vvilt helpen inder noot,
 Ghy hebt nu in u hant/mijn leven en oock mijn doot,
 En met een vvoort alleen/cont ghy mijn hert verquicken,
 Voortijden vvist ick vvcl/mijn saken te beschicken,
 En ick ghebruycte u/tot veel heerlijcke daden,
 Vvven trouvven raet is/my ghecomen te staden,
 In svvaricheyt en in/ghevrichtighe raet slaghen,
 Maer noyt tot gheender tijt/jae van alle uvve daghen,
 En sout ghy moghen my/ voorvvaer meerderen dienst doen,
 Als nu in desen tijt/dus toont u als Ridder koen,
 En denct eens vvat dat is/gheheelijck te verblijden
 Vvven Coninck, en hem/vande doot te bevrijden,
 Die ghy al u leef daegh/so milde hebt bevonden,
 Dye sonen hebt ghy noch/die clouck zijn t'allen stonden,
 Denct dat ick die vvcl can/rijck ghemaken en machuch,
 En mijn jonste aen u/bevvesen vveest ghedachtich,
 Een vvoort van u alleen/can voor my troost vervvveren,
 Helpt uvven Coninck dan/die andersins moet sterven.

De Vader.

Och my is seer leet dat/ick u in desen staet,, quaet,
 O heer Coninck sien moet / denct dat' my vvcl nae gaet,, jaet,
 Vvat is u doch messchiet/oft vvat mach u nu letten,
 Vvilt de svvaricheyt doch/vvat op een zijde setten,
 Och verdrijft doch u leet, vvilt vvs selfs vvat verschoonen,
 Denct

23
Denck dat in u groot rijck/veel goede liedens vvoonen,
Die van herten beroert/souden druck verpachten,,clact,
So de doot teghen u/ghebruycte haer crachten,,svvaer,
V Majesteyt is de/behoudenisse van 'tlant,
Haer verliefende zijn/vvy alle mistroostich, vvant
Ghy een goet Coninck zijt/voor u volck allegader,
VVy hebben troost aen u/alsof kint doet aen den vader,
Dus sterck doch 'tghemoet/en vliet dees onstellinghe,
Tghebreeft u aen geen macht/ dus en maect geen quellinge,
Maer segt my d'oorfaeck eens/van dit u bitter truren,
VVat mijns halven aen gaet/seg ick vry t'aller uren,
Vindet ghy my in als/tot uvven dienste ghereet,
Op aerden is gheen dinck/dat ick heb so lief oft leet,
Oft tis al voor u Heer/ja totter doot ten besten,
Mijn ghetrouvicheyt vvil/ick met mijn bloet bevesten,
Lijf en goet is vooru/dus leeft sonder besvwaren,
Iae mijn kinderen oock/vvil ick gheensins niet sparen,
Om mijnen Coninck te/helpen uyt dit groot verdriet,
En sulcx svveer ick, daerom/aen my stoutelijck ghebiet,
V dienaer is bereet/tot zijnes Coninx bevel.

De Coninck.

V ghenegentheyt goet/en u trou merck ick seer vvel,
En die verblijt my seer/o mijnen vrient verheven,
Ghy hebt my gheloofst, ja ghesvvooren daer beneven,
Dat u kinderen my/altijt sullen staen ten dinst,
Siet dat ghy sulcx volbringt/en mist doch niet int minst,
Maer uvven Coninck zijt/doch in als goedertieren,
Die anders sterven moet/helpt hem met dees manieren,
Zijn leven dat half is/verloren, cont ghy vvinnen,
Ick beclaech dat ick oyt/heb begonst te beminnen,
Elips u dochter schoon/die my heeft mijn hert doorboort,
Crijch ick haer niet, so blijf/ick in dees liefde versmoort,
Iae sonder troost sterf ick/noch op den dach van heden,
Ick schreef aen haer om troost/jac selfs heb ick ghebeden,

Maer

Maer ongheluckich hoof/niet en heb ick vercreghen/
 VVederspannich valt sy/heel stuere, en in als reghen,
 Dus isser gheen en troost/dan in u mijnen vrient alleen,
 Ghy zijt mijn hoop, mijn hulp/ ick en vveet ooc anders geen,
 Met een vvoort cont ghy my/ter noot comen te staden.

De Vader.

VVat sal ick doen?

De Coninck.

Ghy sult/ haer ghebieden en raden,
 Dat sy terstont volbring/mijnen lust naer mijnen vvil.

De Vader.

Heer Coninck ick bid doch/svviicht van sulcke reden stil,
 Zijn dit oock vvoorden die/eenen Coninck betamen?
 Och neent geensins, ghy moest/ u sulcx vvil billick schamen,
 O grootmachtichste Heer/sal ick d'oneer gaen soecken,
 Van mijn dochter, och neen/elck een sou my vervloecken,
 So sulck arghelijck stuck/van een vader vvort ghedaen,
 Denct om d'eer die ghy door/vrome daden hebt ontfaan,
 Dus bid ick met ootmoet/vvilt dit doch laten slapen,
 Ghy pleecht u alleen te/moeyen met schoone vvapen,
 Een Coninckijcke daet/vvas eertijtsal u bejach/
 Ghy strafen oock elck een/die hem in overspel plach
 Te verlopen, oft die/te veel tot oncuysheyt ginck,
 Maer noyt gheen booser daet / gheen onbehoorlijcker dinck,
 Dan my voor oogen coemt/dvvelek ick vvil mach beclagen.

De Coninck.

Doetet, oft berout u/nu en al u leef daghen,
 VVilt ghy dan oorfaeck zijn/van een ellendighe doot,
 VVeyghert ghy my dit nu, die hier sit in sulcken noot,
 My, die u huys so groot/en machtich hebbe ghemaect,
 Ghy zijt door my tot staet/en grooten rijckdom gheraect,
 Ia ick heb u ghesocht/in hoocheyt te vermeereren,
 Gheeft my u dochter dan/vvilt ghy int Hof verkeeren,
 Oft ick ontschaeckse met/ghevvelt, ick segt te voren.

D

De Va-

De Vader.

Dat hoop ick ymmers niet/o Coninck hooch gheboren,
 Voorvvaer een sulcke daet/gheen en betaemt,
 Die van Dinghelsche croon/ en zijn voor sulcx niet befaemt,
 Ten vvaer gheen Coninck daet/maer eenes tyrans bedrijf.

De Coninck.

Niet veel vvoorden en maect/ghy sullet doen by gants lijf,
 Ghy hebbet my beloofst/ghy sullet my oock houven.

De Vader.

Ick sie ick moet vvel doen/al fout my oock berouven,
 Ia hoe seer dattet strijt/teghen mijn hert en ghemoet,
 Och mijn vaderlijck hert/ick beken dat my seer doet,
 Nochtans so moetet zijn/en dat door 's Coninck bevel,
 Maer al vveyghert sy my/ick heb nochtans even vvel,
 Mijn beloften ghedaen/en mijnen eedt al volbrocht,
 Nu vvel aen nu 'moet zijn/'t sal van my vvoorden versocht,
 Oorlof heer Coninck dan/ick gae mijnen eedt quijten,
 Die zijn beste vvel doet/en canmen niet veruyjten.

*De Vader
 gaet in.*

De Coninck.

En ick vvil gaen besien/ofst ick vvat can gheruften,
 Och vvaer de tijding goet/het sou my so vvel lusten,
 Ick vvaer gheneesen vry/van al mijn groote qualen/
 Tis niet al gheneucht die/om gaet in Heeren salen.

Gaen in.

*De tweede wytoemst vande derde geschiede-
 nis, wesende int eerst een Rondeel, ende daer na Regulen
 van vvaelsende derthien syllaben.*

Vleeschlijck begheert. Quact ingheven.

Vleeschl. beg.

*Comen 't sa-
 men wt.*

Vvat raect nu neef/hoe sakt nu vvaeyen?

Quact ing.

Haspel en spil/'t licht al int assen,

Tis

Tis my vvel leet/vvat helpet crayen.

Vleeschl. beg.

Vvat raet nu neef/hoe salt nu vwayen?

Quaet ing.

De vader sou/de coppel drayen,

Maer sy en vvilt/daer niet op passen.

Vleesch. beg.

Vvat raet nu neef/hoe salt nu vwayen?

Quaet ing.

Haspel en spil/'tlicht al int assen,

Ick voel vvel vvasfen seer/de pijn in mijnen buyck.

Vleeschl. beg.

Tis voor ons argher vverck/dan is de plaech van Luyck,

Haer eer is al haer goet/dat maect dat sy so prat,,is.

Quaet ing.

Haer eerken al haer goet/ick en vveet seker vvat,,is,

Tis dat sy dobbel arch/en seer loos is van grond'.

Vleeschl. beg.

Mijn leefdaech ick noyt gheen/so stantvastich en vond',

Tis vvel een dicpe vvond'/in onses Coninx herte.

Quaet ing.

Vvrient so hy my ghelooft/gh geholpen is zijn smerte,

Vvant ghevonden is nu/den allerbesten raet.

Vleeschl. beg.

Vvat?

Quaet ing.

Dat hy den vader uyt/het Hof stoot metter daet,

En hem so naer huys sendt/ en vvat tijts laet gaen spelen,

Schier stervende sal hy/sulcx dan moeten bequelen,

So sal de dochter haest/'tConinx vvil doen op't lest,

Vvat dunct u nu daer af/en is dien vont niet best,

Segt neef fout peert niet vvel / so juyft in d'ooch geracct,,zijn?

Vleeschl. beg.

Ghy zijt argher dan 'thout/daer galghen af ghemaect,,zijn,

27
Tis seker goet te sien/dat u vernuft is groot.

Quaet ing.

Men kent gheen vrienden schier/dan in den meesten noot,
De const moet nu doch bloot/voor onsen Coninck blijcken.

Vleeschl. beg.

So ghy dat ghedoen cont/ghy sult ons beyd' verrijcken,
Ghy sult strijcken den prijs/dus maect u clouck int velt.

Quaet ing.

Souden vvy vanghen yet/dat sal zijn met ghevvelt,
En ick vveet seer vvel ract/tot sodanighe treken.

Vleeschl. beg.

Voorvvaer tot sulcken vverck/sal ons gheen hulp ontbreken,
Hadden vvy slechts den last/ick had vvel goeden moet.

Quaet ing.

Neen, den Coninck heeft haer/veel te lief, en dat doet
Hem blijven in den last/ja 'tcoft hem schier zijn leven.

Vleeschl. beg.

VVaer sulcx mijn vverck ick sou/haer haest den backer gevē,
Oft cost ick niet, ick sou/haer trouyven voor mijn vvijs.

Quaet ing.

Voor zijn vvijs, dat vvaer fray/ick en sou by gans lijf,
Segt vry datse daer af/haren schoonen muyl vaghe.

Vleeschl. beg.

Ba ick sout doen dats chaer/liever dan ick my saghe
In sulck een groot verdriet/vvaer dat so groote schant,
Te trouyven voor zijn vvijs/een Gravin uyt zijn lant,
Dat is vvel meer ghesien/sy en vvaer niet de eeste.

Quaet ing.

Al ghenouch neef hout ghy/doch gherust uvven gheeste,
En gaen vvy binnen ons/rolleken spelen dan.

Vleesch. beg.

Gaen vvy hem troosten ras/hy mocht bequelen man,
Onsen ghevonden ract/laet ons dien te vverck stellen.

Quaet ing.

Gaen

20
Gaen vvy dan vvy zijn tvvee/deghehlijcke ghesellen,
VVy moent koken fray/met een souffe naer 'tHof.

Vleeschl. beg.

Maer vvy en moent niet/maken al te seer grof,
VVant al die ons ghelooft/gaen seker op haer stucken,
Als een creupel en blint/peert dat daer danst op crucken.

Gaen in.

*De eerste nyt coemst vande vierde geschiedenis,
waer af de eerste vintich regulen zijn Refereyn-dicht,
ende de ander Reghel-dicht, al van derthien syllaben.*

Elips. Haer moeder. Haer vader. Den outften broeder.

Elips.

O rampsalichsten, o/den ongheluckichsten mensch
Die hier ter vverelt oyt/van moeder bin gheboren,
O doot doot naer u ist/dat ick so menichmael vvensch,
Hert en sin begheeft my/den moet is my verloren,
Men can aen gheene vrou/sulcken grooten druck sporen,
Alsmen vvvel nu ter tijt/aen my doet, o vvee o vvach.
O ghy, vaderlijck hert/hoe stelt ghy my sulcx voren,
Hoe ist moghelijck dat/een moeder so vvesen mach,
Sy en laet my gheen rust/maer quelt my schier nacht en dach,
En raet my dat ick my/sou stellen ter oneeren,
Des ick vvvel te recht mach/maken een bitter gheclach,
Sy behoort my tot deucht/te stouven en te leeren,
Hoe ick by elcken mocht/al sonder schand' verkeerem,
Om svverelts hoo cheyt soect/sy my te bringhen in last,
Neen reyn armoed' prijs ick/en dat om 'sdeuchts vermeerem,
Des en heb ick oock op/haer vvoorden gheen sins ghepast,
Al ist een Coninck vrytis my een onvveerdich gaff,
Hy noch niemant en sal/doch my aen mijn eer krincken,
Duyfent dooden vvil ick/liever sterven op een ghetast,
Dan ick tot oneer te/gaen eens sou vvillen dincken,

*Elips coemst
alleen nyt.*

Och mijn moeder coemt daer/ 'thert begint my t'ontfincken,
 Ten baet niet, sy en sal/aen my gants niet ververven,
 VWant mijn eerlijck hert sal/liever de doot besterven.

*De moeder
 coemt nye
 alleen.*

De Moeder.

Hoe ongheruist is 'thert, door desen strijt van binnen,
 Mijn dochters eer die ick/hooch hoorde te beminnen,
 Doet my invvendich aen/al te seer grooten ghequel,
 Aen d'ander zijd' quelt my/ des Coninx ernstich bevel,
 Zijn onghenade maect/het herte heel cleynmoedich,
 Doet sy zijnen vvil niet/naer dat ick ben bevroedich,
 Sal hy ons vvel so cleyn/maken als hy sal moghen,
 Och heb ick haer tot sulcx/ter vverelt opghetoghen,
 Dat haer schoonheyt ons dus/sou bringhen in groot lijdén,
 VVy sien verdriet aen haer/die ons plach te verblijden,
 Och ginder staet sy, en/schijnt mistroostich van moede,
 VVat blijd' moeder vvaer ick/verginct haer al int goede.
 VVel lieve dochter hoe/staet ghy hier dus verslegghen,
 Ick bid maect eenen moet/settet aensicht ter degghen,
 De saeck en is doch in/haer selven niet so heel svvaer.

*Sy gaet by
 de dochter.*

Elips.

Och moeder meynt ghy dat/my niet en gaet te seer naer,
 Van tvvee quaden moet ick/ten minsten een verkiefen,
 Inden eersten, oft ick/moet haest mijn eer verliesen,
 Beghevende my so/tot des vverelts vvellusten,
 So ick sulcx niet en doe/veel ghequels en onrusten,
 Sal my de Coninck haest/vvillen aen doen over al,
 Maer ick hoop nochtans vast/dat ick my vvel vvachten sal,
 Liever te zijn arm en/eerlijck dan een Coninx hoer,
 De Coninck mach seer vvel/aenfoecken, sulcx is mans voer,
 Maer t'ontsegghen is 'tgheen/dat een eerbaer vrou betaemt,
 Ghelijck menighe is/door haer eerbaerheyt befaemt,
 Ten is gheen vvonder oock/dat een eerbaer maecht prat,,is,
 VWant eerbaerheyt by de/vrouwven den meesten schat,,is,
 En den vveersten pant die/ter vverelt is te vinden,

VWant

30
VVant eerbaerheyt claer, is/onder des deuchts bekinden
Veel costelijcker dan/rijedom oft schoonheyt gheacht,
Ghelt en goet is seer haest/verloren en omghebracht,
Schoonheyt can haest vergaē/sulcx blijct vvel in veel vviijckē,
Maer eerbaerheyt moet doch/boven al den prijs strijcken,
En een eerbaer vrou sal/by elck een vvillecoom zijn.

De Moeder.

Maer ick bid hoort doch eens/allerlieffte dochter mijn,
Mijn forch is dat ghy ons/haest sult vverden ontstolen.

Elips.

Liever heb ick te gaen/in vreemde landen dolen,
Oft te verberghen my/in vvinckelen en hoecken.

De Moeder.

Och de Coninck sal u/al te neerstich doen soecken,
En tot gheen plaets en sal/hy u onghequelt laten,
Denct dat u vader is/tot treffelijcke staten,
En by den Coninck in/zijnen raet hooch gheseten,
Dochter nu is de forch/doet ghy naer u vermeten,
Dat hy vallen sal in/des Conincx onghenaden,
VVat beginnen vvy dan/al te seer groote schaden
En schanden zijn vvy door/dit voortstel vervvachtende,
Dus vveeft doch naer vvs va'ers/en moeders eer trachtende,
En bedenct u noch vvel/tervviyl dat tijt is en stont.

De Vader.

In dusdanighe een/ svvaerheyt ick my noyt en vont,
Och vvat overcoemt my/al in mijn oude daghen,
Dat ick oyt diende 't Hof/dat mach ick vvel beclaghen,
Gisteren vvas ick des/Conincx raet, nu een arm bloet,
D'ongheftadicheyt brengt /aen mijn boort veel teghenspoet,
En dat van menich mensch/gheacht vwort voor een gheluck,
VVort van my nu beclaecht/o onverdraghelijck stuck,
Mijn dochters schoonheyt die/ my so dicmaels heeft verblijt,
Haer zeechbaerheyt die my/so verheuchde t'aller tijt,
Hooch achtende dat ick/had een sulcke schoone vrucht,

*De vader
met de sonen
comen wy,
ende spreect
alleen.*

En

31
En die is d'oorfaeck nu/dat ick so hertgröndich fucht,
Sy is d'ongheneucht die/my brengt tot dit gheclach,
O dochter dochter dat/den Coninck u oyt aenfach,
Oft u onderstant brocht/mach ick claer vvel beveenen,
Dat ghy oyt in't Hof quaemt/bringt ons in dit vercleenen,
Des mach ick dit voor een/droevich liedt ten loon,,singhen,
Dat sotte moeders haer/kinderen ten toon,,bringhen.

*De Vader
coemt naer-
der.*

De Moeder.

Och u vader coemt hier/hy quelt hem oock met dit cruys,
VVat macht bedieden dat/hy so seer vroech coemt naer huys,
Ick forch dat ons nu naect, eenighe schand' oft quale.

*De Moeder
spreekt den
Vader aen
met eerbie-
dinghe.*

VVvel mijn Heer hoe coët ghy/dus vroech uyt 'sConinckx sale?
Verclaert ons doch van als/den oorspronck metter vvaerheyt.

De Vader.

Ons meeste vreucht eens vvas/is nu de meeste svvaerheyt,
Dats ons dochter die hier/by ons teghenvvoordich staet,
Haer schoonheyt ist, die ons/beyden schier brengt 'tendé raet,
Sy is van ons opbrocht/tis schandt ick sulcx bekinne,
Ghestout tot svverelts pracht/als een hooghe Gravinne,
VVy hebben haer veel te/lichtveerdich houden gaende,
VVAer door dé Coninck stracx/een ooch op haer vvas slaède,
Ia is door sulcx gheheel/met haerder liefd' bevanghen,
VVe mijns dat ghy met haer/na 't Hof oyt naemt u gangen,
Sulcx vvort van my beclaecht/den dach mach ons berouven,
O schoonheyt, schoonheyt ghy/ zijt claer onder de vrouven,
Eenen oorspronck van haer/bederffenis en misval,
En die schoon zijn die zijn gheeren ten toon over al,
Oorsaeck dat menich bouf/ haer eens soeckt te ghenieten,
En schoonheyt is d'vvit daer/alle boeven naer schieten,
En is de reden nu/van dit ons bitter treuren,
Een van tyvec moet ons claer/nu op dit pas ghebeuren,
Oft mijn dochter moet haer/tot schand' end oneer gheven,
Oft uyt des Coninckx Hof/blijf ick nu voorts verdreven,
Dyvelck my zijn sal alom/tot een groote verachting.

Elips.

Elips.
 VVat sal ick doen o heer/vader, o druck verspachting,
 Sal ick my moeten tot/des Coninx liefde keeren,
 En comen so tot schand'/en tot grooter oneeren,
 Raet my ten besten eens/als eenen trouwen vader.

De Vader.
 Och dat sy ver van my/u vvelvaert is my nader,
 VVie isser die sulcx sou/connen raden aen zijn kint,
 Die vvaer doch heel en al/in svverelts sotheyt verblint,
 VVat is een vrouwe doch/die gaet begout beperelt,
 Als sy niet eerlijck haer/en draecht voor al de vverelt,
 Het is reden en recht/dat elck eene haer verfoeyt,
 Een cierlijcke fonteyn/daer stinckend' vwater uyt vloeyt,
 Is sy, en vwort van elck/een verlaten ten lesten,
 Dus dochter ick raed' u/tot eerbaerheyt voor 'tbesten,
 Vliet doch vvaer dat ghy cont/uyt onses Coninx handen,
 En ghelooft hem gants niet/vvant tis al t'uyver schanden,
 Laet u niet in 'tminst van/yemant daer toe bepiraten.

De Moeder.
 Sult ghy om harent vvil/nu uyven staet verlaten,
 Sullen vvy dan om haer/naer leven in armoede.

De Vader.
 Datmen somtijts quaet acht/verkeert noch vvel in't goede,
 VVant eer gaet boven al/in alles gaet sy voren,
 Luttel is sy gheacht/die haer eer heeft verloren,
 Dus bid ick u vveerde vrou/tracht doch naer u dochters eer,
 Ter schanden en raet haer/gh eensins nu noch nimmermeer,
 Al ben ick nu ter tijt/uyt 't Coninx Hof vvat verjaecht,
 En acht dat niet,maer sulcx / met langmoedicheyt verdraecht,
 Sulcx sal den Coninck haest/so ick hoop vvel leet vvesen,
 Dus vvil ick om gheheel/van dees saeck te ghenesen,
 My op mijn goet met mijn/drye sonen gaen vercloecken,
 Vergetende den druck/sal ick stillicheyt soecken,
 Dus met oorlof mijn vrou/en mijn dochter te samen,

E Draecht

De vader
neemt oortof
zija huys
vrouwe ende
dochter cus-
fende.

Draecht u doch onder u/beyden naer den betamen,
Laet u de eer en deucht/t'aller tijt bevolen,, zijn,
Denct oneer moet doch hier/oft naermaels bequolen,, zijn.

Een der Sonen.

De drye son-
nen cussen
haer moeder
ende suster.

Oortof vrou moeder mijn/vaert vvel mijn vveerfte suster,
Blijft God bevolen, vvy/sullen zijn te gherufter,
Als ghy van al dat u/ervaert ons sendt goe tijding,
VVy hopen u te sien/haest in meerder verblijding.

Gaen in.

De Moeder.

De moeder
ende dochter
weenen, ende
de moeder
spreekt.

Ist moghelijk, is dit/niet een droevich hart ghelach,
Armoet en groot verdriet/sullen ons, o vvee o vwach,
Gants overvallen nu/vvy raken in grooten noot,
Och vvaer ick vvijs van hier/och vvaer ick over lang doot,
Dat ick dit jammer groot/nu niet en durfien aensien,
En dit sietmen aldus/om uyvent vville gheschien,
Ick macht beclaghen vvel/dat ick u oyt heb ghebaert.

Elips.

Vrou moeder ist mijn schult/u meyninghe my verclaert,
Ben ick oorfaeck van des/Coninck oncuysche begheert,
Zijn aengheven is soet/maer 'tfenijn leynt inden steert,
Hoe cont ghy segghen dan/dat ick oorfaeck ben van als.

De Moeder.

Tvvort u bevvesen haest/en dat met luttel gheschals,
V sturicheyt ist diet/met on verstant ons al doet.

Elips.

Segt my den sin recht uyt/sulcx bid ick u met ootmoet,
Sal ick my tot oneer/en hoerdom begheven,, dan.

De Moeder.

Ten is gheen oneer by/sulck eenen verheven,, man
Als onsen Coninck is/te boeleren int stille,
VVie cant vernemen doch/'tgheschiet met uyven vville,
Dus vveeft gherufter ten is/gheen boos oft schandelijk feyt.

Elips.

Nu ist uyt, als sy my/haer kint sulcx te voren leynt,

Och

Och vverelt, vverelt vvaer/toe zijt ghy doch ghecomen,
Och moeder hadt ghy my/ind' vviech 'tlevē ghenomen,
So en durften ick nu/sulckes van u hooren,, niet.

De Moeder.

Siet mijn droef heyt eens aen/u vaders verstooren,, vliet,
Merct hoe droevich zijn u/broeders van ons ghescheyden.

Elips.

Mijns vaders droef heyt, noch/niemants sal my verleyden,
Noch oorfaeck zijn dat ick/mijn eer soeck te verliefen,
Liever u doot, u doot/vvil ick altijt verkiesen,
Dan ick in 'tminste sou/mijn eer laten verpletten,
Och moeder op u plach/ick mijnen troost te setten,
Dat ghy my teghen valt/staet my vvel te bevveenen.

De Moeder.

Sorch voor armoed' doet dit/en onses staets vercleenen/
Ick sorch dat sulcx ons mocht/in't lest comen bespringhen,
Maer laet ons binnen gaen/en eerst voor alle dinghen,
Nemen vvy op het endt/vvel neerstich ons ooghenmerck,
Een faeck eerst vvel bedacht/is dicvvijs half ghedaen vverck.

Gaen beyde in.

De vveede wytcoemst vande vierde geschiedenis, ghestelt in Reghel-dicht van der thien syllaben.

Den Coninck. Vleeschlijck begheert. Quaet ingheven.

De Moeder. Elips.

De Coninck.

VVaerom laet ick my doch/dees liefd' so gaen ter hetten,
Ick vinde my vol drucx/ick vinde my vol smerten,
Ick svveer by mijn croon ick /solt niet langher verdraghen,
Lang ghenoech heb ick my/laten het hert doorknaghen,
Dus vvil ick terstont den/naesten middel ghebruycken,
VWaer toe vvil ick so veel/smeken bidden oft duycken,
Met goetheyt heb ick doch/alle middelen beproeft,

De Coninck coemt alleer 17.

35
Dus vraech ick daer niet naer/oft sy blijd' is of bedroeft,
Hebben is hebben, ick/sal mijn macht toonen recht uyt.
Mijn dienaers vvaer zijt ghy/befchiect my nu ras de bruyt,
Ghebruyct nu alle cracht/het is tijt van ghevvelt,,jaet.

De dienaers
comen uyt.

Vleeschl. beg.
Heer Coninck hier zijn vvy/dat ghy so seer ontstelt,,gaet,
Is ons van herien leet/vvy bidden laet u raden.

Quaet ing.
Hadt ghy my lang gheloofst/ghy vvaert van druck ontladen,
Maer tis noch tijts genoech / vvilt ons slechts maer gebieden.

De Coninck.
Roept al het cloecste volck/en draecht meest forch ghy lieden,
Beset haer huys, en al/de houcken vander straten,
Vviltse ras met cracht en/ghewvelt by den cop vaten,
En bringse my so hier/'t sy oft haer sy lief oft leet.

Vleeschl. beg.
Nu spreekt ghy als een Heer/dit is vvcl het recht bescheet,
Hout ghy u slechts ghereet/de bruyt vvort u haest beschiect.

De Coninck.
Ick hoop mijn drouvich hert / vvort nu eer yet lang verquict,
Bestelt de saeck ter deech/maect uvven Coninck ghesont,
Ick neem ter vvijl den ganck/naer mijn lustcamer terstont,
Al met verlanghen groot/sal ick mijn lief vervvachten,
Maer siet dat ghy't vvcl doet/ghy moet u eer betrachten,
Maect dat zijt niet ontcoom/oft u naect eevvich vervvijt,
Die vertoeven can, crijcht/vvat hy begheert metter tijt.

De Coninck
gaet in.

Vleeschl. beg.
Vvcl segt vrient is dat recht/ hoe passen v doch dees schoen.

Quaet ing.
Al vvcl, tis al voor vvint/nu hebben vvy seer goet doen,
Hoe sal sy lachen nu/dees bruyt, dees spijtighe kaer.

Vleeschl. beg.
Lachen ghelijck oft haer/enen tant ghetrocken vvaer,
Tsalder claelijck nu zijn/pacienci par fortse.

Quaet

Quaet ing.

Ick sal vvel leyden haer/sonder keerffe oft tortse,
En vervvijtet my vry/can ick haer niet doen danssen.

Vleesch. beg.

Loopt beschiet ghy het volck/roept al de groote Hanffen,
Tis meer dan tijt dat ghy/haer al bringt op de beenen.

Quaet ing.

Die sullen haest reed' zijn/daer en is vry niet eenen,
Oft sy en sullen haer/tot dit fray spel al haesten.

Vleeschl. beg.

Maer my valt daer vvat in/ick staec als den verbaesten,
Nu 'tstück treft begin icki/te deech t'overlegghen meest.

Quaet ing.

Hoe soo?
De moeder vvil/ick dit loopen segghen eest

Vleeschl. beg.

Eer vvy 't beginnen noch/dat dunct my ver het besten/
Sy sal haer dochter daer/toe vvel bringhen ten lesten,
Als sy nu hooren sal/dat haer sulck spel beroct,, is.

Quaet ing.

Neen laet haer eten vry/dat haer ghereet ghebroct,, is,
Ick en vvijcke van mijn/voornemen doch nimmermeer.

Vleeschl. beg.

Neen 't sal den Coninck dus/vvesen al veel meerder eer,
Dat hysc mer danck cuicht/dan oft hysc moest schenden,
Dus loopt ghy binnen ras/en maect ghereet de benden,
Ick salt de moeder noch/haestelijck eens vvaerschouven.

Quaet ing.

Ghy zijt belet van deucht/en alijt met de vrouvven,
Ghy sult sien dat ghy noch/haest sult sterven int gasc,, huys,
Dus loopt dan metter spoet/en u terstont vveer rast,, t'huys,
Ick sal binnen ter vvijl/den Hopman fray spelen,, snel,
Quaet ingheven die doet/menich jonckheit quelen,, fel.

Vleeschl. beg.

*Vleeschlijcke
begeerteloop
nae de moe-
der, ende sy
staet voor
de deure.*

Daer staet de moeder nu/juyft te passe voor de poort,
Me vrou ick coom met haest/u noch vvaerschuuvé eē vvoort,
VVant ick sou seer nood' sien/dat ghy gheraecte tot schandt,

De Moeder.

Segt my vvat schuylder doch/isser onraet voor de handt,
Ootmoedelijck bid ick/dat ghy my van als condt maect.

Vleeschl. beg.

Elips u dochter sal/nu terstont vvorden ontschaect,
Het volck staet al ghereet/met de vvapenen in 'tvelt.

De Moeder.

Och och, vvat sou dit zijn/dat vvaer doch cracht en ghevvelt,
O mijnen goeden vrient/naer 'tHof vveest u nu spoedich,
Ontfermt u onser doch/dat bid ick seer ootmoedich,
VVilt onsen Coninck eens/tot ghenade vermanen,
Hebt metlijden bid ick/met mijn grondighe tranen/
Segt den Coninck dat hy/op houde 'onser vromen,
Mijn dochter sal terstont/by hem in zijn Hof comen,
Ick bid laet ghy dees schandt/aen ons niet ghebeuren,, doch.

Vleeschl. beg.

Ick hebt u lang voorseyt/ghy sult by my speuren,, noch,
Dat ick uyven vrient ben/trou sal u vvedervaren.

De Moeder.

Och gaet segt doch dat sy/alleen dees moeyte sparen/
VVant mijn dochter sal ick/terstont naer 'tHof senden,, niet.

Vleesch. beg.

Doaget ras, vvant sout ghy/tot sulcx den vlijt vvenden,, niet,
Ghy sout u selven vvvel/schandelijck bringhen int net,
Ick gae door, siet dat ghy/beyde op u stuck vvvel let.

De Moeder.

*Sy roepthaer
dochter, die
terstont
coemt.*

VVaer zijt ghy dochter mijn/o *Elips* coemt ras tot hier.

Elips.

Vrou moeder schuylder yet/Hoe maect ghy sulck groot getiet,
D'oorsaeck van dit gerucht/vvaer voor my goet dat ick vvist.

De Moeder.

Och

Och lieve dochter mijn/het gaetter doch al te quist,
Hoe legghen vvy't nu aen/vvat sullen vvy gaen maken.

Elips.

Vvat mach u letten doch/

De Moeder.

Sy vwillen u ontschaken,
Het volck dat coemt terfont/'tis al reet, o vvee o vvach.

Elips.

Haer comen en baet niet/noch ten baet oock gheen gheclach
Eer hy my schenden sal/sal ick eerst de doot sterven.

De Moeder.

Ick sie vvel-ghy vvilt my/enal 'igheslacht bederven,
Vven vader is schier/mistrootstich van hier ghegaen/
En ick ben oock schier doot/beroert en qualijck beslaen,
En u broeders stelt ghy/alle drye in groot ghevaer,
Vlus moghen sy u dan/comen sleypen metten haer,
En dit coemt al voorvvaer/door u boos hertneckich hert.

Elips.

Ten baet al niet, ick lijd'/noch veel liever des doots smert,
Dan dat ick mijn eer sou/int minste laten krincken.

De Moeder.

Och mijn hert begheeft my/ter aerden moet ick sincken,
Dochter om uyvent vvil/sal ick de doot becoopen.

*De moeder
sint' ter aer-
den.*

Elips.

Ay mijn moeder die sterft/vvat raet, vvaer sal ick loopen?
Och och ick forch sy sal/onder mijn handen blijven,
Haelt lichtelijck vvat cyck/eer de leden verstijven,
Och lieve moeder mijn/vvilt u niet langher quellen,
Ick sal doen vvat ghy vvilt/vvilt u so niet ontstellen,
Sterft dat hert ick sal gaen/by den Coninc scheidt slechts moet.

*Een jonghe
dochter
haelt cyck,
ende Elips
hout den
aen de neus
van de moe-
der.*

De Moeder.

Thert vvaer ghencsen haest/so ghy naer mijnen sin doet.

Elips.

Ick bid u staet dan op/ick sal haest naer 'iHof treden,

En

Om den Coninck end u/beyde stellen te vreden.

De Moeder.

De moeder staet op.

Doet ghy sulcx ick sal u/so lang ick leef beminnen,
Dus gaen vvy 'tsamen dan/ons reed' maken hier binnen,
Ick ben bly dat sulcx van/u op't lef vercreghen,, is,
Tis misselijck vvaer dat/u gheluck gheleghen,, is.

Gaen in.

*De eerste uytcoemst vande vijfde geschiedenis,
waer af de eerste reden is Refereyn-dicht, ende voorts al
Reghel-dicht van derhien syllaben.*

Elips. De Coninck. Vleeschlijcke begheerte. Quaetin-
gheven. De Vader. De Moeder.

Elips.

Elips alleen uyt.

O vrolijcken dach die/ick my heb uytvercoren,
Door den bitteren door/sal ick mijn leet nu enden,
Ick sal haest met de reyn/*Diana* vreucht orboren,
Ia zijn int vreuchdenvelt/met der schoon maechden benden,
O rampsalichste, vvaer/sou ick my anders vvenden,
Dan tot de felle doot die my nu can verblyen,
Hoe can een moeder doch/tot sulck een boos spel senden.
Haer natuerlijcke kint/dat sy hoorden te vryen,
Voor sulck een groot misval/la ick hoor straf te lyen,
So ick my eenichsins/tot oneer begheven,, vvou,
Nu vvel aen ick hoop noch/'tsal ten besten ghedyen,
VVant ick geensins en soeck/ sulck een schandich leven,, rou,
Dus met sichten, met angst/met schudden en beven,, nu,
Begheef ick my tot den/Coninck in zijn schoon palais,
Den tijt vereyschet dat/ick nu aldus sneven,, sou,
En door dees bitter doot/vercrijch ick mijn rust en pais,
Ick vind' ter vverelt niet/dan veel kermens alle rais,
Des sal dit scherp vvreet-mes/mijn suyver hert doorsteken,
Dvvelck my so brant al staect/in een gloeyende fornais,

Ter

Ten is gheen vvonder oock/dat my de ooghen leken,
 Den moet begheeft my schier/qualijck can ick ghespreken,
 Maer hoe claech ick doch so/vvaer voor vvil ick nu forghen,
 Ick sal dit scherp mes stout/al mer gheveynsde treken,
 Hier nu onder mijn cleet/loosfelijk gaen verborghen,
 VVant liever laet ick my/dooden, ja strax vervvorghen,
 Dan my oneer oft schandt/aen mijn lijf sou ghebeuren,
 Tis nu den lesten dach/ick en hoop gheenen morghe,
 Tot inder doot sult ghy/eerbaerheyt aen my speuren.

Sy treck een
 scherp mes
 vut, ende dat
 berecht sy on-
 der haer clec-
 deren.

De Coninck.

D'uer is ghecomen nu/dat ick my verfrayen,, sal,
 Ghecomen is nu d'uer/die my so doet verlanghen,
 Thert, de sinnen, en lust/ick nu terstont payen,, sal,
 Ick vervvacht hier mijn lief/met haer blosende vvanghen,
 Hoe minnelijck sal ick/haer haestelijck ontfanghen,
 Liefelijck sal ick haer/omhelsen in corter stont,
 Al ben ick schier door haer/ghecomen int verstranghen,
 Ick hoop te cussen nu/haren schoonen rooden mont.

De Coninck
 staet voor
 zyn Hof
 verwachte-
 de Elips.

Elips.

Och de Coninck staet daer/benader ick my noyt vont,
 Nochtans vvil ick my stout/tot d'uytcoemste bereyden,
 Ick moet schoon spreken eerst/so lang bidden en vleyden,
 Tot dat ick erlangt heb/tgheen dat ick sal versoecken,
 Nu vvil aen dit's om goer/ick sal my gaen vercloecken,
 Ick hoop dat het gheluck/mijn leven noch sal sparen,
 Ick sal sterven de doot/offt mijn eer vvil bevaren.

Elips staet
 den Coninck
 staen.

Heer Coninck hebt met u/dien stmaecht medeghedooghen,
 Siet haer doch eens aen met/u ghenadighe ooghen,
 Die hier nu coemt ten dienst van u hooghe Majesteit.

Met eerbiedinghe gaet
 sy by de Coninck.

De Coninck.

VVillecoom liefste daer/idieste der herten na beyt,
 VVillecoom vveertste mijn/daer de Son op schijnen mach,
 Al is dat thert om u/vvel in duyfent pijnen lach,
 Mijnen gheest die leeft nu/en ick ben heel ghenesen,

De Coninck
 kust Elips.

41
Als ick nu by u o/suyver roose mach vvesen,
Helena en vvas noyt/*Paris* so aenghenaem claer,
Noch *Leander* en vvas/ooock van zijn *Hero* voorvvaer,
So seer hertgrondich noyt/vervvacht tot eenigher tijt,
Als uvver liefden mijn/uytvercoren lief nu zijt,
Dus al sonder respijt/gaen vvy vrolijk te samen,
Oms vertrecken int Hof/en daer naer den betamen,
Voorstellen allen vreucht/als tyvee minnaers toebehoort.

Elips.

*Elips valt
op haar knie.*

O Coninck hooch beroemt/verstaet van my cerst een vvoort,
Een bedè moet ick u/erst bidden seer ootmoedich,
Die voldaeen zijnde so/is mijn lichaem heel spoedich,
Om volbringhen in als/uvves hertzen ghenoeghen.

De Coninck.

V te ontsegghen yet/dat soud' my qualijck voeghen,
Eyscht, vvenscht, begheert, vvat is/uvven vvil sal gheschieden,
Ghy en behoort niet te/bidden, maer te ghebieden,
Tist'uvven besten, al/ vvaert de heel helft van mijn Rijck,
Daer is mijn hant, van mijn/beloften ick niet en vvijck,
Ick svveer u by mijn cer/ick salt u troulijck houven.

Elips.

O edel Coninck sulcx/is oock mijn vast betrouven,
Daerom bid ick u oock/met ghesamender handen,
Vvve Majesteyt soect/my te bringhen ter schanden,
En mijn lichaem meynt ghy/nu dadelijck t'onteerē,
Maer ick bid met ootmoet/bringt my uyt dit verseeen,
VVilt met u eyghen svvaert / my mijn hert eerst doorkerven,
VVant liever begheer ick/duysent dooden te sterven,
Dan ick int allermijnst/my soud' onteeren laten,
Maer so ghy't niet en doet/so sal ick dit mes vaten,
En my selven also/berooven van mijn leven,
Sulcx is heer Coninck t' slot/dus vvillet my vergheven,
VVant met mijnen vvil en/sal ick niet ter schand' comen,
Maer so haest als ghy Heer/my 'tlevē hebt ghenomen,

*Sy trecket
verborghen
mes uyt.*

Daer

Dan is 't lichaem voor u/o heer Coninck te voren,
Dus neemt cloelijck u svvaert/ vvilt my het hert doorboren,
Oft ick salt my selfs doen/om de doot te ghevinnen.

De Coninck.

*Sy dreycht
haer selven
te doorstekē.*

Och *Elips* hout doch op/vvat soudt ghy gaen beginnen,
Soud' ick u dooden, dat/vvaer qualijck van my ghedaen/
Maer liefste staet op ick/sal u in ghenaed' ontfaen,
En al 'tgheen ick u heb/belooft sal ick volbringhen,

*De Coninck
die neemt
haer dat
mes uyt der
hant.*

Mijn ghemoet en mijn hert/ gaet my tuyghen en dvinghen,
Dat ick d'eerbaerheyt moet/ nu int openbaer loonen,
Staet op liefu sal ick/voor mijn Coningin croonen/
Deucht en eer sal ick u/al mijn leefdaech bevvijsen,
Vvve eerbaerheyt can/ick niet te vollen prijsen,
Die aen u suyver bloem/nu ter tijt is beuonden,
Ligt daer nu ghy vvreet mes/ sout ghy mijn lief doorvvondē,
Och neen, neemt lief mijn hant/vvant ick u trou belove,
De Coningin sult ghy/haest zijn van mijnen Hove,
Daer op so kus ick u/lieflijcke roode vvanghen.

*De Coninck
heft haer op.*

*Hy werpēt
mes mee h.*

Elips.

O heer Coninck heb ick 'dan ghenaed' ontfanghen,
So sal ick by u als/een dienaersse vvesen bly.

De Coninck.

Verheven vvvas noyt vrou/dat svveer ick by desen vry,
Als ghy by my sult zijn/uytvercoren bloeme reyn,
V eerbaerheyt heeft dit/verdient o ghy edel greyn,
En u ouders moet ick/hier af terstont de vveet,, doen,
Mijn dienaers vvaer zijt ghy/mijn bevel vvilt ghereet,, doen.

Vleeschl. beg.

*Vleeschlycke
begeerte ende
Quaer in-
geven comen
uyt.*

Tot alles zijn vvvy hier/ spoedich tot des Coninx dienst,
Ghebiet maer al die daer/in 't Hof zijn, ja meest en minst
Zijn den Coninck ghetrou/als ghehoorfame knechten.

De Coninck.

Nu vvvel aen vvilt ghy dan/mijn bevel vvvel uytrechten/
D'een hael de moeder hier/en d'ander hael den vader,

Vergadert met een oock/de broeders allegader,
 Van dees schoone Gravin/mijn vvoorden in 'therte prent,
 Datse Coningin sal/vvorden,maect haer sulcx bekent,
 Van Inghelant,ja oock/van al mijn Coninckrijcken,
 Beveelt mijn Heeren al/datse gheenins en vvijcken,
 Maer datse haer terfont/hier in 'tHof by my spoeyen,
 Voorts laet vveten aen die/ haer mijns hof houding moeyen,
 Datse reedt maken seer/coftelijcke maeltijden,
 Latet Hof cieren schoon/en vvilt gheenen coft mijden,
 Alsmen vvel plach te doen/in Conincklijcke feesten,
 Laet verheughen al 'tvolck/van minste tot den meesten,
 Laet Harpen Fluyten en/Trompetten nu vry clincken.

Quaet ing.

Heer Coninck 'tyvort beschiect/hebt ghy geen achterdincken,
 VVy loopen om te doen/uvves Majesteys bevel.

*Sy loepē bey-
de binnen.*

De Coninck.

Vliet alle syvaerheyt nu/vliet van my alle ghequel,
 Vrymoedich sal ick haect/sonder eenich besvvaren,
 Met d'allerliefften mijn/vrolijck moghen vergaren,
 En met u mijn soete bruyt/lieflijk vergheten den tijt,
 Dus lieffte ick syveer u/dat ghy my vvillemcom zijt,
 En daer en vvas noyt gheen/Princers van sulcker vveerden,
 Als ghy my nu sult zijn/noyt en sachmen aenveerden,
 Eenich minnaer hier ter/vverelt so minlijck zijn bruyt,
 Als ick u nu sal doen/o suyver Lelyen spruyt,
 En noch so verdient u/eerbaerheyt al te veel meer.

Elips.

Och ick bedanck u o/machtichsten Coninck mijn Heer,
 Dat u Majesteyt zijn/dienstmaecht so minlijck ontfangt.

De Moeder van Elips.

*De moeder
ende vlee-
schelijcke be-
geerte comen
by den Co-
ninck.*

Ick sie mijn dochter daer/het hert my seer verlangt,
 Om te vveten oft naer/u segghen al vergaen,,is.

De Coninck.

VVillemcom edel vrou/aensiet hoe dees ontsaen,,is,

Die

44
Die schier u dochter vvas/is nu oock mijn Coningin.

De Moeder.

Ick kus u Majesteys/handen met mijn hert en sin,
Haer bedanckende seer/van d' overvloedighe deucht.

De Coninck.

VVillecoom mijn trou Heer/vveeft doch vrolijck en ver-
heucht,

VVillecoom moet ghy oock/Ridders te samen vvesen.

De Vader.

Machtighe Coninck groot/ghy hebt ons hert ghenesen,
Ist oock so gheschiet al/so den dienaer heeft, verhaelt.

De Coninck.

Ick dencke vvel dat hy/u gheensins en heeft, ghesaelt,
V dochters eerlijck hert/cost my daer toe bevveghen,
Eenen Coninck hebt ghy/tot eenen soon ghecreghen,
Sy vvort mijn Coningin/dus vveeft vrolijck en vveeft bly,

En om dat blijcken mach/dat sulcx volcomen so sy,
En dat de vverelt al/haer daer voor nu oock houde,

So haelt den Cepter hier/en oock de Croon van goude/
Op dat vvy so naer 't Hof/te samender hant treden.

Hout daer den Cepter lief/vvilt doch altijd met vreden,

Mijn Coninckrijck en 'tlaât/troulijck helpen bestieren,

En daer set ick u de/Croon op om deuchts verciere,

Ghy zijt mijn Coningin/en moetsc altijd blijven.

Elips.

O gheluckichste die/leeft onder d'edel vvijven,

VVaer can ick sulcx aen u/mijnen Coninck verghelden,

De Coninck.

D'erbaer hert is mijn vreucht/dat my eertijts ontfelden,

Dus gaen vvy al naer 't Hof/om ons trou te volenden,

Die volbracht zijnde laet/ons tot vreucht niet vlijt vvenden,

Met trompetten gheluyt/elcken een doen bereyden,

Een goede saeck hoort elck/over al te verbreyden.

*De vader
met zyn
drye sonen
ende quae-
ingeven co-
men by den
Coninck.*

*Quaet in-
geven ende
vleescolycke
begeerte loo-
pen binnen,
ende hale de
Cepter, dien
de Coninck
Elips op set.*

De tweede wytcoemst vande vijfde geschiede-
nis, int eerst een Rondeel, daer naer Reghel-dicht van
twaelf ende derthien syllaben.

Vleeschlijcke begheerte. Quaet ingheven.

Vleesch. beg.

Comen wy. VVel neef vvat dunct/u van dit stuck?

Quaet ing.

Al vvel broer ten/vvas noyt so goer,
Tis emmers vvel/een groot gheluck.

Vleeschl. beg.

VVel neef vvat dunct/u van dit stuck?
Hoe is vergaen/al desen druck?

Quaet ing.

Daer is nu vreucht/in overvloet.

Vleeschl. beg.

VVel neef vvat dunct/u van dit stuck?

Quaet ing.

Al vvel broer/ten vvas noyt so goet,
Naer het suer comet soet/naer het doncker dat licht.

Vleeschl. beg.

VVat vvorter alom doch/costelijcheyt toegericht,
Hoe salmer simeeren neef/hoe lekker salmer schranffen.

Quaet ing.

Hoe salmer springhen doch/hoe fray salmer oock danffen,
Degroote Hansfen die/sullen tornoyen,, daer.

Vleeschl. beg.

Den grooten roomer neef/men salder poyen,, claer,
Men salder spelen fray/batementen en cluyten.

Quaet ing.

Harpen, Citers en oock/Schalmeyen ende Fluyten,
D'ooren my tuyten schier/van al dat constich spel.

Vleeschl. beg.

Cont

46
Cont ghy vvel danffen neef?

Quaet ing.

Ba ja ick gheheel vvel,

Maer ick keer vyat te cort/qualijck can ick maet houvvē:

Vleeschl. beg.

Al van mijn volck voorvaer/vvy tvvee vvel aerdich souvvē

Danffen aen tafel die/met van als vvaer ghedeft.

Quaet ing.

En dan op ons teljoor/een patrijs cort ghebeft,

Den roomer inde hant/sulck zijn doch uvve treken.

Vleeschl. beg.

Gaen vvy by den hoop ons / en sal gheen vreucht ontbreken,

Van het vrouvvēvolck jent/en ben ick niet verveert.

Quaet ing.

Dat is naer uvven tant/ghy vleeschlijcke begheert

Sult doch daer een Heer zijn/men sal u voor aen stellen.

Vleeschl. beg.

Ghy zijter oock ghenoot/als een vande ghesellen,

VWant het ingheven quaet/salder vvel tieren,,jaet.

Quaet ing.

Gaen vvy dan cloeck int velt/by de fray dieren,,maet,

Laet ons versieren raet/om in vreuchden te leven.

Vleeschl. beg.

Siet dat ghy vvel bedvvingt/al u vals quaet ingheven,

Om dattet alles gae,gheschiedt soot vvel behoort.

Quaet ing.

Niet dan heerlijcke vreucht/sal ick bringhen aen boort,

Dus dienet niet ghetoeft/gaen vvy dan by de gheesten.

Vleeschl. beg.

De bruyloft vvaer gheschent/vvaren vvy niet ter seeften,

VWant het is al naer ons/dat sy hakende,,zijn.

Quaet ing.

Ons Coninx hert hoe vvaft/altijt smakende,,pijn,

Dvvelck nu is in vreucht sijn/door de liefste vercoren.

Vleeschl.

47
Vleeschl. beg.
Dees uytcoemst en had ick/noyt ghedacht te voren,
Men vint de saeck vvel goet/al vvort sy quaet gheacht.

Quaet ing.
So yemant op hoop leeft/den tijt moet zijn vervvacht,
Gaen vvy by den hoop dan/laet ons bedrijven vreucht,,soet,
Tis vvonder so yemant/van ons beyden daer deucht,,doet.

Sluytreden in Regel-dicht ghestelt van tyvaelf Syllaben.

Hier hebt ghy ghesien des/eerbaerheyls beloening,
Wat Elips vercreech door/een heerlycke crooning,
Sy heeft ghestreden clouck/ en ghe wonnen den strijt,
Al was sy in verdriet/ t verandert metter tijt,
Een Coningin is sy/ ghecroont van Inghelant,
Eduwaert heeft haer nu/ als Coninck by der hant,
Sy is gheeert gheacht/ boven alle menschen,
Wat cost sy hopen doch/ Wat cost sy meer wenschen
Op de werelt, dan te/ comen tot sulcken staet,
Ontbont doch dese les/ desen wech gade slaet,
Alle ghy maechden jonck/ en vrouwen met eeren,
Spieghebt u aen/ haer vry/ wilt aen haer doch leeren
In eerbaerheyt al u/ daghen te besteden,
Oliet doch d'ingheven quaet/ stelt u hert te vreden,
De vleeslycke begheert/ wilt doch niet ghelooven,
Vleeslycke begheert die/ doet menich berooven
Van haer schoonheyt en eer/ ja van al haer welyaert,
Siet dat ghy u eer als/ den besten pant bewaert,
Ghebruyt doch vrienden raet/ eer ghy u overgheeft,
Denct om Elips altijt/ die nu in vrechden leeft,
Quaet ingheven en cost/ aen haer niet verwerven,
Liever wou sy met eer/ in reyn armoed' sterven,
Dan sy quaden raet sou/ eens leenen haer ooren,
Coppelerissen vliet doch/ wilt haer gheensins hooren,
Ryckdom en schoonheyt denct/ dat int lef vergaen,,sal,
En dat eer en deucht vast/ in ewichoyt staen,,sal.

Eynde des Spiegheles der Eerbaerheyt.

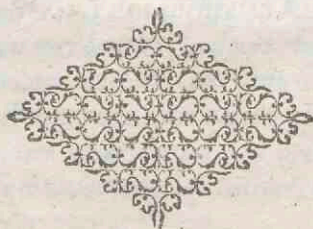
63

DEN
SPIEGHEL DER
LIEFDEN,

Ghenomen so uyt *Valerio Maximo*, als
uyt andere Schrijvers, in dicht ghestelt op
de maniere van een Tragi-comedie, dat is van
heerlijke menschen, vviens bedrijf int
beginne droevich, doch de uyt-
coemst blijde is.

Door I. D V Y M.

*Be wijst doch liefde tot aller stont
Aen u Ouders in dit aertsche dal,
Liefde is van deucht den rechten gront,
Hebt lief, maer u den God boven al,
Die u liefd' uyt liefden loonen sal.*

Reden vervuint. I. D.

43

Een cort onderricht.

So yemant begheerde desen Spieghel der Liefden den volcke speelwijs voor te stellen, salmen het Raduys, Taneel, oft speelwagen maken op dese manier, men sal int midden maken de Raets-camer, die men met gordijnen open ende toe sal schuyven, daer den Raet in sal sitten ten minsten seven sterck, daer den Mayer sal boven aen sitten neffens den Borgemeester: op d' een zijde int uytterste want Taneel sal staen het huys van Miltiades, daer hy, Cimon, ende Cimona sullen wyt ende in gaen: op de ander zijde, oock op tuytsterste sal staen de ghevangenis daer eerst Miltiades, ende daer na Cimon sullen in gestelt worden: dese gevangenis moet zijn boven open met geschilderde yseren traliën, so datmen Cimona mach sien als sy haren vader de borst geeft. De Steenhouder oft gevangenis bewaerder met de Crijshuyden, sullen neffens de ghevangenis wyt ende in gaen: de Mayer moet heerlijck gecleet zijn naer zijnen staet, hebbende alijt een langhe roede inde hant, ende twee dienaers achter hem, die alijt buyten de Raetscamer sullen blijven staen, soo verre dat sy niemant en letten. Miltiades moet zijn een stock out man gaende met eenen stock inde hant, ghecleet met een seer deghelycke nachttabbaert, als eenen die voortijden veel bevels heeft ghehad: Cimon moet wesen een bedaecht man van tusschen de vijftich ende tsestich jaren, oock seer fray ghecleet als een bevelts man: den Borgemeester met den gheheelen Raet, moeten naer haren staet ghecleet zijn met langhe cleederen, dese blijven alijts in de Raetscamer: Cimona moet zijn een vrou vā ontrent de twintich jaren, oock fray op zyn oude wets gecleet, sy moet hebben twee ghemaecte borsten, ten waer dattet een vrou ware: Valerius Maximus en schrijft so volcomen dese historie niet, dan is gedaen om de liefde te claerder voor te stellen.

Prator, in duytsch Mayer, oft
Baillu.

Miltiades een stock out man.

Cimon een bedacht man.

De Borgemeester.

Stadts Bode.

Eerften Raedt.

Tvveden Raedt.

Andere Raden.

Ghevangenis bevvaerder, ofte
Steenvvachter.

Drye Crijfchlieden vvachters.

Cimona een jonghe vrou, Ci-
mons dochter.

*De namen der ge-
ner die haer dit
Spel zijn moeyen-
de.*

De Poet oft Dichtstelder seyt de

Voorreden, oft soment plach te heeten
de Prologhe, inhoudende 'tverstant vande gheheele
Tragi-comedie, ghestelt in overander dicht van der-
thien syllaben.

Valerius genaemt / de grootste ons verclaert,,
claer,

Dat Miltiades tot / Athenen binnen der stadt,
Schuldich bevonden is / daerom uvert hy be-
svaert,,svvaer,

Der gemeyntē gelt heeft / hy seer lang onder gebadt,
Des hy ghevanghen uvert / nu seer out zijnde be-
daecht,

VVaer door hy raecte in / eenen heel soberen staet,
Vanden Mayer uvert hy / eersē daechs totter doot
beclaecht, (stads Raet,

Maer Cimon de soon treet / stontelijck voor des
Versoeckende van haer / zijns vaers vryheyt oot-
moedich, (pleghen:

Hy blijft borch voor zijn lijf / en de schult na rechts
Des dē Raet siende daer / zijn grootē liefde goedich,
Volbracht en zijn ver soeck / sy liet en haer bewege,
Maer de vader sterft haest / en Cimon blijft in-
den noot,

En

52
En soo hy cleyn macht had / quam hy in grooter
schanden, (doot,

Hy vvoort na recht int lest / deerlijck veruuesen ter
Dat hy van honger groot / in seer droevige banden,

Söder voetsel oft spijs / moest daer steruede vergaë,

Tvonnis vvas vanden Raet / tegens hem uyt ghe-
sproken: (bestaen,

Maer een st out stuck heeft zijn / dochter Cimona

So sy hem eten noch / drincken en mochte koken,

Gaff sy hem de borst die / sy haer kint heeft ontogen:

Dit heeft so lang gheduert / tot den vachter sulcx
bevont,

Hy sach dat de vaer heeft / 's dochters borstē gesogē,

Des vvoort sy by den vaer / gevangē tot dier stont:

Den Raet vernamt seer haest / men dede haer de
clachten,

Maer uyt genade bloot / liet en sy haer los en vry,

Sulck liefde sachmē daer / den Raet grootelijc achtē,

Sy keeren beyde na / huys, seer vrolijck ende bly,

Dit vvoort u hier van ons / speel vvijs opēbaer ver-
toont,

Sulcke liefde vvas vveert / dat sy heerlijck vvoort
beloont.

Desen Spieghele der Liefden is ten eynde toe ghe-
maect in dicht, die de Fransoyzen noemē Maskelines ende
Femenines, dat is van twaelf ende derthien syllabē, ende
is daer af de eerste uytcoemst.

Den Mayer. Miltiades.

Den Mayer.

Ick heb hier eenen last/vvel teghen mijnen danck,
Tmoet nochtās volbracht zijn/mē doet veel door bedvvac,
Des moet ick henen gaen/soecken eenen te vanghen,
Och vvaer hy uytter stadt/dat vvaer naer mijn verlanghen,
Miltiades stont ghy/duysent mijlen van hier,
Sulcx vvaer my een vreucht, vvant/ick sorch'tvergaet u dier,
So ick mijn hant op u/nu dadelijck can legghen,
Maer so ickt niet end deed'/vvat sou den Raet doch segghen,
Als ick mijnen last niet/naer haer bevel volbrocht,
Ten dient niet uyt ghestelt/hy moet vvorden ghefocht,
Vrymoedich vvil ick dan/hier in zijn huys gaen treden,
Hy heeft de stadt veel dienst/ghedaen,'t'schijnt teghen reden,
Den Raet vveet vvat hy doet/tis haer ernstich bevel,
Die sijnen last volbringt/doet anders niet dan vvel.

Miltiades.

Heer Mayer schuylder yet/vvat heb ick doch bedreven?

De Mayer.

Ghy moet u hier in mijn/handen ghevanghen gheven,
Het belieft den Raet so/dus tast stoutelijck toe.

Miltiades.

Ghevanghen gheven, vvel/vvaerom, segt my eens hoe?
Heer Mayer vvilt my doch/de reden eens verhalen.

De Mayer.

Vschulden zijn seer groot/die ghy noch moet betalen,
Ghy hebt noch onder u/der ghemeeynten haer ghelt.

Miltiades.

H Legghen

*De Mayer
met twee
dienaers
coemt uyt.*

*De Mayer
gaet in, ende
coemt terstōe
weder nye
met Miltia-
des.*

54
Legghen sy my dat voor/so ben ick gants ontstelt,
En desen dach mach ick/eylaesfeer vvel beclaghcn,
VVord' ick ghevanghen nu/in mijn stock oude daghen,
Is dit voor den dienst die/ick de stad heb betoont,
Heb icker nu dit voor/vvord' ick nu dus beloont,
Sal ick in banden hier/moeten suchten en karmen.

De Mayer.

Den eersamen Raet sal/licht uver noch ontfarmen,
VVat icker in doen can/sal t'uvven besten,,zijn,
Die ghenade versoect/crijcht haer ten lesten,,sijn.

*De Mayer
met den ge-
wangen gaet
in de gevan-
ghenis.*

*De tweede nyt coemst vande eerste
gheschiedenis.*

Cimon. De Borghemeester. Eenen Stadt-bode.
Den Mayer. Eersten Raet. Tyveden Raet.

Cimon.

*Cimon al-
leen nyt.*

O liefde ghy quelt my/boven maten van binnen;
Och vvat sal ick nu doch/met mijn vader beginnen,
Die gheraect is in dit/groot elendich verdriet,
Zijn schult is veel te groot/ick can hem helpen niet,
Van droef heyt en can ick/ghelieven noch ghesterven,
Och hoe lang sal ick u/mijn vader moeten derven,
Die daer in banden ligt/och hoe raect ghy daer af,
Ghy zijt out ende cout/met eenen voet int graf,
Ick sorch ghy sult de doot/eer lang moeten besueren,
Als ick sulcx denck, 'thert doet/my inwendich berueren,
Hoe coemt dat menich kint/so seer luttel vverck maect,
Als vaer oft moeder in/eenighe droef heyt raect,
Hoe ist moghelijk dat/zijt doch connen vergheten,
Het leven verdriet my/ ja het drincken oft eten
En smaect my niet so lang/mijn vader heeft syvaerheyt,
En hy ter doot beticht/in banden nu daer leyt,

Ick

Ick vveet hy grondich sucht/zijnde bedroeft van herten,
 Och vader vader mijn/mocht ick draghen u smerten,
 Mocht ghy doch nu vry gaen/en ick sterven de doot,
 Ick vvilt al lijden om'u te helpen uyt noot,
 Ghy zijt crachteloos heel/ u leden gheen/sins machtich,
 Vvven sterfdach is by/ghy leeft nu heel onfachtich,
 Sittende daer gheboeyt/met svvare boeyen vast,
 VVaerder noch trooft oft hulp/in vvven grooten last,
 Maer eylacen gants niet/vvy blijven int verfeeren,
 Ghy hebt my opghebrocht/ghemaect een man van eeren,
 Dvvelck ick tot gheener tijt/te verghelden en vveet,
 Mocht ick in u plaets staen/ick binner toe ghereet,
 Des vvil ick my voor den/eersamen Raet vercloecken,
 V los te hebben sal ick van haer gaen verfoecken,
 En bieden my aen haer/te blijven uvve borch,
 Och creech ick u so uyt/maer neen is al mijn forch,
 Maer vvat schatet versocht/het naect is eens beproeven,
 Slaen sy my alsulcx af/my naect meerder bedroeven,
 Gleyndoedich sal my'ther/sincken in mijnen schoen,
 Liefd' vermaent my nochtans/mijn beste eens te doen,
 Des gae ick dervvaerts ras/sien vvat gheluck sal gheven,
 Tis den mensch eenen trooft/als hy op hoop mach leven.

De Borghemeester.

Het vvelvaren der stadt/en des Raets van Athenen,
 Vermaent ons tot goet recht/en liefde oock mer eenen,
 Dvvelck vvy schuldich zijn naer/den behoorlijcken plicht,
 Dus broeders ick bid u/hebt alijt goet opsicht,
 Dat Rechts bediening by/ons alijt vvort bevonden,
 Laet ons de ghemeyn' voor/staen, en haer t'allen stonden
 Met behoorlijcke liefd'/en trou doen onderstant.

De Stadts bode.

O eervveerdighen Raet/hier is een voor de hant,
 Die ootmoedich versoeft, by mijn Heeren te vvesen.

De Borghemeester.

*Hy gaet nae
 de Raetsca-
 mer by den
 Stadts Bode
 binnen.*

*De gordijnē
 worden open
 ghedaen.*

*De stadts
 Bode spreekt
 den Raet aē
 nytcomende.*

Verclaer ons vvie dat is.

De Bode.

Tis *Cimon*, soon van desen

Die hier ghevanghen leyt/*Miltiades* ghenaeamt.

De Borghemeester.

Laet hem dan binnen staen/vvant het qualijck betaemt,

Dat yemant onghehoort/sou blijven, of verstecken.

Cimon.

Achtbaren VVijfen Raet/u coeni ick nu aenspreken,

Biddende met ootmoet/dat ick mach zijn verhoort.

De Borghemeester.

Gheeft te kennen u saeck/seg al stoutelijck voort,

VVat reden en recht is/gheschiet u alle vveghen.

Cimon.

My en tvvijfelt gants niet/ofst ghy sult zijn gheneghen

Tot barmherticheyt groot/als u sal zijn bekent,

Dat al mijn begheert is/uyt liefd' int hert gheprent,

So ist dat ick hier bid/met mijn handen te gader,

En niet voor yemants vreemts/ maer voor mijn eygen vader,

Die daer ghevanghen leyt/van herten heel benout,

Te meer om dat hy is/troosteloos en stock out,

Die inden kercker haest/sal deerlijck moeten sterven,

Ten sy mijn Heeren my/een beed' laten vervverven,

Dat ick hem uyt ghenaed'/nu mach vry crijghen hier,

Zijnen sterfdach is by/hy vervvacht de doot schier,

Och mocht hy sterven dan, in zijn vryheyte met vreden,

Dat hy in banden stierf/en vvaer billich noch reden,

Die dese stadt so veel/deucht en dienst heeft ghedaen,

Voor mijnen vader ben/ick nu ghereet te gaen,

Al vvaert oock totten doot/ick bent bereet te lijden,

Dus eervveerdighen Raet/laet my, bid ick, bevrijden,

Mijnen ouden vaer, laet/hem vry sonder gheschil,

Zijn daghen enden doch/ick stae hier die daer vvil

Zijn borghe blijven, en/voor hem alles vervvachten,

Hertsvveer,

*De Stads
bede loopt
binnen, ende
haelt Ci-
mon.*

*Hy valt op
zijn knien.*

Hertsvveer, banden, en oock/al de droevighe nachten,
La den bitteren doot/en alle onghemack,
Laet slechts mijn vader vry/laet hem onder zijn dack,
In vrede sterven t'huys/ o eervveerdighe Heeren.

De Borghemeester.

Staet op en vertrect vvat/ghy zijt vveert aller eeren,
Dat ghy u vader hier/sulck een liefde bevvijst,
Dees trou en liefd' des soons/is vveert datmense prijst,
Voorvvaer men hoorde noyt/noch men sach desghelijcken,
Als desen *Cimon* nu/hier dadelijck laet blijcken,
Och vvaer dees liefde in/allen kindren 'tvvaer goet,
Zijn begheerte vind' ick/redelijck, en dat doet
Dat vvy't hem oock gants niet/en behooren t'ontfegghen,
De saeck is doch al een/als vvy't vvel overlegghen,
Oft den vaer oft den soon/voor de schulden betaelt.

*Cimon staet
op ende gaet
binnen.*

De Mayer.

Heer Borghemeester hier/dient een saeck vvel verhaelt,
Ick vinder svvaerheyt in/en die met allen groot,, is,
Vvant de vader heel out/en schier in stervens noot,, is,
Tis der ghemeynten ghelt/dat hy schuldich is claer,
So hy sulcx niet betaelt/de doot volcht daer naer,
Sou desen sterven dan/vvy moeten ons beraden.

De Borghemeester.

Al coemt de vader los/vvat mach ons sulckes schaden,
Rechtvoordering die blijft/volcomen in als, vvant
Laten vvy eenen vry/d'ander blijft in ons hant,
Die voor zijnen vaer oock/te sterven vuilt bereet,, zijn,
Dat hy sulcx hier versoect/mach ons allen vvel leet,, zijn,
Tis liefde die sulcx doet/die maect dat hy sulcx eyft,
Dus verclaer ick recht uyt/en ick spreek onghveeyft,
Om den ouden mans vvil/soud' ick hem sulcx toe laten.

Eersten Raet.

Ick ben oock sulcx van sin/vvant vvat salt ons baten,
Dat desen ouden man/inde ghevanghenis sterfft,

58
Dat hy vol angst en pijn/inde banden bederft,
VVachtende datmen hem/des doots tijding sal bringhen,
Dus mebroeders ick bid/ vvilt doch alle ghehinghen
Dat barmherticheyt mach/aen hem vvorden ghetoont,
Laet *Cimons* liefde doch/niet blijven ongheloont,
Laet hem in svaders plaets/in bevvaernisse stellen.

Den t weeden Raet.

Medebroeders ick en/al mijne med'ghesellen
Zijn oock alle ghelijck/van dusdanighen sin,
Al ist dat liefd' vervvint/het recht is niet te min,
De soon is doch bereet/'tvaers schult in als te boeten.

De Borghemeester.

Heer Mayer haelt den vaer/laet ons den druck verfoeten,
Dat hy hier voor Recht coem/is deses Raets bevel.

De Mayer.

VWat mijn Heeren belieft/sal ick volbringhen snel,
Tot haren dienft laet ick/my altijt ghereet vinden.

De Borghemeester.

En ghy bode haelt ons/*Cimon* die so beminden
Zijnen vader, en lief/ heeft uyt enckelder deucht.

De stads Bode.

Coemt *Cimon* verblijt u/'thert sy u vvat verheucht/
Hooft vvat u den Raet sal/'t'uvven besten ghebieden.

Cimon.

Mocht ick mijnen vaer vry/crijghen, mocht dat gheschieden,
So vvaer ick heel gheruft/mijn droef heyt vvaer ghestaect.

Och ginder so coemt hy/daer mijn hert so naer haect,
Gheluckich is de uyt/dat ick hem mach aenschouven,
Vader om uvvent vvil/vvas 'thert in groot benouven,
So ick u lossen mach/mijn droef heyt is ghesust.

De Borghemeester.

Nu vvel *Cimon* hoort toe/vveest vvat beter gheruft,
VVy hebben op u saeck/ghelet, en overvveghen,
De liefde die ghy toont/heeft d'overhant ghecreghen,

Maer

*Gaet nae de
gevangenis.*

*De Stads
Bode: haelt
Cimō uyt.*

*De Mayer
coemt met
Miltiades,
ende gaet
sitten op zijn
plaets.*

Maer vvy bidden en acht/de saeck doch niet te licht,
Denck dat v vader vvort/totter doot toe beticht,
En d'uytspraeck vvort vervvacht/ja van daghe te daghen.

Cimon.

Al sterf ick oock voor hem/daer naer sal ick niet vraghen,
Als hy in vrede blijft/tot dat zijn leven ent.

Miltiades.

Och *Cimon* u doch om/mijnent vvil niet en schent,
Al dat ghy hier verfoect/is buyten recht en reden,
Ick ben doch out en cout/mijn daghen zijn gheleden,
Den sterfdach is naer by/dat ick doch sterven moet,
Quaemt ghy dan int verdriet/voor my, sulcx vvaer niet goet,
Dleven u beter sal/dan my oude man voeghen.

Cimon.

Och neen vader ick bid/laet u mijn doot ghenoeghen,
Mach ick u crijghen vry/ick en vracch nier hoet gaet,
So ick sulcx hier vercrijch/vanden achtbaren Raet/
Mijn hert sal my van vreucht/invvendich heel verquicken,
VVie vveet hoet' hem int lest/ noch met my mochte schickē,
Tis my ghenoech dat ghy/' huys sterft sonder verdriet.

De Borghemeester.

Miltiades u soons/liefdet' uvvaerts ghy fiet,
En die vervveet in ons/oock cen groot medelijden,
Dus hout ghy u gherust/laet uvven soon betijden,
Devvyl hy sulcx van ons/so troulijck heeft begheert.

Cimon.

Ick bedancke den Raet/die is veel ceren-vveert,
Om dat haer heeft belieft/mijn vader vry te laten,
Nu vader vaert dan vvcl/' tverblijt my uyer maten,
Dat ick sie dat ghy naer/huys moecht nemen den ganck-

Miltiades.

Mijnen beminden soon/ick vveets u grooten danck,
Dat ghy voor my nu gaet/in so drocvighe banden,
Eenen spieghel zijt ghy/der liefden voor veel landen,

En

En tis een vrome daet/van u mijn kint ghedaen,
Maer sulcx bedroeft my seer/dat ghy niet met moecht gaen,
En dat vvy t'samen so/ons daghen mochten inden.

Cimon.

Vader gaet ghy met rust/laet uvven druck verslinden,
Ick beveel u den Heer/u nieu vvers met en quelt.

De Borghemeester.

Heer Mayer siet ghy toe/dat ghy desen vast stelt,
En laet hem t'aller tijt/sterck en troulijck bevaren.

Cimon.

Eervveerdighen Raet u/moet altijt vvedervaren
Voorspoet en gheluck hier/en al vvaer dat ghy zijt.

De Borghemeester.

VVaer heeftmen ghesien oyt/ver oft naer, breet oft vvijs
Een alsulcke liefd' groot/onder eenighe menschen,
Och vvaer sy over al/so, dat vvaer vvel te vvenschen.
Maer broeders my dunct het/heel laet vvort op den dach,
De vvijsheyt is nu volbracht/des elck vvel scheyden mach.

*Sy ombelven
malcandere-
ren, ende
Miltiades
gaet in.*

*De Mayer
gaet met
Cimon na
de ghevan-
ghenis.*

*De Raetsca-
mer gaet
tse.*

*De eerste uytcoemst vande tvveede
gheschiedenis.*

Den Mayer. De Borghemeester. Eersten Raet.
Tvveeden Raet. Andere Raden.

De Mayer.

Eervveerdighen Raet een/ saeck moet ick hier voort bringens
Nu ghy al zijt vergaert/vvant sy trefst sonderlinghen,
Dat is *Cimon* die ick/ghevanghen heb onlancks,
VVat raet isser voor hem/vvy crijghen luttel dancks,
Mits dat hy so veel cost/en so seer veel is schuldich,
De clacht van 'tghemeyn volck/is groot en menich vuldich,
Dat hy niet en vveet op/te bringhen, dats den noot,
En daer hy borch voor is/is ghestorven de door,

*De Raetsca-
mer gaet op.*

Zijnen

67
Zijnen vader die leyt/daer nu boven der aerden,
Daer en is gants gheen goet/dat vvy fouden aenvaerden,
En nochtans moet 'recht van/Athenen zijn bevvaert,
Dat is die men bevint/met penninghen besvvaert
Die tghemeynte aengaen/moet die terstont betalen,
So hy oock niet en can/salmen dan sulcx verhalen,
Eerst aen zijn haef en goet/en int lest aen zijn lijf,
VVat ract isser met hem/en met zijn stout bedrijf,
VVy en moghen gants niet/te buyten gaen ons vvetten,
VVAerder noch eenighen raet/ofst vviest hy borch te setten,
Maer neen hy voorvvaer niet/hy blijft gants inden last.

De Borghemeester.

Tis vvel claer een svvaer saeck/en daer dient op ghepast,
Het vvaer te deiren sou/defen man om hals comen,
Die hem in dit stuck heeft/ghedraghen als den vromen,
Nochtans is hy voorvvaer/ghebleven 'svaders borch.

De Mayer.

Laet ghy hem los en vry/voor oploop ick dan forch,
Tschamel ghemeynt sal daer/al te seer teghen spreken,
Om dat' van haer ghelt is/sy sullent vwillen vvreken,
Dus en vveet ick met hem/ter vverelt gheen en raer.

Eersten Raet.

Oploop moet verhoet zijn/dat vvaer het archste quaet,
Beter sterft den borch dan/dat hy ons brengt int lyen.

Tweeden Raet.

Zijn saken staen vvel slecht/niemant can hem bevryen,
Die borch blijft dat hy sterft/dat is d'uyterste Recht.

De Borghemeester.

Het behoort so te zijn/nochtans schijnet vvel slecht,
Dattet kint voor den vaer/sal moeten de doot sterven.
Noch vveet ick raet laet ons/hem liever doen bederven
Door groo: en honghers noot/en uytersten dorst sel,
So en hooren vvy van/niemant eenich ghequel,
Inden kercker sal hy/so al stil doot terstont,, zijn,

62
Dus heer Mayer dit dunct/my vvel den besten vont,, zijn,
Believet u niet dat/hy sulcx nu stelt te yverck,

laet, jaet.

Al de Raden.
De Borghemeester.
Volbringt dan sulcx/beveler doch vvel sterck,
Draghet vonnis als van/ons allen uytghesproken,

De Mayor.
Seer noode soud' ick het/ghesot vanden Raet croken
Ick hoop te doen als ick/tot noch toe heb ghedaen.

De Borghemeester.
VVy laten dan de saeck/teenemaet op u slaen,
Biddende dat ghy haer/haest vuilt ten eynde drijven,
Tgaet de Rechters vvel als/sy by haer vvetten blijven.

*De tweede wytcoemst vande tweede
gheschiedenis.*

Dryc VVachters. Den Mayer. Den Steenvvachter.

*Den eersten Wachter spreekt houdende de Schiltwacht
ter wijle dat d' ander slapen.*

Hoe svvaer vvort menich mensch/dē slechten cost gevonnē,
Ander legghen 'ibier in/met heel lasten en tonnen,
En drinckent noch niet uyt/tot dat sulcx vvort half suer,
Een ander sietter op/en leeft in groot ghetruer,
Mits elcken dach en uyr/zijnde in duyfent sorghen,
Heeft hy eens drinckens lust/ de vvaert en vuilt niet borghen,
Heb ick somtijts vvat ghelt/haest ben ick even rijk,
Quae nering bederft doch/nu al om yeghelijck,
Ick vvaer al lang een lijck/ hielp dviijf niet den cost vvinnen,
Souden vvy eten sy/moet schier nacht en dach spinnen,
Maer vvaerom quelt my sulcx/tis nu so des tijts loop,
Het sal eens beter zijn/alst al is goeden coop,

Ick creech grijs hayr soud' ick/lanck op swaricheyt dincken,
 Defen nacht is voorby/de Son begint te blincken,
 Hoe hoor ick clincken nu/der voghelen ghesanck,
 Mijn hert verheucht my seet/van al dit soet gheclanck/
 En sulcx doet dat my 'thert/tot singhen gheneghen,,is,
 De vreucht moet daer uyt/tervrijl dat te deghen,,is.

De vvachter singt, Op de vvijse:

De Sterren hooghe saten.

DEn Mey staet nu seer schoone
 Lieflijck aen elcken cant,
 De bloemkens staen ten toone,
 Al door 'igheheele lant,
 De Goutbloeme staet schoon gheplant,
 Het Roosken siet men bloeyen,
 Dus wilt in Liefde groeyen.

De Violierkens spruyten,
 En de Karfoukens mer,
 De Pioen gaet ontsluyten,
 En't Corebloemken net,
 Tdoorne boomken fray onbesmer,
 Wie sout connen versoeyen,
 Dus wilt in Liefde groeyen.

D'olijftacxkens ghemejne,
 Men nu te bloeyen weet,
 De Lely schoon en reyne,
 D'acoleykens ghereer,
 Christus ooch met claren bescheet,
 Haer tot wreucht alle spoeyen,
 Dus wilt in Liefde groeyen.

De Wjngaertrancxkens teere,

64
De Liefbloeme seer soet,
D'angierkens telcken keere,
Vlechten nu 'tcransken goet,
De liefde den boeck open doet,
Den dan sal haer bespoeyen,
Dus wilt in Liefde groeyen.

Princieren al ghelycke
Die met minne zyt vergaert,
Ghy zyt in reden rijcke,
Toont doch der liefden aert,
En vliet doch nijders onbeswaert,
Wilt u met reyn const moeyen,
En wilt in Liefde groeyen.

De Wachter ghesongen hebbende, spreekt.

Hou maets hou, slaept ghy noch/ tis schoon dach, maect u op.

De tweede Wachter.

Is den imbijt ghereet/ ick adt vvel een goe sop,
Iffer niet voor de hant/so laet my noch vvat slapen.

Den derden Wachter.

Ay my, ick en doe clac/niet dan geuven en gapen,
Mijn hoofd doet my heel vvee/ ick vvas gisteren buys.

Den tweeden.

*Hy tast in
zuyen bals.*

Daer bijt my seker een/ist een vloot oft een luys,
Die en salt niet meer doen/vvel vvat vvilt ghy nu segghen,

Den eersten.

VVilt ghy pasdifen, oft/vvilt ghy een troefken legghen,
So raken vvy aent imbijt/zijt ghy te vreden maet.

Den tweeden.

Ick sie clac ten coemt u/noch te vroech noch te laet,
Ick troef al mede oock/ ick laet my haest verleyden.

Den derden.

Vallen vvy dan daer aen/vvaer naer vvillen vvy beyden,

Fijn lieden moghen niet/leech staen, soudt yet vvel,, zijn.

Den eersten.

*Hy lange ee
kaert vut de
sack.*

Als ghesellen, sa, sa/ slaet elck gae zijn spel,, fijn,
Matrooft ghy fit nu voor/en ick moet de kaert gheven.

Den tweeden.

*D'eemneems
de kaert af,
ende d'ander
geest vrom-
om.*

Ia ghy gheeft my fray spel/ghy zijt vvel vveert verheven,
Maer het is so men in/Vlaendren de spiessen draecht.

Den derden.

Ick heb heel leelijck spel/hoe coemt dat ghy doch claecht,
Gheen booser en vvas daer/dan dit in hondert jaren.

Den eersten.

Sa vvorpt op, ick en sal/noch vrient noch vyant sparen,
VVel vvat vvorpt ghy daer uyt/het is ten eersten troef.

Den tweeden.

Dat moet ick halen met/dien leufighen boef,
VVelaen vvie treet nu dat/mocht ick oock met u ghecken.

Den derden.

Conincstabel gheeft vyer/latet hem doch al trecken,
Hy dats goet als elck so/en spaert zijnen vrient,, niet.

Den tweeden.

Ick bedanck u broers, sulcx/my voorvvaer vvel dient,, siet,
Ick crijchs vvel hondert fray/so ick my vvel laet duncken.

Den eersten.

Van sulcken spel soud' my' thert van vreuchden ontfunckeri,
Pralé, pralé, pralé/tiffer voorvvaer al schoon.

Den tweeden.

Steeckt vvech, de Mayer coemt/ hy gheeft ons haest den loon,
Flux elck op zijn ghevveer/laet ons op den dienst vvachten.

De Mayer.

*Sy steken de
kaert op, de
Mayer spre-
ket eerst al,
leen.*

Sulcke liefde en quam/noyt in smenschen ghedachten,
Als ick aen *Cimon* hier/bevinde nu ter tijt,

Doen den vader vry vvas/hoe vvas hy doch verblijt,
Niet achtende den noot/die hem noch vvas aenstaende,

Met blyen herten vvas/ hy naer den kercker gaende,

O liefde die 'tkint den/vader nu heeft betoont,
 Tis te beclaghen vry/dat ghy so vwort gheloont,
 VWant hy moet nu eylaes/den bitteren doot smaken,
 Het kint sterft voor den vaer/zijn dat niet droeve saken,
Miltiades is t'huys/ghestorven zijn selfs doot,
Cimon blijft inden last/de liefd' brengt hem in noot,
 Voor den vader moet hy/alle de schult betalen,
 En daer en schuylt gants niet/vvant vvaer sou hy't doch halē,
 En te Athenen hier/is het ghebruyck en recht,
 Die niet en betaelt moet/sterven, 't'fy groot oft slecht,
 Dus is hy desen dach/van onsen Raet vervvesen,
 Mijn Heeren sy zijns moed'/d' oncoft is svvaer gheresen,
 En daer en is gheen hoop/oft middel tot het ghelt,
 Sy en vvillen met hem/niet langher zijn ghequelt,
 Dus hevet haer belieft/my de saeck te bevelen,
 VVel gasten vvat maect ghy/sach ick u schier niet spelen,
 Den ghevanghen hoe ist/maect hy noch goede chier?

Hy gaet nae
 de wach-
 ters.

Eersten Wachter.

Hy en vvy moghen noch/o Heer seer vvel goet bier,
 Maer tis jammer dat vvy't/so heel selden ghecrijghen.

De Mayer.

Een van de
 wachters
 loopt binnen
 ende haelt de
 Steenwach-
 ter.

Roept den Steenwachter hier/vvilt nu van drincken svvijghen,
 Hier is vvat anders groots/ghecomen voor de hant.

Den Steenwachter.

Heer Mayer vvat is u/believen, het verstant
 En reden van u coemt/vvilt my gheheel ontbinden.

De Mayer.

Theeft onsen Raet belieft/my tot u hier te sinden,
 Om dat ghy soudt doen naer/haer ghebot en bevel,
 Het moet doch volbracht zijn/daerom onthoudet vvel,
 Dat ghy *Cimon* die hier/by u noch ligt ghevanghen,
 Sonder eenich respijt/sult laten int verstranghen,
 En sterven zijns selfs doot/blijvende vast gheboeyt,
 Niet ter vverelt en moecht/ghy hem gheven dat voeyt,

Maer

Maer dat hy seer haest sterf/sonder medeghedooghen.

Den Steenwachter.

Dit vonnis is vvel hart/dvvelck ghy my stelt voor ooghen,

Moet *Cimon* sterven dan/sulcx had ick noyt ghedacht.

De Mayer.

Ghy moet vvel gade slaen/en neemt voor al vvel acht,

Dat daer niemant en coem/die met brengt eenich voetsel.

Den Steenwachter.

Zijn dochter besoeft hem/dvvelck hem is een verfoetsel,

Somtijts vvort hy van haer/vvat ghetrooft en ghesterct.

Den Mayer.

Die mach vvel comen noch/maer dat ghy vvel vast merct,

Dat sy niet met en bring/om zijn lijft onderhouven.

Den Steenwachter.

Dat *Cimon* hier oyt quam/mach my voorvvaer vvel rouven,

Nu hy dus sterven moet/hy vvas van herten bly,

Doen hy in banden quam/en den vader creech vry,

Vvat hem over quam al/dat verdroech hy seer geiren,

Moet hy sterven de doot/voorvvaer sulcx moet my deiren,

Mijn hert verschriect my seer/nu ick dat vonnis vveet.

De Mayer.

Dat ickt bevelen moet/is my oock vvel seer leet,

Maer 'tvonnis vanden Raet/moeten vvy te vverck stellen.

Sa ghy Crijlieden mijn/als maets en sijn ghesellen,

Laet hier niemant by hem/siet dat ghy daer op past,

Ten sy siende mijn hant/oft van 'sRaets vveghen last,

Laet u van niemant doch/niet onversiens verrassen.

Eerste wachter.

Vvy sullen sonder forch/op den haspel vvel passen,

VVaer daer slechts drinckghelt goet/so vvaren vvy ghepacyt.

De Mayer.

Hout daer, vvatmen u gheeft/ghy lieden altijts craeyt,

Nu dan ick gae naer huys/u beveel ick de vvijf heyt,

In een saeck vvel te doen/daer in ist dat den prijs leyt.

*Hy gheeft de
wachters
drinckghelt.*

De Gaen al in.

*De eerste wytcoemst vande derde
gheschiedenis.*

Eersten, Tyveden, Ende derden VVachters.

Cimona. Steenvvachter. Cimon.

Eersten Wachter.

*De wachters
oomen wyt.*

VVel maets cost ick den baes/niet vvel aerdich belesen.

Den tweeden.

Ia ghy vvel, maer segt ons hoe veel mochtet vvel vvesen,
My verlangt oft hy oock/vvel bevvaert heeft zijn eer.

Eersten Wachter.

Een halven Daller vvaft/die hy gaf, min noch meer,
VVat vwillen vvy nu doen/vvillen vvy lant gaen coopen.

Den derden.

Neen, neen, gheeft my het ghelt/ick sal om bier gaen loopen,
Het moet doch door de keel/sulcx prijs ick allermeeft.

Den eersten.

Ick ben oock van dat volck/dus loopt aerdighen gheeft,
En bestect al het ghelt/maer vvilt u neerstlich spoeyen.

Den tweeden.

Soen salt spinnecop/daer oock niet over groeyen,
Tervvijl dat hy vvech is/elck soeck de beste plaets.

Den derden.

Hy hier heb ick sulck bier/noyt beter lieve maets,
Men souder zinnen rock/en caproen in verdrincken.

Den eersten.

Coemt sit neder by ons/vvilt lustich rontom schincken,
Ghy hebt te luttel brocht/vvat sal ons helpen dat?

Den tweeden.

Ba al is de cruyck cleyn/daer is noch meer int vat,
En al vvaert ghelt oock op/de vvaert vvil ons vvel borghen.

Den derden.

VVy zijn nu rijck ghenoech/vvaer voor vwillen vvy forghen,

Nu

69
Nu broer ick bringt u eens/vanden edelen traen.

Den eersten.

Drinct uyt seer gheiren ist/u van herren ghedaen,
Laet den beker om gaen/vveest doch vrolijk en lustich.
Tghelt maect.

Den tweeden.

Ick sal u oock/befcheyt doen fray en rustich,
Maer quant een saeck hebt ghy/vergheten heel en net.

Den derden.

Meyndy dat ick slecht ben/ick bringse vry al met,
Dat ickt vergheten had/ick vvaer deirlijk bekeven.

Den eersten.

Hy is veel te frayen quant/hy vveet te vvel te leven,
Bringhet hem eens, ick vved/hy heeft alreede dorft.

Den tweeden.

Nu vrolijk vrolijk broers/nu sineiren vvy de borst,
Tis nu al goeden tijt/ick laet de forghe varen.

Den derden.

Daer leyter veel in d'aerd/diet al vilden versparen,
Maer dus doende als vvy/is veir den besten sin,
Het ghelt Lanf knecht sijn,

Den eersten.

VVel/ghy en laeter niet in,
Ghy hebbes daer vvel vry/ter deech u meuch ghenomen.

Den tweeden.

Ba laet hem drincken doch/en vvel moets hem becomen,
Het is teecken dat hy/het goet bier noch vvel mach.

Den derden.

Och vrienden mocht ons dit/ghebeuren al den dach,
Had ick het ghelas ick/sout eens rontom bringhen.

Den eersten.

Laet ons van vreuchden eens/een fray liedeken singhen,
Een out deunken vvat frays/al vanden ouden tijt,
Al gaeghet qualijck vvy/sullent al vvorden quijt.

K

Hier

70
Hier finghen sy ghelijcker hant een
out dronckaerts Liedeken.

Den tweeden spreekt.

Vrolijck, vrolijck, ba so/men sou so lustich bieren.

Den eersten.

In de vvapen, sa, sa/

Den tweeden.

VVel moet ghy so luy tieren,

Het schijnt ghy zijt vervaert/en dat van een vrou juyft.

Den derden.

VVat schaed dat niet en schaed/sa 'rghevveer inde vuyft,

Tis misselijck vvat daer/onder dit cleet mach schuylen.

Cimona.

Cimona
coemt ende
spreekt al-
leen.

Och te recht mach ick vvel/suchten, kermen, en huylen,

Met al dit groot verdriet/dat my so overvalt,

In vvat deirlijcken staet/in vvat armer ghestalt

Is mijnen armen vaer/die de doot is nakende,

O kinderlijcke liefd'/die in my is blakende,

Hoe cont ghy't lijden doch/is dit reden oft recht,

Dat 'tkint voor den vaer sal/sterven, tis claer te slecht,

Sal nu dees liefde hier/aldus qualijck beloont,, zijn,

Om sulcker liefde vvil/moest hy gheheel verschoont,, zijn,

Maer vvat helpt dit gheclach/tis doch nu al te laet,

Tvonnis is gheuyt jaet/daer en is gheen en raet,

Nu 'tvonnis ghegaen is/hy moet de doot sterven,, nu,

O vader, vader goet/sult ghy so bederven,, nu,

Van grooten honghers noot/'tvvaer vvel een groot misval,

Ick hoop neen, en dat ick/u noch vvel helpen sal,

Ghy hebt my van joncx kints/so veel deuchden bevyesen,

My een vader gheveest/jonstich en uytghelesen,

Des ick u nimmermeer/te vollen dancken can,

Natuer die eyscht dat ick/u oock moet helpen dan,

VVant ick vveet noch vvel raet / voor u een groot verfoet/cl,

ick

Ick bringhe u hier met/spijs en dranck tot een voetsel,
 Daer met haest mach vergaen/uvven hongher en dorst,
 Met mijn natuerlijk soch/mijn moederlijke borst,
 Die ick mijn eyghen kint/door liefd' nu heb ontoghen,
 Voorrijden heb ick mijns/moeders borsten ghesoghen,
 Nu sal de vader hier/ghebruycken melck en soch,
 Van zijn dochter, tis goet/mach ick hem helpen noch,
 So ist behouden reys/en 'thert sal my verquicken,
 Ick hoop den grootsten Heer/salt al ten besten schicken,
 Des ick my dervvaerts spoey/ ic hoop my naect noch vreucht,

Eersten wachter.

VVaer heen, ick seg blijft daer/ gaet vveer om, ghy en meucht
 Hier niet meer binnen gaen/noch den ghevanghen spreken.

Cimona.

Ick seg dat ick vvel mach/vvat sal u doch ghebreken.

Den tweeden.

Hebt ghy oorlof, so toont/ons dan eenich bescheet.

Cimona.

Hoe tierdy dus, siet daer/daer heb ickt al ghereet.

Den derden.

Moeder nu ist al goet/nu zijn vvy vvel te vreden,
 Ghy vvort gheholpen haest/maer met voordacht en reden,
 Hier steenvwachter coemt uyt/hier is onraet int velt.

Den Steenwachter.

Vrouken vvat maect ghy hier/tis te qualijck ghestelt
 Metten ouden man, hy/is in groote verflourtheyt.

Cimona.

Laet my hem troosten doch/in zijn meeste benoutheyt,
 Oorlof nemende noch/eens spreken voor het lest.

Den eersten.

Laetse ondertasten dan 'over al, 'tdunct my 'rbest,
 Steect hier nieuwers niet in/vvy moeten daer vvel soecken.

Den Steenwachter.

Deet ghy't niet, te recht fou/de Mayer op u vloecken,

De Steenwachter coemt uyt.

Sy tasten al om oft sy geeten verborghen heeft.

Befoectse vry al om/steect hier niet inden sack?
Of schayker oock gants niet/yevvers onder u pack?
Neen, tifferral te deech/coemt vrymoedich hier binnen.

Cimon.

Och wie coemt doch nu hier/my besoecken uyt minnen?

Cimona.

Ick bent vaer.

Cimon.

Och mijn kint/ick ben in grooter noot,
Van hongher en van dorst/overvalt my de doot,
In d'uyterste ben ick/ vergaen zijn al mijn crachten,
Het hert dat begheeft my/ick val schier in onmachten,
Ghy coemt juyft te pas, vvant / haest gheef ick mijnen gheest.

Cimona.

Vader grijpt eenen moet/zijt ghetroof, niet en vreeft,
Thert ick verquicken sal/ick sal u haest verblyen.

Den tweeden wachter.

Broers laet ons slapen vvat/laetse binnen betyen,
Ick hoop daer coemt voor ons/haest dringghelt voor de hant.

Cimon.

Och lieve dochter mijn/segd my vvat onderstant
Cont ghy my doch ghedoen / vvilt sulcx my doch ontvou-
vven.

Cimona.

*Sylagt haer
borst uyt,
ende biert dre
den vader
sen.*

Ick bring mijn borst vol sochs/om u met t'onderhouvven,
Dus u tot sulcx vry schiet/sy is heel vol en stijf,
Latet u niet vreemt zijn/al ist kinders bedrijf,
Suychtse stoutelijck uyt/'tsal u seer vvel becomen.

Cimon.

VVaer heeftmen oyt ghesien/ofi vvaer heeftmen vernomen,
Dat een vaer suyghen sal/de borsten van zijn kint.

Cimona.

Och nemes vry u meuch/tot dat ghy u sterck vint,
Het vvort u voorvvaer vvel/ghejont uyt goeder herten.

Cimon.

Cimon.

Och nu ben ick verquijt/vergaen zijn al mijn smerten,
O vveirfle dochter mijn/ick vveets u grooten danck.

Cimona.

Daghelijcx sal ick so/tot u nemen den ganck,
En met mijn borsten u/overvloedich versaden.

Cimon.

O gheluckighen vaer/die zijn kint coemt te staden,
V Vaer vvas de liefd' oyt sulcx/des ick u dancken moet,
Keert doch vveder naer huys/dat ghy met goeden spoet
Op een ander tijt moecht/tot my noch vvederkeeren.

Cimona.

Oorlof mijn vader dan/vreucht moet in u vermeeeren,
Och mocht ghy met my gaen/so vvaer ick heel verlicht,
Ick hoop 't sal metter tijt/noch zijn, dus droef heyt svvicht,
Dus oorlof, ick sal u/den oppersten bevelen.
Steenvvachter een saeck can/ick u qualijck gheheelen,
Dat is dat ick vveer soud'/comen in 'tvvesen mach.

Steenwachter.

Coemt stoutelijck, ja ghy/al vvaert oock al den dach,
VVant ick vvel merck dat niet/lang meer en sal te doen,, zijn.

Cimona.

Vaert vvel steenvvachter goet/en u knechten die koen,, zijn,
Gheef ick drinck ghelt, neemt daer/ sulcks vrolijck verteert,,
fchier.

*Cimona
gaet naer
huys.*

Den derden.

Dats recht, elck een van ons/dat gheiren begheert,, hier,
En vvy bedancken u/o ghy jonstighe kare.

Den eersten.

Het vvaer jammer dat haer/yet te cort gheschiet vware,
Dus gaen vvy binnen dan/en snijden elck een stuck,
Die met vrouvven om gact/crijcht somtijts vvel gheluck.

*De eerste wytcoemst vande vierde
gheschiedenis.*

Eerste, Twveede, ende derde VVachters. Cimona.
Steenvachter. Cimon.

Den eersten Wachter.

*De wach-
ters comen
wy.*

Sa, sa maets vyllen vvy/cens lustich gaen pafdisen.

Den t Tweeden.

Het vvaer goet spelen jaet/moester niet een verlisen,
Ist om een cleyn te doen/so speel ick vry vvel met.

Den derden.

Niet hoogher dan een blanck/speel ick op eenen set,
Ick en vvil doch gants niet/dan om cleyn ghevvin spelen.

Den eersten.

Ia lieven Ian treet sacht/vvaerom vvilt ghy doch quelen,
Al ons spel en is maer/tijt verdrijf en ghenucht,

Den tweeden.

Ten is de pijn niet vveirt /te maken sulck gherucht,
Die niet spelen en vvilt/die macht vvel laten blijven.

Den derden.

Sa lieve basen sa/vvy en sullen niet kijven,
Elck een siet neerstich toe/dit is voor u goe mans.

Den eersten.

Ghy hebt ten eersten thien/en seven is ons kans,
Tis ons ghevonnen 'tspel, al costent duysent croonen.

Den tweeden.

Sa maet langt nu hier ghelt/ghy moet de knechten loonen,
Als nu heb ick den steen/tis nu oock mijnen keer.

Den derden.

VVy hebben neghen juyft/

Den tweeden.

En ick vier min noch meer.
Seker die kans en can/my niet feer vvel behaghen.

*Desen neemt
den steen,
ende worpt
dien.*

Den eersten.

VWas daer niet neghen segt/ ick moet u dat eens vraghen?
Dat ghy cost ghy soudt ons/ vvel leyden op het ijs.

Den derden.

Ick seg dat neghen vvas/maect ons gheen brillen vvijs,
Maets saghen vvy niet toe/hy fou ons claer bedrieghen.

Den tweeden.

Ten vvas geen negen neent/ vvaerom moet ghy doch liegen.

Den derden.

Heet ghy ons lieghen dan/

Den tweeden.

Ia ghy liechtet recht uyt.

Den derden.

Ghy liechtet selfs seg ick/ghy boef en vuylen guyt,
Sa sa trect flux van leir/ghy moet teghen my stooten.

Den tweeden.

Coemt al vvilt ghy terfont/ ick sal u de huyl blooten,
Meynt ghy dat ick van u/ eenich fins ben verveirt.

*Sy trecken
van leir.*

Den eersten.

Hola, hola goe maets/malcander niet en deirt,
Siet toe ginder coemt volck/vvilt u ghevveir op steken.

Cimona.

Ick coem ghelopen so/dat ick qualijck can spreken,
So heb ick my ghehaest/om dat ick vvord' vervvacht,
O gheluckich is d uyr/dat ick desen vont dacht,
VWant eylacen mijn vaer/soud' nu claer al doot vvesen,
Had ick hem met mijn soch/so troulijck niet ghencsen,
Maer het is goet dat sulcx/dit volck niet is bekent,
VWorden sy sulcx ghevvaer/ick vvaer daer door gheschent,
Maer ick vragher niet naer/dat mach my niet bekeuren,
Ick en vragher niet naer/al moest icker om treuren,
Totter doot toe vvil ick/mijnen vaer zijn ghetrou,
Dus ick my dervvaerts spoey/al ben ick maer een vrou,
Ick vvil vervvachten al dat/my daerom sal gheschieden.

*Cimona
coemt uyt.*

Cimona.

Cimon.

VVaer blijft mijn dochter doch/vvat mach dit nu bedieden,
Verlaet sy my dan oock/o ongheluckich mensch,
O doot, doot, coemt doch ras/naer u ist dat ick vvensch,
VVant ick sie ick blijf van/al de vverelt verlaten.

Den Eersten.

*Den steen-
wachter on-
dertaft Ci-
mona.*

Zijt ghetroofst oude vaer/hier coemt een t' uver baten,
Ick merck vvel desen man/sal haest gheven den gheest,
Maer best roep ick voor al/ onsen steenvwachter eest,
Dat hy haer ondersoeck/en vry vvel ondertaft.

Steenwachter.

*Cimona
coemt weder
inden ker-
ker.*

VVel vrou zijdy daer vveer/ghy coemt als de ghepaste,
Ick forch datter int leest/schuyt vvat bedroch oft list,
VVat ick tast ick en vind' niet / mijn meyning heeft ghemist,
Dus coemt hier binnen vry/ick laet uyven lust boeten.

Cimona.

Mijn beminde vaer u/moet ick vriendelijck groeten,
Hoe macht met u al ziin/ist hert oock noch ghesont,
Hoe bevint ghy u al/maect my van alles cont,
En openbaert my vry/uyves hertzen secreten.

Cimon.

Dochter ick meynden dat/ghy my al hadt vergheten,
Mits dat ick van u coemst/nu gants niet en vernam.

Cimona.

Dat ick t'huys te doen had/ vvas oorfaeck dat ick quam
So laet/ten is vry niet/sonder veel groote reden.

Steenwachter.

Hier gasten flux vuilt ghy/doch vvat achtervvaerts treden,
Ick moet door dit gat sien/vvat datter is te doen,
Desen man en eet niet/hy vast avont en noen,
Niemant en is daer oock/die hem gheeft eenich drincken,
VVaer af dat hy noch leeft/en can ick niet ghedincken.
Dat hy al langdoot is/vvort ghemeint vanden Raet,
Sijn leven vvort verlingt/sulck blijct ons metter daet,

77
Des moet ick hier al stil/op de saken gaen mercken.

Cimona.

Nu beminde vaer coemt/vvilt u hert noch eens stercken,
Ick bring u hier noch eens/een stijve volle borst.

Cimon.

Och sy coemt vvel te pas/ick heb so grooten dorst,
Ick vvas in onmacht schier/van benoutheyt ghevallen.

Cimona
geeft de va-
der haer
borst.

De vader
suycht.

Vader suycht doch vvel stijf/en spaert doch niet met allen,
Tis r'uyven besten al/nemes doch vvel u mench.

Steenwachter.

O ghy doortrocken vvijs/o ghy leelijcke seuch,
Ick dacht vvel dattet noch/int leest eens soude vuylen,
Ten cost anders niet zijn/daer en moest vvel vvat schuylen,
Ia vrou ist hierom dat/ghy hervvaerts naemt den ganck,
Dit vvort u vvel verleert/dat vved' ick eer yet lanck,
Vvast hierom dat ghy quaemt/uyven vader besoecken.

De Steen-
wachter sie
door'igat.

Cimon.

Och dochter dit is d'uyr/die ick vvel mach vervloecken,
Dit is den meesten noot/voor u een svvaer stuck.

Cimona.

Och neen vader grijpt moet/vvie vveet vvat voor gheluck
Ons noch aenstaende is/vvilt ghy doch vvel gherust,, zijn.

Steenwachter.

Blijft daer binnen by hem/den lust sal haest gheblust,, zijn,
Nu gasten gaet ghy in/en neemt vvel acht op als,
Ick gae met grammen moet/dit seer boos stuck en vals,
Verclaren aen den Raet/ick ken my heel onschuldich,
Ick ben op dat loos vvijs/heel gram en onverduidich,
Dus vvil ick 'tverhael doen/aen den trouvven raet,, snel,
Datmen somtijts quaet acht/roch namaels vergaet,, vvel.

Den Steen-
wachter
suyt haer
beyde by een.

L

De

78
De vijfde gheschiedenis.

De Borgemeester. De Mayer. De stads Bode. Steenvvachter.
Eerften, Tyvedden, alle de Raden.
Cimon. Cimona.

De Borgemeester.

*De raetsen-
met gaet
open.*

Vvat mach daer schuylen doch/oft vvaer by mach het comē,
Dat vvy van *Cimon* gants/niet en hebben vernomen,
VVet niemant van zijn doot/oft vvat hem vvedervaert?
Heer Mayer hebt ghy yet/ghehoort ons sulcx verclaert,
VVant tis ses daghen nu/dat 'tvonnis is ghestreken.

De Mayer.

Ick en vveter voorvvaer/niet een vvoort af te spreken,
Ick heb de tijding al lang/van mijn dienaer vvervacht,
Daer is gheen tvvijfel aen/hy is doot en verfmacht,
Believet den Raet ick/salder vvcl naer gaen vrighen.

De Stads Bode.

*De Stads
Bode coemt
binnen.*

Mijn Heeren hier is een/die verfoect om te claghen,
Hoe dat met *Cimon* in/den kercker is vergaen.

De Borgemeester.

Tsal den Steenvvachter zijn/laet hem doch binnen staen,
Nu krijghen vvy hier juyft/vande vvaerheyt de tijding.

Den Steenwachter.

*Coemt by dē
Raet.*

Den eervveerdighen Raet/coem ick doen de belijding,
Hoe dat *Cimon* my schier/ghemaect heeft heel beschacmt.

De Mayer.

Is hy dan noch niet doot?

Den Steenwachter.

Sint dat ghy by my quaemt,
En 'tvonnis vanden Raet/tot mijnants hebt ghelesen,
So docht ick al hy sou/den derden dach doot vvesen,
VVant hy van my noch spijs/ noch geenen dranck en creech,
Verduldich leet hy't al/en met allen stil svveech,

Hy en dacht anders niet/dan van hongher te sterven,
 Sijn dochter ginck int lest/vanden Mayer vervverven
 Oorlof om haren vaer/zijnde vvel ondersocht,
 Te besoecken, en doet/een stuck noyt eens bedocht,
 O *Cimona* het is/uyt jonst van u bedreven,
 Sy heeft haer volle borst/haren vader ghegheven,
 En heeft hem so ghelæst/zijn benout hert ghesterct.
 Doen sy noch meer vveer quam/heb ick int lest ghemerct,
 Sulcx siende door een gat/deed' ick haer by hem blijven.

De Borghemeester.

O vvat een liefde groot/vvat een cloecheyt der vviijven,
 Binnen Athenen is/sulkes niet meer ghehoort,
 Maer Steenvwachter segt eens/vvaer is sy rechtevoort,
 Is sy al vvech gheraect/hoe quam sy uyt u handen?

Steenwachter.

Neen voorvvaer sy sit vast/sy ligt daer noch in banden,
 Haer vast te houden docht/my vvel de beste vvijs.

De Borghemeester.

Ghy doet met allen vvel/ghy behaelt eer en prijs,
 Dus keert naer huys laet ons/ghevorden metter saken.
 Lieve metbroeders vvat/sullen vvy nu gaen maken,
 Tis een ghetrouvve liefd'/tis vvel een groote deucht,
 Sulcx is claer noyt ghehoort/des my het hert verheucht,
 Tdunct my onghelijck zijn/datmen recht sou ghebruycken,
 Laet ons barmhertich zijn/laet doch ghenaed' ontluyccken,
 Als eenen spieghel blindt/dees liefd' die hier gheschiet,
 Laetse beyde vry gaen/verlostse uyt verdriet,
 VVant men sal doch dit stuck/vvijt ende breet vertrecken,
 En het behoort elck een/tot liefden te vervvecken,
 Dus segt my hoe dat ghy/hier toe al zijt ghesint,
 Tis den soon voor den vaer/voor den soon oock het kint,
 VVie en soude dees daet/anders connen dan prijsen.

*Den Steen-
wachter
gaet in.*

Den eersten Raet.

Ghnade en gheen recht/soud' ick haer nu bevvijsen,

80
De liefde verdient meer/elck falt ons vveten danck,
Cimon sal nacht en dach/ja al zijn leven lanck,
Die van Athenen dienst/vvillen doen vroech en spade.

Den tweeden Raet.

VVy verstaent oock also/en zijn al tot ghenade
Bevveecht, sy zijnt vvel vveirt/ daer hebt ghy 'trecht bescheet.

De Borghemeester.

Broeders nu vvy zijn tot/barmherticheyt ghereet,
So moeten vvy haer noch/doen eenighe vereering,
Om dat dees liefd' sou zijn/yeghelijck tot een leering,
En datse elck een vvel vast/sou zijn in 'thert gheprent,
Thien pont silvers sou ick/haer noch tot sulcken ent,
VVt de Schatcamer hier/mildelijck laten bringhen,
Believet u also/

Al de Raden.

Laet.

De Borghemeester.

VVilt haer dan hier bringhen,
Heer Mayer alle beyd'/haelt haer nu metter spoet:

De Mayer.

Seer gheiren doe ick sulcx/'thert my verheughen moet,
Als ick nu hoor dat sy/ghenaed' sullen ghenieten.

De Borghemeester.

Ghy bode laet u daer/binnen ras het ghelt schieten,
Tot thien pont silvers toe/bringhet terstont tot my,
VVy sullen haer voorvvaer/beyde maken heel bly,
Maer mceftendeel den vaer/daert qualijck met ghefelt,, vvas

De Stads Bode.

O eervveirdighen Raet/hier bring ick nu dat ghelt,, ras,
Daer ick om ghegaen vvas/tis my ghetelt met haest.

De Borghemeester.

Hier comense voorvvaer/sy schijnen noch verbaest,
Ons meyning sien ick vvel/die is haer noch verholen.

De Mayer.

*De Mayer
Staet op ende
gaet nae de
ghevanghe-
nisse.*

*De Stads
bode loope
binnen, ende
coemt ter-
stont weder
nyt.*

*Den Mayer
coemt met
de ghevan-
ghens.*

Hier

81
Hier bring ick haer beyd' nu/so my schier vvas bevolen,
Ick vont haer seer bedroeft/in haer banden heel stil,
Sy gheven haer ghcheel/in mijner Heeren vvil,
Die haer ghelieven sal/des Raets meyning te segghen.

De Borghemeester.

Ghy zijt schuldich de doot/als vvij' t' vvil overlegghen,
Eerst ghy *Cimon* ghy lang/van ons vervvesen zijt,
En ghy *Cimona* hebt/ons ghedaen grooten spijt,
Dat ghy ons vonnis so/hebt ghesocht te beletten.

Cimona.

VVy bekennen beyd' schult/en teghen des Raets VVetten
Hebben vvij ons ontgaen/en grootelijcx misdaen,
Maer vvij bidden vvilt ons in ghenade ontfaen,
Goetjonstigheliefd' die/hevet ons bey' gheraden,
Den oorspronck coemt uyt haer/laetse comen te staden
Aen de dochter die den/vader liefde betoont.

Cimon.

Sy hevet voor my ghedaen/latet haer doch zijn gheloont,
Laet my bid ick alleen/voor de misdaet betalen,
Oms beyde en cont ghy/nieuvvversin achterhalen,
Dan dat ick mijnen vaer/al te seer vvas gheirou,
En mijn dochter heeft haer/selven ghebracht in rou,
Mits dat sy met haer borst/troulijck heeft comen voeden.

De Borghemeester.

Nu staet dan beyde op'tvergaet u al ten goeden,
Tleven vvort u ghejont/alle vvs vaders schult
Schellen vvij u quijt,dus/vveest met blijfchap vervvult,
En u vvort uyt ghenaed'/u misdaet gants vergheven,
Voor uvve liefde groot/vvort ghy noch daer beneven,
Met thien pont silvers goet/vanden Raet nu vereert,
Dus gaet 'tsamen naer huys/en voortaan vreucht vermeert,
Nemet ghelt met u dan/en gaet 'tsamen in vreden.

Cimona.

O gheluckighe uyt/ghewvenschten dach van heden,

*Cimō ende
Cimona
vallen op
haer knien.*

Sy staen op.

*De Borghemeester
ghevet
Cimona
dat gelt.*

Des vvy u VVijfen Raet/danck vveten t'aller stont.

Cimon.

Ick bedanck oock den Raet/uyt mijnes hertzen gront,
En ick erbiude my/aluijt tot des stadts dinste,
Beveelt my vvat ghy vvalt/ghebruyct my als de minste,
Ick salt al doen vvat daer/mach zijn in mijnder macht,
En u mijn dochter oock/vroech en spaed' dach en nacht,
Blijf ick töt uvvaerts vast/en eevvelijck verbonden,
Ick bedanck v van de/liefde aen u bevonden,
Oorlof nemen vvy nu/aen den Raet soo t'betaemt,
In *Liefd' groeyende* blijft/aluijt minlijck verfaemt.

*Gaen naer
huys.*

De Borghemeester.

Nu broeders tis hooch tijt/dat vvy van hier oock scheyden,
Den dach is schier voorby/vvaer naer vwillen vvy beyden,
Dus neem ick oorlof hier/aen elck groot ofte cleyn,
Als den avont by is/coemt de rust elck ghemeyn.

*De Raetsca-
mergaet toe.*

Besluy treden gestelt in Refereyndicht van derthien Syllaben.

*Den Dicht-
felder spre-
ket.*

O Groote liefde goet/so salighe kinderen,
Cimon Wat een dencht hebt ghy u vaer bewesen,
Cimona woud' de liefd' oock gheensins vermindoren,
Ter werelt wy van gheen/meerder liefde en lesen,
Sy heeft haer vaer ghelaest/met haer borsten ghepresen,
Dus is sy een voorbeelt/d'welck is aller eeren waert:
Coemt hoort en merct al ghy/kinderen,coemt siet desen
Dierighen brant,en gheeft/een vonnis vry onbeswaert,
Ofter veel Zijn die haer/quijten in der liefden aert,
Als dese twee nu doen/ghy en sultse niet vinden,
Want sulcke liefde haer/niet meer en openbaert,
Liefd' is ghevloten lang schier uyt des werelts inden,
Al waert dat d'ouders hier/noch eens so seer beminden,
Haer kinderen en haer/vooden met haer eyghen bloet,
Daer is gheen vergheiding/sy slachten al de blinden,
Niet eens siende de dencht/diemen haer so willich doet,

Worden haer ouders dan 'ghebrecklyck, ja sonder goot,
 Soo verstoeten sy haer/de dencht is lang vergheten,
 Ist dan dat vaer en moer/de kinderen bidden moet,
 Als hebbende gheen ghelt, noch oock gheen broot om eten,
 Tis wy behoevens selfs sy en willen niet weten,
 Dat d'ouders so suer valt seer sy al zyn opghebrocht:
 Cimon, Cimona oock / ghy moecht u hooch vermeten,
 Ws ghelyck vind ick niet, waer dat ick oyt heb ghesocht,
 Een moeder heeft wel thien / kinderen haer voorraet bedocht,
 Thien kinderen connen seer; qualijck een moeder houwen,
 D'ouders hebben veel tijts, nacht en dach neirstich ghewrocht,
 Om haer kinderen te / bevryden voor benouwen,
 Maer te beclaghen ist / dat sy moeten aenschouwen,
 Dat haer kind'ren niet veel / oft niet op haer en passen,
 Ontwaelt ghy jonghers doch / die in liefde verconwen,
 Die liefd' die vercout is, laet doch groeyen en wassen,
 Ghy hebt ghesien hoe hem / desen Cimon grinck rassien,
 Om zynen vader uyt / den kercker haest te vryen,
 Hoort Cimona ghy sout / eenen hont hooren bassen,
 Sy leert u hares lyfs / ghevaerlycheyt niet myen,
 Sy stelt vrees, angst, en noot, al wat daer is besyen,
 Alleen soeck ende den / vader te doen onderstant,
 Seer wel heeft zijt verdient / al naecte haer verblyen:
 Och mocht dees groote liefd' / mocht desen vyerighen brant,
 Ontsteken dees heel staet / ja oock het ghebeele lant,
 Oft ten minsten dat hert / en der kindren ghedachten,
 D'ouders en souden haer / so niet bedroeven met schant,
 Men soude al den dach / niet hooren so veel clachten,
 Haer ouders souden sy / anders eeren en achten,
 Sy souden haer altiit / ghehoorsaemhey bewijsen,
 Sy en souden so seer / op d'ouders doot niet wachten,
 Haer te vertoornen sou / haer wesen een afgrijssen,
 Sy souden altiit de / Godsalighe liefd' pruisen,
 Dus bid ick laet u dees / Liefde nu bevolen,, zyn,
 Ondanck haerhey moet hier, oft naermaels bequolen,, zyn.

Eynde des Spieghels der Liefden.

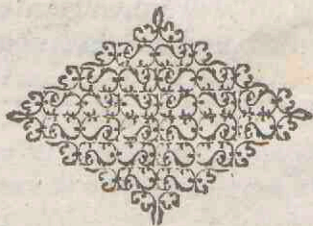
86

DEN
SPIEGHEL DER
RECHTVOORDERING,

Ghenomen uyt *Valerio Maximo*, ende
andere Schrijvers: ende in dicht gestelt in
de maniere van een Tragedie, dat is van heer-
lijke menschen, vviens bedrijf int
beginfel blijde, doch opt
leest droevich is.

Door I. D V Y M.

*Die't Recht naer Recht wil onderhouden
Behoort van Saleuco te lesen,
Hy leert u ghelt en jonst te schouwen,
De Weitten te laten in haer wesen,
Die't Recht wel dient is weirt ghepresen.*

Reden vervvint. I. D.

Een cort onderricht.

So yemant desen Spiegel der Rechtvoordering begeirt den volcke Speelwijs voor te stellē, die sal het Raduys, Taneel, oft Speelwagen maken, te weten de Raetsamer int middē niet te diep, die men met gordijnen sal open ende toe schuyven, hier moet den heelen Raet in sitten, ten minsten seven oft acht sterck, de Borgemeester ende de Mayer moeten int midden sitten wat hoogher dan de ander, int midden sal staen een cleyn tafelken daer eenen Griffier aen sal sitten hebbende Schryf-gereetschap by hem, als de Raetsamer voor d'eerste toe gaet, sal men verstant daer voor stellen een cleyn puyken daer men een cleet sal op hangen, ende hier voor sullen staen de Borgemeester, de Mayer, ende sommige wyt den Raet: ende naer dien dat de trompetten sullen gheslaghen zijn: so sal de Griffier het gebot aflesen: op d'een zijde byna op 'tuyterste sal staen het huys van Iulia, daer oock een camer moet zijn met gordijnen open ende toe schuyvende, daer in dat sy sullen aen tafel sitten: op d'ander zijde byna int wyterste sal staen het huys vanden jongen Saleucus, daer Oncuysschē wil ende Gebots Verachting oock sullen wyt ende ingaen als de dienaers van Saleucus. De Mayer met zyn dienaers, ende de Verclicker, ende de Scharprichter sullen wyt comen tusschen beyden by de Raetsamer: Saleucus den jongen moet gecleet zijn als een jonck fray Edelman, Iulia moet ghecleet zijn seer costelyck, doch licht veerdich, Oncuysschen wil ende Ghebots verachting, moeten licht veerdich sinnewijs gecleet zijn, de Mayer statich, met een langhe roede inde hant, Saleucus den ouden ende den heelen Raet in lange cleederen, gelijk sulcx de Raet sheerē betaemt, de dienaers, den Verclicker, ende de Scharprichter ghelyck haers ghelycken: de Voorpraeck moet statich gecleet zijn als eenen Advocaet, dese sal oock de voorreden seggen, maer dan moet hy eenen crans op hebben als den Poet, de Scharprichter moet de oogē behendich wyt steken, hebbende een cleyn spongekē met bloet inde hant daer hy het mes in heeft verborgē, als hy de een heeft wyt gesteken, moet hy die verbinden, ende daer naer de ander oock.

Oncuyschen vvil. } *Sinnewijs.*
 Gebots verachting.

Saleucus den jonghen.

Iulia een lichte vrou.

Saleucus den ouden.

Eersten, tvveden, derden, vierden, vijffte volgende Raden.

Eenen Griffier.

Den Mayer.

Tvvee dienaers.

Eenen verclicker.

Een voorspraeck.

Het ghemeynt.

Den Scharprichter.

*De namen der ge-
 ner die haer dit
 Spel zijn moeyen-
 de.*

De voorreden, oft so ment plach te
noemen de Prologhe, inhoudende int
cort het verstant vande Tragredie, in Regel-dicht van
tvaelf ende derthien Syllaben ghestelt.

E En vvet ghever, een vroom / Heer Saleucus
ghenaemt.

Een Borgemeester van / Locria hooch befaemt,
Soect met voordacht en raet / d' over spel te verdrij-

Een vast en sterc gebot / dat alom sou beclijvẽ (vẽ,

Vvorter met grooten vlijt / het gemeynt voor ge-
stelt,

Het vvelc den iongẽ mã / Saleucum te seer quelt,

VWant hy en laet noch niet / in over spel te leven,

Hy vvort opt stuck verrast / t' vvort den Raet aẽ
ghegeven: (met,

Den vaer ver vvijst hem selfs / den gheheelen Raet

Beyd' zyn oogen moest hy / verliezen na de vvet,

Tgemeynt bidt seer voor hem / de vaer laet hem ge-
spreken,

Zijn selven laet hy een / den soon d' ander uyt steken,

Om dat t' gebot in al / soude vvorden volbracht,

Dit sullen vvuy na / ons slechte const en macht

Speel vvijns int openbaer / te vertoonen ons moeyen,

Hoort ons met stilte doch / vvuy sullẽ ons g aẽ spoeyẽ.

*De eerste uytcoemst vande eerste geschiedenis,
ghestelt in Regel-dicht met een Rondeel, daer naer al van
twaelf ende derthien syllaben.*

Oncuysschen vvil. Tghebots verachting.

Oncuysschen wil.

*Hy kijcke
uyt, ende
traet her
hoofte we-
der in.*

Hou broer vvilt ghy/ thoest niet lichten?

Tghebots verachting.

Seker neef het/ is my te cranck,
Ick vvil my claer/ recht uyt bichten.

Oncuysschen wil.

Hou broer vvilt ghy/ thoest niet lichten?

Tghebots vera.

Ick en can my/ schier niet richten,
Nachtans sal ick/ niet toeven lanck.

Oncuysschen wil.

Hou broer vvilt ghy/ thoest niet lichten?

Tghebots vera.

Seker neef het/ is veel te cranck,
Nochtans creupel oft manck/ ick coem u seer haest by.

Oncuysschen wil.

Maer hoe siet ghy nu dus/ dat vervvondert my vry,
Ia ghy siet al hadt ghy/ lang verdroncken ghelegghen.

Tghebots vera.

Ick siender claer uyt als/ vuyle dronckaerts vvil pleghen,
Ick cant niet svvijghen doch / thoest staet my heel en draeyt.

Oncuysschen wil.

Ba ick prijs my ick drinck/ tot dat het haenken cracyt,
En noch coem ick als een/ die nuchter is imbijten.

Tghebots vera.

VVy droncken te seer sterck/ ons keel had moghen splijten,
Den vvijn liep so soet in/ het vvas leckeren traen.

Oncuysschen wil.

Den wijn vvas goet, maer vvy/ginghen hem dapper aen,
En onsen baes vvas oock/vvel heel deghelijck droncken.

Tghebots vera.

Vvat schadet hem hy mocht/al soet gaen ligghen roncken.

VVy schonckent hem al vol/rvvas om te vvorden buys.

Oncuysschen wil.

Maer hy vaerter vvel of/sten schaet hem niet een cruys,

Hy is veel eeren vvaert/vvant seker hy is een gilde.

Tghebots vera.

In alles is hy doch/even rustich en milde,

En hem en raect niet vvat/hy met vrouvven verteirt.

Oncuysschen wil.

En hy is oock vvel een/schoon fray moerken vveirt,

VVant seer lustich vveet hy/met sulcke om te springhen.

Tghebots vera.

Al en cost hy't oock niet/ghy souter hem by bringhen,

VVant den oncuysschen vvil/hy al te seer bemint.

Oncuysschen wil.

Maer hoe staeghet u aen/

Tghebots vera.

Al seer vvel mijnen vrient,

Het is doch al voor vvint/vvy moeten vreucht oorboren.

Oncuysschen wil.

Het mach gaen so dat mach/ men sal niet veel deucht sporen,

Ten vvas in hondert jaer/voor ons gheen sulcken tijt.

Tghebots vera.

Tis vvel naer mijnen sin/met recht zijn vvy verblijt,

Elck een gaet doch nu om/met allerley schoon vrouvven:

Oncuysschen wil.

Daer en vvort nu ter tijt/gheen ghebot onderhouvven,

Des zijt ghy nu een heer/sonder reghel oft vvet.

Tghebots vera.

En ghy oncuysschen vvil/zijt van deuchden 'tbelet,

Elck nu zijnen sin set/op schoon vrouvven en hoeren:

Oncuy-

Oncuysschen wil.

Ghebots verachting dit/zijn vry al uyve voeren,
 Ghy zijt die daer verleyt/des menschen hert en vvil,
 Ghy doetet openbaer/dat ick vvvel doe int stiel,
 Ghy leeft sonder gheschil/tot oncuyf heyt ontsteken,
 Men vveet nu van gheen straf/onder het volck te spreken,
 Echtbreken is nu 'tbest/datter om gaet in als,
 Ghy hout de VVerthen doch/als onnoodich en vals,
 Het quaet dat ghy bedrijft/gaet al veir buyten schreven.

Tghebots vera.

VVat vvorter al ghevvelts/ja vrouvven cracht bedreven,
 Men vveet van gheen ghebot/daer en is gants geen straf,
 Ghestichticheyt is met/de deucht al lang int graf,
 Elck leeft nu als een Heer/niemants niet ondervvopen.

Oncuysschen wil.

Van overspel ist al/ja in steden en dorpen,
 Datmen alom schier hoort/tis voor my vvvel een vreucht,
 Vrouvven schenden acht elck/nu schier te zijn een deucht,
 Daer en is gants geen vrees/men acht oock niet geen blaemte.

Tghebots vera.

Onder de maechden is/schier noch heuf heyt noch schaemte,
 Al haer vvesen is niet/dan lichtveerdicheyt groot,
 Daer en is gants gheen eer/maer aelvvvaerdicheyt bloot,
 Tis schande by gants doot/so sy haer alom draghen.

Oncuysschen wil.

VVat raket ons sy doet/om haer liefs te behaghen,
 Sulck draecht een gelapt hemd/die schijnt vervveent en rijck.

Tghebots vera.

Ia, ja den meesten hoop/gaen schier hoeren ghelijck,
 Sogaen sy loeren al/als lichte camenieren.

Oncuysschen wil.

Oft als schoon Duyvels vvilt/sietmen haer het hoofd chieren,
 Dit gaet hier nu al om/in Locria de stadt.

Tghebots vera.

Dit is door u bedrijs/ghy hebt een vvoort in 't vat,
Door den oncuysfchen vvil/sietmen dat al gheschieden.

Oncuysfchen wil.

Neen 'tcoemt al door u/ghy hebber teghebieden,
Tis 'tghebots verachtung/die elck zijn quaet verftijft.

Tghebots vera.

Het ghelt ghelijck oft ghy/oft ick vvie dat bedrijsf,
Alst slechts vvcl beschict vvort/gaen vv by onsen meefter.

Oncuysfchen wil.

Hy is seer vvcl bevvaert/met de hulp van ons tvveefter,
Hy mach segghen tot ons/knechts ick heb u ghesocht.

Tghebots vera.

En vv by meefter ghy hebt/ons creghen onghecoct,
Hy is met ons bevvaert/als met de cat de muysf.

Oncuysfchen wil.

Sonder ons goede hulp/sal hy niet gaen te gruyse,
VVant al dat hy doch vvilt/dat vvillen vv y oock me:

Tghebots vera.

Tis claer al sous naer 'thof/tel maistre tel varlé,
VVeeft ghy slechts vvcl te vre/vvy sullen haest gaen bancken.

Oncuysfchen wil.

Ick vv ed dat onsen baes/alreedt is aen 'tmoosiancken,
Al by de liefste schoon/daer doet hy vast zijn vvoort.

Tghebots vera.

Ick forch dat vuylen sal/gaet hy altijt so voort,
Hy ligt doch heel verfmooort/in oncuysf heyt verblint,, daer.

Oncuysfchen wil.

Dat is recht dat ick soeck/'tblijct dat hy my bemint, vaer,
Hy moeter doch by zijn/al sou hy eten,, niet.

Tghebots vera.

Maer hoe can hy doch zijn/vrou so vergheten,, fiet,
Ten is noch niet seer lang/dat hy met haer eerft trouden.

Oncuysfchen wil.

Ia vanden derden dach/af, hem sulcx al berouden,

92
Ghy vvaert die hem sulcx riet/foot metter daet vvel blijft.

Tghebots vera.

Neen vrient ghy zijt het selfs/die den prijs daer af strijct,
Vven oncuyffschen vvil/heeft hem sulcx gheraden, ras.

Oncuyffschen wil.

Neen ghy vvaert selfs, vvant, hy volehde u paden,, ras,
En verachtent oock al/zijnen eedt en 'tverbodt.

Tghebots vera.

Niemant en ontfiet hy/noch de menschen noch Godt.

Oncuyffschen wil.

Neen neen zijn vvijf al vvat/so lang als hyer by,, is.

Tghebots vera.

Hy vergheet die terstont/als hy met d'ander bly,, is,
Ghy verveest hem daer toe/met uven loofen vont.

Oncuyffschen wil.

Neef al ghenoech daer af/hout doch van sulcx den mont,
En laet ons als goe maets/nu scheyden goe ghevinden.

Tghebots vera.

Gaen vvy sien vvaer dat vvy/ons Meester sullen vinden,
VVy sullen vveer met hem/moeten te bruyloft gaen.

Oncuyffschen wil.

VVie vveet oft dat dees feest/niet ons vvel sal beftaen,
En dees ghenucht can met/ons op 'tleft verkeerem,, vvel,
Mé krijcht voor eē cleyn vreucht/vvel een groot verfeerē,, fel-

De tweede wytoemst vande eerste gheschiedenis, ghestelt in Reghel-dicht van derthien Syllaben.

Salucus den jonghen. Oncuyffschen vvil.
Tghebots verachting.

Salucus.

Coemt al-
leen wy.

Och hoe gheluckich mach/ick my ter vverelt achten,
Die maen sulcken troost siet/alle daghen vervvachten,

Van

Van mijn lief die daer is/boven alle vrouvven schoon;
 O *Iulia* ghy spant/doch boven allen de croon,
 Ick crijch van u te loon/menich liefelijck vvesen,
 Hoe seer dat mijn hert blaect/ghy cont my vvel ghenesen,
 O mijn hertelijck lief/hoe soud' ick u doch derven,
 V vvoordekens seer soet/doen my veel vreucht beerven/
 VVel moet hy varen doch/die u schoon bloeme bemint,
 Mijna hert is nacht en dach/altijt by u lief ontrint,
 Als u vven besten vrint/tot u vven dienste ghereet,
 In vvendich ben ick bly/dat ick voor ghevvis oock vveet
 Dat ghy my oock int stil/liefde en goe jonste draecht,
 Och dat ick ghetrouw bin/vvort van my dicvils beclaecht,
 Denct dat my sulcx mis haecht/maer dat is nual te laet,
 Mijna vvijs is teghens my/hartneckich, heel stuer, en quaet,
 Sy en vveet haer naer staet/gheen fins by my te voeghen,
 Maer *Iulia* die vveet/al mijns hertzen ghenoeghen,
 Al mach my vvroeghen vvat/'t binnenste mijnder herten,
 Daer maeck ick cleyn vverck af/sulcx en doet my geen snertē,
 Mach d'aller liefste lief/my naer somtijts ghebeuren,
 T vvaer vvel quaet moest de man/altijt by een vrou treuren,
 Daer so veel bloemkens schoon/hier in stadt zijn groeyende,
 Dus mijn dienaers vveest u/nu ras hervvaerts spoeyende,
 Oft u naect groot verdriet/so ghy noch langher vvech blijft.

Oncuysschen wil.

*Oncuysschen wil ende
"gebots ver-
achting co-
menyjt.*

Hier zijn vvy Heer, ick bid/op ons doch niet en kijft,
 Vvven rooren verdrijft/en verclaert ons u vven vvil.

Salucus.

Ghy ten eersten gaet by/mijn *Iulia* svvijcht al stil,
 Ea wacht u voor gheschil/biet haer voor my goeden dach,
 Ick come schier tot haer/so haest als ick emmers mach,
 Dat sy ghelijck sy plach/reet maeck een frayen imbijt,
 Segt ick sal by haer zijn/ende dat in corter tijt,
 Doet mijn vvoort vvel met vlijt/biet haer oock mijn jonste.

*Hy sprecē
den oncuyss-
schen wil
aen.*

Oncuysschen wil.

99
Laet my ghevworden Heer/sick meyn ick can de conste,
V gheneghentheyte sal/ick haer voor ooghen stellen,
Sy heeft u oock vvel lief/te min moecht ghy u quellen,
Sulck te verhalen hier/soude my vallen te lanck.

Saleucus.

Hy spreekt
'tgebots ver-
achting aen.

En nemen vvy tvvee eens/ter vvielen naer huys den ganck,
VVy moete oock den stanck/ van ons quaet vvijs vvel mijsde,
VVy moeten haer t'huys met/fray blau bloemkens verblijde,
En ons vvat mijden oock/tot dat alom schoon vveir,, is.

Tghebots vera.

Ick vweet seer vvel te sien/oft de locht alom cleir,, is,
Oft alst droeve meir is/sick vweet tot alles raet,, man.

Saleucus.

Men salt sien metter tijt/naer mijn lief ghy eerst gaet,, dan,
Segt haer den staet van/mijn liefd' en sulcke saken,
VVy tvvee gaen tervvyl t'huys/den goeden soon vvat maken.

Oncuysschen vil.

Saleucus
gaet in met
'tgebots ver-
achting.

Gaet, gaet en siet vry toe/dat ghy't niet en maect te bont,
Hy en rust nacht noch dach/'tvalder eens vuylen goetront,
Te veel is onghesont/hoor ick d'ovders verbreyden,
VVat vvil ick segghen doch/hy can daer niet af scheyden,
VVAer het maer somtijts eens/int stil met het lief in 'tgroen,
Maer tis daghelijcx vverck/en tis hier altijt te doen,
Ick vvil als Lantsaet koen/gaen volbringhtn mijnen last,
Hoe 'tgaet ick en can niet/verliesen, ick gae heel vast,
VVant al vvat daer af coemt/dat can ick vvel versetten,
En 'tgaet voor my al vvel/als ick 'tkeelgat mach netten.

Gaet in.

*De derde wytdemst van de eerste geschiedenis,
gheselt in Reghel-dicht van twaelf syllaben, wyt ghenomen
een Refereyn van derthien regulen, ende twee Rondeelen.*

Julia de hoer. Oncuysschen vil. Den jonghen
Saleucus. Tghebots verachting.

Julia.

Iulia.

VVaer mach hy blijven doch/my dunct dat hy lang toeft,
O ghy oncuysfchen vvil/ghy maect my heel bedroeft,
Ick lijde in mijn hert/al te fvaren verdriet,
Seer sterckelijck forch ick/ofst hem yet vvaer misschiet,
Die yemanden bemint/proeft oock veel svvaerheden.

Iulia ende den oncuysfchen wil comen t'samen wy.

Oncuysfchen wil.

Hy coemt u al haest by/hout u slechts te vreden,
Ick vveet vvel hy is schier/op de coemst hier ontrent,
Dit vvachten en zijt ghy/sien ick vvel niet ghevvent.

Saleucus.

Al lang ghenoech t'huys by/dvvijf alleen ghebleven,
By *Iulia* moet ick/sy is vveirt verheven,
Die liefd' die ick haer draech/onstelt my dach en nacht,
Dus en tvvijfel ick niet/ofst ick vvord al vervvacht,
Mijn hert in mijn lijf lacht/als ick my tot haer keer.

Saleucus ende t'ghetots verachting comen t'samen wy.

Iulia.

Och vvillecoem mijn lief/vvillcoem vrient en Heer,
Hoe coemt ghy niet eer/by die so naer u haect.

Sy geve mak canderen de hant.

Saleucus.

Nu vvel ick ben nu hier/dus u droeffenis staect,
Ghy hebt hem nu by u/die u gantschlijck bemint.

Iulia.

Gaen vvy dan in huys Heer/mijn uytvercoren vrint,
Vreucht doch nu hier ontbint/laet het hert nu juchten,
Nu ghy 'tlief by u hebt/bedrijft veel ghenuchten,
Laet ons doch vrolijck zijn/als minnaers vvel pleghen,
Hert, sin, al vvat ick heb/is t'uvvaerts gheneghen.

Sy leyt hem in de camer die opē gaet, ende sittē aē de tafel die al gedeē is.

Refereyn.

Saleucus.

Nu levet hert in rust/van druck heel ontladen,
Nu ick de liefste mach/sien, hooren en spreken,

Mijnen oncuysſchen vvil/can ick hier verſaden,
 Liefde hoe lieflijk zijn/u luſtighe treken,
 Ick verlanghe naer 't lief/veel daghen en vyeken,
 VVant ſy ſpant in mijn hert/hoven al de croon,
 O ſchoonen rooden mont/ghy cont my 'thert breken,
 Maer het is nu al vreucht/nu ick u crijch ten loon,
 O ſuyver aenſicht claer/edel Princeſſe ſchoon,
 V deucht en can ick niet/te vollen oorconden,
 Der vreuchden volheyt is/voor my uvven perſoon,
 Ick can niet vvenſchen meer/hier in ſvverelts ronden,
 Dan nu liefde te ſien/met liefde ghebonden.

Julia.

In liefd' ghebonden vaſt/blijf ick t'uvvaerts altijd,
 O *Salence* mijn vrient/de bloem van alle mans,
 In u ſchoon vveſen ſoet/ben ick gheheel verblijt,
 Ghy blinckt in mijn ghemoet/claer als de Son bekans,
 V lieflijke vervv' is/als eenen rooſen crans,
 V fier ghelact is my/een invvendighe vreucht,
 Ick gheef my aen u heel/over als nu te hans,
 Doet met my vyat ghy vvilt/ick jont u al uyt deucht,
 Laet ons als minnaers jonck/'tſamen vveſen verheucht,
 En malcanderen trou/blijven t'aller ſtonden,
 Tis nu den rechten tijt/tis nu ons jonghe jeucht,
 VVaer iſſer lieflijcker yet/ter vverelt ghevonden,
 Dan nu liefde te ſien/met liefde ghebonden.

Salencus.

Ter vverelt en vvas noyt/meerder liefde voorvvaer,
 Dan ick t'uvvaerts altijd/ſchoon lief ben draghende,
Piramus minde noyt/ſo zijn *Tiſbe* dats claer,
Helena vvas noyt ſo/*Paris* behaghende,
 Als ghy my zijt, die als/*Aurora* daghende,
 Blinckt als 'tſchoonſte daer de/Son op te ſchijnen,,plach,
 Nu ick u heb is 'thert/nieuvvvers naer vraghende,
 Alceſt dat voortijts vvyl/in grooter pijnen,,lach,

De siecke nu seer vvel/zijn pijn verdvijnen,, mach,
 Tbyvvesen van u doet/heelen al mijn vvonden,
 Ick acht gheluckich te/zijn desen mijnen,, dach,
 VVaer isser meerder vreucht/dieper om doorgronden,
 Dan nu liefde te sien/met liefde ghebonden.

Iulia.

Princlijcken Prins biet/my uyven rooden mont,
 Gheneest doch het ghemoet/dat naer u is beluft,
 Och noch cenmael Heer so/vvort u liefste ghesont,
 Nu is mijn treurich hert/heel verquict en gherust,
 Alst u belieft den brant/uyver liefden nu sust,
 Laet ons nu doch een vreucht/ als minnaers beginnen,
 Ick ben clær de fonteyn/uyven dorst hier nu bluft,
 VVilt de liefde die ick/t'uyvaerts draech bekinnen,
 Pluct lief alst u belieft/de roofkens der minnen,
 Druex svvaerheyt laet bid ick/nu vvesen verflonden,
 Tot vrolijcheyt ghebruyct/doch nu al u sinnen,
 Gheen meerder vreucht can elck/ter vverelt vermonden,
 Dan nu liefde te sien/met liefde ghebonden.

*sy omhelst
malcanderē*

Salencus.

Nu lief tast van als toe/het sal u vvel,, smaken,
 Den tijt is vvel cort, vvilt/allen ghequel,, staken,
 Den lust volbringhen vvy schier als minnaers pleghen:

Iulia.

Ick vvachts eens van u lief/ick heb dorst ghecreghen,
 Comet gheleghen u/ ick begheirt te vvachten.

Salencus.

Ick brings u met hert/ sin en ghedachten,
 O ghy suyver jeucht/schoonsteder vrovven,
 Den minnaer doet ghy/hier vreucht verpachten,
 Ick brings u met hert/sin en ghedachten,
 V heuf heyt doet my/den druck versachten,
 Ick en can u niet/ghenoech aenschouven,
 Ick brings u met hiert/sin en ghedachten,

*Hy neeme
den beker in
de hant.*

Oghy

98
O ghy suyver jeucht/schoonste der vrouvven.

Salencus
die drinkt de
beker uyt,
ende geeft
Iulia.

Iulia.
Ick vvachts van u lief/ter goeder trouvven,
Mijn hoop mijn troost mijn/eenich toeverlaet,
VVaer is vvs ghelijck/in vvat landouvven,
Ick vvachts van u lief/ter goeder trouvven,
Als ick u heb so/ben ick behouvven,
Op niemant als op/u mijnen troost staet,
Ick vvachts van u lief/ter goeder trouvven,
Mijn hoop mijn troost mijn/eenich toeverlaet.

Salencus.

Ick begheert oock te zijn/ tsal blijcken metter daet,
Mijn uytvercoren lief/vveest doch niet beladen,
Oft vvilt ghy ghedient zijn/van dees schoone vladen,
Oft van garnaden soet/ghy sultse goet vinden.

Iulia.

Liefste vvilt ghy u knechts/nier eens't huysvvaerts vinden,
Om te volinden so/hier ons begonnen,, spel.

Salencus.

Ia ick en trouvven, sulcx/is oock verfonnen,, vvel.
Hooft ghy, doet mijn bevel/en doet my aen gheen cruys,
Bevvaert ghy beyde vvel/de vvijfheyt van mijn huys,
Maer svvijcht hier af stil/en clapt oock niet een vvoort.

Oncuysschen wil.

VVel vvat meyndy dat vvy/nu dul zijn oft verfmooft,
Doet ghy soot vvel behoort/vvilt u te bed legghen.

Tgheboets vera.

Dat ghy uyt zijt met ons/Heeren sal ick segghen,
Sorcht nieuvers voor o Heer/vvilt doch gheen sins truren.

Oncuysschen wil.

Ghebruyct ghy onder u/stoute minnaers kuren,
VVy sullen nu alleen/u beyden hier laten.

Tgheboets vera.

Laetse ghevworden doch/gaen vvy onser straten,

Sy schuyven
de camer
toe.

En t'onfer baten oock/foecken een fray gaecken.

Oncuyffschen wil.

So,so dats den rechten ganck/dats het oude paecken,
Hoe fy d'een d'ander fiet/om haren hals vliegghen.

*Sy sien daar
de gordijnē.*

Tghebots vera.

Hoe fal de moeder noch/tkint in flape vviēghen,
Liefde mach lieghen niet/die gaet meeft haer ganghen:

Oncuyffschen wil.

Hy en laet haer doch niet/al moeft hy stracx hanghen,
Hy is ghevanghen claer/inder liefden stricken.

Tghebots vera.

Laet ons beyde oock gaen/en ons hert verquicken,
Maer eerst beschicken t'huys/de vvijs heyt een voor al.

Oncuyffschen wil.

Die ons beyden betrouit/is voorvvaer vvel half mal,
Maer laet loopen den bals'tfal claer seer vvel lucken,
De hoer, oft vvy een van/tvveen fal den baes plucken.

*De eerste wytcoemst van de tvveede geschiede-
nis oock in Reghel-dicht van twaelfsyllaben.*

Saleucus den ouden. Eersten Raet. Tvveeden Raet.
Derden Raet. Vierden Raet. Vijfden Raet.

Saleucus den ouden.

Heeren en broeders die/hier minlijck zijt versaemt,
Onsen schuldighen plicht/dvvingt ons so tvvel betaemt,
Dese stadt hooch befaemt/haer vvelvaert te ramen,
De misbruycken zijn groot/het hert moet ons schamen,
Van de opspraken groot/die ons achter rug gaen,
Locria en mach claer/dus doende niet bestaen,
Daer dient in versien,oft/raet dinter ghevonden,
Elck een doet dat hy vvilt/men acht nu gheen sonden,
Heel ongebonden leeft/nu schier jonck ende out,

*Hier gaet de
Raetsamer
opē, de Hee-
ren sieten
rontom,ende
int midden
den Griffier
men eē tafel.*

109
De schaemte is nu vvech/de maechden vvorden stout,
D'eerbaerheyt heel verflout/tis voor ons groote schant,
Oncuyf heyt, overspel/moet vvil heeft d'overhant,
Daer en vvorden nu schier/gants geen vrouvvven verschoont,
Mans en vrouvvven elck hem/even lichtveerdich toont,
Locria vergaet, of/vvy moeten raet schaffen,
Ia God sou ons te recht/allegader straffen,
Dat vvy daer teghen niet/ernstlijck en verslaghen,
VVy zijn hier inden Raet/connen vvy forch draghen?
Hoe dat t'huys gaet met al/ons dochters en vrouvvven?
Dit vvil ick elck van u/o-broeders vvaerschouvvven,
Daer dient raet toe ghesocht/om sulcx heel te vveiren.

Eersten Raet.

Ons Borghemeester spreekt/igheen vvy cock begheiren,
Voor ons allen spreekt hy/en voor des stadts besten,
VVant vrouvvven-schenden claer/in dese ghevvesten,
VVort hier nu schier ghebreyt/in plaets van de deuchden,
Ia de ghehoude mans/maken groote vreuchden,
Als sy malcanders vvijfs/bringhen int verseeren,
Sy en sparen oock niet/de dochters met eeren,
Sy volghen anders niet/dan den oncuyflichen vvil,
Doen zijt niet openbaer/so doen zijt dan int stil,
Dus moeder goe straf zijn/oft vvy gaen verloren,
Heer Borghemeester segt/ghy ons eerst al voren,
Vvve meyning, en van/de straffe uyven sin.

Salencus.

Dat ghy sulcx ghesint zijt/dunct my een groot ghevvin,
So soud' ick dan dees straf/goet en noodich achten,
VVie daer bevondent vvort/tfy van vvat gheslachten,
VVoonende hier in stadt/oft onder ons ghebiet,
Die overspel bedrijft/het sy hoe sulcx gheschiet,
Tfy oft een ghehoudt man/met een hoer boeleerde,
Oft onghehout met een/anders vrou hoereerde,
Door sulcx bedrijf sal hy/stracx vvorden ghecastijt,

Sonder ghenaed', oft oock/sonder eenich respijt,
 Men sal hem maken quijt/van beyde zijn ooghen,
 So daer yemant voor bidt/men salt niet ghedooghen,
 Men false beyd' in elcx/aenschouven uyt steken,
 Dit is den middel jaet/teghen het echtbreken,
 Die my dunct dat daer vvel/hoorden te zijn ghebruyct.

Eersten Raet.

Van vreuchden mijn hert my/invvendich schier ontluycet,
 Als ick *Saleuce* Heer/hoor u goede meyning,
 D'eerbaerheyt moet by ons/in gheender vercleyning
 Zijn, maer het mis bruyck moet/ghestraft zijn grootelijck,
 Al schijnt de straf heel groot/sy is vvel nootelijck,
 VWant men canseclaer niet/te svvaer oft groot setten.

Tweeden Raet.

Thert my oock seer verheucht/door alsulcke vvetten,
 Hoe vvel dat 'tverlies van/beyd' d'ooghen schijnt heel svvaer,
 Maer is de straf niet groot/sy latent niet dats claer,
 En so my dunct,de straf/mach niet te groot vvesen.

Derden Raet.

Ons Borghemeesters VVet/vvort van my ghepresen,
 Sy is seer goet, vvort slechts/sulcx so heel vast ghestelt,
 Dat het ggehouden vvort/en niet met eenich ghelt,
 Oft door voorbidden oock/en vvord' naer ghelaten.

Vierden Raet.

Daerom moet het ghebot/bondich uytter maten,
 En vvel sterck ghemaect zijn/en ghevolcht metter spoet,
 En ick vind' sulck ghebot/ seer redelijck en goet,
 VVordet te vverck ghestelt/vvy crijghen eer en,,prijs.

Vijfden Raet.

VVy lieden volghen oock/u begheert goet en,,vvijs,
 VVie sou beletten doch/een alsulck loslijck vverck,
 VVordet slechts ghemaect vvel/volcomen vast en sterck,
 Is dit niet uv ven sin/ghy Heeren al te samen.

Volghende Raden.

Jaer.

Salencus.

VVel dan ghy Griffier/doet naer den betamen,
 Ons meyninghe hebt ghy/nu ter deggen verstaen,
 Volcht dan sulcx vvel in als/imoet so vvorden ghedaen,
 Maket sterck ghenoech, vvilt/daer niet in vergheten,
 VVy gaen tervvijl af docn/dat vvy noodich vveten.

*De gordijnē
 vā de Raets
 camer gaen
 toe.*

*De tweede wytoemst vande tweede geschieden-
 denis, ghestelt in Reghel-dicht als voren.*

Naer dat de trompetten dryemael zijn geblasen, so
 leeft de Griffier, bystaende den Mayer
 ende eenighe uyt den Raet.

Also in dese stadt/alom bevonden,, vvort,
 Dat hem hier elcken een/seer onghebonden,, port,
 In dertelheyt groot, ja/in hoerdom te leven,
 Veel overspel vvort hier/stoutelijck bedreven,
 Sonder ontsicht volcht elck/den oncuyschen vvil,, groot,
 De vrouvven en de mans/al sonder gheschil,, bloot,
 Ontgaen haer aen den eedt/en den ghesvvoren plicht,
 VVaer door jonck ende out/daghelijcx vvort ontsicht,
 En boven al mis haecht/sulcx den oppersten Godt,
 Daerom vvort u ghedaen/een vast en sterck ghebodt,
 Zijnde den Raet daer op/rijpelijck bedacht,, oock,
 Dat hier niemants in stadt/tsy van vvat gheslacht,, oock,
 Borgher oft Edelman/vvie het sy arm oft rijck,
 Tsy in bordeelen, oft/andere desghelijck
 In overspel en leef/Het sy vroeck oft spade,
 Voor hem die den eedt breect/en is gheen ghenade,
 VWant den eersamen Raet/vvilt sulcx niet ghedooghen,
 Die hem hier in misgaet/verliest beyd' zijn ooghen,
 Die men uyt steken sal/hier in elcx aenschouven,

Tsy

Tfy oft een ghehout man/gaer by ghemeyn vrouvven,
 Oft een ghehoude vrou/by een onghetrouw man,
 Sonder respijt vvort daet/elck een so ghestraf van,
 Oncuyf heyt vvort ghestraf/naer eyfch vander saken,
 En een die hem misgaet/sal haest de straf naken,
 Dus vvacht u van misdoen/ick vvaerschou elcken een,
 Elck houde zijnen staet/in als suyver en reen,
 Op str. f voor elck ghemeen/sulcx als hier voren staet,
 Binnen Locria dus/by den eerfamen Raet
 Ghesloten nu van May/defen rvvintichsten dach,
 Voor beyd' zijn ooghen elck/hem vry vvvel vvachten mach.

Gaen nke-
 gader in de
 Raetscamer

*Dit is onses Raets woort,
 D'een segghet d'ander voors.*

*De eerste wytcoemst vande derde geschiedenis,
 ghestelt in Reghel-dicht van derthien syllaben, eerst een
 Rondeel.*

Oncuysschen vvil. Tghebots verachting.
 Saleucus den jonghen.

Oncuysschen wil.

VVaer blijft hy nu/den vvuylen druyt.

Tghebots vera.

Oncuysschen
 wil coemt
 vry.

Ba, ba maect ick/sal stracx comen.

Oncuysschen wil.

Steeft zijn
 hoofte vry.

Tliedeken is/voorvvaer nu uyt,

VVaer blijft hy nu/den vvuylen druyt,

Hoe ligt hy dus/lang inde muyt,

Tis lang ghenoech/ligghen droomen,

VVaer blijft hy nu/den vvuylen druyt.

Tghebots vera.

Ba, ba maect ick/sals stracx comen,

Coemt vry.

Ons mach vvel schromen vry/dat vvy oyt zijn gheboren:

Oncuysschen wil.

De verckens loopen doch/nu gheheel in het coren,
Tis al verloren doch/door dusdanighe trekken.

Tghebots vera.

VVy moghen voorvaer vvel/onse schuyt van cant flecken,
VVy zijn door dit ghebot/heel bedorven en gheschent.

Oncuysschen wil.

Die zijn ooghen verliest/is emmers altemael blent,
En sulcx niet en ent,dan/al zijn gheheel leven lanck.

Tghebots vera.

Sy behalen met dit/ghebot alom cleynen danck,
Tvolck en sal sulcken dvanck/so syvaer niet vullen lijden.

Oncuysschen wil.

Een sonde die so cleyn is/salmen die so castijden,
Sy en vveten niet vvat/sy doen met sulck een ghebot.

Tghebots vera.

Ick acht sulck een bevel/ghelijck eenen aerden pot,
Tvolck vvaer seecker vvel sot/souden sy daer op letten.

Salencus den jonghen.

Salencus
coemt wy
heel bedroeft

O *Iulia* hoe sal/ickr uytter herten setten,
Alsulcke vvetten syvaer/en hoord' ick noyt mijn daghen,
O *Iulia* u moet/ ick vvel ter deech beclaghén,
Soud' ick u o mijn lief/nu dus moeten verlaten,
O dit sterck ghebot mach/ick boven al vvel haten,
VVant die van onsen Raet/zijn al te qualijck bedacht,
Sy handelen hier de/jonghe mans al te onsfacht,
Tis nu met my heel nacht/ mijn vreucht is gants vvech eylaes,
Daer is gheenen raet meer/met my mistroftighen dvyaes,
Van hertsyveir ick schier raes/vvat sal ick gaen beginnen,
Iulia sal ick u/die ick plach te beminnen,
Nu uyt mijn sinnen,oft/uyt mijn hert connen stellen,
Moet sulcx zijn,ick sal my/totter doot toe gaen quellen,
Het hert dunct my eylaes/te breken van onghenucht,

Soud

Soud' ick mijn ooghen so/verliesen, sulck quaet gherucht,
 En is ter vverelt noyt/by de menschen meer ghehoort,
 So ick haer derven moet/van druck blijf ick heel versmoort,
 Door dees liefde, die my/van binnen dat hert af knaecht,
 Hoe sou ick laten haer/die my so seer vvel behaecht,
 Van bangicheyt ick schier/van binnen heel vercout,, bin,
 O nu beleaech ick eerst/den dach dat ick ghetrou,, bin,
 Fy mijnder dat ick oyt/sulcx dede, dit verdriet,, sier
 Coemt my nu al door haer/och vvaert doch gheschiet,, niet,
 Tis schand dat ick om een/alle d'ander laten,, moet.

Tghebots vera.

Gaen vvy hem troosten neef/ick sal hem bepraten,, soet,
 En t'onser baten vroet/vvel neersich ondervvijsen.

*Sy gaen by
 haren Mae-
 ster.*

Oncuysschen wil.

Vvel Heer hoe dus ontstelt/dit hoort ghy te misprijfen,
 VVaer voor zijt ghy vervaert/en vrees ghy doch niet met al.

Salencus.

De vrees die maect dat ick/d'allerlieffte laten sal,
 VWant sulck misval soeck ick/gantschlijck van my te vveiren,

Tghebots vera.

Ghy sult haer inden arm nemen, laet my ghebeiren,
 Hebt ghy gants gheen sorch doch/'t sal al vvel zijn metter tijt,

Salencus.

Vvat vuilt ghy dan dat ick/bey mijn ooghen vvorde quijt,
 En dat ick met vervviijt/noch moet in blintheyt leven.

Oncuysschen wil.

VWie sou u doch vvat doen / vvaer vint ghy dat gheschreven,
 VWat is bedreven doch/aen sulck een quaet ghebot,, fray.

Tghebots vera.

Elck houter alom hier /vvel mede zijnen spot,, vway,
 Ghy vvaert oock claer vvel sot/dat ghy daer op nu pasten.

Oncuysschen wil.

Dit ghebot raect u niet/tis maer voor slechte gasten,
 Sou yemant derven u/aent asten die zijt een Heer.

Tghe-

Tghebots vera.

Soud' men u d'ooghen gaen/uyt steken, ba nimmermeer,
Al de vyerelt sou eer/haer al stellen in roeren.

Oncuysschen wil.

Sulck ghebot is maer voor/heel slecht volck en de boeren,
Oft vuyle hoeren van/seer quader faem en opspraeck.

Tghebots vera.

VVie soud' doch over u/derven doen eenighe vvraeck,
Een Borghemeesters soon/vvie soud' u doch bespringhen.

Salencus.

Ghy beyde maect dat ick/my seer qualijck can dvinghen,
VVant al 'tverlanghen is/te zijn by de liefste schoon.

Oncuysschen wil.

Gaet stoutelijck by haer/en paster niet op een boon,
Doet noch so ghy vvel plaecht/bluft al u verlanghen,, fel.

Tghebots vera.

Men siet doch niet dan de/cleyne dief kens hanghen,, snel,
Groote gaen haren ganck/de sulcke laetmen loopen.

Oncuysschen wil.

Een die ghelt heeft, die can/al de straffen af coopen,
Met hoopen siet ghy haer/dicvvils den bast doorbijten.

Salencus.

Dat ick haer laten moest/dat soud' my voorvvaer spijten,
Huylen en crijten soud'/mijn lief vvel voor ons beyden,
En ten vvaer oock niet goet/dat vvy so souden scheidten,
Noch nu noch nimmermeer/'tvvaer van my te felle daet,
Dus gae ick volghen claer/uvver beyden goeden raet,
Ick vvil my vveer by haer/so ick vvel plach gaen paren.

Oncuysschen wil.

Heer doet dat, so leeft ghy/gherust sonder besvaren,
Naer hondert jaren salt/doch al evenleens comen.

Tghebots vera.

Hoe soud' u dit ghebot/teenich sins connen schromen,
Ten zijn maer droomen claer/en pijpen van ouden stroo.

Salencus.

Nu vvel aen dan 'rvvort van/my nu oock ghenomen soo,
 Ick vvil niet meer so bloo/zijn in alle mijn vvercken,
 Mijn benout hert vvil ick/vvederom gaen verstercken,
 Mijn vryagie vvil/ick vveer even starck drijven,
 VVilt ghy liedens tervvyl/als sijn knechts by huys blijven,
 En alle saken te/deech over al bespieden,
 Goede verghelding sal/u van my noch gheschieden,
 Dus gaen ick daer 'thert trect/by mijn lief hooch van vveirdē,
 Ick sie dat 'tvrouvven hayr/meer trect dan seven peirden.

Oncuysschen wil.

*Hy gaet ins
 huys van
 Iulia.*

Gaet daer ghy gaet tis goet/so lang alst vvel can bestaen,
 Maer die voor de galg forcht/die raecter ghemeynlijck aen,
 Ten can niet dueren neent/hy maket al veel te bont.

Tghebots vera.

Ghy oncuysschen vvil bent/hier of den oprechten vont,
 Tis doch al uvven gront/ja het is al u bedrijf.

Oncuysschen wil.

Ia vvat ons hier doch coemt/bin icket nu, by gants lijf,
 Ghy zijt het selver met/deses ghebots verachten.

Tghebots vera.

Maer neef vvat raket ons/hy mach hem selven vvachten,
 Al te vergheefs claccht hy/soot hem eenichsins misluct.

Oncuysschen wil.

Gaen vvy maken goet chier/vvant hoe het gaet ons en ruct,
 Sulck vvel een bloemken pluect/ dat naermaels vvel gaet stinc-
 ken.

Tghebots vera.

Sulck een uyt minnen gaet/ diet noch lang mocht gedincken,
 Maer al ghenoech daer af/laet vry nu loopen den bal,
 Tis misselijck vvie dat/'tghelach noch betalen sal.

P De

108
*De tweede wytoemst vande derde gheschiede-
deni, ghestelt in Reghel-dicht van twaelf Syllaben.*

De Mayer. Tyvee dienaers. Eenen verclicker.
Salencus den jonghen.

Den Mayer.

*De Mayer
coemt nyt
met twee
grauwantē.*

VVaer zijdy nu al mijn/seer cloecke trauvvanten,
Ons is bevolen de/vvacht aen alle canten,
Als cloecke gasten moet/ghy nu inden vvint,, sien,
Al sout ghy al u volck/ooock den halven quint,, bien,
Dees overspeelders die/moeten vvy betrapen,
VVy moghen desen nacht/niet dincken om slapen,
Maer in de vvapen cloeck/ons al laten vinden,
De bespieders laet ons/al ghelijck uyt vinden,
Al onse cracht en macht/laet ons te vverck stellen,
VVy sullen bancken als/maets en goe ghesellen,
Met hoopen sullen vvy/het ghelt haeft ghecrijghen.

Eersten trauwant.

Ia Heer vvy moghen van/'ghelt voorvaer vvel svvijghen,
Als de honden zijn vvy/elck een macht vvel vveten,
Die'tvvilt vanghen, maer daer/altijt minst af eten,
So gaghet met ons oock/maer vvat macht ons letten,
Tis al ghenoech als ick/'tkeelgat slechts mach netten,
VVie coemt ons ginder doch/hier is quint voor handen.

Den Verclicker.

*De verclic-
ker coemt
nyts.*

Desen man raect ghevvis/nu tot grooter schanden,
Een Borghemeesters soon/sulck stuck te bedrijven,
In zijn huys heeft hy een/de schoonste der vvijven,
En noch so loopt hy naer/dese vuyle hoeren,
Ba, maer vvie sien ick doch/ginder so staen loeren,
Het dunēt my voorvaer den/Mayer selfs te vvesen,
Hy moet van alles zijn/ghevvaerschout van desen,
Ick moet nu bringhen dit/leelijck stuck aen den dach.

Tghelt

Tghelt my ghelijck hoe 'tgaet/als ick ghelt vwinnen mach,
Dit nieu ghebot is al/oly in mijn lampe.

Den Mayer.

VVel hoe dus, vvat goet jaer/necker, oft vvat rampe
laecht u nu hervvaerts doch/daer moet vry vvat schuylen.

*De verlicker
ker coemt by
den Mayer,*

Verlicker.

Ick vliech by nachten al/ick slacht de nachtuylen,
En so vervolch ick dan/vvel neerstich mijn proyc.

De Mayer.

Vvat schuylder.

De verlicker.

Hy de quant/is al in de koye,
Als een heerken pronct hy/al by de schoone bruyt.

De Mayer.

VVel vvie, vvat macher doch/schuylen, segghet recht uyt.

De verlicker.

Noch so niet ghy moet eerst/uyter taffchen spelen.

De Mayer.

Segt voorts, ghy en moecht voor/my emmers niet helen,
Ghy vveet vvel dat ick u/altijt vvel gheloont,, heb.

Verlicker.

Ghy vveet oock vvel dat ick/noyt niemants verschoont,, heb,
Dat ick als 'tHaenken vvel/ghecrayt heb dach en nacht,
So ick dit stuck vernam/om u terstont ick dacht,
Tghebot is veracht voor/u een schoone kansse.

Den Mayer.

Maer vvat ist doch voor een?

Verlicker.

Tis al een groot Hansse.
Tvvaer seer goet mocht ghy hem/in u schou nu hanghen.

Den Mayer.

Segt vvie dat is, ghy doet/my te seer verlanghen,
Vaerick vvel, ghy en sult/oock niet qualijck varen.

Verlicker.

110
Nu vvel aen dan ick sal/hem ter deech befvaren,
Tis *Salencus* den helt/die zijns vaders bevel
Nu ter tijt heel veracht/hy leeft in overspel,
Hy vergrijpt hem gheheel/hy volcht hoeren treken,
So ghy hem niet en straft/elck sal vveer echtbreken,
En so is te verghceefs/ tloflijk ghebot ghedaen.

Den Mayer.

Vvat vveet ghy dat so is?

Verclicker.

Ghy moecht vvel met my gaen,
Den voghel fullen vvy/beclippen op den neft.

Den Mayer.

By vvien so is hy dan?

Verclicker.

By *Iulia* die pest.

De hoer die onse stadt/dus qualijck maect befaemt.

Den Mayer.

Ick beclaghe nu dat/ghy hier oyt by my quaemt,
O *Salence* seer nood'/doe ick dees hantasting,
Maer ick moet sulcx vvel doen/tis des Raets belasting,
Dus gaen vvy ras naer hem/op 'tstuck moet zijn ghelet,
Ghy ryvee fiet dat het huys/vvel vast vvorde beset,
VVy fullen 'tbeste doen/dat vvy hem vast crijghen.

Verclicker.

De voghel is doch ons/vvilt maer stille svvijghen,
Treet vry in, het sal claer/voor ons al vvel lucken.

Den Mayer.

Hout ghy buyten de vvacht/past vvel op u stucken,
Slaet vvel gaed' dat hy ons/doch niet en bedrieghe.

Eersten dienaer.

Hy en ontcomet niet/al vvaer hy een vlieghe,
Dus treet vry tot hem in/en beschiect ghy het vverck.

Tweeden dienaer.

De dyvaef heyt van dees mans/is vvel groot so ick merck,

*Den Mayer
ande dē ver-
clicker gaen
int huys van
Iulia.*

En schandt ist dat sy haer/so laten verleyden,
De hoeren volghen sy/door' t'smeecken en vleyden,
Verghetende dat sy/noch een vvijs t' huys,, hebben.

Eersten dienaer.

Ja sy fullen daer voor/noch vvel haer cruys,, hebben,
Maer vvat raket ons doch/laet haer vry mis beuren.

Tweede dienaer.

Dat niemant en misdeet/vvy hadden gheen keuren,
Tis voor ons al quint als/veracht vvort dit ghebot.

Den Mayer.

O Saleuce hoe dus/zijt ghy dol oft heel sot,
Dat ghy u selven so/te buyten gaet goetront,
Ick vvoud' dat ghy duyfent/mijlen van hier nu stont,
Oft dat ghy niet gheraect/en vvaert in mijn handen.

Salencus.

Verghevet my o Heer/ontfiet u der schanden,
Ick sal u gheven al/dat mach in mijn macht,, zijn.

Den Mayer.

Dat is nu al te laet/sulcx moest eerst bedacht,, zijn.
VVant al gaest ghy my nu/een vverelt stijf van gout,
So en vvaer ick voorvvaer/op mijn lijf niet so stont,
Dat ick u sulcke daet/sou derven vergheven.

Salencus.

Och ten sal niet meer te/doen zijn van mijn leven,
Laet my bid ick dees reys/de schant hier ontvlieden.

Den Mayer.

By den Raet sal u vvel licht/ghenade gheschieden,
Dat den Raet vvijsf dat moet/my altijt behaghen.

Salencus.

Iffer dan gheen ghenaed/

Den Mayer.

Tis te laet te claghen,
Ick moet volbringhen doch/mijnen schuldighen plicht,
Maer om dat ghy noch soudt/door hoop vvesen verlicht,

*De Mayer
soemt nys
met Saleu-
co gheuen-
ghen.*

112
So sal ick u in mijn/huys doen bevaren,, fiet,
Ghy moet vyachten vyat u/sal vvedervaren,, fiet.

Comen al in.

*De eerste wytcoemst vande vierde gheschiede-
nis, int beginsel een Rondeel, ende voorts in Reghel-dicht
van twaelf ende derhien syllaben.*

Oncuysschen vvil. Tghebots verachting.

Oncuysschen wil.

*Comen 't sa-
men wyt.*

VWat raet nu, hoe/sullen vvy't gaen maken?
De koey is op/'tister al vant vercken.

Tghebots vera.

Seer sober staen/seccker al ons faken.

Oncuysschen wil.

VWat raet nu, hoe/sullen vvy't gaen maken?

Tghebots vera.

Tisal verbrot/ten helpt nu gheen vvaken,

VVycrijghen haest/sorch ick loon naer vvercken,

Oncuysschen wil.

VWat raet nu, hoe/sullen vvy't gaen maken?

Tghebots vera.

De koey is op/'tisser al vant vercken,

Men soudt aen my vvel sien/'tisser al verbrot,, clacra.

Oncuysschen wil.

VVech van hier loopen gaen/dar is nu het slot,, vaer,

Maer meestendcel ghy die/den raet hier ghegheven,, hebt.

Tghebots vera.

Ghy moecht vvel svvijgen doch/ die de sacck gedreven,, hebt.

VWant oncuysschen vvil heeft/hem ghetoghen int net.

Oncuysschen wil.

Ghy zijt vol moetvils doch/en vol fenijns, daer met

Ghy al de vverelt schent/en doet so hier verachten

Dit starck ghebot, daer hem/elck voor behoort te vvachten,

Met

Met al u perten haelt/ghy alom cleynen danck.
Tghebots vera.

Neen ghy bedrieghet al/ghesont, creupel, oft manck,
VVilt ghy spreken, die zijt/de vuylste vander scholen.
Oncuysschen wil.

VVat hangt my uyt, ick en/heeb noch gheen pack ghestolen,
Ick derf voor elcken een/mijn hoofd ontdecken,, bly.
Tghebots vera.

Ick seg dat ghy cont in/elcken vervvecken,, vry,
Oncuyssche liefde, die/daer veel vvonders can brouvven.
Oncuysschen wil.

Ick seg dat ghy vvel cont/menich zijn hert benouvven,
Die'tghebot veracht, alit/blijct by ons Meester,, hier.
Tghebots vera.

Laet dat daer, maer vvat raet / doch voor ons tvveester,, schier.
VVy larent best al staen/en gaen snellijck vvech loopen,
VVant t'huys by onse vrou/souden vvy't doch becoopen,
VVy bleven inden last/maer onsen Heer en baes
Die isser qualijcx aen,/is eenen armen dvvaes,
Dat hy so gheloof gaf/aen ons gheveynsde vvooden,
Ick vveet dat zijn vvijf vvou/dat sy ons saech vermoorden,
Aen allen oorden ist/met ons qualijck ghemaect.
Oncuysschen wil.

Ons Meester is aen een/haperinghe gheraect,
Hy raecter so niet af/als hy noch vvel sal meyren.
Tghebots vera.

Tis voor al zijn gheslacht, vvel een seer groot vercleynen,
Duste gheraken in/so svvare banden,, bloot.
Oncuysschen wil.

Dan coemt hy noch in veel/openbaer schanden,, groot,
VVort hy niet gheblint, so/mach hy van gheluck spreken.
Tghebots vera.

Soud' men sulcke straf doen/over een slecht echtbreken,
VVie heefter oyt ghehoort/van sulck een straffen daet,
Neen

114
Neen ick gheloof dat den/vader sal schaffen raet,
Dat hy niet en sal tot/sulcke schande gheraken.

Oncuysschen wil.

Ick vveet de vader sou/liever selfs het mes maken,
Om uyt te steken zijn/ooghen voor alle man,
VVant hy int minst voorvvaer/niet ghedooghen en can,
Dat 'tvolcomen recht niet/en sou in als volbrocht,, zijn.

Tghebots vera.

Dit had van u int eerst/al moeten vvel bedocht,, zijn
Tvvaer goet had ghy gheschorft/zijnen oncuysschen vvil.

Oncuysschen wil.

Had ghy selfs toeghesich/so vvaerder gheen gheschil,
Maer soecken vvy noch raet/om beschermen zijn saken.

Tghebots vera.

Gaen vvy by alle de/vernuffighe voorspraken,
Hier zijnder doch alom/met hoopen in de stad,
VVy en connen hem niet/helpen met ghelt oft schadt,
Nochtans moet de saeck zijn/heel vvijsfelijk ghedreven,
Gaen vvy by yemant die/ons mocht goeden raet gheven,
Oft vvy blijven voorvvaer/int vuyl en heel beschaemt.

Oncuysschen wil.

Ick vveet een gheleert man/door 'tvvelspreken vernacmt,
Voordachtich vvijs gheacht/by lieden van verstanden,
Ia ick derf segghen gheen/gheleerder in dees landen,
Daer en is niemant die/hem so dapper hier toont,
Al vvaer een saeck heel quaet/sy vvert van hem verschoont,
Hy sou een steenen hert/al lichtelijck bevveghen.

Tghebots vera.

Tsa dan maet, die moet ras/van ons nu zijn ghecreghen,
VVaer daer eenighen trooft/sick vvaer verblijt ten deel.

Oncuysschen wil.

Dat den vader daer moet/by zijn, dat quelt my heel,
Ick forch dat de saeck voor/ons seer qualijck lucken,, sal.

Tghebots vera.

VVaer-

VVaerom dat? *Oncuysschen wil.*
 Hy is doch/die hem meest verdrucken sal,
 VVan dit ghebot heeft hy/selvs ghestout en ghemaect,
 Dat het anders vvaer, den/druck vvaer vvel haest ghestaect,
 Ick vvaer vvel half ghesalft/van al mijn groote vvonden.

Tghebots vera.

De meeste svvaerheyt is/dat by hem is ghevonden,
 VVaert anders, daer vvaer claer/ghenaed' te hopen,, noch,
 Maer vvat raet met ons, vvaer/sullen vvy loopen,, doch,
 VVaert te boeten met ghelt/so vvaert over te setten.

Oncuysschen wil.

Raet moeder ghesocht zijn/vvy moctender op letten,
 Oft ons Heer vvort eer lang/berooft van zijn ghesicht.

Tghebots vera.

My valt daer noch vvat in/'thert vvort my half verlicht,
 My dunct' tvvaer goet dat ick/'tgemeynt brocht op de beenē,
 Die met beroerte groot/ja door oploop met eenen,
 Haer so teghen den Raet/stelden van deser stad.

Oncuysschen wil.

Coemt ghy met oploop voort/ba dat vvaer seker vvat,
 Tghemeynte sout ghy so/vvel bringhen in groot lijn,
 Dat sou haer vvel dier staen/sulcx moetmen altijt mijen,
 Maer dat sy om ghenaed'/al roepen is veir'tbest,
 VVie vveet hoe 'tlucken mocht/sy crijghent noch int lest,
 Ghenefen vwaren vvy/so ons sulcx mocht ghebeuren.

Tghebots vera.

Gaen vvy om vvijf heyt uyt/lact ons niet te seer treuren,
 VVy zijn cloecke maets, so/vvy los crijghen dees bruyt,
 Maer so vvy't niet en doen/so ist Liedeken uyt,
 Al de vverelt sal doch/ons voortstel gaen misprijfen.

Oncuysschen wil.

Ia elck een sal ons claer/met vingheren vvijfen,
 VVie daer leeft sal met ons/lustich houven den spot,
 Als vuyle verckens sal/elck ons jaghen int kot.

Q

De

116
De tweede uytcoemst vande vierde gheschiedenis, ghestelt in Reghel-dicht van dertien Syllaben.

De Mayer. Saleucus den ouden. Den eersten, Tvveeden, Derden, Vierden, ende andere Raden. Saleucus den jongen. Oncuyssichen vvil. Tghebots verachting. De Voofspraeck. Eenen Scharprichter. Tghemeynte.

Den Mayer.

*Den Mayer
spreekt alle
uyt zijn
huys comen-
de.*

Ick mach nu vvel gaen doen/aen onsen Raet de clachten,
Maer gheenen grooten danck/en derf ick hier vervvachten,
VVant de vader die sal/seer bedroeft zijn van herten,
Als zijn ghebot zijn kint/sels sal bringhen in smerten,
Hy sal nochtans het recht/al vwillen hebben voldaeen,
Hy en sal zijnen soon/in gheen metlijden ontsaen,
VVant hy is te seer straf/als hy daer is verbolghen,
VVaert doch een ander, so/mocht ick vvel achtervolghen
Mijnen last, om 'tghebot/in alles te volbringhen,
Maer nu 'tso is, 'tmoet zijn/den noot gaet my bedvvinghen,
Mijnen last vvort volbracht/ick salt vvel moeten vvaghen,
Onsen eersamen Raet/sal ick dit stuck voordraghen,
En sien ofi sy sulcx noch/souden vwillen verschoonen,
Men siet ghemeynlijk het/quaet vverck den meester loonen.

Salucus oud.

*De Raetsca-
mer gaet
open.*

Tgheeft my vvonder ofi daer/niemand en is achterhaelt,
VVant onsen Mayer seer/naer de overtreders taelt,
En het ons selden faelt/ofi hy bringt yemanden voort,
Hier coemt hy, hy sal ons /'tverstant gheven met een vvooft
Dus laet hem zijn ghehoort/rechtveerdicheyt ter eeren.

Den Mayer.

*Den Mayer
staet voor
den Raet.*

Edele, VVijsse, oock/seer Voorsienighe Heeren,
Naerdemael ghy my hebt/ghegeheven volcomen last,
So heb ick desen nacht/neerslich met grooter onraft,
D'overtreders van dit/leste ghebot naeghejaecht,

Een

Een isser achterhaelt/die vvort hier van my beclaccht,
Maer ick vvensch dat ick hem/niet en hadde ghecreghen,
En ick verclaer u had/den aenbrengher ghevvveghen,
Ick en sou hem gants niet/hebben vvillen beschamen,
Maer ick bid om ghenaed'/doet met hem naer 'tbetamen,
Laet barmherticheyt meer/dan rechtvoordering blijcken.

Salencus oud.

Gheen barmherticheyt,neen/ van 'tghebot niet te vvijcken,
Haelt hem doch hier, hem sal/seer cort recht vvedervaren.

Den Mayer.

Ick had hem al med' bracht/maer ick moest eerst verclaren
VVie dattet is, oft de/Hceren noch goet bevonden,
Datmen de saeck versvvveech/en vergave de sonden,
De persoon diet is, die/en is voorvaer niet seer slecht.

Salencus oud.

VVie ist?
Tis uyven soon/

De Mayer.

Salencus oud.

Doet dan terstont recht,
Haelt hem hier voor den Raet/sonder langher te dralen,
Och ist dan mijnen soon/vvilt hem nochtans hier halen,
Tot eenen spieghel moet/hy voor al ghestraft vvesen.

De Mayer.

Och bevijft doch ghenaed'/bid ick o Heer ghepresen,
Hy is gheresen nu/in mijner Heeren handen,
Hy sal hem voorts ontsien/der sonden en der schanden,
Tvvaer jammer sou de straf/juyft vallen op uyven soon.

Salencus oud.

Haelt ghy hē maer slechts hier/ hy crijcht seer haest zjnē loō,
En vergadert dat volck/met der trompetten gheluyt,
Recht gheschiet hem dats claer/volghens ons leste besluyt,
Al ist oock mijnen soon/daerom salment niet laten.

Eersten Raet.

*Den Mayer
gaet in om
hem te halē.*

Heer Borghemeester ick/bid doet her doch by maten,

Q 2

Tis

Tis hem h artelijck leet/laet u iberou bevveghen.

Salencus oud.

Ick vvou dat ghy dat vvoort/als nu hier hadt ghesvveghen,
VVant sulcx te spreken hier/behoort hem elck te mijden,
Om dattet mijn soon is/soud' men hem niet castijden,
Neen,neen sulcx en heeft doch/hier niet te bedieden,, al,
D'uyterste recht vvil ick/dat hem hier gheschieden,, sal.

Salencus jon.

*De Mayer
coemt wyt
met Salcu-
co ende de
Voorpraeck,
ande spreken
ander weg .*

Och ick en vveet vvaer my/heen keeren ofte vvenden,
Sal ick mijn ghesicht nu/dus moeten laten schenden,
Om der vvyl hoeren vvil/en om haer loofse trekken,
VVaer hoorde men oyt van/sulck een groot verdriet spreken,
O oncuysfchen vvil hier/toe ben ick door u comen,
My had behooren voor/dir starck ghebot te schromen,
Maer dats te laet, ick vvou liever de doot verkiefen,
Dan hier int openbaer/mijn ooghen te verliefen,
Als ick daerom peys so/ben ick gants onverduldich,
Mijn vader sal met my/doen, naer dat ick ben schuldich,
Och van benautheyt dunct/my nu mijn jonck hert scheuren.

Den Mayer.

VVaerom, u sal vvell licht/noch ghenade ghebeuren,
Dus staect u droef heyt vvat/maect noch ter tijt al vvat moet.

Salencus jong.

Mijns vaders straf heyt my/vvell ter deech nu suchten doet,
Ick vveet by hem en is/ter vverelt gheen ghenade.

Den Mayer.

Dees uvve Voorpraeck is/seer cloeck en vvijs van rade,
Hy sal troulijck u vvoort/doen voor den eersamen Raet.

Salencus jong.

Voorvvaer al mijne hoop/en mijnen troost op hem staet,
Ick vvist oock gheenen raet/ ick bleef beschaemt ten lesten.

De Voorpraeck.

Ick sal u vvoort gaen doen/naer mijn uyterste besten,
Dus vveest nu vvell ghemoet/en vveest doch so niet vervaert,
VVie

Vwie vweet vvat liefd' oft jonst/ u vader t'uvvaerts noch baert.

Den Mayer.

Mijn Heeren hier is hy/ die het ghebot veracht,, heeft,
Die nu met grooten druck/ en leet vvesen vernacht,, heeft,
Dus ist moghelijck laet/ hem doch ghenaed' ghenieten.

Oncuysschen wil.

Och mijn leven begint/ my nu eerst te verdrieten,
Ick en vweet niet vvaer gaen/ oft vvaer vvy sullen vluchten.

Tghebots vera.

Och te recht moghen vvy/ vvel vveenen ende suchten,
Niet vvetende vvaer vvy/ ons sullen moghen borghen.

Oncuysschen wil.

Hier hadden vvy al lang/ voor behooren te sorghen,
Maer dats te laet, die sorch/ en mach ons doch niet helpen.

Tghebots vera.

Iffer dan gheen en raet/ om onsen drack te stelpen,
Blijven vvy heel beschaemt/ staen ons saken nu so slecht.

Oncuysschen wil.

Ick sal 'tghemeynt doen om/ ghenaed' roepen, en gheen recht,
Vwie vweet vvat troost voor os/ datter noch mocht uyt volgē.

Salencus oud.

Salence te recht ben/ ick op u nu verbolghen,
Dat ghy my en al u/ vrienden dus gheheel beschaemt,
Sijt ghy hier toe ghebrocht/ is dit doen so het beraemt,
Schaemt u dat ghy u selfs/ en al 'tgheslacht so onteert,
Dit en hebt ghy voorvvaer/ aen my ghesien oft gheleert,
Ick beclaghe dat ghy/ uyt my oyt gheboren zijt,
Dus medebroeders laet/ terstont, en in aller vlijt,
Het uysterste recht hier/ int openbaer gheschieden.
Al ist noch eens mijn soon/ laet daerom t'recht niet vlieden,
Volcht ons lofsijck ghebot/ vvilt daer gheen fins af vviicken,
Soect rechtvoordering doch/ voor d'armen als de rijcken.

De Voorpraeck.

Met Borghemeesters vvil/ en believen des Raets al,

Q3

Ick

Sy comē voor den Raet, de Mayer gaet sitten, ende Saleucus staet voor dē Raet met twee tranwantiē, ende de Scharp-richter achter hem.

Dees sprekē van veirs staende.

Oncuysschen wil loopt in om 'tghemeynt, die al uyt comē na dat de trompetten slaen.

De Vaer-
spraeck spre-
keo met eer-
binding.

Ick hier de vvaerheyt en/de saeck bekennt maken sal,
 En 'tghemeyn besten moet / ick hier voor ooghen bringhen,
 VVy kennen ons misdaet/eerst en voor alle dinghen
 VVeten vvy dat ons dit/ghebot in als staet teghen,
 Maer 't sal u de saeck vvel/ghelieven t' overvveghen,
 En vvel te nemen acht/op de gheleghentheden,
 Eerst vvie hy is die dit/ghebot heeft overtreden,
 Ten is gheen slecht mensch noch / oock gheenen ghemey-
 nen man,

So datmen zijns voorvvaer/lichtelijck verschoonen can,
 VVant gheen VVer is so sterck/ noch so bondich geen bevel,
 Alst men Heeren belieft/het staet in haer macht seer vvel,
 Dat naer gheleghentheyt/ghedaen vvort oft ghebroken,
 Laet barmherticheyt en/ghenade zijn ontploken,
 Voor rechtvoordering die/hem vvel mocht vvedervaren,
 Aensiet zijn domheyt doch/siet aen zijn jonghe jaren,
 Neemt acht op zijn berou/en hartelijck leetvvesen,
 En dat meest is, vvaert niet/een groote schant mits desen,
 Een Borghemeesters soon/te vvesen heel en al blint,
 Een Borghemeesters soon/vvesende een eenich kint,
 So u den soon niet en/bevveecht tot defer uren,
 So laet u dan sulck een/vader nu doch beruren,
 Die Locria dees stadt/troulijck heeft voorghestaen,
 Aensiet den ouden vaer/en zijn eenich kint fiet aen,
 Maer of het stranghe recht/sulcx niet en vvou ghedooghen,
 So vvilt dan stellen het/ghemeyn besten voor ooghen,
 Dat ghy Raetslieden out/eer lang sult moeten sterven,
 VVat een groote schant sou/Locria dan beerven,
 Als sy den jonghen Raet/blint zijnde souden krijghen,
 Des vaders deucht en can/ick voorvvaer niet verfvvijghen,
 Die so vvijselijck al/des stadts faken heeft beleyt,
 En desen jonghen helt/is tot 'tselfde oock bereyt,
 Al ist hem nu misluct/dat hy dit heeft bedreven,
 VVy zijn ghebrecklijck al/die hier op aerden leven,

En vvy hopen ten sal/voorvvaer niet meer te doen,, zijn,
 Hy en sal voorraen niet, meer van herten so koen,, zijn,
 Overspel vvas by ons/hier in stadt al vvat ghemeyn,
 So dat gheen sond' en scheen/oft emmers met allen cleyh,
 VVelck een oorfaeck is dat/by hem sulcx nu is ghebeurt,
 So bid ick den Ract doch/maect dat hy ghenade speurt,
 Barmherticheyt soect hy/u jonst t'zijn vvaerts hy begheert,
 En ghy *Salence* vveest/voor u kints blintheyt verveert,
 Laet u vaderlijck hert/in liefden nu onsteken.

Salencus oud.

Al u voorbidt, noch oock/al u lieffelijck spreken,
 En moghen my voorvvaer/nu geensins bevvegen,, niet,
 Ten sal nemmermeer zijn/'vvaer beter ghesvvegen,, siet,
 VVant dat hy mijn soon is/en can hem niet verschoonen,
 Hy had met zijner daet/vvel behooren te toonen,
 Gehoorfaemheyt en trou/aen dit gebor vanden Ract,
 Dat hy nu berou heeft/dat is voorvvaer al te laet,
 Hy hadde behoort ons/een voor al te believen,
 En niet naer zijns vleyschs lust/zijn boof heyt te gerieven,
 En dus dertel te zijn/en eer en eedt vergeten,
 Hy heeft hem voorvvaer seer/leelijck hier in gequeten,
 Zijnen vader heeft hy/onteert, en al zijn gheslacht,
 Hy moet vvorden ghestraft/die moet vvillich heeft veracht
 Dit ernstich ghebor by/den heelen Raet bevolen,
 VVaer blijft de trou die hy/so valschlijck heeft ghestolen
 Aen zijn trouvve huysvrou/hy mach hem 'tstuc vvel schame,
 Dus ick vermaen en bid/u metbroeders al 'tsamen,
 Bedient d'uyterste recht/oft ick sals my beclaghen,
 Oft ickt ben, oft mijn soon/is, vvilt daer naer niet vraghen,
 Hy brengt zijn vonnis met/hoe cont ghy't vvederlegghen.

Eersten Ract.

Hoe vvel dat my seer deirt/om de vvaerheyt te segghen,
 Dat desen uvven soon/nu valt in onse handen,
 En vvort zijn ooghen quijt/en oorfaeck is der schanden,

Die

Die openbaerlijck hem/terstont vvedervaren, ,sal,
 Nochtans is mijn meyning/ende mijn verclaren, ,al,
 Dat onses Raets ghebot/moet vast zijn onderhouven.

Tweeden Raet.

Al quelt my dees saeck seer/ja bringt my in benou vven,
 En dat barmherticheyt/mijn ghemoet coemt bestrijden,
 So en vvil het goet recht/sulcx nochtans gheensins lijden,
 Rechtvoordering vermaent/in 'trecht te zijn volheirdich,
 Dus laet ons doch in als/toonen trou, en rechtveirdich,
 En straft dees boose daet/so dat vvaelnaer recht betaemt.

Derden Raet.

Den vader en de soon/maken my beyde beschaemt,
 En doen invvendich schier/mijn hert suchten en vveenen,
 Nochtans moeten vvy 'tgoet/recht vorderen met eenen,
 Rechtveerdicheyt die moet/ghehouden zijn in eeren,
 Oft laster en spot sou/teghen ons haest vermeerren,
 Het vvaer schant dat vvy oyt/dit ghebot hadden bestelt.

Vierden Raet.

Al ceft dat my de vaer/en de soon met allen quelt,
 Ia dat ick om haer bin/betoert in al mijn sinnen,
 So moeten vvy nochtans/allegader bekinnen,
 Dat van ons niet en vvort/onderhouden dit ghebot,
 So vvorden vvy voorvvaer,der ghemeynte eenen spot,
 Dus al die volghen hier/begheeren goetront de straf,
 Ist niet so dan?

Den vijfden
 Raet vraget
 d'ander die
 volghen.

laet, jaet/

Volghende Raden.

Salucus oud.

So maecter dan een endt af,
 Laet den Scharprechter strax/uyt steken beyd' zijn ooghen.

De Voorpraeck.

O vaderlijck hert hoe/cont ghy doch sulcx ghedooghen,
 Spaert doch dat bidden vvy/u eyghen vleesch ende bloet,
 O eervveerdighen Raet/inet hem doch ghenade doet,

Vvy bidden verschoont doch / den bedroefden jongen man.

Salencus jong.

O ghy oncuyffschen vvil/ghy zijt nu hier d'oorfaeck van,
Moet ick my laten hier/van mijn ghesicht berooven?
Fy mijnder dat ick oyt/lichtveerdich ginck ghelooven
De loose hoeren vals/en haren lieflijcken schijn,
O ghebots verachting/door u ben ick in ghepijn,
Ick vvensche dat ick mocht/nu hier voor de door sterven,
Sal ick aldus beyd' mijn/ooghen hier moeten derven,
Ick vvaer veel beter noyt/van mijn moeder gheboren.

De Voorfraeck.

Mijn Heeren doet ghemack/het ghemeynt bidter voren,
Sy bidden u al om/verdrach eert vvoort te spade.

Tghemeynt.

O Heeren bevvijsft doch/ghenaed',ghenaed',ghenade.

Salencus oud.

*Tghemeynte
waer op haer
knieen.*

O vaderlijck hert hoe/doet ghy mijn ghemoet treuren,
Nu vvel aen ick gheloof/hem sal ghenaed' ghebeuren,
Maer nochtans so moet het/recht in als volcomen,,zijn,
Ick ken dat jammer vvaer/dat hem soud' benomen,,zijn
Zijn ghesicht,en dat hy/sou vvesen altemael blint,
Maer niet om zijnent vvil/dat moet hem clær zijn bekint,
Maer om het gemeyn best/dvvelc my daer toe heeft gebrocht,
En dat oft hy dees stadt/noch eens naermaels dienen mocht,
Als dan sou hem voorvvaer/zijn ghesicht noch vvel voegen,
Dus trechts bediening sal/haer nu laten ghenoeghen,
Dat hy hem sal een ooch/terstont uytsteken laten,
En een salmen my uyt/steken tot zijner baten,
Op dat liefde hier blijck/dus vvilc doch niet toeven lanck,
Op dat het recht so mach/hebben zijnen vollen ganck,
Dees ghenaed' doe ick hem/en anders gheen nu ter tijt/
Dus Scharprichter doet nu/uvven dienst sonder respijt,
Steeft my een ooch ras uyt/en hem daer naer oock d'ander.

Scharprichter.

R O Heer

Den Scharp-
richter steect
een oock uyt
sen de oude
Saleuco.

O Heer verghevet my/ick al mijn bloet verander,
Dat ick dit doe is door/bevel bedvonghen ter noot.

Saleucus jong.

O vaderlijck hert, o/barmherticheyt te seer groot,
Die my in sulcken noot/sulcke ghenade bevvijst,
Mijn hert/sin en ghemoet/u altijd danct, looft en prijst,
Steeckt my oock d'ander uyt/ick vvilt nu gheiren lijden,

Den Scharp-
richter steect
den jonghen
Saleuco
oock ee oock
uyt.

Mijns vaders vonnis sal/elck loven t'allen tijden,
Mits de liefde die ghy/aen my hier bevvijsen,, fiet,
Ay, o echtbrekers al/doch sulck een afgrijfen,, vliet,
Betert u leven vry/u sonden voortaan doch staect,
Eer ghy liedens met my/tot alsulcke schande raect.

Saleucus oud.

Nu is het recht volbracht/elck neem naer huys zijnen keer,
En ghy *Saleuce* soon/en bedroeft my doch niet meer,
Stelt u nu voorts aen heel/vviijselijck soot vvcl betaemt,
Tis cleyn saeck al zijt ghy/voor dees reys beschaemt,
So ghy de hoeren schout/en u eer voorts gade slaet,
Het zijn de beste die/hem beteren metter daet.

*De eerste uytcoemst vande vijfde geschiedenis,
ghestelt in Reghel-dicht van derthien ende twaelf Sylla-
ben, maer eerst een Rondeel van acht Syllaben.*

Oncuysschen vvil. Tghebots verachting.

Oncuysschen vil.

VVaer is hy nu/den vvuylen druyt?
Den necker moet/hem bedroeven.

Tghebots vera.

Deirlijck sit ick/nu by de bruyt.

Oncuysschen vil.

VVaer is hy nu/den vvuylen druyt?

Tghebots vera.

Neef tis clær tant/al lachende uyt,
Ghy sullet eer/lang beproeven.

Oncuysschen wil.

VVaer is hy nu/den vuylen druyt?
Den necker moet/hem bedroeven.

Tghebots vera.

Ba,ba ick coem u by/niet lang en sal ick toeven,
VVel neef hoe hebben vvy t/nu hier aldus verkerft?

Oncuysschen wil.

Dit coemt al door u toe/tis van u al gheerft,
Ghy zijt vveirt dat ghy sterft/levendich in u schoenen.

Tghebots vera.

Tcoemt al door u toedat/ghy een out vvijs met soenen,
Den oncuysschen vvil heeft/hem tot het vverck ghestout.

Oncuysschen wil.

Ghy zijt het selfs die hem/in sonden menichfout,
En by de hoeren hout/en doet 'tghebot verachten.

Tghebots vera.

Ick en passer niet op/hy fals hem nu vvel vachten,
Maer segt my in vvat gat/sullen nu vlieden,,vvy.

Oncuysschen wil.

Hier yevvers onder 'tvolck/onder dees lieden,,vry,
Daer isser veel die ons/al stil houven in eeren.

Tghebots vera.

Neen gaen vvy naer 'tgroot Hof/onder de groote Heeren,
Daer te verkeeren, is/van al 'tvolck gheacht,,meest.

Oncuysschen wil.

Ick oncuysschen vvil bin/daer een groot gheacht,,gheeft,
En dan ghy zijt daer oock/een cleyn Prin/ken verheven.

Tghebots vera.

Laghen vvy in de gracht/sy souden de hant gheven
Om ons te helpen,des/gheef ick tot haer mijn stem.

Oncuysschen wil.

Maer vvat hebt ghy daer doch?

Tghebots vera.

Mijn pack en mijn vuyl hem.

Oncuysschen wil.

Tvvaer beter croonen om/onder vveghen te teiren.

Tghebots vera.

Svviicht vvy fullen ons vry/vvel vveten te gheneiren,
Panem propter Deum/de hant over de door.

Oncuysschen wil.

Somtijts int gaffhuys oock/ick en forch nieuwers voor,
Daer hebbender voor ons/veel haren cost ghecreghen.

Tghebots vera.

VVy fullen doen ghelijck/al ons medebroeders pleghen,
Neefghy cont emmers vvel, neighen en stuypen,, fray.

Oncuysschen wil.

Gaen vvy door tis tijt vvy/moetent vercruypen,, vway,
Als schelmen moeten vvy/nu vant vendel gaen scheidten.

Tghebots vera.

Gaen vvy dan door tis tijt/vvy en moghen niet beyden,
VVy vertrecken als tvvee/die 'theel hebben verbrot.

Oncuysschen wil.

Vaert vvel Locria de/schoone stadt dat is 't slot,
En oock ghy vrouvvē schoon/ vaert vvel ghy schoone moncken.

Tghebots vera.

Vaert vvel ghy soeten vviijn/die vvy so dicvils droncken,
Hoe gheeren so schoncken/vvy dien by een schoon dier.

Oncuysschen wil.

Die keirs is uyt, dus gaen/vvy met neerstich bestier,
In een ander ghevvest/vreucht soecken t' onser baten,
VVant hoe't is d'exter can/haer huppelen niet laten.

Gaen in.

Het be...

127

Het besluyt deser teghenwoordigher Tragedien,
van twee Raetsheeren voortghebrachi, in Reghel-
dicht ghestelt van twaelf ende der-
thien Syllaben.

Eersten Raet.

VWat dunct u van dit stuck/Saleucus sloech hy hier mis?

Tweeden Raet.

Ick segt dat in sulck lant/seer vvel gaet dats ghevvis,
Daermen de VVetten fiet/in grooter eeren houven,
Maer daerenteghen so/yemant die laet verflouven,
Oft dat het Recht begint/te gaen creupel oft manck,
So en vvilt niemant daer/zijn in eenich bedvvanck,
Maer met lossen toom loopt/elck in als onghebonden,
In dertelheyt vry voorts/niet achtende de fonden,
Bereet zijnde om elck/groot onghelijck te doen.

Eersten Raet.

Daer Rechtsvoordering slaept/en 'tquaet is int saysoen,
En is te vervvachten niet/dan tvvist, crijch en oploopen,
VVat zijnder doch vervvoeft/steden, landen met hoopen,
En dat door ghebreck van/Rechts bediening dats claer.

Tweeden Raet.

Yeghelijck moet dees daet/seer prijsen voor en naer,
VVant Saleucus heeft zijn/eer en liefd' gaen berrachten.

Eersten Raet.

Hy en aensach zijn soon/noch der ghemeyn ten clachten,
Het vaderlijck hert vvas/nochtans in hem onstelt.

Tweeden Raet.

De liefde die decd' sulcx/hy leet door haer ghevvelt,
Al scheen hy in als straf/nochtans is liefd' ghebleken.

Eersten Raet.

VVaer hoorde men oyt van/een meerder liefde spreken,
Dat hy uyt steken liet/een ooch al voor zijn kint.

R 3

Twee-

Tweeden Raet.

VVaer heeft een vader oyt/zijnen soon so bemint,
Als den desen hier doet/nochtans ist Recht volvoert,, vvel.

Eersten Raet.

O rechts bediening die/der vvijsen hert beroert,, vvel,
Mocht ick u doch eens sien/in uyven hoochsten staet.

Tweeden Raet.

Och die eens mocht sien u/lief hebbers vroech en laet,
En vvie met raet en daet/u hoochlijck soect t'eeren.

Eersten Raet.

Och vvat is dit/daer is/sy met al haer Heer Heeren,
Gheseten inden stoel/der hemelscher claerheyt.

Tweeden Raet.

Nu sie ick vvel vvie daer/af schrijft, dat hy vvaer seyt,
Dat sy Coningin is/in den omloop der aerden.

Eersten Raet.

Hoe heerlijk aensien vvy/dees Princersse van vvaerden,
VWaer mocht ghebeuren ons/ meerder vveldaet en vreucht.

Tweeden Raet.

Onder de deuchden claer/is sy de meeste deucht,
Sittende met het svveert/aen tvvee sijden snijdende.

Eersten Raet.

Om dat sy Recht sou doen/en niemant zijn mijdende,
Maer naer de VVetten al/vvel straffen elcken een.

Tweeden Raet.

Dan heeft sy de vvaech om/t'overvveghen ghemeen,
Alle de saken eer/sy vonnis daer mach strijcken.

Eersten Raet.

Haer ooghen zijn verblint/om dat sy niet sou vvijsen,
Noch oock yemant aensien/ maer doe Recht groot en cleyen.

Tweeden Raet.

Sy moet de VVetten al/houden suyver en reyn,
VWant het sy arm oft rijk/hy moet voor haer al draven.

Eersten Raet.

Den troon
gaet open,
Iusticie sidt
op den stoel
der heerlijk-
heyt, met
Pax in barē
schoot, sy
wort gecroōt
vā twee Key-
fersende vvel
Rechtsghē-
leerde, als
Iulianus, Vlpia-
nus, ende
meer ander.

Sy en mach oock niet sien/op de giften en gaven,
Maer vvie dattet oock is/bedient sy het Recht bloot.

Tweeden Raet.

Pais fit daer heerlijck in/haren lieflijcken schoot,
Bevvaert als daer vvcl is/de keirne inde snoester.

Eerften Raet.

Trechtf-bediening is claer, van pais een trouvve voester,
En daer sy niet en is/moet den pais vergaen, , doch.

Tweeden Raet.

Daer het Recht onvvaert is/mach 'iRijck niet bestaen,, och,
Maer daer 'tRecht in svvang is/sal den pais vvcl beclijven.

Eerften Raet.

Siet vvat d'omstaenders al/groote vreucht bedrijven,
Van veel Keyfers vvort sy/een Coningin ghecroont.

Tweeden Raet.

Hoe vvort sy alom van/veel gheleerde verschoont,
Onuytsprekelijck is/haer groote heerschiappye.

Eerften Raet.

Hoe vercondicht doch elck/den lofmet herten blye,
Dic haer voorvvaer toe coemt/nu en tot aller stont.

Tweeden Raet.

Houtfe in ceren doch/macēt met haer een verbont,
Ghy Oversten des lants/vvilt al voor haer sorch draghen.

Eerften Raet.

En ghy Ghemeynte goet/vvilt, bid ick, al u daghen,
Tgoet Recht ghehoorsaem zijn/tis doch Godes bevel.

Tweeden Raet.

Rechtf-bediening gaf hy/het svvaert en niemant el,
Dus blijft haer doch ghetrou/met grooter ootmoedicheyt.

Eerften Raet.

So sult ghy leven lanck/in aller voorspoedicheyt,
De Heer sal claer altijt/segghenen al u vverck.

Tweeden Raet.

Vliet des overspels sond'/hebt op u trou vvcl merck,

Het

Het echtbreken laet u/doch eenen grouvvvel vvesen.

Eerſten Raet.

Denct om dees groote ſtraf/van *Salencus* ghepreſen,
By de Grieccken vvas ſulcx/vvel een oneer en ſchant.

Tweeden Raet.

By de Chriſtenen moeſt/dit vonnis zijn in 'tlant,
En haer een ſulcke ſtraf/stellen naer den betamen.

Eerſten Raet.

Dus deſen Spiegghel neemt/doch in danck al te ſamen,
De Liefde en 'tgoet Recht/vvort u hier voor gheſtelt.

Tweeden Raet.

Ghedenct mijnder hier met/al iſt dattet veel quelt,
Opt Rechts bediening moet/vvel vvorden gheſchaft,, ſijn,
En de ſond' moet eerſt hier/oft naermaels gheſtraft,, zijn.

Eynde des Spiegghels der Rechttvoordering.

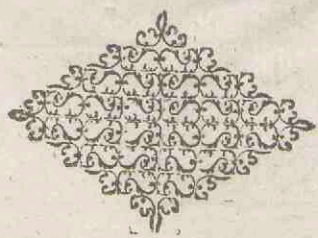

D E N
S P I E G H E L D E R
G E T R O V W I C H E Y T.

Ghenomen uyt verscheyden Schrij-
vers van 't gheen in de Duytsche landen is
geschiet, ende in dicht gestelt in de maniere van een
Tragi-comedie, dat is van heerlijke men-
schen, vviens bedrijf int begin
droevich, doch de uyt-
coemst blijde is.

Door I. D V Y M.

*Ghetrouwicheyt is | een al te groote deucht,
Maer noch boven al | voor ghetroude vrouwen,
Een ghetrouwe vrou | is des mans meeste vreucht,
Daer den man die heeft | is hy meest behouwen,
Maer daer ontrou is | raect hy int benouwen.*

Reden vervvint. I. D. Anno 1600.

137

De voorreden by den Dichter oft
Poet voortgebracht in Reghel-
dicht van xiiij. syllaben.

DE Duytsche Schrijvers veel / doen in haer
schriften vermaen

Vvat VVelphus een stout helt / met Conrardo
heeft gedaen, (heeft verdroten,

Die Roomsch Keyser gecroont / was, d'welc veel

En VVelphus meest edeel / met al zijn bötgenotē,

Die int afvvesen des / Keyfers, te samen brachten

Alhaer Crijsvolck int velt / en met moetvil naer
trachten, (maken,

Haer van des Keyfers croon / Heer en Meester te

Maer Conrardus seer cloeck / rechte soo wyt zijn
saken, (ontrent,

Dat hy seer onvoor siens / met zijn volc haer quam

Met eenē vromen strijt / heeft hy haer heel geschent,

La heel en al verstroyt / en wyt het velt geslagen,

VVelphus die in VVijns berck / had veel vriendē
en magen,

Met luttel volcx dat hē / noch was over geblevē,

Heeft hē met aller spoet / verbaest in stadt begevē,

VVelphus hout hem eerst cloeck / en vovu d'wy-
terste proeven,

Maer

Maer des Keyfers geuvelt dede hē haest bedroeuē,
 Hy moest uuel eer yet lang / bidden en schoongaen
 spreken, (steken,

Maer sulcx en hielp hem niet / hy bleef van als ver-
 Hy en coste int lest / tot geen verdrach gecomen,
 De borgers vander Stadt / zijn ingenaed' genomē,
 VVelphi huysvrou voltrou / erdacht eenen cloec-
 ken vont,

Daer sy haren man met / mocht bevryen, en gesont
 Crūgen wyter Stadt, des / valt sy de Keyser te voet,
 En sy begeert genaed' / voor haer en haer beste goet,
 Sulcx te mogē wyt Stadt / te dragē sy daer versocht,
 De Keyser haer sulcx iot / sonder dat hy oyt bedocht,
 Dat sy met 'tbeste goet / meynde haren lieven man,
 Doen' t'vvoort gesprokē was / de Keyser v'vijet
 niet van,

En neēt VVelphū door / de vrouuue ingenaden,
 Dees daet van VVelphi vrou/en trou coemt hert
 te staden, (uuel eer en,

Die eē trouuue vrou heeft / mach haer vooruuaer
 Hoort s'v'vijcht doch stil, derest / sal u dit spel uuel
 leeren,

Eert Retoricam doch / met toe sien en stils'v'vijgen,
 De vrouuuen sullen hier / heerlijcken lof gecrūgen.
 Het

Een cort onderricht.

134

In desen Spiegel der Getrouwicheyt sal wel de meeste swaerheyt vallen int maken vant Raduys, Taneel, oft Speelwagen, want sulcx sal moere breeder, ende grooter zijn dan na gewoonte, want daer moet groote ruymte wesen, so voor den leger als voor de crijchstoerusting, en noch niet te min moetet lancx benē afgeschotē zijn daer de Capiteynen ende andere nyt ende in gaen, en haer tottē storm ende andersins bereyden. So sal mē dan in dē eenen uytersten hoeck maken een gedaente vā een stadt, van berderē licht afgeschotē, ende wat geschildert, hebbende een poorte, ende van binnen bancken daer de crijchslieden die de stadt verweirē, mogē op staē: op d'ander zijde int uyterste sal staē des Keyfers tente, daer hy sal nyt ende in gā: voorts sal het heel Raduys oft Taneel zijn des Keyfers leger, mē sal ontrēt des Keyfers tente hier ende daer wat groene tacken als boomen planten, als groen velt ende bosschagien, het Taneel moet gemaect werdē datmen vā benedē, oft door een ander plaetse daer can op comen, van waer Welphus eerst sal gevluicht comē, zijn volck half gewapent, ende sal in Wijsberch trecken, ende so haest en is hy daer in, Keyser Conradus sal comen ende Welphum vervolgen, maer de Borgemeesters van Wijsberch met de huysvrou van Welphus ende andere vrouwen, moeten al in de stadt zijn eer Welphus aen coem: Welphus moet heerlijcken gecleet zijn als een Velt-oyersten, hebbēde by hem zijne maerschalck, ende negē oft thien half ontwapende Crijchsknechte: Conradus de Keyser moet heerlijc gecleet zijn, hebbende eenen wapenrock gheschildert als gont, ende eenen swarten Arent daer op, hebbende een Keyfers croon op zijn hooft, ende eenen cepter in zijn hant: zijnen Velt-maerschalck, ende ten minsten vier Capiteynen fray gecleet na haren staer, hy moet tē minsten vier vendelen by hem hebbē, ende wel dertich oft meer crijchslieden: den Heraut moet oock hebben eenen Herautrock van geel, ende eenē swarten Arent daer op, ende een trompette in de hant: de Borgemeesters vā Wijsberch moeten degelijck gecleet zijn na de wijse van oude degelijcke borgers, met tabbaerde aē: de Soldatē ende dē Boer na oude gewoonte, maer al na de Duytsche maniere: de huysvrou van Welphus ende andere vrouwen, moeten gecleet zijn degelijck als inden rou om hare bedroeffenisse te toonen: dese vrouwen moeten eerst twee zijn, maer int lest int nytdragen van de mans, moeten se wel vijf oft ses zijn, ende voor den Keyser comende, moeten sy ende de mans al op haer knien vallen: men moet in dit spel wel toesien dat het nytvallen uytter stadt, het stormen, ende al datter gheschiet, gedaen worde nae den crijchshandel: het vierwerck datmen van binnen gebruycken sal, moet zijn brandende werck datmen op de schilden sal werpen, men mach in dit spel niet schieten, want het doen noch geen gebruyck en was, men sal worpen met voose turven ofte andere ghereetschap, ende wel gade slaen datmen malcanderen niet en quetse.

Den Poet oft Dichter.
 VVelphus.
 Veltmaerschalck VVelphi.
 Een van VVelphus knechten.
 Conrardus Keyser.
 Veltmaerschalck des Keyfers.
 Eenen Heraut.
 Eerste Borgemeester.
 Tvveede Borgemeester. *{ van Wijnberch.*
 jⁿ ij^{en} iij^{en} iiij^{en} Hopluyden.
 Muylken vet. *{ twee Crijchsknechten.*
 Schoonteuch.
 Eenen Boer.
 VVelphi huysvrou.
 Een ander vrou.

*Dit zijns die
 haer int Spelen
 laten ghebruyc-
 ken.*

136

*Het eerste vertooch vande eerste gheschiedenis,
in Regel-dicht gestelt van twaelf ende derthien Syllaben.*

VVelphus. Veltmaerschalck VVelphi. Een der
Crijchsknechten VVelphi.

Welphus.

Och vvat jammer en moort/hebben vvy nu gheleden,
Noyt droeveren dach dan/nu desen dach van heden,
VVy zijn te deirlijk doch/gheslaghen en verjaecht,
O vvee al dat schoon volck/vvort van my nu beclaecht,
Datter om mijnent vvil/is om den hals ghecomen,
My dunct dat ick de doot/noch sie, 'thert doet my schromen,
Alsick eens overdinck/desen groulijcken slach,
Hy heeft doch schier gheduert/al den gheheelen dach,
Tis te beclaghen dat/vvy so zijn overvallen,
O *Conrardt, Conrardt* vvy/en hielen niet met allen
Van u haestighe coemst/noch oock van u ghevvelt,
Maer vvy hebbent beproeft/daer ligghen nu int velt
Doot gheslaghen so veel/vrome ruyters en knechten,
Mijnen vyant heb ick/veracht, en vvillen vechten,
Ick vvou hem stooten uyt/den Keyserlijcken stoel,
Maer eylacen tis te laet/dat ick u macht ghevoel,
VVat vroom Hopluyden al/vvat menighe schoon vanc,
Ligghen daer nu verstroyt/in het velt lanck de bane,
Daer is menich vroom helt/ja menich edel man,
Hier nu ghebracht ter doot/mijn hert dat berst my van
Droef heyt en grooten rou/vvaer sal ick my selfs laten,
Ick vvord' van elck veracht/ elck een sal my nu haten,
Ick coem om al her mijn/ja om lieden en lant,
Niemant sal my voortae/doen eenich onderstant,
Ick bin in grooten noot/in d'uyterste verseeen,
Noyt benoutheyt so groot/vvaer sal ick my noch keeren,
Dus Veltmaerschalck gheeft my / doch uvven trouvven raet,

VVelphus
coemt ghe-
wucht mee
eē deel zū-
der knechtē.
seer verbijst
zūde.

T Ghy

Ghy fiet mijn ellend aen/en den soberen staet,
Segt eens hoe sullen vvy't/met de rest vant volck maken.

Velmaerschaleck.

Voorvaer feer sober is/den staet al van u saken,
Maer'telaghen is te laet/doet al dat ghy vvel meucht,
VVy moeten van de noot/nu vvel maken een deucht,
Ten helpt ons doch al niet/ofst vvy vveenen en suchten,
VVy moeten haest van hier/vvy moeten terstont vluchten,
Of vvy vvorden haest van/den vyant achterhaelt.

Welphus.

VVaer'tvolck datter noch leeft/te vreden en betaelt,
VVy mochten en nu van hier/in de stadt VVijnsberch vlieden.

Maerschaleck.

VVel oft qualijck betaelt/het moet vvel so gheschieden,
VVant den vyant volcht ons/hy sal haest comen aen.

Welphus.

Packen vvy ons dan vvech/het sou ons qualijck gaen,
So vvy daer eenichsins/raecten in svyants handen.

Maerschaleck.

Beter ghevloten ras/dan ghebleven met schanden,
De poort staet open noch/laet ons vlieden in stadt.

Welphus.

*Welphus
spreekt de
knechte an.*

Ghy crijchslieden coemt met/daer is ghelt, goet en schat
Ghenoech, hebt ghy slechts moet/vvilt u in stadt begheven,
VVy vvillen te samen vroom/crijchsliden sterven en leven,
VVy behalen int leest/noch grooten prijs en eer,
Dus blijft my doch ghetrou/al schijn ick een arm Heer,
De cans can keeren haest/laet ons trou by een blijven,
Om onderstant sal ick/aen veel Heeren gaen schrijven,
VVy vvorden eer yet lang/ghevvroken van ons leet.

Maerschaleck.

De crijchslieden zijn al/tot s'Heeren dienft ghereet,
Zijdy niet lieve maets/spreekt den Heer inder noot toe.

Een der knechten.

VVy

VVy blijven hem ghetrou/al vvaert oock totter doot toe,
Liever te sterven dan/hem te laten voorvvaer.

Welphus.

Ick vveets u allen danck/dus volcht my cloecklijck naer,
Ick hoop 't sal ons vvel gaen/vvy sullen den vviyn drincken,
Och maer als ick noch om/het groot verlies moet dincken,
Thert dunct my sincken schier/deirlijck in mijnen schoen,
Ten is ghevaren niet/anders, vvat sal ick doen,
O harnas, o ghevveer/o mijn peirden en vvaghen,
Maer tis nu al te laet/daer en helpt doch gheen claghen,
VVant oft ick oock veel sucht/even vvel ben ickt al quijt,
Dus maets volcht my doch ras/eer ghy noch meer ghejaecht,,
Tis misselijc vvaerō/dat eē lant so geplaecht,, vvort. (vvort,

Een der knechten.

Gaet al daer ghy heen vvilt/ghy en bent niet seer vvijs,
Tis quaet besloten zijn/'truyum velt ick seker prijs,
Men can niet loopen gaen/als men vast is besloten,
Och hongers noot heeft so/menighen seer verdrotten,
Achter den cant vant bosch/sal ick my borghen,, hier,
En veranderen dan/tavont oft morghen,, schier
Het root velt-teeckē mijn/om meerder vreucht t'aēschouvvē,
Ick prijs alsulck volck meest/diet mette starste houven.

*Caen al inde
stade, alleen
eens blijfe
daer byten*

*Het tweede vertooch vande eerste gheschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Conrardus Keyser. Den Veltmaerschalck. Eenen
Heraut. Eersten Borgheemester.

De Keyser.

VVaer zijn se doch nu al/die haer gaven int velt,
Om te verdrijven my/sy vvouden met ghevvelt
My ontnemen mijn croon/maer sy sullen vvel laten,
Verflaghen ligghen sy/op de velden en straten,
Het vvas haer vvel voorseyt/'toemter ghemeynlijck af,

*De Keyser
coemt na de
stade, ende
blijft met al
het volc on-
trent zyn
tent.*

T 2

Voor

139
Voor al danck ick den Heer/die my d'overhant gaf,
Daer naer so prijs ick al/mijne ruyters en knechten,
Die so troulijck en vroom/schier hebben vwillen vechten,
Haer leven, en den hals/voor my hebben verstreect,
Den vyant heeft den loon/hy vvort alom begheet,
Aen u mijn trout volck sal/ick in als danckaer vvesen,
Ghy vvort al af betaelt/daerenboven mits desen
VVort ghy beschoncken noch/voor uvve vromicheyt.

De Veltmaerschalck.

Heer Keyfer al het volck/is vroech en laet bereyt,
Voor u te vvaghen 'tlijf ja goet en bloet met eenen,
Teghen allen die daer/u soecken te vercleenen,
Sy fouden liever voor/u voeten sterven,, al,
Dan te lijden dat daer/yemant vervverven,, sal
Tgheen u Majesteys eer/in het minst soude croken,

De Keyfer.

Maer vvaer sitten sy nu/yevvers int bosch ghedoken,
Die daer stonden int velt/als eenen yseren hoop,
Hoe schandelijck zijn sy/nu alle op den loop,
Haer peirden en hoort ghy/niet meer tieren oft briefschen,
Vvaer is haer harnas, vvaer/zijn haer schilden en spieffen?
Sy ligghen al verstroyt/te niet is al haer cracht,
Vervolghen sal ick haer/ghebruycken al mijn macht,
Dus segt my vvat u dunct, vvaer sullen vvy haer vinden.

De Veltmaerschalck.

Ick denck sy zijn ghevlucht/tot V Vijnfberch by de vrinden,
Sy meynen daer in stadt/vvel te vvesen bevvaert.

De Keyfer.

Vind' ick haer daer in, niet/een en vvorter ghespaert,
Sa vrome knechten al/ghy moet de stadt besluyten,
Zijn sy daer in, sy zijn/als voghels inder muysten,
Ick sal haer leeren my/so trotzich vvederstaen,
Dus ghy Hopluyden cloeck/met u knechten trect aen,
Omringhelt ras de stadt/datter gheen mensch uyt rake.

Ick svveer so ick met cracht/ moet uytrechten de sake,
 Dat ick niemant van haet/ int leven sparen vvil,
 Dus als crijchslieen toont u/ int aencomen heel stil,
 Ondercruyptse tot dat/ ghy zijt onder haer vesten,
 Gheven sy haer niet op/ so gheef ick haer ten besten,
 Dus hout u alle cloeck/ voor haer niet en verflout.

De Veltmaerschalcck.

Heer Keyfer of ghy haer/ nu sondt eenen Herout,
 So moecht ghy dan eens sien/ of zijt vvillen op gheven,
 VVant voorvvaer so ick meyn/ sy noch vreesen en beven
 Door de vervaertheyt groot/ vanden voorgaenden slach.

De Keyfer.

Vvven raet vind' ick goet/ laet hem doen als hy plach,
 Maer d' allerbesten is/ dat ick hem selfs mach spreken,
 Dus haelt hem hier by my/ aen my salt niet ghebreken,
 So sy haer vvil bedacht/ op gheven met ootmoet.

Den Her aut.

*De Velt-
maerschalcck
gaet in ende
haelt den
Heraut.*

Heer Keyfer hier ben ick/ met uvven dienaer doet
 Tgheen u believen sal/ vvilt my sulcx te last legghen.

De Keyfer.

Gaet tot VVijnsberch staents voets/ vvilt haer nu al ontseggē
 Te vier en te svvaerd' oock/ so sy niet terstont haer
 Gheven in handen mijn/ maer doen zijt, so is daer
 Mijn goetheyt open noch/ sy crijghen noch ghenade,
 Maer vveygheren zijt nu/ so ist met haer te spade,
 Tsal dan al te laet claer/ voor haer vvesen beclaecht,
 Dus spoeyt u dervvaerts ras/ haer dees tijdinghe draecht,
 VVy sullen u int velt/ hier by mijn tent vervvachten.

Den Her aut.

Heer Keyfer ick gae nu/ dervvaerts, ick forch sy slachten
 Al dander crijghel volck/ in haer saken onvvijs,
 Gaven zijt noch in tijts/ sy behaelden noch prijs,
 Haer antvvoort sal ick haest/ u Majesteyt oorconden.

De Veltmaerschalcck.

*Gaet naer
VVijnsberch*

141
Ick vvoude voortvaer vvcl/dat sy qua antvvoort sonden,
Sy souden proeven dan/vvat den crijch sulck eenen gheeft,
Die zijnen Heet veracht/en achter lande svveeft,
Als een muymaker groot/oft als een lant-verrader.

Den Keyser.

Ick svveer mijn straffe hant/proeven sy allegader,
So zijt aenstellen als/sy noch meer zijn ghevvent,
Dus vertrecken vvy ons/nu hier binnen mijn tent,
Vervvachrende dantvvoort/die den Heraut sal bringhen,
Ist noot vvy sullen haer/van veel zijden bespringhen.

*De Keyser
met de Velt-
maerschalck
gaen in de
tent.*

*Den Heraut blaest dryemael de Trompet,
ende daer nae spreeckt hy.*

Hoort, hoort ghy borghers al/die binnen VVijnsberch zijt,
Conrardt de derde, cen/Roomsch Keyser nu ter tijt,
Versoect van u zijn stadt/als zijn trou onderlaten,
Dus antvvoort ghy my nu/oft ghy hem in vvilt laten,
Hy sal handelen u/als men vrienden behoort,
Als een minnelijck Vorst/ gheensins op u ghestoort,
So hy de poorten vint/voor hem vvijt open staende,
Maer doet ghy anders, oft/dat ghy sulcx zijt af slaende,
So ontseyt hy u nu/te vier en oock te svveird',
Dus u minnelijck toont/hebt hem doch lief en vveird',
So durft ghy zijn gevvelt / noch zijn heyreracht niet proeven,
Om vvs selfs vvclvaert denct/laet u niemant bedroeven,
Ghelooftse gheensins niet/die tot u zijn ghevlucht,
Sy souden u in last bringhen, vliet sulck gherucht,
Gheeft my goe antvvoort die / ick den Keyser mach draghen

De Borgemeester tot Wijnberch.

*De Borghe-
meester spre-
ker over de
vesten.*

Ons is van herten leet/en moet ons vvcl misghagen,
Dat niet doenlijck en is/tantvvoorden nu terstont,
Onsen vvil is seer goet/seer goet is onsen gront,
Maer onder te veel volcx/moet de meyning gevraecht,,zijn,
Dattet vreemt volck in stadt/sis, moet van ons beclaecht,,zijn,
En segt den Keyser vry/dat ons sulcx vvcl is leet,

Mor-

Morghen dees tijt sult ghy/d'antvoort vinden ghereet,
Bidt den Keyser doch dat/hy so lang sy verduldich.

Den Heraut.

Den tijt vvort u ghejont/al ismen u niet schuldich,
Van 'tKeyfers vveghe gheef ick u so lang verdrach,
Morghen coem ick vveerom/past vvcl op uyr en dach,
En bedenct u doch vvcl/ick sal u God bevelen.

De Keyser.

O VVijns berch, VVijns berch ghy/sullet moeten bequelen,
So sy my nu ter tijt/vveygheren mijne stadt,
Den Heraut coemt alleen/vvat bediet ons doch dat,
VVat tijdinghe bringt ghy/vvillen zijt niet op gheven?

*Den Heraut
gaet weder
na den Key-
ser.
De Keyser
coemt uys de
sent.*

Den Heraut.

Gheen antvoort en bring ick/o heer Keyser verheven,
D'antvoort en vvas niet reed'/so op den staenden voet,
Tsamen begheerden sy/te spreken, en dat doet
Dat ick tot morghen haer/tijt heb moeten verleenen.

De Keyser.

Dien tijt laet ick noch toe/maer daer naer gants oock geener,
Ick svveer 'tsal haer dier staen/so sy my hooren niet,
En haestich zijn int doen/vvat een ander ghebiet,
Maer gaen vvy ons tervvijl /in mijn tent vvat vermeyden,
TVvaer veel beter voor haer/vrient dan vyant te scheyden.

*Gaen in de
sent.*

*Het eerste vertooch vande tvveede gheschiede-
nis, in dicht ghestelt als voren.*

Eerste Borghemeester. Tvveede Borghemeester.
VVelphus. De Veltmaerschalck VVelphi.

Eerste Borghemeester.

O vvat ellendt, vvat noot/coemt ons nu voor de hant,
Onse stadt jammert my/ja het gheheel lant
Sal haest door desen crijch/vervvoest zijn en bedorven,

*De Borghemeesters
coemen uys der
Stadt.*

VVaer

143
VVaer *Welphus* met zijn volck/ tſamen int velt geſtorven,
So vwaren vvy bevrijt/vanden aenſtaenden noot,
VVat ſalt nu vveſen doch/niet dan benautheyt groot,
Sal ons comen aen boort/die haer haeft ſal verclaren.

Tweeden Borghemeester.

VVaer' ſerichsvolck in ſtadt niet / ſo mocht ons vvedervaren
Des Keyſers goetheyt, en/zijn Majefteyts ghenaed',
Maer nu 'r volck binnen is/is ſulckes al te ſpaed',
Dus en vweet ick met ons/ghceenen raet vvat beginnea,
Buyten is onſen vrient/en den vyant is binnen,
Ongheluckich is die/ſtad: die ſulcx over coemt.

Welphus.

VVelphus
mee de Velt-
maerſchaick
goemt nye.
VVel Heeren vvat let u, het ſchijnt ghy zijt verſchroemt,
VVat mach u quellen doch/vvilt ſulcx uyt u hooft ſetten,
Maer laet ons met verſtant/op ons bevvaring letten,
Het vvelck al vvel ſal zijn/ſo ghy ons ghetrou blijft.

Eerſte Borghemeester.

Tis quaet beſloten zijn/als den druck noch verſtijft,
VVy en ſien gheen goet endt/dan het lant vol ellenden,
Eerſt onſe ſtadt verarmt/door des vyants zijn benden
Makende honghers noot/en groot ghebreck van als.

Tweede Borghemeester.

Het vvedervaert ons ſo/oft mijn ſorghe is vals,
VVy vveren vvat vreucht/dat inde ſtadt can vveſen
Als ſy beſloten is/en dat neering ghepreſen
Ophout, en verjaecht is/als dan 'r ghemeeynte treurt,
Sietmen oploop en tvviſt/diemen mits ghebreck ſpeurt,
Tis reden dat vvy ſulcx/vvel in tijts gaen bedincken.

Welphus.

VWie can u miſdoen yet/vvie can u een hayr crincken,
VVy zijn veel mannen cloeck/die vroom zijn totten ſtrijt,
Die ſtadt is ſterck en vaſt/een yeghelijck tot ſpijt,
VViet oock lief ofi leet is/dencken vvy haer te houven.

Eerſte Borghemeester.

Gheen

Gheen faeck en quelt ons meer/ dan 'igeertij en 'tbenouwen,
 Dat onder 'tschamel volck/sal omgaen meer en meer,
 D'een en heeft ghelt noch broot/mer kinders belast seer,
 Sulckes te hooren is/al te quaet om verdraghen,
 En vvat raet isser dan/als sy ons comen claghen,
 Isser noch vvel eenich/ontset, bystant oft troost?

Welphus.

Het velt is alom kael/heel te niet is den oost,
 Den vyant en can doch/int velt niet langher blijven,
 En al bleef hy dan noch/vvy sullen hem vvech drijven,
 Door het groot onderstant/dar voor ons vvort vervvacht.

De Veltmaerschalck.

Ons vrienden sullen ons/met ghevvelt en met cracht
 Comen ontsetten haest/vvaer voor vvilt ghy doch sorghen,
 Den vyant en sal schier/niet vveten vvaer hem borghen,
 So vvillen vvy eer lang/hem noch maken beschaemt,
 Ghy claecht al veel te vroech/al eer u den noot praemt,
 Dus u vrymoedich toont/als vrome cloecke mannen.

Eerste Borghemeester.

VVaert seker dat so vvaer/vvy souden met u spannen,
 En lijden r'samen al/vvat ons de oorlooch gheeft,
 Maer bedriecht ghy ons,ghy/zijt niet vveirt dat ghy leeft,
 Noch dat ghy oyt hier zijt/in onse stadt ghecomen.

Welphus.

VVy soecken met u te/handelen als de vromen,
 VVy vvillen hier in stadt/niemant krencken een duyt,
 Maer d'een d'ander trou zijn/en maken een besluyt,
 Met malcanderen vroom/te leven en te sterven.

De Veltmaerschalck.

Meynt ghy dat vvy int minst/u soecken te bederven,
 Och voorvvaer neen vvy niet/maer eenen grooten naem
 Crijcht u stadt noch door ons/laet ons in tijts bequaem,
 Eendrachtich een verbont/maken, en r'samen svveeren.

Tweeden Borghemeester.

▼

VWat

165
VVat salt ons baten doch/moeten vvy ons verneeten
Voor des Keyfers macht die/so sterck ligt voor de stadt.

Welphus.

VVy sullen hem vvel so/moede maken en madt,
Dat hy sal moeten haest/met veel schanden vertrecken,
Elck een sal metter tijt/met sulcken Keyser ghecken,
Die nu zijn eyghen lant/bederft naer zijnen lust.

Veltmaerschalck.

Laet ons ghevorden slechts/hout u in als gherust,
Al onse cracht en macht/sal eer yet lang vvel blijcken,
De Keyser sal vvel haest/uyt het velt moeten vviijken,
Blijven vvy maer vast in/liefde trou en huldt.

Eerste Borghemeester.

*Sevenmal-
sanderen de
bant.*

VVel aen dan bedriecht ghy/ons, tis t' onser onschult
So vvy noch in svvaerheytdoor u toedoen gheraken,
VVy bidden vvillet met/ons al tijt doch so maken,
Dat vvy't noch moghen al/verantvvoorden ter noot.

Welphus.

*Noch geven
sy noch eens
de bant.*

VVy vvillen u trou zijn/en blijven totter doot,
Bystaen in aller daet/als trouwe bontghesellen.

Tweedden Borghemeester.

VVy sullen ons met u/cloeckelijck te vveir stellen,
Als fray Lanf knechten cloeck/die int vechten zijn koen.

Veltmaerschalck.

VVy sullen t' samen al/so vvel ons beffen doen,
VVel hondert jaren lanck/salmer noch af verhalen.

Eerste Borghemeester.

Ons borghers zijn heel goet/haer trou en sal niet falen,
Dus laet ons binnen gaen/vervvachten den Herout.

Welphus.

Antvvoorden salick hem/als een Velttheer vvel stout,
Ick vveet met allen vvel/hy sal sulcx niet vervvachten,
Hy en crijcht de stadt niet/dan met d'uyterste crachten.

146

*Het tweede vertooch der tweeder geschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Den Keyser. De Veltmaerschalck. Den Heraut.
VVelphus. Eersten, Tveeden, Derden,
Ende vierden Hopman.

De Keyser.

Het sal nu schier tijt zijn/dat ghy om antvvoort gaet,
Gheven zijt niet op, met/haer is noch goeden raet,
Ick sal d'uyterste cracht/en groot ghevvelt ghebruycken,
Dus rast u naer de stadt'tverstant vvilt haer ontluyccken,
Naer dees aenstaende uyr/en isser gheen ghenaed'.

*Comen wy
de tent.*

Den Heraut.

Sy gheven de stadt op/ofst haer naect groote schaed',
Ick en tvvijfel oock niet/ofst t' sal also gheschieden,
VVant anders vvaren sy/sot en bedorven lieden,
Dus gae ick nu ras doen/u Majesteyts bevel.

*Den Heraut
gaet naer de
stads.*

De Veltmaerschalck.

My verlangt te seer hoe/dat sal enden dit spel,
Den vyant is noch sterck/so dat de stadt vermant,, is,
De borghers zijn svvack/van binnen cleyn verstant,, is,
Om *Welpho* met zijn volck/te moghen vvederstaen.

De Keyser.

Het is doch quaet ghenoech/sy zijnder qualijck aen,
Gaen vvy binnen en sien/hoe dat vvy sullen varen,
In tijt des noots,so can/ick de borghers noch sparen.

Welphus.

VVat begheert de trompet/maket relaes niet lanck,
Oft anders maect ghy my/mijn haestich hoofd heel cranck,
V meyning vveet ick schier/ghy blijft in als verstekten.

*Den Heraut
blaest de
trampet,
ende V Wel-
phus spreekt
over de ve-
sen.*

Den Heraut.

De borghers vander stadt/die begheer ick te spreken,
Den tijt die ick haer gaf/is over een uyr om.

Welphus.

Paet u ghy ras van hier, oft ick maeck u heel stom,
Gheen bootschap hebt ghy hier/dus vvilt terstont vertrecken.

Den Heraut.

Tvergaet u dier, meynt ghy/metten Keyser te ghecken,
Laetse comen by my/die ick gisteren sprack.

Welphus.

Veel vvoorden seg ick u/en vollen gheenen sack,
VVy en hebben voor u/niet dan tgehevveir ten besten,
VVy sullen naer ons macht/so bevaren dees vesten,
Dat hy vreesen mach die/daer sal comen ontrent,
V Heer heeft groot gheluck/vvort hy hier niet gheschent,
Dus neemt ghy ras van hier/naer elders toe u ganghen,
Coemt ghy noch meet vveerom/ick sal u doen op hanghen,
Aen den hoochsten boom die/rontom stadt vvesen,, mach.

Den Heraut.

Onthout ghy vry dat vvoort/en denct op defen,, dach,
Sulcke vvoorden heb ick/vvel haest vveten berouven,
En diet sprack ginc vvel naer/seer deirlicj zijn hoeft crouvve.

De Keyser.

VVat tijding isser nu/de stadt is sy voor ons?

Den Heraut.

So haest als ick daer quam/creech ick antvvoort terstons,
Maer niet naer mijn genoech/ het vvas buytē mijn meyning,
Tis uvve Majesteyt/vry een groote vercleyning,
De borghers en mocht ick/niet aen spreken een vvoort,
Welphus selver sprack ick/hy scheen gheheel verstoort,
En hy hiet my vvech gaen/ras op den staenden voet,, oock,
Op hanghen vvou hy my/so ick niet metter spoet,, oock
My en maecte van daer/hy sprack als een quaet boef,
Zijn felle vvoorden quaet/maecten my den moet droef,
VVel leelijck hiet hy my/terstont gaen uyt zijn ooghen,
VVeder te comen en/vvou hy gheensins ghedooghen,
Sulcx is nu d'antvvoort die/my uvven vyant gaf.

De Key-

*VVelphus
treck zijn
hoofd in,
ende de He-
raut coemt
by den Key-
ser.*

De Keyser.

Ick heb sulcx oock veruytacht/icoemter ghemeynlijck af,
 Alsmen met sulck een volck/noch vvilt comen tot sprake,
 Maer die keirs is nu uyt/nu niet meer met ghemake,
 O Welphe u mach claer/grouvvelen dat ghy leeft,
 Tvergaet u dier dat ghy/so luttel om my beeft,
 En ick svveer ghy sult sulcx/metten hals haest betalen,
 Mijn trouwve Maerschalck vvilt/ghy al het volck aenhalen,
 VVy moeten de stadt nu/aentasten met ghevvelt.

De Veltmaerschalck.

Heer Keyser ick sal my/ras op maken int velt,
 En alle vveghen om/de stadt vvil vast besluyten,
 VVy sullen haer terstont/als voghels inder muyten,
 Doen comen ter hant en/singhen anderen sanck.

De Keyser.

Neemt niemant in ghenaed/laetse al gaen den ganck,
 Met een leer in haer graf/tis d'oprechte verdinste,
 Maer de borghers en doet, doch gheenfins niet int minste,
 VVant teghen haren danck/comen sy inden last,
 Ick gae vvat in mijn tent/beset ghy de stadt vast,
 Dat sy ons legher niet/haestlich en overvallen.

De Veltmaerschalck.

V Majesteit gaet vry/vvy sullen des stadts vvallen,
 So naer alst doenlijck is/om end om gade slaen,
 Roept de Hoptuyden hier/ick sal haer doen vermaen,
 Datse als mannen cloeck/de stadt moghen schoffieren,
 Gheluck Hoptuyden al/ghy moecht met veel manieren,
 Proeven op de stadt te doen vvat is in u macht,
 Ghebruyct allen ghevvelt/overvalt haer met cracht,
 De Majesteit heeft haer/u ten besten ghegheven.

Eerste der Hoptuyden.

Heer Veltmaerschalck dats goet/onsen Keyser verheven,
 Doet vvil, de knechten die/sullen seer zijn verblijt,
 VVant sy sullen nu met/vreuchden en grooten vlijt,

*De Keyser
gaet in de
sente.*

*Een van de
knechten gaen
om de Hoptuyden,
die terstont vye
comen.*

149
Haer tot Majesteys dienst/cloeckelijck gaen vwenden.

De Veltmaerschcalck.

Nu Hopman Srijthaeen eerst/sult ghy met al u benden,
Aen d'Oostzijde vvel sterck/besetten de heel stadt,
En ghy Hopman Ruymstraet/sult besetten dat padt
Dat daer int VVesten ligt/en oock al d'ander straten,
En ghy Hopman Cloeckhelt/bevvaert ghy al de gaten
Die daer naer 'tZuyden gaen/hout u in als doch cloeck,
En ghy Hopman VVijcknoy/bevvaert den heelen hoeck
Met al den rouvven kant/vant bos staende int Noorden,
Hour doch alle goe vvacht/datse niet door en boorden,
Oft onsen legher slaen/onverfiens in de vlucht,
Ick sal u ras bystaen/hoorende crijchs gherucht,
Met al de rest vant volck/dus vveest in als cloeckmoedich.

Tweede Hopman.

VVy zijn tot u bevel/alle ghelijck seer spoedich,
Den vyant heeft gheen cans/aen ons, dus zijt gherufft,
VVy en de knechten al/sullen vechten met lust,
Nu ons de stadt so is/eens ghegheven ten besten.

De Veltmaerschcalck.

In stadt is buets ghenoech/en vvy sullen ten lesten
Allegader rijk zijn/dus vry den oorboor schaft,
Des vyants boosen moet/vvort van ons haest ghestraff,
By den Keyser gae ick/gaet ghy by de Lantsknechten,
Een in. Eendrachtich int ghemoet/doet over al vvel vechten.

*Het eerste vertooch vande derde geschiedenisse
in dicht ghestelt als voren.*

VVelphus. Zijnen Veltmaerschcalck. Eersten der
Hopluyden. De Veltmaerschcalck des Key-
fers. Derden der Hopluyden. Vier-
den der Hopluyden.

Wet.

Hout u als Crijchslie vroom/bid ick lieve ghesellen,
 Ghy moet u draghen nu/jain als so aenstellen,
 Als oft ghy svyants hoop/heel vvout bringhen te niet,
 Hy vervvacht ons gants niet/helpt hem haest int verdriet,
 Lijf en leven vvil ick/als broeder met u vvaghen,
 Als een vader vvil ick/altijt voor u forch draghen,
 Dus vrome knechten al/hebt nu der Leeuven moet,
 Valt vry den vyant in/volcht my naer metter spoet,
 Ick hoop vvyl fullen nu/prijs en groot eer behalen,
 Hy coemt ons naerder aen/vvy en fullen niet dralen,
 Laetse vry comen by/sy crijghen haren loon.

De Veltmaerschalck Welph.

Hout u noch vvat bedect/ sy comen ons seer schoon
 Als eenen blixem snel/moet elck haer overvallen,
 VVy van voor inden hoop/en d'ander van de vvallen,
 Laetse comen, sy zijn/van ons ter feest ghenoyt,
 Sy vvorden vvil haest als/bloode schapen verstroyt,
 Arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm.

Eerste der Hopluyden.

Arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm, arm,
 Sy meynden ons voorvvaer / in onsen slaep verrassen,
 Laetse noch comen vry/vvy fullen op haer passen,
 Met onervaren volck/lieten sy duncken haer,
 Dat sy hadden te doen/maer sy vverden ghevvaer,
 Dat vvy in alles zijn/vrome cloecke crijchslieden,
 Dus hebt al goeden moet/oft sulcx noch meer gheschieden,
 VVy staen u altijt by/met ons leven en lijf.

Den Veltmaerschalck des Keyf.

Vvat hoord' ick voor gherucht/vvat vvasser voor bedrijf,
 Dat ick sulck velgheschrey/int leghe hoorde clincken.

De derde der Hopluyden.

Heer Veltmaerschalck als ghy/lichtelijck cont bedincken,
 Den vyant en slaept niet/hy doet 'tbest over al,

De knechten
 vande Key-
 ser trekken
 na de Stadt,
 VVelphus
 vermaent de
 zijne tot ee-
 nen vryval.

Sy vallen
 vryt.

Sy drijven
 die van bin-
 nen weder-
 om in Stede.

Den Maer-
 schalck coes
 vryt des Key-
 sers tenne.

Met

151
Met een seer loos verberch/en met eenen uytval,
Meynden hy onverschens/ons al den beck te breken.

De Veltmaerschalck des Keyf.

Hy meynt ghy kinders zijt/ neen al zijn loofe treken
Zijn ons te vvel bekint/hy blijft alom beschaemt,
Van 'tKeyfers vvegghen dan/bedanck ick soot beraemt,
Al de Hopluyden cloeck/die so troulijck sorghen,
En de knechten oock me/hy sal tavont oft morghen
Eens vveer verdienen al/so het tijt is en stont,
Maer segt my isser veel/doot bleven, oft ghevont,
Tyvaer reden datmen haer/lieet helpen en ghenesen.

De vierde der Hopluyden.

Op onse zijde sal/de schade seer cleyn vvesen,
Maer van des vyants volck/ligter veel door int velt.

De Veltmaerschalck des Keyf.

Hy salder noch bet aen/als vvy hem met ghevvelt
Sullen comen eer lang/als vroom helden bespringhen,
VVat sal hy segghen dan/als hem den noot sal dvinghen,
En dat hy noch met schandt/sal verlaten de stad,
Dusdenct vry om den buet/daer is ghelt, goet, en schat
Ghenoech, elck vvort noch rijk/ doet de knechten sulcks
vveten,

Sy sullen het sluuvveel/noch metter spieffen meten,
So sy haer laten vvel/ghebruycken metter daet,
By den Keyser gae ick/om te houden crijchfraet,
Om te vveten in als/hoement stuck sal beleyden,
En hoe dat vvy ons dan/sullen tot storm bereyden,
Tmoet alles versint zijn/en met voorraet bedacht,
Maer hierentusschen hout/ghy lieden goede vvacht,
Tleggher vvort u betrouit/siet dat ghy d'eer bevvaert,, vvel,
Daer goe vvacht int velt is/het leggher alijjt vaert,, vvel.

152

*Het tweede vertooch vande derde gheschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Schoonteuch. Muylken vet. Een en boer.

Schoonteuch.

Matroost vvaer zijt ghy nu/de vvacht is lang beset,
VVillen vvy niet int velt/so moecht ghy Muylken vet,
Lustich om den hoeck sien/of daer niet schuyt ten besten.

Muylken vet.

Ghy sult loopen so lanck/tot dat ghy noch ten lesten,
Den rinck om den hals crijcht/yevvers aen eenen boom.

Schoonteuch.

Daer hoed my sint An af/daer toe ben ick te vroom,
VVs ghelijcken zijnt doch/diemen sulcx siet ervaren.

Muylken vet.

VVaer u deucht elck bekennt/men sou gheen basten sparen,
Om u te loonen fray/so ghy't vvel hebt verdient.

Schoonteuch.

Svvijcht doch die en zijt/ter vverelt niemants vrient,
Ghy en laet nieuvers niet/dan dat u veel te heet,, is.

Muylken vet.

En ghy Schoonteuch laet nie/dan dat u t'onghereet,, is,
Ghy vveet vvat ghy bedreeft/leest in dat boeren huys,
Ghy namet daer doch al/ghy lieter niet een cruys,
En den armen boer creech/daer toe zijn lijf vol slaghen.

Schoonteuch.

Voor den boer ist cleyn saeck/sy moeten veel verdraghen,
Maer vervvijt ghy my dat/een sulck deghelijck man,
Ick sulcx voorvvaer van u/niet vvel lijden en can,
VVant ghy zijt boven al/de vuylste vander scholen.

Muylken vet.

Om dat ick somtijts vvat/behendich heb ghestolen,
Dat is maer een fray const/als het niemant en siet,

153
Maer laet dat blijven doch/maer en vveet ghy ons niet
Daer vvy yevvers vvat buets/ voor ons mochten ghecrijghen.

Schoontouch.

En oft ick oock vvat vvijs/sout ghy vvel connen svijghen,
Ick forch ick bleef int lest/met u al heel beschaemt.

Muyken ver.

Ick can vvel svijghen vry/en doen foot vvel betaemt,
Duycken, hooren, en sien/muysen en niet meouvven.

Schoontouch.

Al te veel sprekens bringt/menich mensch int benouyven,
Laet ons stil int velt gaen/en vvesen heusch van mont,
Vyant oft vrient, daer moet/yemant nu aen goetront,
Gaen vvy hier slechts int bos / in 'tgroen vvat ligghen loeren,
Hy doet een seer goet vverck/die can straffen de boeren.

*Sy gaen lig-
gen aen het
bosch.*

Eenen Boer.

*Den Boer
voemt wy.*

Hoe ongheluckich zijn/doch ons ghelijcken, al,
Ick en vveet niet vvaer gaen/oft vvaer ick vvijcken, sal,
So vvorden vvy geplaecht/ vant crijchsvolck die vuyl boeven,
Sy nement ons doch al/den droes moets bedroeven,
Al ons beesten zijn vvech/al onsen pant is door,
Sy sullen ons int lest/dooden, daer forch ick voor,
Sy soecken ons het vel/heel en al af te stroopen,
Maer ick heb vvat ghedacht/ick sal in tijts gaen loopen,
Ick heb noch al vvat ghelts/dat ick lang heb ghespaert,
Dat mijn vvijf niet en vveet/ick hebt looslijck bevvaert,
Tsou my voorvvaer leet zijn/dat ick sulcx sou verliezen,
Tis gheborghen ghevveeft/vvel drye jaer inde biesen,
Al stil svijghens heb ickt/ghhouden aen d'een zy,
Tis al te goet in tijts/alst noopt vvat hebben vry,
Ick hebt in tyveen ghedeelt/d'een om den hals gheborghen,
En d'ander in mijn broeck/en dat van grooter forghen,
Oft het gheboefte my/onversiens overviel,
Al verloor ick dan d'een/dat ick d'ander behiel,
Dus gae ick nu ras door/om t'ontvlieden haer handen,

Muyken

Muyken vet.

Matrooft noyt beter noop/laet vry uu sien u tanden;
 Defen Boer moeter aen/dus valt hem vry aen boort.

Schoontench.

Sa, sa, slaet den schelm doot/

De Boer.

Mijns lijfs ghenaeuy, moort, moort,
 Och laet my leven doch/ick doe al u believen.

Muyken vet.

Slaet hem doot, tis een spie/vvant hy draecht valsche brieven,
 Hy moet hanghen, het is/claer zijnen lesten dach.

De Boer.

Mijns lijfs ghena bid ick/gheeft my doch vvat verdrach,
 Gheen brieven en draech ick/ten baet tieren oft vloecken.

Schoontench.

Neen coemt ick moet u eerst/dees valsche brieven soecken,
 Sy steken hier oft daer/hier heb ickse ghetast.

De Boer.

O vvat jammer en noot/vvat ellendighen last,
 Och sy hebben mijn ghelt/sy hebbent al ghevonden.

Muyken vet.

Ja schelm ghy hebtse hier/in dees doecxkens ghebonden,
 Dus pact u ras van hier/oft vvy slaghen u doot.

De Boer.

Och vrienden tis mijn ghelt/dat ick heb voor de noot,
 So ick dat nu verlies/so moet ickt claer besterven.

Schoontench.

Maeft u ras van hier, oft/ick sal u hoofd doorkerven.

De Boer.

Och nemet my niet al/laet my arm man oock vvat.

Muyken vet.

Hout daer dat u toe coemt/dats enen voet int gat,
 Pact u dan door, oft vvy/sullen u den beck breken,

De Boer.

Sy grijpē de
 Boer, ende
 worpen hem
 neder.

Den Boer
 meynt op te
 slaen.

Schoontench
 vint dat
 gelt onder de
 arm.

De Boer
 slaet op.

Sy jagen den
 Boer wech,
 ende gheuen
 hem enen
 voet int gat.

155
De Boer te-
gen sy selvē.

Ick mach gaen, vvat vvil ick / teghen fulck volck veel spreken,
Gheraek icker so af/ick heb noch goeden coop.

Schoontench.

Sy deylem de
briet.

Nu maet behout ghy dat/ick neme defen hoop,
VVy moghen ons also/beyde te vreden houven.

Den Boer.

Dat ben ick quijt, ten baet / gheen crijten oft hoeft crouven,
Maer dat is noch int schot/dit is nu hoop en al,
De Heer vveet hoe lang dat/ick fulck behouden sal,
Al ist dat het crijchsvolck/vals, moetvillich en boos,, is,
Nochtans menighen Boer/haer noch al veel te loos,, is.

De Boer
gaet in.

Muyken vet.

Gaen vvy naer'tlegher eer/vvy vvorden achterhaelt,
Den Keyser so ick meyn/neerstich naer de stadt taelt,
So daer yet te doen vvaer/vvy moerender ontrent,, zijn,
En als crijchflieden ons/toonen so vvy ghevvēnt,, zijn.

Het eerste vertooch vande vierde geschiedenis.

De Keyser. De Veltmaerschalek des Keyfers. Een
der Hopluyden. VVelphus. Den Velt-
maerschalck VVelphi.

De Keyser.

De Keyser
soemt wt.

Nu vvlaen dan ick heb/haer lang ghenoech beproeft
Met goetheyt, tis nu tijt/dat sy vvorden bedroeft,
Haer hartneckicheyt is/al de oorfaeck van defen,
Ghebroyct al het ghevvelt/ten sal anders niet vvesen,
Dus Maerschalck stelt te vverck/naer u cloecxte verstant,
Al dat den crijch vermach/sy hebbent verdient, vvant
Sy hebben ghemeynt my/om mijn schoon croon te bringen,
Dus vergheldet haer ras/eer ons den noot gaet dvingen,
Op te trecken van hier/dus valter aen tis tijt,
Bringt haer al om den hals/laet haer doch gheen respijt,

Bringt

Bringt haest de leeren by/men sal daer niet lang grimmen,
 Ghy moet met alle man/de vvalen ras beclimmen,
 En toonen dat ghy zijt/crijchslieden tot als koen,
 Tervvijlen dat d'een stormt/sal d'ander zijn beste doen,
 En loopen met ghevvelt/de stadts-poorten in d'asschen,
 O *Welphe* ick sal u/ hoop ick eer lang verrasschen,
 Tsal u berouven dat/ghy my so hebt veracht,
 Bringt de muerbrekers by/overvaltse met macht,
 Alleen moet ghy altijt/de goe borghers verschoonen,
 VVant die onschuldich zijn/al die daer van outs vvoonen,
 Lont die het leven, en/laet vrouven ongheschent,
 Stelt elck op zijnstorm-plaets/ick gae hier in mijn tent,
 Tot dat ghy ghereet zijt/dan sal ick by u comen,
 Tbyvvesen van het hoofd/doet de herten vervromen.

De Veltmaerschalcck des Keyf.

Onses Heer Keyfers sin/hebt ghy nu vvel verstaen,
 Dus bereyt u ras al/ doet de knechten vermaen
 Dat sy haer selven nu/niet en soecken te sparen,
 Laet haer des Keyfers eer/en d'uvve vvel bevaren,
 Die hem allerbest draecht/sal best vvorden vereert.

Een der Hopluyden.

Des vyants hooghen moet/vvort hem vvel haest verleert,
 Al souden vvy daer al/ tleven en den hals laten,
 Den vyant mach cloeck zijn/ maer ten sal hem niet baten,
 VVaren vvy slechts daer aen/den tijt dunct ons te lanck.

De Veltmaerschalcck des Keyf.

Gaet dan in Godes naem/maect u strax op den ganck,
 Met trommelen gheclanck/vvilt u ten strijt bereyden,
 Hier op dees selfde plaets/sal ick u dan verbeyden.

Welphus.

Op,op,als krijchslie cloeck/'tvalder nu ghelden,,jaet,
 Toont nu vvie dat ghy zijt/en als vroom helden,,staet
 Elck op zijn vervveir-plaets/toont u als cloecke mannen,
 Maect u spieffen ghereet/en vvilt u boghen spannen,

*De Keyfer
gaet in de
tent.*

*Hy spreekt
de Hopluy-
den aen.*

*De Hopluy-
den gaen de
knechtē ba-
len.*

*VVelphus
spreekt zijn
volck op de
veften aen.*

157
Den trommelslach doet ons/van syants sin de vveet,
Hy is al op de baen/sy zijn tot storm ghereet,
Maer laetse comen vry/vvy sullén op haer koken,
Den hoochmoet vvort van ons/aen haer seer haest gevvrokē,
Ick vvéd' 'sal haer dier staen/dit moetvvillich bedrijf,
Als mannen toont nu dat/ghy een hert hebt int lijf,
So vvy hem eens af slaen/so sal hy beschaemt loopen,
Sy sullén som vvél dier/haer huyl aen haer lijf coopen,
Dus hebt al goeden moet/vvy halen eer en prijs.

De Veltmaerschalcck Welp.

So den vyant aen coemt/hy en is claer niet vvijs,
VVant vvy hebben op hem/ghekooct vry vvél ter deghen,
De knechten zijn ghemoet/als sy altijt vvél pleghen,
Als Leeuvven sullén sy/haer tanden laten sien,
Conrardus en vangt niet/al vvaren zijnder thien,
Sy hebben aen ons niet/het sal metter daer blijcken,
VVy sullénse vvél haest/met schand' van stadt doen vvijcken,
Quamense slechts maer aen/het sou haer staen vvél dier,
VVy hebben hier ghereet/so menich constich vier,
Tgoet ghevveer en den brant/sal haer vvél haest bederven.

Welphus.

Tis voor haer een cleyn saeck/sy moeten doch eens sterven,
Dus laetse comen vry/vvy zijn tot strijt vervvect,
Maer ick bid hout u noch/vvat hier onder bedect,
Tot dat sy naer by zijn/dvvélck my seer doet verlanghen,
Men siet ghemeylijck doch/Vossen met Vossen vanghen.

Den Veltmaerschalcck des Keyf.

Ick sie vvél ons volck heeft/haer totten storm gheruft,
Den Keyser sal ick sulcx/nu segghen, die met lust
Van ons tijding vervvacht/om het volck moet te gheven,
Machichste Keyser goet/u Majesteyt verheven,
Sal ghelieven te sien/ofst is naer haren sin.

De Keyser.

Ick coem u terstont by/ick vvil van aenbegin

VVelphus
brecht zijn
hoofte in.

Hy gaet by
den Keyser.

De Keyser
gaet by het
Grijchsvolc.

By mijn knechten my met/haer cloeck maken ter banen,
 Mit voordacht vyil ick haer/moet gheven en vermanen
 Dat sy haer in als cloeck/toonen nu desen dach,
 VWant een troostelijck vvoort/by 'tvolck al veel vermach,
 Niet veel van nood' en ist/ mijn vroom ruyters en knechten,
 Dat ick u veel vermaen/tot strijden en tot vechten,
 Vvromicheyt heb ick/al te dicmael beproeft,
 Een saeck alleen is daer/die my mijn hert bedroeft,
 Dats dat ick met ghevvelts/mijn eyghen stadt moet vvinnen,
 En datter sulck gheral/van goe borghers is binnen
 Die haer stellen te vveer/vvel teghen haren danck
 Den vyant vvas haer te/sterck, hy hielt haer in dvanck,
 En sy comen nu met/hem in seer groote schaden,
 VVaer ghy een borgher kint/ neemt hem doch in ghenaden,
 Maer van des vyants volck/en spaerter doch niet een,
 Sy hebbent vvel verdient/al naect haer groot ghevveen,
 Brengt den vyant vry om/met alle zijne benden,
 Maer ick bid boven al/vvilt doch gheen maechden schenden,
 Eerlijcke vrouvven al/laet doch ongheschoffiert,
 Denct tis mijn eyghen stadt/hout u vvel ghemaniert,
 Ick can u vrome daer/vvel verghelden ten lesten,
 Maer al het ghelt en goet/is voor u al ten besten,
 Elck die can maeck hem rijck/'tvvort u van my ghejont,
 Dus toont u cloecheyt nu/tis nu tijt ende stont,
 Ick en tvvijfel oock niet/ghy sult de stadt becomen,
 Ghy hebt voor my so veel/stereten noch in ghenomen,
 De dees en is voor u/claer maer eenen imbijs,
 VAlter dan cloecklijck aen/als ghy vvel ghevvoon zijt,
 Toont dat ghÿ my lief hebt/als crijchslieden met eeren,
 Elck die hem vroom hout sal/ick zijn soldye vermeerden,
 Ontfiet den vyant niet/die beancxft is, en vreesft
 Vvven grooten hoochmoet/voor u beeft hy nu meest,
 Die daer so menichmael/voor u heeft moeten vlieden,
 Dus bid ick u, die ick/als Keyser mach ghebidden,
 Beloopt

De Keyser
 spreekt het
 volck aen.

De Keyser
 spreekt het
 volck aen.

De Keyser
 spreekt het
 volck aen.

De Keyser
 spreekt het
 volck aen.

159
Beloopt, beclimt de stad/ghebruyct nu ghevvelt,,ghy,
Schier hebby goets ghenoech/ja hoeden vol ghelt,,vry,
Valtaen, valtaen, valtaen/arm, arm, arm, arm.

Die van binnen ende buyten doen groot ghewelt van worpen, bouwen ende steken, die van buyten beclimmen de stad, die van binnen worpen vierwerck uyt, maer ten lesten steken sy de boeyen op, ende roepen om verdrach.

Verdrach, verdrach, hout op/vvy begheeren te spreken.

De Keyser.

Goe mannen hout doch op/ick sie hoeyen op steken,
Hadden sy noch vvat ghetoeft/het vvas bekans te spaed,
Veltmaerschalcck daer is voor/de borghers noch ghenaed,
Laet die uyt comen ras/haer sal troost vvedervaren.

*De Veltmaerschalcck
leyt het velt
vā de Stadt.*

Veltmaerschalcck des Keyf.

Heer Keyser ick sal haer/sulcx terstont openbaren,
Gaet ghy doch in u tent/en rust vvat als ghy meucht,
Vvy trecken schier in stad/hoop ick met groote vreucht,
Hooft, hooft ghy borghers goet/laet u int legher vinden,
Voor u is noch ghenaed'/ghy zijt des Keyfers vrienden,
Hy vvil u hooren,maer/niemant anders voorvvaer,
Ghy stelden u vvil vry/in perijckel en vaer,
VVilt ghy comen,coemt haest/oft 'fsal u naer berouven,
Coemt vry stoutelijck,en/vvilt uvven Heer betrouven,
Nu vint ghy noch ghenaed'/maer daer naer ist te laet.

*De Keyser
gaet in de
tent, ende de
Maerschalcck
vā de Stadt.*

Borghemeester.

Heer Maerschalcck bidt voor ons/als middelaer so gact
By hare Majesteyt/vvy sullen terstont volghen,
Verfoent ons doch met hem/die op ons is verbolghen,
Betrouvende u vvoort/comen vvy metter spoet.

*Sy spreken
over de ve-
sten.*

Veltmaerschalcck des Keyf.

Maect dat ghy terstont volcht/hebt in als goeden moet,
Al u saken sal ick/by den Keyser verschoonen,
Tgaet d' onderfaten vvil/als sy noch ootmoet toonen.

*Gact by den
Keyser.*

Heer

166

*Het tweede vertooch vande vierde geschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

*Twee Borghemeesters. Welphus. De Keyser.
Veltmaerschalck des Keyfers.*

Eerste Borghemeester.

Nu bekennen vvy eerst/des Keyfers groote macht,
Vvy hebben u voorseyt/ tvas van ons vvel voordacht,
Maer ghy en vvout ons niet/ghelooven, noch niet hooren.

Tweede Borghemeester.

Ghy hielt ons voor, ghy sout/den legher vvel verstooren,
Onsen Keyser vvout ghy/haest bringhen op de vlucht,
En ghy zijt oorsaek nu/datter menich mensch sucht,
Die naer des Keyfers coemt/doen ter tijt had verlanghen.

Eerste Borghemeester.

Vvaer bleef het groot ontset/dat vvy souden ontfanghen,
Tzijn leughenen al die/ghy ons hebt vvijs ghemaect,
Vvy zijn door u in dit/groot jammer nu gheraect,
Selfs vveten vvy nu niet/hoet met ons sal af loopen,
Vvy sorghen dat vvy ons/lijs sullen moeten coopen,
Sonder groote ghenaed'/moghen vvy niet bestaen.

Welphus.

Ghy hebt gheen claghens noot/tis om my al ghedaen,
Ghy coemter noch vvel af/ghy sult ghenaed' vercrijghen,
Maer vvaer blijvē vvy doch/ghy moecht voorvvaer vvel svvij-
En vvy vvorden beschaemt/vvy blijven inden noot, (gen,
Vvaer ick bleven int velt/och vvaer ick doch lang doot,
So vvaer de vrees al vvech / och mijn hert dunct my scheuren,
Moet dees beschaemtheyt my/nu int lest noch ghebeuren,
Vvaer zijnsē nu die my/tot crijch hebben ghestout,
Och dencken sy nu niet/dat my den moet verflout,
Nu ick my hier in stadt/dus deirlijck vind' besloten,
Gheen saeck en heeft my oyt/ter vverelt so verdrotē,

X Als

161
Als gheen uytedoemst te sien/och dan in svyants hant,
Hy raect tot zijnen vvil/en ick in groote schant,
En 'tmeest is, dat ick vveet/dat ick den hals sal laten.

Tweeden Borghemeester.

Dit jammer en gheclach/en mach ons al niet baten,
Had ghy't voorlint in tijts/so verginct u nu vvel,
Tis tijt vvy moeten gaen/eer ons meerder ghequel,
Oft noch grooteren last/en noot mocht overvallen.

Welphus.

Och bidt doch voor my, en/mijn metghesellen allen,
Maect doch een goet verdrach/helpt ons uyt dit verdriet,
Moghen vvy noch ons lijf/ontdragen so ist yer,
VVant sonder u voorbidt/so moeten vvy't bequelen,
Dus gaet in sHeeren naem/dies vvy u hem bevelen.

Den Veltmaerschalck des Keyf.

Hier comense ghegaen/sy hebben lang ghetoeft,
Haer vvesen toont vvel uyt/dat sy heel zijn bedroeft,
Haergroot leervvesen is/aen haer seer vvel te merken,
VVest haer ghenadich Heer/vviltse met troost verstercken,
Door barmherticheyt vvort/een Vorst doch meest gheert.

Eerste Borghemeester.

O grootmachtichste Heer/Keyser u ooghen keert
Tot u schamel ghemeynt/dat hier ligt voor u voeten,
VVy kennen ons misdaet/vvilt onsen druck verfoeten,
V ghenaed' ons doch toont/u liefde ons bevvijsft,
Den ghenadighen Vorst/elck hier ter vverelt prijsft,
Toont u goetheyt o Heer/daer vvy ons op betrouvven.

Tweede Borghemeester.

Tisden vyant die ons/heeft ghebracht in benouven,
Dat hy oyt in stadt quam/vvas teghen onsen danck,
VVy zijn van hem verrast/hy hiel ons in bedvvanck,
VVy en costen hem niet/quijt vvorden naer ons haken,
Spaert Heer u eyghen stadt/vvilt u borghers doch maken
Verblijft, die om u te/dienen seer zijn ghesint,
Siet u ghemeynste aen/die haer schult hier bekint,

*Welphus
gaet weder
in stads.*

*De Keyfeg
gaet sitten
voor de
sente.*

*Beide de
Borgemees-
ters liggen
op haer knie.*

Heer Keyser vvilt haer doch/de misdaet nu vergheven:

De Keyser.

Nu vvél aen ick schenck haer/al haer goet en het leven,
In haer vryheyt stel ick/haer ten eevvighen daghen,
Maer sy moeten my nu/d'oncosten helpen draghen,
Die ick om harent vvil/ nu lijde overal,
Ruytêrs en knechten zijn/hier in seer groot ghetal,
Sy moeten betaelt zijn/dat en mach haer niet falen.

Eerste Borghemeester.

Och Heer vvy zijn benout/vvaer souden vvy't doch halen;
Daer gheen neering' en is/is de ghemeynt heel arm,
De schappray is heel hol/daer is niet dan ghekarnt,
Tvolck is alom bedroeft/niet dan hongher ten besten,
VVeeft haer ghenadich doch/ghy bevindet ten lesten
Dat sy al in noot zijn/door 'tbeleg vander stat,
Sy gavent geiren noch/vvaerder te gheven vvat,
Maer neent, ick bid doch Heer/ gebruyct mer haer goe reden.

Den Keyser.

Nu vvél aen staet dan op/ick ben met u te vreden,
Keert vvél ghemoet naer huys/u voort aen vvél aen stelt,
Dat u oor niet meer naer/des vyants hoop en helt,
Toont u als borghers goet/tot deucht altijd ghestadich.

Sy staen op.

Tweede Borghemeester.

VVy bedancken u Heer/ dat ghy ons so ghenadich
Onse misdaet vergheeft/en so goedich verhoort,
Maer u Majesteyt sal/believen noch een vvoort
Te hooren, dat vvy haer/gheiren souden ontdecken,
Dats dat ghy den vyant/liet uyt der stad trecken,
En hem zijn leven schonct/ 'tyvaer hem een groote vrucht,
Voor sulcken Keyser vvaert/een al te groote deucht,
Doet vvat u belieft, vvy/bidden voor hem ootmoedich.

De Keyser.

Tuvvaerts is mijn ghenaed'/vvél ghevveeft overvloedich,
Maer siet dat ghy niet meer/een vvoort voor hem en spreckt,

163
Laet hem ghevanghen zijn/ mijn hoofd doch niet en breeft,
Hy moet voor mijn staen tot/ghenaed' en onghenade,
Die goet doet, die crijcht goet/ 'tvelck by hem is te spade,
Dus trect ghy naer de stadt/en hout u voorts gheruyst.

Eerste Borghemeester.

Oorlof Heer Keyser dan/vvy gaen met grooten lust,
Degoe ghemeeynt' haer hert/en ghemoet doen verblijden,
De Heer vvil s'Keyfers daet/altijt ghebenedijden.

*Gaen na de
Stadt.*

De Keyser.

Laet ons oock binnengaen/en houden 'tsamen raet,
Veel saken moeten vvy/bedincken eert vvort laet,
VVat vvy met 'tvyants volck/nu voorts sullen aenrichten,
Menich heft den moet hooch/ die naermaels moet svvichten.

Gaen in.

*Het eerste vertooch vande vijfde geschiedenisse,
in dicht ghestelt als voren.*

De huysvrou van VVelphus. Een ander vrou. Velt-
maerschalck des Keyfers. De Keyser.

Welphi huysvrou.

*De vrou-
wen comen
uyt heel be-
droefte.*

Och vvaer ick doch doot, oft/duysent mijlen van hier,
Den moet die ontsinēt my/ick val ter aerden schier,
Zijn vvy arm vrouvven niet/ongheluckich gheboren,
Alst al verdorven is/en den moet is verloren,
Dan leytmen ons het pack/en den last op den hals,
Alst tijt is, vviltmen ons/niet ghelooven in als,
Spreken vvy dan een vvoort/ons mans heeten ons svvijghen,
Maer meeft zijn sy bly toe/dat sy onsen trooft crijghen,
En dat vvy haer by staen/als zijt hebben verbrot,
Sulcx blijct nu metter daet/al haer bedrijf vvas sot,
Sy vveten anders niet/ofst sy moeten al sterven.

Een ander vrou.

Nu suster tis ghenoech/mochten vvy trooft vervverven

Doot

Door den ghevonden raet/so ist noch al voorrvint,
 Het is haer nu misluet/fulcx vvort van haer bekint,
 Tis te vergheven haer/sy hebben meynen vvvel,,doen,
 Den Keyser meynden sy / so lang een vervveirt spel,,doen,
 Tot dat hy yevvers bleef/in een ander ghevveest,
 En dan dochten sy oock/ sy souden noch int leest
 Door vrienden met hem vvvel/tot eenen vrede comen,
 Maer doort Keyfers ghevvelt/is haer fulcx al benomen,
 Eer zijt meynden zijn sy/van hem te seer verrast,
 Sy zijn nu inden noot/sy blijven inden last,
 Ten sy datse door ons/haer hert moghen verquicken,
 Laet ons stoutelijck gaen/ons saken voorts beschicken,
 Men siet dat 'tyrouvvenvolck/door bidden veel vermach.

Welphi vrou.

Nu vvvel aen gaen vvy dan/ al ist een hart ghelach,
 VVy moeten ons daer toe/vvvel stoutelijck vercloecken,
 Het naeste voor ons is/vriendelijck te versoecken.

Sy gaen naer den Keyser.

Veltmaerschalck des Keyf.

VVat vrouwen sie ick hier/sy comen uyter stad,
 Sy sullen meynen met/ghelt,goet,oft haren schat,
 Te verlossen haer mans/die in stad zijn ghevanghen.

Welphi vrou.

O grootmoedichste Vorst/al met betraende vvvan ghen
 Vallen vvy te voet voor/u hooghe Majesteit,
 VVy kennen het misdaet/en oock het leelijck feyt,
 Dat ons bedroefde mans/teghens u misdaen,,hebben,
 VVy bekennen ront uyt/datse haer ontgaen,,hebben,
 Maer het zijn menschen claer/gheneycht alle tot val,
 VVaren sy eens versoent/denct dat niet meer en sal,
 Heer Keyser te doen zijn/dus vvillet haer vergheven,
 VVy arme vrouwen cranck/bidden nu om haer leven,
 VVeest haer ghenadich doch/bidden vvy met ootmoet.

De vrouwe vallen den Keyser te voet, die sie voor zijn kne.

De ander vrou.

Siet het vrouwen-gheslacht/dat u nu valt te voet,

165
Biddende voor haer mans/al met ghevouden handen,
Vergheeft haer de misdaet/laetse doch niet ter schanden
Comen o Heer, vvanth haer/sonden zijn haer vvel leet,
Sy sullen nu voortaan/t'uvven dienst zijn ghereet,
Verghevet haer dees reys/vvy biddent doch ootmoedich,
VVant een barmhertich Vorst/blijft alijt heel voorspoedich,
Barmherticheyt vervvint/alom groot ende cleyn,
Het misdoen is al de/menschen na schier seer ghemeyn,
Dus Heer Keyser vvilt doch/een ghenadich vvoort spreken.

De Keyser.

Daer en sal gheen ghenaed'aen u lieden ontbreken,
Maer dees mans moeten noch/blijven daer sy nu zijn,
Sy hebben vvel verdient/al lieden sy vvat pijn,
Ghenaed' en onghenaed'/moeten sy noch vervvachten,
Men sal haer leeren siet/haren Heer so verachten,
En bidt voor haer doch niet/maer op u selven let,
Sy krijghen haren loon/elck bringt zijn vonnis met,
Begheert ghy vvat ghy vvilt/sick salt u nu al gunnen.

Welphus vrou.

Nu vvy dan sulcx van u/niet vercrijghen en connen,
VVest ghenadich aen ons/en jont ons dan dat vvy
Moghen draghen uyt stadt/sonder forch in als vry,
Al'tgheen dat ons toe coemt/oft al dat in ons macht,, is,
Elck met zijn eyghen lijf/te draghen als ons cracht,, is,
Sulcx bidden vvy o Heer/de saeck en is niet groot,
De vrouwen soecken troost/als sy zijn inder noot,
V Majesteit sal ons/sulcx jonnen en verleenen.

De Keyser.

Veltmaerschalc heft haer op/ vrouvve vvilt niet meer vveent,
Tgheen ghy van my begheert/vvort u gheiren ghejont,
Draecht met u lijf al uyt/gaet naer de stadt terstont,
Draecht juvveelen en ghelt/linden en vvollen cleeren,
Ia draecht al dat ghy cont/allen vrouwen ter eeren,
Laet ick u sulcx nu toe/dus vveest voortaan verblijt.

*De Maer-
schalc heft
haer op.*

Dander vrou.

VVy bedancken o Heer/te Majesteit die zijt
Tot al het vrouvvencolck/in als so goedertieren,
VVy gaen strax naer de stadt/om in alle manieren
Te doen naer het bevel/so ghy Heer hebt verclaert,
Salich is hy die zijn/vvoort met trou vvel bevvaert.

De Keyser.

Nu mijn Maerschalck gaet ghy/al de knechten vermanen
Dat sy haer houden reet/om met ghestrecte vanen
Te trecken naer de stadt/ghelijck sulcx vvel betaemt.

De Veltmaerschalck des Keyf.

Hoe sal *Welphus* op sien/die nu dus blijft beschaemt,
la die in doots noot is/och hoe seer moets hem spijten,
Hy moet als eenen hont/vvel op zijn tanden bijten,
Die hem gheensins niet meer/langher vveiren en can.

De Keyser.

Anders en houden sy/daer niet met allen van,
Tis reden datmen haer/boof heyt so sal verghelden,
Sy moeten gestraft zijn/al coem ick daer toe selden,
Ick coem nochtans ghevvis/dvvelck my nochtans is leet,
Gaen vvy nu binnen dan/en maken ons ghereet.

*Sy gaen nu
by de stadt*

*Gaen in de
tente.*

Welphi vrou.

VVat een groot gheluck is/dit voor ons arme vrouvven,
Hy hevet ons ghelooft/ick hoop hy salt oock houvven,
Oms meyninghe is hem/al te luttel bekent.

Dander vrou.

Svviighen vvy noch vvat stil/vvachtende een goet ent,
Den Heer bidden dat mach/ghedyen naer ons vvenschen,
Och vyisten dit ons mans/tyvaren vvel blijde menschen,
VVant vvy verhopen noch/te behouden haer lijf.

Welphi vrou.

VVy doen claer veel voor haer/tis vvel een stout bedrijf,
Maer vvat ist, het moet doch/vā ons eens nu gevvaecht,, zijn,
Trou moet blijcken, al sou/sy van vele beclaccht,, zijn.

*Gaen in de
stade,*

Hes

167
*Het tweede vertooch vande vijfde geschied-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

De Veltmaerschalc des Keyfers. De Kerfer. VVelphi
huysvrou. Dander vrou. VVelphus.

Veltmaerschalc des Keyfs.

*De Maer-
schalc heuet
volck langs
den wech ge-
flets.*

Heer Keyfer het crijschvolck/staet al ghereet int velt,
Sy zijn naer u bevel/al lancx den vvech ghestelt,
Alst u believen sal/so sullen sy voorts trecken.

De Keyfer.

*De Keyfer
spreekt de
knechten aē.*

Ick coem strax by 'tvolck, om/haer tot deucht te vervvecken,
Om datse doch in stadt/niemant crencken een haer,
Mijn vrome knechten siet/de stadt is ons tis vvaer,
Maer so ghy vvel vveet/sy hebbent op ghegheven,
Ick heb haer lijf en goet/haer vryheyt daer beneven,
Gheschoncken op ditmael/so inhout ons verdrach,
Ick bid u allen nu/so ick yer bidden mach,
Dat ghy nu in als vvilt/mijn eer en trou bevwaren,
VVilt al die in stadt zijn/haer lijf en goet oock sparen,
Dat ghy u nieuvers aen/haer goet doch en ontgaet,
V vromicheyt sal ick/verghelden metter daet,
In u befolding can/ickt u al tsamen loonen,
Maer so ick u nu seg/vvilt den burgher verschoonen,
Die daer gheleden heeft/armoed' en honghers noot,
Onsen vyant die salt/betalen metter doot,
Laet u ghenoech zijn dat/de stadt nu is ghecreghen,
Laet ons als crijschslieen goet/doch alijt goetheyt pleghen,
Ten sal ons gheen schand' zijn/maer grootelijcx ons eer.

De Veltmaerschalc des Keyfs.

VVat sien ick ginder doch/besiet doch eens o Heer,
Siet vvat 'tvrouvolck uyt bringt/vvaer met sy zijn gheladen.

*De vrouwen
comen uyt de
stads met de
manns op
haer schou-
deren.*

De Keyfer.

Al draghen sy den schat/vvat mach ons sulcx schaden,

168
VVy hebben haer ghejont/tis een besproken kans.

Veltmaerschalck des Keyf.

Neen Heer sy hebben claer/gheladen al haer mans,
My dunct dat sy haer al/op de schouderen draghen.

De Keyfer.

VVat segt ghy, zijnt haer mans/so mach ick vvel beclaghen,
Dat ick dees loose vvijs/eenichsins heb ghehoort.

Veltmaerschalck des Keyf.

Dat u Majesteyt hem/doch niet te seer en stoort,
Dees vrouvven zijn dats claer/vvel grootelijck te prijsen,
Ick bid voor haer o Heer/vvilt haer ghenaed' bevvijsen,
Tsal voorvvaer u eer zijn/so ghy haer niet verdoemt.

Welphi vrou.

*Al de vrou-
wē en mans
vallen den
Keyfer te
voet.*

O Heer Keyfer die al/de vverelt hooch beroemt,
Een goedertieren Vorst/by groot en cleyn gheacht,, zijt,
VVy bidden hout u vvoort/ gelijk ghy groot vā macht,, zijt,
Gheeft u vvoorden oock cracht/die ghy tot ons schier spraeckt,
Ghy seydt draecht uyt, gelt, goet/ en al daer' theri naer haect,
VVat ghy draecht met u lijf/is u alles ten besten,
Dus hebben vvy o Heer/seer vvel bedacht ten lesten,
Oms dus gheladen met/den costelijcken schat,
Die daer voor ons nu mocht/vvesen in dese stadt,
Dat zijn ons vvaerde mans/die haer hebben vergheten
By u Majesteyt, en/qualijck hebben ghequeten,
Inden schuldighen dienst/en behoerlijcken plicht.

Welphus.

O ghenadichste Heer/vvent u lieflijck ghesicht
Eens tot uvven knecht die/hier nu ligt voor u voeten,
Ick bid laet doch ghenaed'/uvven dienaer ontmoeten,
Al dat ick misdaen heb/is my van herten leer,
Hier lig ick nu, altijd/tot s Keyfers dienst ghereet,
Aensiet ons doch nu eens/met ghenadighe ooghen,
Ontfangt ons in ghenaed'/hebt met ons metghedooghen,
Die overvvonnen zijn/vvy kennen sulcx goetront.

Z

De

De Keyser.

Bin ick u Keyser nu/die ghy tot aller stont
 So leelijck hebt veracht/en noyt hebt vwillen kinnen,
 Al versoect ghy ghenaed'/meynt ghy die nu te vvinnen
 Met u schoon spreken, als/ghy anders niet en meucht?

Dander vrou.

O ghenadichste Heer/toont nu u groote deucht,
 D'overvvinninghe laet/u nu doch ghenoech vvesen,
 D'overvonnen toont doch / ghenaed', ghy vvert ghepresen,
 So ghy 'tKeyserlijck vvoort/aen ons ghedaen volvoert,
 Vveest niet door de mans, maer/door ons voorbid' beroert,
 O Heer Keyser vvilt doch/u ghegheven vvoort houven.

De Keyser.

*De Keyser
 spreekt
 v Welphus
 aen.*

*V Welphus
 staet op.*

Ick salt doen niet om u/maer om de trou der vrouven,
 Nu *Welphus* staet dan op/met al die u aengaen,
 O ghetrouvvicheyt der/vrouven, ghy hebt ghedaen,
 Tgeē dat ick noyt en docht/ghy mans moecht haer vvel eerē,
 Sonder der vrouven trou/u naecten groot verseceren,
 Maer nu vergheef ickt al/als vvaer het noyt gheschiet.

Welphus.

O Heer Keyser nu vvil/ick onder u ghebiet
 Staen so lang als ick leef/en altijt r'uvven dinste,
 Ghebruyēt my als ghy vvilt/in alles als de minste,
 Vvven dienaer sal u/altijt blijven ghetrou,
 Al heb ick veel misdaen/seer groot is mijn berou,
 Al svverelts Vorsten gact/ghy in als veir te boven,
 V goetheyt can ick niet/ghenoech prijsen en loven,
 De saechtmoedicheyt is/in u te loven meest,
 Ick bedanck u o Heer/en nu bevind' ick eest
 Dat boven al quaet is/teghens zijn hoofd te stellen,
 VVy hebbent nu beproeft/ick en mijn metghesellen,
 Maer vvy blijven voortaen/u ghetrou totter doot.

Welphi vrou.

VVy vrouven dancken u/ van de goedicheyt groot.

Die u Majesteit heeft/belieft aen ons te toonen,
Den Heer der Heeren salt/u metter tijt vveer loonen,
Dat ghy ons vrouvven volck/sulck eer en liefde draccht.

De Veltmaerschalcck des Keyf.

Tis tijt dat de crijchslie/die tlijf hebben ghevvaecht
Haer oock vvat rusten schier/en haer vvonden vermaken,
Dus Heer laetse in stadt/trecken daer sy naer haken,
V Majesteit can dan/vvel volghen als hy vvilt.

De Keyser.

Nu om dat ghy sout sien/dat den toren ghestilt
Is, en dat ick sulcx al/niet meer en vvil ghedincken,
Gaen vvy tsamen in stadt/vvy sullen den vvijn drincken,
En t'samen vrolijk zijn/met open herten bly,
Nu Veltmaerschalcck gaet voor/trect mette knechten ghy,
VVy sullen volghen dan/en ons naer stadt oock spoeyen,
Eenen ghemeynen vreed'/doet de liefde vveer groeyen.

*De Knecht
trecken voot
ende de Key-
ser met al de
ander naer
in stadt.*

**De besluytreden by den Poet oft
Dichter, ghestelt als voren.**

W *Aer was ter werelt oyt/een meer der trou bevonden,
Als de dese nu is/noyt was t'eenighe stonden.
Sulcx ghesien oft ghehoort/o Heer VVelphc u vrou,*

*Is u ter deech gheweest/goet, jonstich, en ghetrou,
By is warachtich veel/deuchden en eeren waerdich.
Lof diemen haer naer seyt/coemt haer toe rechtveerdich,
Ten is gheen vvonder oock/dat haren prijs vdyt streect,
En de mans worden door/dit heerlijck stuck verweect,
Een deuchdelijcke vrou/seer weert en hooch te achten,
Salich zijn sulcke die/naer haer mans welvaert trachten,
En die niet af en gaen/in gheenen teghenspoet,
Voor alle vrouwen is/dit eenen spiegel goet,
Der ghetrouwicheyt, die/elcke vrou moet bewijzen,*

Z 2

Haren

171
Haren ghetrouden man/en sy zijn hooch te prÿsen,
So sy dees vrouwen hier volghen in dese deucht,
Alsulcke vrouwen zijn/des mans eer en zijn vreucht,
Door sulcke cloecke daet/sy des mans hert weer winnen,
En is groote oorsaeck/daet de mans haer beminnen,
En crÿghen voor de deucht/wederom deucht te loon,
Een deuchdelijcke vrou/is haers mans waerde croon,
Conrardus heeft hier oock/veel lofs en eer vercreghen,
Des Keyfers vrome daet/en dient hier niet versveghen,
Den prijs coemt hem toe,die/hy met ghenaed behaelt,
Want een ghenadich Vorst/sal altijd onghesaelt,
Alom hooch gheacht zijn/boven de wreede Vorsten,
Die altijd vroech en spaed/naer des menschen bloet dorsten,
En laden so op haer/eenen eewighen haet,
Gheluckich is die can/in als ghehouden maet,
En d'overwinning hem/laet'ihert te vreden stellen,
Den overwonnen niet/en soect ter doot te quellen,
Ghelyck Conrardus hier/in dit stuck heeft ghedaen,
Eenen eewighen lof/heeft hy hier af ontfaen,
Dat hy hem sonder bloet/noch int lest liet ghenoeghen,
En dees vrouwen die haer/mans op schouderen droeghen,
Haer ghenadelijck heeft/so ghehouden zijn woort,
Wel te recht was hy op/VVelphum gheheel ghestoort,
Nochtans liet hy ghenaed'ihier voor wreetheyt wijs,,blijcken,
Ghenaed' met Reden sal/ee wichtlyck den prijs,,strÿcken.

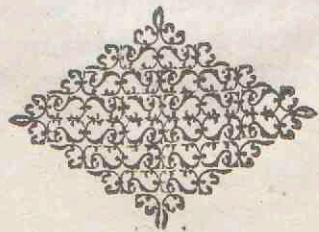
Eynde des Spiegheles der Ghetrouvvicheyt.

D E N
S P I E G H E L D E R
R E Y N I C H E Y T,

Ghenomen uyt den Oudt-vader
Hieronymo, is in een gedaente van een
Tragedie gheselt, dat is van heerlijcke men-
schen, vviens bedrijf heel droevich
is, ende in Dicht gheselt

Door I. D V Y M.

*Een suyver hert is veel eeren waerdich,
Wel haer, die haer heel reyn van herten toons,
Lof en prijs coemt sulck een toe recht waerdich,
Oncuys ghedacht in haer gheensins en woont,
Een reyn hert wort hier en naermaels gecroont.*

Reden veruuint. I. D. Anno 1600.

Een cort onderricht.

Soyemant desen spieghel der Reynicheyt begheert den volcke Speelwys voor te stellen, salmen het Raduys, Taneel, oft Speelwaghen maken in dusdanige manieren, te weten, het huys oft hof van Aristoclidides teemael opt uysterste, daer hy ende Onmatighen lust met Boosen Wil, sullen wyt ende in gaen, int midden van Taneel sal staen het huys van Stymphalis, daer sy met haer dienstmaecht sullen wyt ende in gaen, daer moet gemaect zijn een camer, daer sy ende haer jonckwif in sitten en nayen, ende op d' ander zijde int uysterste sal staen den Tempel of Kercke van Diana, daer eenen outaer met een beelt op sal staen: Celestina met ander knechten met geweer, sullen wyt ende in gaen in des Conincx hof: de gemeynte sal hier ende daer wyt comen, niet veir van de Kercke: Aristoclidides moet ghecleet zijn seer costelijck als eenen jonghen Coninck, hebbende by hem eenen Pagie oft twee: Onmatigen lust ende Boosen Wil moeten ghecleet zijn als lichte Edel-lieden dienaers vanden Coninck: Stymphalis moet cierlijck ghecleet zijn als een jonge maecht ende Vffrou met een dienstmaecht: Celestina moet ghecleet zijn als een oude coppelerse: men moet wel acht op alles nemen als Stymphalis Aristoclidides ont loopt, dat sy eens binnen loopt, ende op de ander zijde weder wyt, ende so naer de Kercke, op dat den loop wat mach dueren, ende men moet gade slaen dat het dootsteken, ende alle ander dinghen, wel te werck gaen.

Aa

Desc

*Dit zynse die
haer int Spelen
laten ghebruy-
ken.*

- Den Poet oft Dichtstelder.
- Aristoclidides eenen Coninck.
- Onmatighen lust.
- Boosen vvil. } *Dienaers vanden
Coninck.*
- Eenen Sangher.
- Stymphalis.
- Celestina.
- Een dienstmaecht van Stymphalis.
- Een der ghemeynten.
- Tyveede der Ghemeynten.

175

Den Dichtstelder verhaelt de voor-
reden, ende verclaert het inhouden
des spels, in overander Dicht van
derthien Syllaben.

IEronymus een out / schrijver ons claerlyck ver-
haelt,

Villende 't swyver hert / van eender maecht voor
stellen, (taelt,

En oock een vvreede daet / eens Conincx die vierich
Om de selvighe maecht / met cracht tot schandt te
wollen,

Aristocles hiet / desen Coninck boos en vvreet,
Die een Edelmans kint / een Maecht veel eeren
waerdich,

Ter schanden heeft bemint / met een liefde al te heet,
Hy socht met goetheyt eerst / daer naer met giften
waerdich,

Haer maechdelijc verstant / en sinnen te verdoovē,
Maer Stymphalis in als / vvijs, en cloec van ver-
standen,

En vvougeensins haer eer / van hem latē beroovē,
Het ster ven verkieft sy liever dan sy ter schanden
Soude comen, oft eens / om des vverelts lust dinckē,
Vervolcht zijnde liep sy / tot aen Dianas outaer,

176
De Coninck doot haer daer / ter aerden moet sy sinc-
ken,

Sy offerde haer siel / en haer suyver hert eerbaer,
Des dmaechdelijck gheslacht / haer eevvichlijck sal
croonen,

Coemt al ghy maechden nu / spieghelt u aen dese
maecht,

Desen spieghel sal u / seer claerlijck hier betoonen,
Vat een maecht vvaerdich is / die haer tot het
endt suyver draecht,

Coemt leert vvat antvvoort goet / dat ghy sulcke
sult gheven,

Die u eenichsins tot / schand' oft oneer versoecken,
Coemt siet vvat vvederstant / dees schoon maecht
heeft bedreven,

Haers ghelijcken en vind' / ick ingheen schrift en oft
boecken,

Eerlijcke Maechden al / svverelts oneer vervloec-
ken.

Het

177
Het eerste vertooch vande eerste geschiedenis,
ghestelt in Regel-dicht van derthien ende twaelfsyllaben.

Aristocledes een Coninck. Onmatighen lust.

Boosen vvil.

Aristocledes.

Vvat een schoon beelt, vvat een/suyver bloeme verheven,
Ia d' allerschoonste die/nu ter vverelt mach leven,
Hebben mijn ooghen hier/op desen dach ghespeurt,
Sy is voorvaer vvcl vvaert/dat 'thert om haer vvat treurt,
VVant sy dunct my volmaect/en lieflijk boven maten,
Door onmatighen lust, die my nu coemt te baten,
En my invvendich quel/door den stralenden schicht
Die my 'thert branden doet/en verblint mijn ghesicht,
Ghelijck een haestich vier/een groot bos can ontsteken,
Alst enen straffen vvint/met ghevvel doet doorbreken,
So ontsteect sy oock he /binnenste van 't lichaem,
Dus God der minnen maect/ dees schoon spruyt ooc bequaet,
Dat ick haer aenghenaem/als haer dienaer mach vvelen,
Bereyt oock haer het hert/ja aderen en pelen,
Datse tot myvvaert oock/lieflijk mach zijn ghesint,
Als ick tot haer vvcl bin/vvant mijn hert haer bemint,
En vierich naer haer haect/als een Hert dat ghejaecht,,is,
En van den Honden snel/totter doot toe gheplaecht,,is,
Seer uytnemende dorst/en haect naer een fonteyn,
Also haect oock mijn hert/naer dit suyverlijck greyn,
Die daer so vvcl behaecht/mijn ghemoet en mijn ooghen,
Mocht ick haer spreken doch / vvou 'tgeluck sulcx gedoogen,
Ick sou haer claghen al/mijns hertzen druck en noot,
Als sy van my verfont/dat de liefd' vvaer so groot,
Ick vvijffel niet sy sou/met my heel soet handelen,
Verlanghende gae ick/hier voor haer deur vvandelen,
Oft sy uyt oft in ginck/en ick haer eens mocht sien,

Aristocli-
des coemt
alleen wy.

178
Spraeck ick haer aen, ick sou/vvilllecoem zijn messchien,
Hoe vriendelijck sou ick/haer dan met vvoorden groeten,
En een troostelijck vvoort/sou mijnen druck verfoeten.

Onmatighen lust.

By spreken
malcanderē
aen van ha-
ren Heer.

VVel vvat salt nu doch zijn/vvaer vinden vvy den baes?

Boosen wil.

Hy is al op den dras/al naer zijn our gheraes,
Hy sal vveer een nieu lief/yevvers hebben ghecreghen.

Onmatighen lust.

Daer is gheen tvvijfel aen/hy doet als sulcke pleghen,
Allē daechs behoeft hy/schier vvē een versche vrou.

Boosen wil.

O onmatighen lust/dit coemt hem al door u,
Ghy en laet hem gheen rust / ghy doet hem vvē een soecken.

Onmatighen lust.

Ia ghy Boosen vvil dan/doet hem tieren en vloecken,
Als hy 't lief niet en can/crijghen tot zijnen vvil.

Boosen wil.

Neef vvy zijnts doch al eens/svvijghen vvy slechts vvat stil,
VVy sullen t'samen noch/vvē lustich zijn als Heeren.

Onmatighen lust.

Eenē schellinck vant pont/maect hy noch vvilt hy leeren,
So hy onsen raet volcht/ick sie hem ginder staen.

Boosen wil.

Hoe mach hy so ontfelt/ over ende vveer gaen,
Daer schuyt vveer vvat dats claer/ tzijn doch d'oude maniere.

Onmatighen lust.

Gaen vvy dan ras by hem/ofr hy sou op ons tieren,

By gaen by
Aristocli-
des.

Aristocliedes Heer/hoe zijt ghy dus ontfelt?

Aristocliedes.

Een nieu liefde is hier/die my al te seer quelt,
Half rasende ben ick/door desen brant der minnen,
So haest en sach ick haer/berooft vvas ick van sinnen,
En dees liefde maect my/mijn ghemoet gheheel svaer,

Haer

Haer aenschijn blincke schoon/als den dagheraet clae,
 Haer ooghen my het hert/al stralende doorstaken,
 Haren lachenden mont/en haer blofende kaken,
 Beroerden alle mijn/sinnen in corter stont,
 Haren sneevitten hals/haer schoone borstikens ront,
 Hebben my inden strick/deser liefden ghetoghen,
 Als den blixem so snel/quam begheerte ghevloghen,
 Den onmatighen lust/groeyde terstont in my,
 En vanden boosen vvil/en ben ick gheenens vry,
 Ten baet niet sy moet my/ghevworden noch ten lesten.

Boosen vil.

Had sy u oock lief, 't sou/al vvel lucken ten besten,
 Maer 't sal vvel comen noch/den tijt moet zijn verbeyt.

Onmatighen lust.

De vroukens vvillen al/soetelijck zijn ghevleyt,
 Dan sullense daer naer/van selfs vvel ter hant comen.

Boosen vil.

Maer kent ghy haer al vvel/hebt ghy naer haer vernomen
 Hoe dat sy heet, van vvaer/ly is, en van vvat stam.

Aristocledes.

Doen ick haer schoonheyt sach/ick niet meer en vernam,
 Ick vvenschten haer alleen/lieflijck in beyd' mijn armen.

Onmatighen lust.

Neen, neen daer moet ghy noch/vvat om suchten en karmen,
 Men raect so niet te bed/maer vvaer is doch haer huys?

Aristocledes.

Daer vvy nu hier voor staen/och is dit niet een cruys,
 Dat ick haer niet en derf/stcutelijck aen boort vallen,
 Ick vveet dat sy schoon is/maer anders niet met allen,
 Had ick den voet in huys/so vvaert ghevonnen, spel.

Onmatighen lust.

Ick vveet met de saeck raet/is al verfonnen, vvel,
 Ick sal hier inde buert/soe:kens een praecten legghen,
 By eenen goeden vrient/die my alles sal segghen,

Hoe

180
Hoe sy heet, van vvat aert/en oock van vvat gheslacht,
Het is seer goet dat ick/nu op hem heb ghedacht,
VVant hy helpt ons dits claer/al soud' ick zijn hant vullen.

Aristoclidides.

Ick bid gaet ras by hem/ vvy tvvce beyden vvy fullen
V hier vvachten, och hoe/vvullecoom sult ghy zijn,
Soghy goe tijding bringt/belooft hem vry den vvijn,
Op dat hy't u verclaer/en al seg heel vrymoedich.

Onmatighen lust.

Ick gae dervvaerts o Heer/ick maeck my tot sulcx spoedich,
Van alles dat ick hoor/crijcht ghy terstont de vveet.

*Onmatigen
lust loopt in.*

Boosen wil.

Heer Coninck nu krijcht ghy/van als het recht bescheet,
Maer d'oorfaeck van dees liefd'/ vvilt my doch eens verhalen.

Aristoclidides.

So de Son int hoochst' vvas/ met haer blinckende stralen,
So quam ick gaende juyft/niet veir van hier ontrint,
Een hayr en had ick niet/ dat vryens vvas ghesint,
Maer het vvas by gheval/het vvou vry also vvesen,
Dat my dees schoone spruyt/hoochvveerdich uytghelisen,
Ontmoete op den hoeck/hier by van d'ander stract,
Haer vvesen schein soet als/den schoonen dagheraet,
Sy vvas met grooter haest/recht door al naer huys gaende,
Haer ooghen niet int vvilt/maer recht voor haer slaende,
Haer roofachtighe vervv'/cierden haer aenghesicht,
Als ick om haer noch peyns/so vvort mijn hert verlicht,
Hopende dat sy my/metter tijt sal ghebeuren.

Boosen wil.

Men feyt en dede hoop/het hert moeste eens scheuren,
Ten staet my noch niet aen/ ick heb noch cleynen moet.

Aristoclidides.

Mijn jonst is nochtans tot/haer uytnemende goet,
Ick hoop te slachten al/de goede cloecke vvinden,
Die so lang loopen snel/tot dat sy het vvilt vinden,

Dvvelck

Dvvelck alst ghevonden is/sy en verlaten,, niet,
So en sal ick nu oock/vvat macht haer baten,, siet,
Ick heb haer op ghespoort/ick hoop haer oock te krijghen.

Boesen wil.

Hy coemt hier al ghegaen/hy sal ons niet versvijghen,
Al dat ghy ghehoort hebt/brengt ons dat troulijck by.

*Onmatighen
lust coeme
uyt.*

Aristoclidides.

Ick hoop datter troost is/en goet tijding voor my,
VVatter is goet oft quaet/vvillet voor den dach bringhen.

Onmatighen lust.

Ick forch ick en sal niet/naer uvven sin gaen singhen,
Tis soot is, ick seg claer/dat my niet en behaecht.

Boesen wil.

Ba segghet vry al uyt/vvat noot ist dat ghy claecht,
VVant die de vvaerheyt seyt/voldoet in alle vveghen.

Onmatighen lust.

Als ickt dan segghen moet/sy is gantsch niet gheneghen
Tot de mans, sy en spreekt/niemant aen niet een vvoort.

Aristoclidides.

Ia, ja ick heb al meer/van haers ghelijck ghehoort
Dier daer naer metter tijt/vvel leelijck lieten vallen.

Onmatighen lust.

Sy vvil maecht sterven doch/en helpt al niet met allen,
VVatter oock veel om doen/dus hout u Heer gheruft.

Aristoclidides.

Ia maecht sterven, daer toe/en heeft doch niemant lust,
Maer segt ons meer bescheet/opent de sacck vvat nader.

Onmatighen lust.

Sy is van deser stadt/van een eerlijcke vader,
Die een edelman vvas/van een gheslacht seer groot,
Die onlanx comen is/onnooselijck ter doot,
Van zijn vyanden een/die hem leelijck verrast,, heeft.

Boesen wil.

Onsen Coninck nu dan/met allen vvel ghepast,, heeft,

Bb VVant

182
VVant so ghy ons hier segt/ 'lant is nu sonder Heer.

Onmatighen lust.

Tis vvel gheseyt, maer sy/ staet te seer op haer eer,
Sy en vvils doch gheen sins/ eenighe vreucht orbooren,
Daer isser drye oft vier/diet haer oock vvillen stooren,
Die so vvel als ons Heer/op dees maecht zijn verliest,
Laet haer doch varen dan/daer ist recht uyt ghebrieft,
Al ist ter eeren oock/sy vvili aen ghenen man,, niet.

Aristocledes.

Hoe soud' ick laten haer/al vvou ick, ick en can,, niet,
Sy staet my al te diep/binnen int hert gheprent.

Onmatighen lust.

VWat raet dan?

Boosen wil.

Dat hy haer/soeck te comen ontrent,
En in der liefden strick/lieflijck soeck eens te vanghen,
Naer sulcken grooten Heer/sal sy vvel licht verlanghen,
Dus moetet beproeft zijn/cost oock vvat costen vvilt.

Onmatighen lust.

Een die te vryen soect/moet hem toonen heel milt,
Int nachtsplen, en oock/maeltijden en gheschencken,
Of moeyte en ghelt cost/daer machmen niet om dencken,
Dus Heer Coninck vvilt ghy/daer aen, ghy vint ons reet
Tot u Majesteys dienst/doer ons maer slechts de vveet,
VVat ghy van ons begheert/vvy fullen daer toe loopen.

Aristocledes.

Het vvaer voor my seer goet/vvaer sy om ghelt te coopen,
Maer cylaes neen sy niet/ick moetaengaen den strijt,
Dus vvilt my helpen dan/elck doe zijn best met vlijt,
Met lieflijckheyt salt doch/int eerst moeten gheschieden,
Dus siet dat ghy strax haect/al mijn beste speellieden,
Datse bringhen met haer/het best en soetste spel.

Onmatighen lust.

Dat is naer mijnen tant/dat sal ghelucken vvel,

Met

Met soet te sluÿten, vvort/menich seer haest bedroghen,
Die onvervvacht het net/vvort over 'thoofst ghetogen,
Als den voghelaer doet/over het voghelken cleyn.

Aristoclidides.

Laet ons dan gaen, als den/avont elck vvort ghemeÿn,
Dan sullen vvy eens seer/lustich voor haer huys spelen,
En proeven oft ick haer/cofst het herte ghestelen,
En een troostelijck vvort/van haer krijghen te loon,
Een minnaer doet seer veel/om jonst van een vrou schoon.

*Het tweede vertooch vande eerste gheschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Aristoclidides. Onmatighen lust. Boosen vvil.
Eenen Sangher.

Aristoclidides.

Gaen vvy nu besien dan/ vvat het gheluck sal gheven,
Als ick om haer noch denck/ 'thert begint my te beven,
Sorghende dat den troost/niet en vvort al te goet.

Aristocli-
des coemt
myt met de
Speelliedem.

Onmatighen lust.

Gaet vry stoutelijck voort/ba Heer grijpt eenen moet,
Verfoecken is het naest/ghy en hebt niet te claghen.

Boosen vvil.

Eer den boom om laech valt/verdraecht hy al veel slaghen,
Dus Heer grijpt eenen moet/valt stoutelijck aen boort.

Aristoclidides.

Nu vvel aen dan ick vvaecht/speelt ghy lieden dan voort,
Laet clincken het soet spel/ vvilt lieflijcheÿt voort's bringhen,
Laet daer yemant met een/soete stem onder singhen,
Och lief ick vvou dat ghy/een vonck der liefden creecht,
Door het liefelijck spel/vvort menich hert bevveecht.

Sy gaen voor
Scymphali-
lis deur.

*De speellieden spelen, ende een singt daer
 onder dit volghende Liedt, op de vois:
 Fortun elas pourquoy.*

*Ontsluyt schoon lief u oor,
 Ontsluyt het herte dijn,
 Gheeft my doch nu ghehoor,
 Verlost my uyt ghepijn,
 Weest my een medecijn,
 Die anders sterven moet,
 So ick u claer aenschijn,
 Langher moet derven soet.*

Aristoclide die spreekt.

*O Stymphalis mijn lief/vvilt nu u hert ontsuyten,
 Opent u ooren doch/o lief coemt by my hier buyten,
 Ghy hebt hier een die u/boven zijn croon bemint,
 Leander en had noyt/zijn Hero so ghesint,
 Als ick u nu vvel doe/o maecht van grooter vvaerden,
 VVilt uvven dienaer doch/nu in ghenaed' acnvaerden,
 Och een troostelijck vvoort/ghceft my uyt goeder deucht,
 Sonder u en heb ick/hier ter vverelt gheen vreucht,
 Dus spreekt my nu eens aen/vvilt doch niet langher svviigen,
 Ontfermt u mijnder ghy/laet my eens troost vercrijghen,
 Coemt fiet vvie dat ick bin/fiet mijn liefde eens aen,
 Ick en tvvijfel gantsch niet/'tsal u ter herten gaen,
 Als ghy my sult sien staen/die troost soect te vervverven,
 Coemt schoon lief en troost my/ oft ick moet de doot stervē.*

Sy spelen ende singhen noch eens,

*Orphæus cost daer schier
 Beweghen berch en dal,
 Sal ick schoon lief oock hier,
 Met dit soet spelen al,
 Met dit blijde gheschal,*

*Vnu believen niet,
Ick hoop niet dat ick sal
Blijven in dit verdriet.*

Orphaeus cost voorvvaer/ door zijn soet speels bedrijf,
Berghen, bosschen, ja de/harde steenrotzen stijf
Bevvegghen, ick laet slaen/vvreede en vvilde dieren,
O lief en sal ick u/oock met dese manieren,
Niet connen vvinnen en/crijghen tot mijn gherief,
En vveest doch so straf niet/mijn uytvercoren lief,
Laet bevvegghen u hert/vvilt u eens vvil bedincken,
De neghen susters cloeck/hoorden seer gheiren clincken,
Apollonis fray Lier/dus hoort met herten bly,
Het soet spel u ghejont/coemt siet vvie dattet sy,
Die dit hier voor u doet/die vvil u dienaer vvesen,
Vvedert u doch eens/o lief van my gheplesen,
Laet my die u bemint/niet in dit svvaer verdriet,
Denct lief vvat dat ick doe/dat sulcx uyt jonst gheschiet.

Sy spelen ende singhen noch eens.

*O Roos ghy blindet so schoon,
Als doet de sonne claer,
Niemant en spant de croon,
Als ghy schoon lief voormaer,
Vreyn voesen eerbaer,
Bringt my nu inden strydt,
Ontfangt uwen dienaer,
Ick bid hem jonstich zijt.*

O Stryphalis mijn lief/vvilt my doch eens in laten,
Dat ick u mach sien en/spreken tot mijnder baten,
Vv liefsijck ghesicht heeft/my mijn teer hert doorvvont,
Coemt nu doch eens by my/ ick vvord' vveder ghesont,
Het by-vvesen van u/sou mijn hert gants verquicken,
So ghy my niet en helpt/den brant sal my versticken,

186
Och mijn lief vvilte dien doch/te blusſchen zijn ghereet,
Ick ben van binnen als eenen hoven ſo heet,
Het vier der liefden ſal/my het hert overloopen,
Och mocht ick u om half/mijn groot Coninckrijck coopen,
Tvvaer u ten beſten lief/ja al mijns hertzen bloet,
VVant crijch ick gheen en trooſt/ ick doch vvel ſterven moet,
Daerom coemt trooſt my dā/ en vvilte maer eē vvoor't ſprekē,
En doet ghy't oock niet lief/van rou ſal my 'ther't breken.

Sy ſpelen ende ſinghen noch eens.

*Princers o Lely reyn,
Verloſt my uyter noot,
Aenſiet o edel greyn,
Mijn liefde die is groot,
Ick ſterf voormaer de door,
Helpt ghy my niet ter ſont,
O ſchoon mondeken root,
Maect my bid ick gheſont.*

Princeſſe bloeme ſchoon/o ghy ſuyverlijck greyn,
O rootvervviſte roos/o edel Lely reyn,
Laet my bid ick doch trooſt/en ghenade ontfanghen,
Naer uvven rooden mont/ſtaet alle mijn verlanghen,
So ick u derven moet/ſal ick ſterven de doot,
Verloſt hem die u is/helpt hem doch uyter noot,
Het vvoordeken la,can/my alleen vvel verblijden,
Och lief ſpreect dat eens uyt/ ghy ſult my ſo bevrijden
Van ſvvaerheyt ende anxt/van druck en veel ghepijn,
Ootmoedich bid ick u/laet my u dienaer zijn,
Coemt nu te vvoorſchijn eens/u ſchoon ſneeuwvitte handen,
Laet my eens cuſſen doch/verloſt my uyt de banden,
Daer ick met gheboeyt bin/door begheerlijcheys raet,
Coemt trooſt my vveirſte lief/eer dat naer vvord' te laet.

Sy ſpelen noch eens ſonder ſinghen.

Ariſto.

Aristoclidides.

O ongheluckich mensch/sy laet haer niet eens hooren.

Boosen wil.

Ba Heer ghy en durft u/so bijsterlijck niet stooren,
Sy is voor sulcken Heer/denck ick, al vvat beschaemt.

Onmatighen lust.

Sy vvaer al lang by u/vvaert dat ghy alleen quaemt,
Sy coemt vry noch vvel eens/al properlijck int stille.

Aristoclidides.

Ick sie vvel ick en mach/niet al doen dat ick vville,
Och lief sal ick niet eens/hooren u soere stem,
V Vilt ghy dan spreken niet/so en segt maer eens hem,
Op dat ick vveten mach/dat 'tspel u can believen,
Och sy en doeghet niet/sy vvil my niet gherieven,
Sy heeft haer ooren nu/gheheel en al ghestopt.

Boosen wil.

My dunct het is al voor/cen doof-mans deur gheclopt,
Gaen vvy liever naer huys/en stellen ons om slapen.

Onmatighen lust.

VVy moeten haer met een/ander manier betrapen,
Heer Coninck hebt ghy slechts/in u lijden ghedult.

Boosen wil.

Ghebreket aen den vvil/so eest seker mijn schult,
VVy sullent haer vvel op/een ander vvijs gaen koken.

Aristoclidides.

Ick hoop mijn leet vvort noch/in corter tijt ghevvroken,
Gaen vvy dan al naer huys/ick heb noch goede hoop,
Al ligt de vischroe uyt/ten is altijt gheen noop.

Gaen al in.

*Het eerste vertooch vande tweede geschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Onmatighen lust. Boosen vvil.

Aristoclidides.

Onma-

Onmatighen lust.

VVel broer vvat segt ghy nu/can sy haer niet prat,,houvven.

Boesen wil.

Sulck krijghel volck sou vvel/een seer stercke stat,,houvven,
My gheeft vvonder oft oock/eevvelijck dueren,,sal.

Onmatighen lust.

Niet lang neef,tен zijn maer/der maechden kueren,,mal,
VVat vveygheren staet vvel/tis alom de manier,,nu.

Boesen wil.

Sy en connen niet een/soot schijnt,maer vvel ruym vier,,nu,
Al schijnen sy so slecht/sy vveten vvaert haer let.

Onmatighen lust.

Al te krijghel is dees/sy en vvilt nieuwvers met,
Ick forch ten sal aen haer/niet vvel vvillen ghelucken.

Boesen wil.

Ba het moet vvel,al sou/ickse metten hayr rucken,
En so bringhen ten dans/ja met cracht en ghevvelt.

Onmatighen lust.

VVel boesen vvil hoe dus/ghy schijnt te mael ontstelt,
Al soet mijn edel helt/vvy sullen haer vvel leeren.

Boesen wil.

Ick can qualijck by sulck/krijghel gheslacht verkceren,
Ick prijs al cort en goet/al met de bruyt te bed.

Onmatighen lust.

VVy drijven haer te coot/noch met goetheyt ick vved,
Eenen eycken boom siet/hoe diep dat hy gheplant,,is,
Hoe groot,hoe hart,hoe dick/hy moet alster verstant,,is,
Ten lesten vallen noch/maer niet ten eersten slach,
En daer zijn viermael ses/uren in eenen dach,
Neef dat nu niet en is/dat mach metter rijt comen.

Boesen wil.

Laet dat daer,hebt ghy van/den Coninck niet vernomen,
Het gheeft my vvonder hoe/dat hem niet meer en spijt.

Onmatighen lust.

189
Almanacken druct hy/al vanden nieuven tijt,
Hy is van liefden sieck/vvy moeten hem vvat troosten.

Boosen wil.

VVy sullen hem gaen vvat/paciencie roosten
En stercken hem ter dech/eer zijn hooft hem vvoort cranck.

Onmatighen lust.

Neefick heb hem ghesien/hy is al op den ganck,
My lust te vveten vvat/liedt dat hy ons sal singhen.

De Coninck
gaet uyt.

Boosen wil.

Al den ouden sanck, vant/lief, niet dan beufelinghen,
Maer svvijghen vvy vvat stil/het vvoort ons al verclaert.

Aristoclidés.

Ick hoop 't sal noch vvel zijn/tis doch der maechden aert,
Sy houden haer vvat prat/sy vveten haer te veynsen,
Sy segghen dicvviils neen/als sy int hert ja peynsen,
En heden zijn sy dus/ morghen anders ghesint.

Boosen wil.

Heer Coninck dat is vvaer/tis yeghelijck bekint,
Hebt ghy eenighen troost/ghy schijnt van moede lustich.

Sy comē den
Coninck by.

Aristoclidés.

Ick set uyt mijnen sin/so ick best can, en rustich
Ser ickt over, ick maeck/vanden noot nu een deucht.

Onmatighen lust.

Diet ghedoen can, het is/den mensch een groote vreucht,
Daer schuylt voorvvaer al vvat/ghy begint moet tē crijghen.

Aristoclidés.

Ick moet u segghen al/ick en can niet versvviyghen
Hoe ick heb voor de hant/eenen aerdighen vont,
Die nu moet volbracht zijn/des rast u doch terstont,
Ick heb eenen brief aen/d' allerliefften gheschreven,
Een van u beyden sal/haer dien minlijck gheven
Hy moet ras bestelt zijn/vvant daer leyt verlanck,, aen.

Onmatighen lust.

Och Heer dat moet ick doen/laet my dien ganck,, gaen,

Cc

Noyt

136
Noyt deed' ick liever vverck/ick hoop haer nu te spreken.

Boosen wil.

Ia Heer laet hem vry gaen/hy vveet de oude streken,
Tis vverck dat hem recht dient/hy ist al meer ghevnoon.

Aristocledes.

*Hy gheeft
Onmatighen
lust aē brief.*

Nu' vvel dan hout hem daer/draecht hem aē mijn lief schoot,
En maect by haer so veel/ dat sy dien mach lesen,
So sy dat maer en doet/ick hoop 't sal al vvel vvesen,
Dus fiet dat ghy op als/vvel en deghehijck past,
So ghy goe ijding bringt/sult my zijn een vveirt gaff,
Maer gaen vvy eerft naer huys/ 'tlijf vvat ter degghen stercken.

Onmatighen lust.

Ia Heer een ghelas vvijns/can tot sulcx al veel vvercken,
VVant anders is de mensch/uyt zijn selven gheheel bloo.

Boosen wil.

Ghy hebt meer als ghelijck/ tgaet ghemeynlijck alsoo,
En daer den voghel so/quaet als hier om vanghen,, is,
Is boven al goet dat/de tong vvel ghehanghen,, is.

Caen in.

Het tweede vertoock vande tweede geschiedenisse, in dicht ghestelt als voren.

Stymphalis. Onmatighen lust.

Stymphalis.

*Stymphalis
spreect
reghen haer
selven.*

Och vwie ter vverelt sal/ick verhalen mijn leet,
Ick ben mistroostich schier/ dat ick niet vvel en vveet
Oft ick leef, oft doot bin/vwie sal ickt nu doch claghen,
Ten is om lijdē niet/so my de vryers plaghen,
Elck vvilt mijn dienaer zijn/trachtende naer mijn eer,
Sy soecken al mijn schand'/dvvclck my vvel bedroeft seer,
Maer seer veir sy van my/dat ick haer sou ghelooven,
Met soet ghelaet soect elck/mijn verstant te berooven,
Maer sy zijn al verdoot/ick vveet haer niet te vvil,

Eer-

Eerlijck soeck ick alleen/te leven reyn en stil,
 Sonder vryer oft man/hy sy schoon, rijck oft machtich,
 O *Diana* laet my/altijt blijven indachtich,
 Dat ick u heb beloofst/reynicheyt totter doot,
 Leefde mijn vader noch/dit en vvaer al gheen noot,
 VWant ick en bin nu maer/een troosteloose vveese,
 En ick sit als daer doet/in eenen slach de Meese,
 Bevvaert my doch o God/reyn van herten en sin,
 Stort in my sulcken gheest/en prent my sulcx vvel in,
 Dat ick my suyver en/reyn mijn leef daech mach houven,
 Laet my alle de mans/en haer valsch bedroch schouven,
 Daghelijcx comen sy/met soeten sanck en spel,
 Om my verleyden,maer/ick veracht sulck ghequel,
 Ick gae veir van daer in/een achtercamer slapen,
 Ick laet haer staen, als die/teghen den hoven gapen,
 VWant ick en begheer sulcx/gantschlijck te hooren,, niet,
 Ick en vragher niet naer/oft zijt haer flooren,, siet,
 VWant tis quaet als een maecht/vvat begint te luysteren,
 Het soet gheluyt vant spel/sou 't verstant verduysteren.

Onnatighen lust.

Ha, ha, ha nu sal ick/dees schoon bruyt emmers sien,
 Sy vveyghert haer te seer/vvat hevet te bedien,
 Met beleeftheyt moet ick/haer den brief sien te gheven,
 Als ick daer noch om denck/'thert begint my te beven,
 Sorghende oft sy hem/niet en nam oft en,, las,
 Maer vvat vvaech ick daer naer/laet vry loopen den,, bras,
 Ick vvilmijn bevel ras in alles nu naer comen,
 Ou siet eens vvaer sy staet/'thert begint my te schromen,
 O edel suyver maecht/een vvien ghy vvel behaecht
 Die u jonste draecht, cust/u schoone handen zaecht,
 En doet u goeden dach/seer vriendelijck ontbieden,

*Onnatighen
lust coemt
uyt en spre-
ket alleen.*

*Hy coemt
naerder by
Stymphali-
lis.*

Stymphalis.

Ick en ken gheen mans, niet/een onder al de lieden,
 Hy sy vvie dat oock is/

Onmatighen lust.

Van u dienaers ist een.

Symphalis.

Ick en ken noch hem, noch/ander dienaren gheen,
Dus keert vveerom naer huys/vvilt my ongheplaccht laten.

Onmatighen lust.

Hy heeft u nochtans lief/en mint u boven maten,
Hy is een Coninck van/Orgomenen seer schoon,
Hy heeft u so vveirt als/zijn Conincklijcke croon,
Naer niemant als naer u/staet al zijn groot verlanghen,
Hy bidt dat u belieft/desen brief eens t'ontfanghen,
So ghy hem te vvil zijt/ghy bent u leefdaech rijk.

Hy toont
haer den
brief.

Symphalis.

Segt doch u Heer dat hy/elders soeck zijns ghelijck,
En my met vreden laet/die gheenen man en vvensche,
Noch hem noch niemant niet/ ja ter vverelt gheen mensche,
Al vvaert ter eeren, oock/sal soecken voor mijn lief.

Onmatighen lust.

Ontfangt en leeft dan eens/desen des Coninx brief,
En doet so u goet dunct/so ghy voor'tbest sult vinden.

Symphalis.

By aenwaert
den brief,
maer werpt
hem wech.

Ontfanghen eenen brief/en dat tot sulcken inden,
Daer ligt hy, laet hem vry/inde cou op straet slapen.

Onmatighen lust.

Ia, ja, als ick vvech ben/sult ghy hem vvcl op rapen,
Leest hem dan stiel alleen/en antvvoort metter tijt.

Symphalis.

Sy raept den
brief weder
op, ende
scheurt dien
in stucken.

Gaet in.

Sout ghy dat segghen, dat/vvaer een eevvich vervvijt,
Nu daer, nu daer, ligt daer/nu sal ick hem niet lesen,
Een die brieven ontfangt/vvort vvcl te recht mispresen,
Als een maecht brieven leeft/dan ist met haer ghedaen,
Segt u Heer dit al vry/en daer met vvil ick gaen.

Onmatighen lust.

Ba, ba dat isser een/die haer vvoort vvcl can vueren,

VVist onsen Coninck dit/ter doot toe fou hy trueren,
 Mijn leef daech en sach ick/noyt so spijtighen dier.
 Is dit der maechden aert/is dit haer fray manier,
 Ick meynde dat sy al/veel vriendelijcker vwaren,
 Neen ick hou noch al veel/van de lieflijcke karen,
 Tis al verloren vvat/datmen sulck volck al doet,
 Tpreken is met my uyt/ick heb nu cleynen moet,
 Maer hoet is, ick en mach/ t'huys het quaetste niet segghen,
 VVy sullen hem vveer vvat/anders voor ooghen legghen,
 Best spoey ick my naer huys/en doe van als de clacht,
 Hy is seker sot, die/van sulck lief troost vervvacht.

Gamin.

*Het eerste vertooch vande derde geschiedenisse,
 in dicht ghestelt als voren.*

Boofen vvil. Celestyne. Onmatighen lust.

Boofen vvil.

VVat nieuus verfrayet hert/'tsal nu om goet afloopen,
 Sy zijn gaen coopen nu/schoon juvveelen met hoopen,
 Oft de giericheyt 'thert/vvou bekooren opt lest.
 Maer vvaer blijft mijn ghesel/ick hoop in als noch 'tbest,
 Hy haelt voor ons een vvijf/die valsche is en doortrocken,
 Sy vveet de maechden vvael/aen den danste te locken,
 Een oude coppelers/seer loos, valsche, en doortrapt,
 Sy is voor d'ooghen schoon/als een Exter sy clapt,
 Maer so dit niet en luct/so valt den moet in d'affchen,
 Hier comense vast aen/sy sullenent vercken vvasschen,
 Celestynken ick vvensch/u mijn kaer goeden dach.

*Boofen vvil
 coemt alleen
 nyt.*

Celestyne.

*Celestyne
 ende Onma-
 tige lust co-
 men nyt.*

En u oock, en ons vvat/goets datmen eten mach,
 My verlanght oft vvy aen/dees bruyt vvat sullen vanghen.
 Onmatighen lust.

Ia, ja vvy sullen vvael/gaet ghy altijd u ganghen,

Cele.

Celestijnen de hant/sal u vvorden ghevult.

Celestyne.

Een die zijn beste doet/die en heeft gantsch gheen schult,
Ick hebber meer als dees/'t net over 'thoofst ghestreken.

Boosen wil.

Ick gheloofst vvel, ghy cont/de vijf vvoordekens spreken,
Gheen cloecker vvijf dan ghy/in dit gheheele lant.

Onmatighen lust.

Meeftendeel als men haer/met gout vvel salft de hant,
Celestijnen ick segt/al recht uyts sonder veynsen.

Boosen wil.

Celestijnen sult ghy/om my oock niet eens peynsen,
Ick soeck oock somtijts vvel/vvat frays naer mijnen sin.

Celestyne.

Vvel vvat droes meynt ghy dat/ick een coppelers bin,
Sorcht voor u selven ghy/vvat vvilt ghy my doch leeren.

Onmatighen lust.

Ia sy en doeghet niet/dan al voor groote Heeren,
VVy cleyn moghen ons vvel/daer af houden gherust.

Celestyne.

Siet eens vvie ons hier coemt/o Onmatighen lust,
Ick sou, vvat seggen, maer/ ghy doet my schoon gelt vvinnen.

Boosen wil.

Een deghelijcke vrou/zijt ghy, dat moet ick kinnen,
Maer laten vvy dat daer/en schaffen vvy vvijf heyt.

Onmatighen lust.

In het svvijghen en doen/doch den meesten prijs leyt,
Celestijnen vvilt u/doch terstont aent vverck maken.

Boosen wil.

Vvat hebt ghy met ghebrocht/ick begin seer te haken,
Ist de pijn oock vvel vvaert/laet my doch eens besien.

Celestyne.

Celestyne
laet een doos
sien met ju-
weelen.

Hier zijn juvveelen schoon/vvaerde ringhen vvel tien,
Peitlen, ghefteenten, en/ketens om met te gorden.

Onmatighen lust.

Al vvaer ick noch so vroom/ick moest vvel een hoer vworden,
Alfmen dat fraey goet fiet/vvie sou den lust vveer staen.

Celestyne.

Ghy hout my hier te lang/ghy moest my heeten gaen,
VVant den Coninck die haect/hoe dit spel noch sal enden.

Boosen wil.

Gaet dan heen, doet het best/ofst den droes sal u schenden,
So ghy yevvers in brot/ghy crijcht niet een cruys claer.

Celestyne.

Ick hebr al in de hant/men souder niet doen vaer,
Sonder de keirffen daer/die so vvel van voor lichten,
Nu broers vaert vvel ick gae/

Onmatighen lust.

Gaet in.

VVillet kint te recht bichten,
Dit is voorvvaer een vvijs/van hondert sulck niet een.

Boosen wil.

Sy heeft er veel ghebracht/in ellendich ghevveen,
Maer dat en raect ons niet/laet ons oock gaen raet slaghen,
Oft dit stuck niet en ginck/naer onses sins behaghen,
VVat vvy dan fullen doen/segst ons den besten raet.

Onmatighen lust.

Neef so ons dit misluet/vvy zijn in armen staet,
En ick ben daer heel uyt/ghy moet ons dan raet soecken.

Boosen wil.

So salt met ghevvelt zijn/ten baet tieren oft vloecken,
Sy moeder vry noch aen/coft oock vvat costen vuilt.

Onmatighen lust.

O Boosen vvil, met svvaert/boghen, spiessen, en schilt,
Gaet ghy liever te vverck/dan met minne oft goetheyt.

Boosen wil.

Ia dat beken ick selfs/liever met cracht dan foetheyt,
So coemtmen daer haest af/anders ist te lanck vverck.

Onmatighen lust.

O boo-

O Boosen vvil ghy zijt/een al te stouten clerck,
Ghy sult u selven noch/in duysent lasten bringhen.

Boosen wil.

Ghy Onmatighen lust/cont u doch niet bedvvinghen,
VVy zijnder voorvvaer tvvee/d'een d'andet seer ghelijck.

Onmatighen lust.

VVy hebben veel ghegaen/t'famen op eenen dijck,
Ons rolle fray ghespeelt/als aerdighe knechten.

Boosen wil.

Ghy soect te vryen meest/en ick soeck meest te vechten,
Als ick tot mijnen vvil/niet vvil en can ghecomen.

Onmatighen lust.

Ghy hebbet meest volbracht/dat ick voor heb ghenomen,
Dus svvijghen vvy vry stil/en laet ons gaen naer huys.

Boosen wil.

VVy moeten onsen baes/helpen draghen zijn cruys,
Met onsen vvijsen raet/zijn verstant heel verdooven,
Voorvvaer hy is vvil vvijs,die ons beyd' vvilt ghelooven.

Gaen in.

*Het tvveede vertooch vande derde gheschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Stymphalis. Een dienstmaecht. Celestyne.

Stymphalis.

*De camer
gaet open
daer Stym-
phalis ende
haer maecht
in setten en
maeyen.*

Och hoe gheluckich ist/so te sitten met vreden,
Altijt besich int vverck/om bedvvinghen de leden,
VVant leecheyt is voorvvaer/de moeder van 'tquaet,, al,
En een ledighe maecht/overdenct den raet,, mal,
Hoe sy naer haer sins lust/tot vryen sal begheven,
Maer de maechden die in/veel sorchfuldieheyten leven,
Doende een eerlijck vverck/vergheten haren tijt,
Oft zijn neerstich in haer/huysvverck te doen met vlijt,
En die zijn al te veel/quaed' becoring' ontslaghen,

In dvvasse

In dwase liefde en/hebben die gheen behaghen,
 Sy ontvlieden den brant/sy ontvlieden dat vier
 Des vleeschelijcken lust/en het ydel bestier
 Der begheerlijcheyt quaet/die menighe doet quelen,
 Sy soecken den dans niet/sy loopen niet tot spelen,
 Maer tot eerbaerheyt is/haren sin en bedrijf.

De Dienstvaecht.

My dunct dat daer een clopt/

*Aden elops.
Dan binnen.*

Stymphalis.

Laet ter deech vry vvel stijf,
 Loopt besiet vwie dat is/

De Dienstvaecht.

*De maechs
loopt in, ende
coemt ter-
stont uyt.*

Tis een van ons ghebueren,
Celestijnen die so/vvel de tonghe can rueren,
 Een de meeste clappey/die ons hier vvoont ontrent.

Stymphalis.

Laet haer in comen doch/dit ben ick onghévvént,
 Dat dit vvijs tot my coemt/vvat sal my doch ontmoeten.

Celestijne.

*Celestijne
coemt in.*

Stymphalis eerbaer jeucht/u coem ick nu eens groeten,
 Van ghebuerfaemheyt coem/ick al stoutelijck in,
 Ick en vvijs niet te doen/dus quam my inden sin,
 Int anders vvesen mach/hier een praetken te legghen.

Stymphalis.

Sit dan neer en segt al/vwar ghy begheert te segghen,
 VVillecoem zijt ghy my/ tbefoeck is my een vreucht,
 Te vveten alst gheschiet/in eerbaerheyt en deucht,
 Als ick hoop dat ghy my/anders niet en sult leeren.

*Celestijne
sieneder.*

Celestijne.

Ghebuerken ick houd' u/vvoor een dochter met eeren,
 Die altijt besich zijt/met eenich constich vverick,
 Men siet u nieuvers dan/in huys oft in de kerck,
 Als een huys-duyf ken soet/altijt in u eenicheyt/

Stymphalis.

Ick en soeck anders niet/dan stilheyt en reeneicheyt,
VVel te vreden in als/my houdende heel stil.

Celestyne.

Het is te prijfen oock/ghy leeft sonder gheschil,
Nochtans ghy moet u haest/gaen aenstellen om houven.

Stymphalis.

Neen ick ter vverelt niet/sick en vvil niemant trouven,
Onghebonden al best/cebaer, suyver, alleyn.

Celestyne.

Nu u vader doot is/vvaert best so ick vvil meyn,
Dat ghy yemant hadt/die voor stont al u saken.

Stymphalis.

Ick hoop noch sonder man/aen den cost vvil te raken,
Die my van houven spreect/is seker mijn vrint,, niet,

Celestyne.

Onghehout can men oock/syder toe ghesint, fiet,
Al properlijck en stil/een ghenuechtken bedrijven.

Stymphalis.

Vvat meynt ghy daer met, segt onsalichste der vvijven,
Svvijcht sulcke vvoorden doch/oft vertrect haest van hier,

Celestyne.

Ten is maer uyt ghenuecht/o ghy foet lieflijck dier,
Ghy en moecht u daerom/so leelijcken niet stooren.

Stymphalis.

Ick en begheer sulcx niet/meer van u aen te hooren,
VVeet ghy vvat eerlijcx te/segghen, bringt dat vry by.

Celestyne.

Ick sal u al vvat moys/laten sien, vveest slecht bly,
Slaet gae, en is daer niet/dat u hert mocht bekeuren,

Stymphalis.

Vvoorvvaer dat is vvil schoon / maer al mocht my ghebeuren,
So en soeck ick sulcx niet/ja hoe schoon oock dat is.

Celestyne.

Daer is van als dat 'ihert/can verblijden ghevvis,

Schoon

Celestyne
brengt de
doos voort
met de ju-
weelen.

Schoon peirlen, en seer schoon / halfbanden vol fraey steentē,
Seer schoon ringhen om veel/goude ketens met eenen,
So ghy daer yet begheert/ick vveet u goeden raet.

Symphalis.

Neen ick met allen niet/tis boven mijnen staet,
Sulcke maechdē zijn dvvaes / die haer ghelt daer aen hangen.

Celestyne.

Ghy crijchtse vvel om niet/vvilt ghyse maer ontfangen,
Duskieft daer vry vvat uyt/seggt vvat u hert begheert.

Symphalis.

Tgheven ghelijct soet,maer/'tfenijn ligt inden steert,
Niemant gheeft niet om niet/dat vveet ick vvel van buyten.

Celestyne.

Ick mach mijn bootschap vvel/ongheveynsdelijck uyten,
En segghen van mijn coemst/tot u den rechten gront,
Al dees juvveelen zijn/u gheschoncken en ghejont,
Van een die u bemint/boven alle schoon vrouvven.

Symphalis.

Zijn die my ghejont, seggt/dat hy die mach behouvvē,
Ick en neem niet so veel/alsier can in mijn ooch.

Celestyne.

Nu vveeft doch so quaet niet/ick spreek al by ghedooch,
Ghy en durft hem maer slechts/ een vvoort eēs hoorē sprekē.

Symphalis.

Ick moet my vvachten vvel/vander mans loofse treken,
Maer ick merck vvel van vvaer/ons dees milttheyt nu coemt.
So ick u eerst aensach/vvas ick daer voor beschroemt,
Aristoclidēs ist/die u dit doet beginnen.

Celestyne.

Ia hy ist doch, ick moet/u de vvaertheyt bekinnen,
Liefde doeghet hem doen/die hy tot uvvaerts draecht.

Symphalis.

So bemint hy een die/naer hem gantsch niet en vraecht,
VVant ick ter VVerelt om/gheenen vryer en dincke.

Dees juvveelen dat hy/die zijn vuyl hoeren schincke,
 En jonghe maechden laet/int vvesen onverfocht,
 Een maecht die giften neemt/is voorvaer half vercocht,
 V Van men vveet vvel vvaerom/dat de vryers yet gheven,
 En begheerlijckheyt heeft/seer veel maechden doen streven,
 Die daer door nemen de vryers gaven den voet,
 Tot een stout boos verfoeck/des elck haer vvachten moet,
 Van vryers, oft mans, yet/ja het minste t'aenvaerden,
 So sy haer eer oprecht/vvillen houden in vvaerden,
 Daerom loopt ghy met al/u giften vveer na huys.

Celestyne.

Hier krijch ick cleynen trooft/dit en deuch niet een cruys,
 Maer bedenct u noch vvat/sick sal u de doofse laten.

Symphalis.

Sy wil haer
 de doos latē,
 maer sy en
 wilsse niet.

Foey *Celestyne* foey/eeuvlijck sal ick u haten,
 Het gheeft my vvonder dat/ghy u doch en schaemt,, niet,
 Ist hierom dat ghy so/stoutelijck hier quaemt,, siet,
 So haect als ick u sach/creech ick een groot verschrieken.

Celestyne.

Ick meynde u jonck hert/ met dit gheschenck verquicken,
 VVelck ick dede door zijn/begheeren en verfoeck.

Symphalis.

Ghy krijcht van my te loon/eenen eevvighen vloock,
 Dus pact u ras van hier/en vvilt niet langher beyden.

Celestyne.

Nu tis met oorlof/dan/laet ons ghevrienden scheyden,
 Ick heb meynen vvel doen/en u een groote deucht.

Symphalis.

Als een coppersers die/in anders schandt verheucht,
 Dus vertrect doch terstont/neemt elders u bejach,, dan.

Celestyne.

Met oorlof maghet schoon/nu het niet zijn en mach,, dan,
 Tis goet kent ghy u eer/so bevvaeren met vlijt,
 Maer hooghe berghen die/dalen vvel metter tijt.

Caet in.

Sym-

Stymphalis.

Nu gaet heen o vrou lors/ghy bent vals en doortrocken,
 V Wat siemen sulcke vvijs/al quaets en schandt berocken,
 Onder de maechden teer/die sy bringhen tot val,
 Maer ick hoop dat ick my/altijt vvel vachten sal,
 En dat ick mijn reyn hert/ghreensins en sal bevecken,
 Een onreyn ghepeyns can/ dicvils liefde veruuecken.

*De camer
gaet toe.*

*Het eeste vertooch vande vierde gheschienisse,
 in dicht ghestelt als voren.*

Aristocledes. Onmatighen lust. Boosen vvil.

Aristocledes.

V Wat sal ick ons van du/crijghel spijch dier segghen,
 Helpet al niet, vvil sy/het hooft niet int schoot legghen,
 Tbidde, tvleyden, en schoon/spreken, ja tranen heet,
 Macht al vervvinnen niet/is sy gheenins ghereet
 Te doen mijns hertzen lust/ist al moeyte verloren,
 Tgheen ick ghesonden heb/macht haer ganisch niet becoren,
 En vraecht sy naer gheschenck/schoon juvveelen, oft gout,
 Als ick sulcx overpeyns/mijn hert vwort my schier cout,
 Aenfiende haren aert/en boose vvreede sinnen,
 Ick sie vvel sy en is/met gheen goetheyt te vvinnen,
 Ick svveer nochtans sy sal/int cort oft lang mijn,, zijn,
 Ick moet gheholpen zijn/uyt dit groot ghepijn,, fijn,
 Dus segt doch beyde ghy/als mijn trouvve raerflieden,
 Hoe dat ickt best begin/hoe salt moeten gheschieden,
 Helpt my nu uyt den noot/vvant het is een svvaer stuck.

Onmatighen lust.

De stoute krijghen meest/tot bystant het gheluck,
 V Vaer voor forcht ghy nu doch/sy moet u vvel ghebeuren.

Boosen vvil.

En trouvven ja sy doch/al soudt ghy't naer betreuren,

Sy vvort van ons voor u/haest ontschaeft met ghevvelt,
Tstaet u als Coninck toe/die zijt so jonghen helt,
En ten is u eerst niet/ghy hebbes meer gheploghen.

Aristoclidides.

Men schrijft van *Pluto* dat/hy daer vvel heeft ghetoghen
Proserpinam de maecht/naer zijne helsche sael,
Ten hielp haer niet al vvas/sy inden borcht van stael,
Hy heeft haer met ghevvelt/seer vvel vveten te krijghen.

Onmatighen lust.

So sult ghy dees bruyt oock/cönt ghy slechts doen en svvijn^{en},
VVant uvven grooten brant/sal haest vvorden ghebluft.

Boosen wil.

Sy coemt u selfs ter hant/hout u maer vvat gherust,
En dat meest als ghy my/als een vrient vvilt ghebruycken.

Aristoclidides.

Maester dan een endtaf/ick en vvil niet meer duycken,
Sy moet haest mijn zijn, daer/hebt ghy het rechte slot,
Ick heb te lang ghetoest/ick ben al veel te sot,
Ick sou noch zijn bespot / van yeghelijck ten lesten,
Ick vvilder nu met door/dat dunct my veir het besten,
Ick en vrees de daet niet/noch oock eenighe straf.

Onmatighen lust.

Ick prijs u, doeghet vry/so coemt ghy daer eens af,
Maer verhaelt ons doch eens/hoe ghy't al meynt te maken.

Aristoclidides.

Ick sal haer met ghevvelt/stoutelijck gaen ontschaken,
Macht anders nu niet zijn/ick en vraech nieuvers naer,
Ick en pas op eer, noch/op schaemte niet een haer,
Hebben is hebben, vvaer/naer vvil ick langher toeven,
Ten helpt doch niet vvat vvy/met soeticheynt al proeven,
En haer te laten en/doe ick doch nimmermeer.

Boosen wil.

Daer spreekt ghy als een man/toont dat ghy zijt een Heer,
Ia als een Coninck stout/en vvijffelijck beraden,

Ick uvven boosen vvil/sal u comen te staden,
En u bystaen in als/ja trou zijn totter doot.

Onmatighen lust.
VVy tvvec en laten u/doch niet in gheenen noot,
En noch hondert met ons/vvaer voor vvilt ghy doch sorgen.

Aristocledes.
Ick en toef nu niet meer/ja oock niet eens tot morghen,
Ick vvilt stellen int vverck/en maken my reet,, fris.

Boosen wil.
Ia smedet yser vry/tervvijlen dat heet,, is,
Menich heeft getoest lang / diet naermaels moest berouven,
Maer ghy moest ons den sin/en de meyning omfouven,
Hoe dat ghy met dit stuck/meynt al te vverck te gaen.

Aristocledes.
Het vvort u haest verhaelt/ick salt cloecklijck bestaen
Met goede hulp van u/beyden, en meer mijn knechten,
VVy moeten ghereet zijn/al vvouden vvy gaen vechten,
En so des avonts spaed' /ontrent de clocke acht,
Mits het vroech doncker is/ en gantsch zijn onvervvacht,
Sullen vvy al heel stil/en properlijck vergaren,
En so comen by dryen/by vieren, ofi by paren,
En vinden ons gherect/ontrent mijns liefften huys,
So haer deut open gaet/ras dan met een ghedruys
Loopen vvy al daer in/en maken ons 'ihuys meester,
Dan sullen ghy en ick/niet meer dan vvy ons tvveester,
Haer slaepcamer te gront/op loopen metter spoet.

Boosen wil.
So soud' men te vverck gaen/ba ick vind' dat seer goet,
Sy en ontcomet niet/sy moeder ghevvis blijven.

Onmatighen lust.
Men souder so vvcl meer/sonder svveep te koot drijven,
Ick vvou sulcx doch vvcl sien/ick heb lust tot sulck spel.

Aristocledes.
So vvil ickt vvaghen dan/vvilt dit ghelucken vvcl,

VVy fullen mette bruyt/vvat tijts in vreuchden leven.

Onmatighen lust.

Als ghy haer ghenoech hebt/sulste den backer gheven,
VVat nieus verfrayet hert/tis doch u oude deucht.

Aristocledes.

Ia had ick haer al vast/ 'tvvaer my een groote vreucht,
VVant mijn hert seer verlangt/naer haer met duysent pijnen,
Maer crijch ick haer eens vast/d'ongeneucht sal verdvvijnen,
Die ter doot toe sieck is/sal haest vvorden ghesont,
Ick vvord' gheholpen haest/met desen nieuven vont,
Dus spoeyen vvy ons dan/om dit stuck te volbringhen,
VVy moeten ons ghelijck/vvapenen oft vvy ginghen
Metten vyant int velt/om te leveren strijt,
VVordet van onsghemist/ons naect eevvich vervviijt,
En 'tvvaer schant dat vvy niet/quamen t'onsen vermeten.

Boosen wil.

Tsal vvvel vvorden beschiect/t'avont vvil ick niet eten
Voor dat ghy haer vast hebt/sulcx svveer ick met mijn trou.

Aristocledes.

Het stuck raect u oock meest/de sorghe coemt u tou,
Daer den boosen vvil is/vvort reden gantsch mispresen.

Boosen wil.

Den Hopman moet ick zijn/en ick vvil hem oock vvesen,
VVant door den boosen vvil/vvort et hier al volbrocht.

Aristocledes.

Gaen vvy ras naer huys dan/ons maken op den tocht,
VVant den avont sal haest/vveer beginnen te vallen.

Onmatighen lust.

Het staect ons doch al by/sonck ende out,ja allen
Die in u Hof zijn, dus/toonen vvy ons heel cloeck.

Aristocledes.

So yemant achter blijft/die crijcht van my den vloeck,
VVant desen strijt moet nu / heel stoutelijck gevvaecht,, zijse
Ick en can doch niet meer/met dees liefde gheplaecht,, zijn,
Ick

Ick ben tot vechten meer/dan tot eten ghesint,
Men seyt dat een bloo hert/ selden schoon vrouvven bemint.

Gae alle in.

*Het tweede vertooch vande vierde geschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.*

Aristoclidides. Boosen vvil. Onmatighen lust.

Aristoclidides.

Nu ist ymmers om goet/ 'tsalder nu eens gaen ghelden,
Niet langher en sal ick/meer gaen als den onstelden,
Tispel dat sy my aendoet/sal haer vvorden gheloont,
Sa sa, als mannen cloeck/dat ghy u dapper toont,
So de poort open gaet/vvilt doch al in huys loopen,
VVaerom is sy so trotz/ick vved sy salt becoopen,
Onder u vier stelt u/daer ontrent dien cant,
En ghy drye oft vier hout/u op de rechte hant,
De boosen vvil en ick/sullen van voor in drucken,
Als de poort open gaet/vvilt dan te samen rucken,
Loopt cloeckelijck in huys/met een manlijck bedrijf.

*Aristocli-
des coemt
uyt met thie
ghewapende
mans.*

*Hy steeer
vier op d'eem
zijde, ende
vier op de
ander zijde.*

Boosen vvil.

VVy sullen u by staen/al vvaert met siel en lijf,
Raken vvy daer slechts in/ick sal mijnen aert toonen.

Aristoclidides.

Stelt hem yemant te vveir/en vvilr niemant verschoonen,
Al vvatter u af coemt/ick bent, ick spreker voor.
Maer een saeck is daer noch/daer is een achter-door
Die in een ander straet/daer ontrent oock is staende,
Ghy Onmatighen lust/vveest ghy daer voorby gaende,
VVandelt over en vveer/volbringt ras mijn bevel,
VVant dat zijt daer ontquam/ten verginck u niet vveld,
Dus vvat ghy hoort oft liet/coemt segghet sonder lieghen:

Onmatighen lust.

Heer ick gae dervvaerts aen/ick sal loopen en vliegghen,

Ec

Ick

Ick moet als een blint peirt/dapper inden vvint sien.

*Onmatighen
lust loopt in.*

Aristocledes.

Loopt dan lichtelijck heen/vvilt alles vvcl bespien,
VVy sullen het fray stuck/van voren gaen becuysfchen,
Hols my dunct ick hoor/daer binnen al vvat ruysfchen,
Ginck de poort open, dat/vvaer een ghevvenschte cans.

*Hy luyfct
aen de deur.*

Boofen wil.

VVy souden de bruyt vvcl/haest helpen aen den dans,
Maer hout u elck doch stil/laet ons, ons eer bevwaren,
Als 'tfeyt volbracht is, men/salder gheen en vvijn sparen,
Dus vveeft in als doch cloeck/en hout vvat op van spraeck.

Aristocledes.

My dunct dat ick hier naer/ mijn ghevvenschte proey haeck,
Als den grijpenden valck/die als onthuyft 'tghesicht,, is,
Soect het velthoē, dvvelc snel / en seer svvaer van gevicht,, is,
Om dat met zijnen clou/ter doot te grijpen vast,
Also clopt mijn het hert/ mijn ghemoet hem oock rast
Om dees mijn liefste bruyt/als mijn proey oock te vanghen,
Den quaden lust die haect/den vvil is int verlanghen,
Emmers hoe datter is/mijn lijden is seer groot.

*Onmatighen
lust coemt
myt.*

Onmatighen lust.

Heer Coninck hoe ist?

Aristocledes.

Ick svveet van ancx t en noot,
Door 'tverlanghen ben ick/in hondert duysent pijnen.

Onmatighen lust.

VVeet ghy vvcl vvat ghy doet?

Aristocledes.

VWat?

Onmatighen lust.

Ghy vvacht de plattijnen,
Sy is al op den loop/te loos is ons dees bruyt,
Haer vierder is sy van/achter ter poorten uyt,
Ghy maect te veel gheruchts/sy hebben al vernomen,

207
Ick vvas gheheel verbaest/mits dat ick haer sach comen,
Het verdroot my vvel seer/dat het so ginck te vverck,
Maer vvat coft ick ghedoen/sy vwaren my te sterck,
Ick vvas bly dat ick svveech/en haer liet in haer vvesen.

Aristoclidēs.

Die tijding treft my 'thert/vvie sal my nu ghenesen,
Is sy dan door gheract/dat is qualijck beschiet,
Thert dat daer meynde nu/heel te vvesen verquict,
Valt my in mijnen schoen/o ongheluckich mensche,
O *Stymphalis* had ick/u hier naer mijnen vvensche,
Ick sou leven met u/als de cat met de muys,
Alst nu so vvesen moet/gaet ghy t'famen naer huys,
VVy drye sullen ons opt/stuck vvat beter beraden.

Onmatigē lust.

En vveeft doch hier met so/heel svvaerlijck niet beladen,
Hebt ghyse nu niet vast/ghy crijcht haer metter tijt.

*Al het volck
gaet in op
haer drye
naer.*

Aristoclidēs.

De schande is my meest/en het leelijck vervvijt
Dat ick van vele sal/daghelijcx moeten hooren.

Boesen wyl.

Laet doch loopen den bal/ghy en moecht u niet stooren,
Ghy vvort noch haest verlost/vervvacht sulcx met ghedult.

Aristoclidēs.

Ick vvou dat ghy doch svveecht/ghy hebt de meeste schult,
VVAerom en hebt ghy haer/niet terstont vast ghegrepen.

Onmatigē lust.

Sy had by haer drye mans/die cloeck zijn en gheslepen,
Ick vveet claer ick en had/mijn lijf daer niet af bracht,
Maer ick heb ons al vvat/anderen raet bedacht,
VVout ghy sulcx slechts in als/naervolghen als de vvijse.

Aristoclidēs.

Ghy gaest my gheerne vvat/soets op de harde spijsē,
Om mijn ghemoet so te/verquicken, nu segt voort.

Onmatigē lust.

208
In een maent en spraeck ick/ja niet een enckel vvoor,
Teghens yemant die haer/int minst eenichsins kinde,
Ick sou my houvenn ofi/ick haer niet en beminde,
Dan sal sy van selfs vvel/haest comen in u hant,
Hebt maer so lang ghedult/de saeck is heel claer, vvant
Sy sal uyt en in gaen/so sy van outs ghevvoor,, is,
En comen naer de kerck/als het dach van ghetoon,, is,
Gaet dan en spreek haer vry/cens om een vrientchap aen,
VVil zijt dan gheensins doen/so moecht ghy vvel bestaen
Haer t'ontschaken, en vvech/yevvers in huys te leyden.

Boosen wil.

Dien raet vind' ick goet/ick segt vry sonder vleyden,
Heer onthout doch dees les/lijdt doch vvat en verdraecht.

Aristocledes.

Tis vvel gheseyt, maer ick/diet proeft, vveet vvat my plaecht,
Ick forch derfick haer noch/ so lang, ick salt betreuren,
Tis nochtans goeden raet/'t sal so moeten ghebeuren,
Die van den noot een deucht/can maken is vvel cloeck,
Tis vvonder dat ick my/niet gheheel en vervloeck,
So ongheluckich te/zijn in alle manieren,
Ick vvil vvat tijt-verdrijf/op het lant gaen versieren,
Dus gaen vvy dan naer huys/ick heb noch cleynen moet,
Lijdtfaemhey is een deucht/maer meest in teghenspoet.

Gaen al in.

*Het eerste vertooch vande vijfde geschiedemisse,
in dicht ghestelt als voren.*

Aristocledes. Stymphalis. Onmatighen lust. Boosen
vvil. Een der ghemeynten. Tvveede
der ghemeynten.

Aristocledes.

Aristocli-
des spreek
alleen.

O verlanghende hert/hoe verstroyt zijn mijn sinnen,
Het schijnt een lichte saeck/yemanden te beminnen,

Maer

Maer het valt den mensch svvaer/te krijghen een goet endt,
Thert blijft my heel verstoort/vvaer ick my keer oft vvendt,
Och dees *Symphalis* schoon/valt my in als so teghen,
Al vvat ick ghedaen heb/en can haer niet bevveghen,
Sy heeft een hert van stael/sy valt my veel te vvreet,
Troosteloos sterf ick schier/die gheen reden en vveet,
Vvaerom dat sy my so/mach mijn bidden ontfegghen,
Och sulcx doet my so vvee/ick cant heffen noch legghen,
Nochtans vveet ick dat claer/sy vvort my noch te deel,
Sorch benout my het hert/maer hoop troost my gheheel,
Quaem sy my int ghemoet/och dat vvaer mijn verlanghen,
Als den voghelaer die/uyt gaet en soect te vanghen
Een menichte van vinck/siet rontom in de locht,
Hy vvenscht oock dat het vinck/haestelijck vallen mocht,
So gae ick hier nu oock/siende me: sinnen vlijich,
Oft mijn lief niet en coemt/die al valt sy my spijlich,
Moet nochtans in mijn net/als dat voghelken cleyn,
Dat door 'tvoghelaers const/ghevanghen vvort ghemeyn.

Symphalis.

Ick hoop dat my dees liefd' / gantsch niet meer en sal plaghen,
Van desen Coninck fier/die svvaer vvas om verdraghen,
Ick vvas te seer ghequelt/ick en had gants gheen rust,
Ick hoop dat ghedaen is/dat den brant is gheblust,
Ick heb ses vvcken schier/in huys ghevveeft ghesloten,
En dat om zijnent vvil/denct dat my heeft verdrotten,
Ick en mochte niet gaen/noch in kerck noch in cluys,
Ia ick vreesde voor hem/als voor de cat de muys,
Hy heeft my seer gheplaccht/ja oock ghesocht te schenden,
Dan met ghevvelt, dan met/goetheyt aen my te senden,
Maer tis nu een tijt lanck/ghevveeft heel goet en stil,
Des ick *Dianum* nu hoochlijck gaen dancken vvil,
Dat ick suyver en reyn/tot noch toe ben ghebleven,
Haer moet ick eer en lof/van mijn reynicheyt gheven,
Des gae ick naer de kerck/noch met herten verschroemt.

Symphalis
coemt
niet ende sijn
ket alleen.

Aristocledes.

Al ghevonnen, my dunct/dat mijn lief hervvaerts coemt,
 Hoe lieflijck sal ick haer/met soete vvorden groeten,
 O gheluckighen dach/dat ick u mach ontmoeten,
 O uytvercoren lief/die int hert spant de croon,
 Niemant als ghy alleen/o *Stymphalis* is schoon,
 Niemant en behaecht my/niemant can my vermaken,
 Dan uven rooden mont/en u blifende kaken,
 Ia u lieflijck ghesicht/heeft my het hert doorstraelt,
 Icken tvvijffel oock niet/vvaer u ter deech verhaelt,
 Mijn jonst en liefde groot/ daer ick met bin ontfeken,
 Ghy sout haest ghereet zijn/ om helpen mijn ghebreken,
 Mijn sinnen zijn verstroyt/mijn hert blijft noch doorvvont
 Ghy hebbet my ghedaen/ick bid maect my ghesont,
 Die uven dienaer is/ontfangt hem in ghenaden,
 Geeft my een lieflijck vvoort / coemt my met troost te staden,
 Hoe cont ghy so vvreet zijn/helpt my tervvijl ghy meucht.

Stymphalis.

Aristocledes vvat/tijts heb ick my verheucht,
 Meynende dat' tvervolch/aen my soude op houven,
 Maer sy uver, schaemt u/ick segt ter goeder trouven,
 Dat ghy my met dees liefd'/so dapper quelt en plaecht,
 Emmers soect ghy my die/ sterven vvil een goe maecht
 Te brenghen tot oneer/sy vvat vvilt ghy beginnen,
 Ick en soeck doch gheen mans/ick vvil niem int beminnen,
 Al vvaert ter eeren oock/ja nu noch nimmermeer,
 Ghy zijt een Coninck groot/een Vorst, een machtich Heer,
 Schaemt u dat ghy my soect/van mijn eer te berooven,
 Om dat ghy groot zijt, sou/ick u daerom ghelooven,
 Neen ick gantslijck doch niet/noch u noch gants geen mans.

Aristocledes.

Ontsegt ghy't my dan heel/heb ick aen u gheen cans,
 Siet dat u niet en rout/ghy fuller noch bevveenen.

Onmatighen lust.

211
Siet neef hoe dat hy bidt/al vvaer haer hert van steenen,
Hy sout bevveghen noch/maer sy schudt noch het hooft.

Boosen wil.

Crijcht hy haer niet, hy vvort/van zijn sinnen berooft,
Ghy Onmatighen lust/doet hem dul zijn en rasen.

Onmatighen lust.

En dan ghy Boosen vvil/ghy cont het vier so blasen,
Dat hy gheen vverck hoe boos/ter vverelt en ontstiet.

Boosen wil.

Al ghenoech neef svvijcht stil/muyft maer en meout niet,
Laet ons al van veir staen/vvat tijts duycken en svvijghen.

Aristocledes.

O *Symphalis* can ick/dan gheen ghenade krijghen,
Ick die u so bemin/ die u machtich en rijck
Can maken voor altijt/ghy hebt claer onghelijck,
Versint u vry in tijts/ laet den hoochmoet vvat varen,
Laet ons doch als gheliefs/ eens vriendelijck vergaren,
By schoone vrouvven is/crijghelheyt een groot quaet,
Alst u berouvvven sal/dan salt vvesen te laet,
VVant ghy moet mijn zijn al/sou ick u oock schoffieren.

Symphalis.

Aristocledes hout/u gherust, met die manieren,
Noch met al dat ghy moecht/en salt gheensins niet zijn,
Ick vveet u niet te vvil/ghy en sult d'eere mijn
Niet krijghen, vvant ick sal/duysentmael liever sterven,
Ter vverelt sou den mensch/veel eer connen spijs derven,
Veel eer sou de claer son/naerlaten haer schoon licht,
Eer vloghen in de lucht/duysent ponden ghevicht,
Eer sou de vverelt heel/in roy colen staen branden,
Dan ick met mijnen vvil/sou gheraken tot schanden,
Dus laet my in mijn rust/soect elders u gherief.

Aristocledes.

Symphalis tis my leet/dat ick u heb so lief,
Maer nu 'tso is, vvat vvilt/ghy doen, ghy moet mijn vvesen,
D'al-

212
Dalderschoonste die leeft/die van elck vvort ghepresen,
Al ginck sy *Venus* selfs/veir te boven in als,
So vvil ick gheen dan u/dus maect niet veel gheschals,
Die vvooden die ghy spreec̃t/connen my niet bevveghen,
So vvil als *Paris* by/*Helenam* heeft ghelegghen,
Sal ick u hebben oock/ten baet gheen sot bedrijf,
Cost oock vvat costen vvilt/al vvaert den hals en 'tlijf,
Al sou ick my daer door/elck tot vvant vervvecken,
Al sou men mijn terstont/met peirden van een trecken,
Al sou men my so cleyn/cappen als het vvit sout,
So moet ghy nu daer aen/tis alleens vviet berout,
Ick en vraech nieuuvvers naer/ vvie dat oock mach verdrieten.

Symphalis.

Gheeft my tot morghen tijt/licht sult ghy troost ghenieten.

Aristocledes.

Neen ick, oock niet een uyr/ghy hout met my den spodt.

Symphalis.

Aristocledes denc̃t/doch datter is een Godt,

Diede vverelt doorsiet/en vvatter in ghebeurt,, oock,
Een die de dencht beloont / en al het quaet naer speurt,, oock,
So ghy een hant aen my/steect, denc̃t ghy vvort ghestraft.

Aristocledes.

Oft ghy sulcx tot my segt/oft datter een hont bast,
Tis my al even veel/coemt met my sonder toeven,
Hier by int naeste huys/oft u naect groot bedroeven,
Met dees poock sal ick u/terstont bringhen ter doot.

Symphalis.

O hoochste God aensiet/bid ick aen mijnen noot,
O *Diana* vvilt my/u arm dienstmaecht doch helpen.

Aristocledes.

VVeest so trotz als ghy vvilt/ghy moet mijnen lust stelpen,
Ghy sterft van mijnder hant/oft ghy moet terstont met.

Symphalis.

O Hemelsch heyr doet doch/mijn suuyverheyt ontset,

Maer vvat sal ick doch doen/ick sal naer de kerck loopen.

Aristoclidēs.

Loopt so ras als ghy vvilt/ghy sullet doch becoopen.

Onmatighen lust.

Loopt Duyvel loopt,

Boosen wil.

Sy moet/ doch aen den dans int lest.

Neef volghen vvy van veirs/dat dunct my vvel het best,

Tis het sekerste spel/van veirs en niet te by,, vaer.

Aristoclidēs.

O *Symphalis* meynt ghy/nu hier te vvesen vry,, kaer,

Och neen ick heb u nu/al aen een seker boort,

Doet vry vvat ghy oock vvilt/ghy moet voorvvaer nu voort,

Ghy moeter doch nu aen/ten baet roepen oft tieren.

Symphalis.

Help, heip, moort, brant, men vvilt/ my inde kerck schoffiere,

Coemt my doch te hulp, o/al ghy gemeynte goet.

Aristoclidēs.

Ick raed' u dat ghy svvijcht/oft ghy stort hier u bloet.

Symphalis.

O *Diana* vvilt my/doch terstont te hulp comen,

Beschut doch hier mijn eer/dat sy niet vvort ghenomen,

Van desen Coninck vvreet/die my aendoet ghevvelt.

Een der ghemeente.

Vvat gheroep hoor ick hier/sulcx maect my heel onstelt,

Tis in *Dianas* kerck/naer dat ick can ghehooren.

Boosen wil.

Steeft dees crijghel maecht doot/laetse in haer bloet smooren,

So en can sy voor'tvolck/over u doen gheen clacht.

Aristoclidēs.

Hout daer/hout daer, hier toe/ hebt ghy u selfs ghebracht,

Ligt daer ghy en sult my/ voort volck niet beschaemt maken.

Een ander der ghemeente.

Och vvat gheschreu is hier/seggt ons door vvat oorsaken

Symphalis
lis loopt
voor, *Ari-*
stoclidēs
naer.

Onmatighen
lust ende
Boosen wil
volgē naer.

Symphalis
hout haer
aen *Dianas*
outaer.

De gemeynte
coemt met
meniche
yt.

Aristocli-
des steeft
Symphalis
doet.

De gemeynte
coemt in
de kerck.

Ff

Dees

204
Dees hier ghevont ligt/vwie is hier af de schult.

Aristocledes.

Ick bid mijn goe ghemeeynt/hoort my doch met ghedult,
Ghy vweet al 'tſamen vvel/onſes lants ſtercke vvetten,
So ick die nu volch naer/en vuilt ſulcx niet beletten,
Sy heeft naer haer verdienſt/sy heeft den rechten loon,
Ick had haer voor my ſelfs/uyt al de maechden ſchoon,
vercoren voor mijn lief/al tot trou deucht en eeren,
Al die liefd' die ick haer/bevvees, ginck ſy verkeeren,
In ontucht doende my/ontrou en groote ſchant,
Ick heb haer op het ſtuck/bevonden, en ter hant
Is ſy ontvveken my/en in dees kerck ghevloten,
Ick roep *Dianam* hier/tot tuych, en al de goden,
Dat ick vvel ghedaen heb/en naer reden en recht
Leyt ſy nu hier ghedoot/vveeft ghylieden maer ſlecht
Als goe borghers in als gheruſt en vvel te vreden,
Eer ick dit ghedaen heb/ſo heb ick veel gheleden
En verdraghen, ja veel/hoochmoets, jammers en ſpijts,
Veel boofheyt en bedroch/veel gheclaps en vervvijs,
Dus vertreck ick van hier/met een vrolijk behaghen,
Ick heb haer recht ghedaen/niemant en heeft te claghen,
Ten had haer niet ghebeurt/had ſy ghelaten 'tquaet,
Die goet recht naer recht doet/die volcht vvel goeden ract.

Aristocledes gaet in.

Stymphalis.

Stymphalis roert haer noch.

Ay my, ay my.

Een der ghemeente.

VVats dit/sy dunct my noch te leven,
Haelt doch cruyt en vvijn, dat/vvy haer ſulcx noch in geven;
Oft zijt becomen mocht/dit ſchoon vrouvvelijck beelt,

Daer loopt een om vvijp ende cruyt.

Een ander der ghemeente.

Tuſſchen de doot en haer/niet al te veel en ſcheelt,
Nochtans dunct ſy my te/vvorden ſtercker en cloecker.

Stymphalis.

Stymphalis wat tot

O ghy opperſten God/die zijt een onderſoecker

Der

Der menschen herten en/vvat sy bedrijven al,
En u *Diana* claech/ ick tuycht van mijn misval
En onnooselheyt groot/hoe ick hier ben beloghen,
Van desen Coninck valsch/in boofheyt op ghetoghen,
Hy segt dat ick hem heb/beloofi eenighe trou,
En dat ick nochtans in /grooten onceren sou
My nu hebben ontgaen/o vvreet valsch hert vol loofheyt,
Dit doet hy alleen doch/om bedecken zijn boofheyt,
Sonder reden heeft hy/my ombracht en vermoort,
Hy vvas op my vergramt/moordadelijck ghestoort,
Om dat hy zinnen vvil/aen my niet mocht volbringhen,
Mer cracht ende ghevvelvt/heeft hy my meynen dvinghen,
Tot dat ick int leest moest/hervvaerts nemen de vlucht,
Ick riep *Dianam* aen/ick maecte groot gherucht,
Om dat ick sou ontgaen/zijn moordadighe handen,
Hy vvas strax seer bevreesst/en ontsach hem der schanden,
Des heeft hy my vermoort/om beletten de clacht,
Die ick aen u sou' doen/ dus lig ick hier versmacht
In mijn onnoose! bloet/dan ick sterf nu goetvvillich,
Van mijn suiverheyt gheef/ick *Diana* als billich,
De eer, des ick een reyn/maecht vrolijck onbevreesst,
Gheef ick in handen Gods/mijnen suiveren Gheest.

Een der ghemeente.

Och vvat sal dit nu zijn/sy sterft voorvvaer de doot,,bloot,
Haer leden vvordē stijf/vvat coemt haer aē voor noot,,groot,
Och tis met haer ghedaen/haer bloet is heel vercout.

Ander der ghemeente.

Haer spraeck is vvech, haer hert/in haer lijf is benout,
Sy is voorvvaer heel doot/nochtans bloosende jeuchdich.

Een der ghem.

Haer lippen blijven root/haren mont lacht noch vreuchdich,
Vvat teecken is doch dit/dit is een vreemt bediet.

Ander der ghem.

Tis een teecken dat haer/groot onrecht is gheschiet,

Onnoosel is sy claer/in als, dat is vvarachtich.

Een der ghemeente.

Desen Coninck seer vvreet/mits hy rijck vvas en machtich,
Socht te schenden dees mäecht/o boos moordadich stuck.

Ander der ghem.

Haer reyn hert en haer eer/bracht haer tot ongheluck,
Liever had sy haer eer/dan 'tleven van der vverelt.

Een der ghem.

VWat is een maecht die hier/gaet begout en beperelt,
En haer leven misbruyct/tot schandelijck ghevvin.

Ander der ghem.

In aensien is sy schoon/binnen een coppespin,
Dees vvas van herten reyn/en suyver al haer leden,
Des rust sy nu in het/vreuchden-velt al met vreden,
En vvort heerlijck van al/d'ander maechden ghecroont.

Een der ghem.

Maer dees Coninx daet boos/moet hem vvorden gheloont,
Onse Overheyt sal/hem soecken haest te straffen,
Theel lant vvort haest in roer/sy sullen al raet schaffen,
Om dit moordadich stuck/te vvreken met ghevvelt.

Ander der ghem.

Hy vvort noch haest vervolcht/al vvaert oock in het velt,
Maer dees suyver maecht moet/ceerst ghedaen zijn ter aerden,
Geciert met cranssen schoon/en veel bloemen van vvaerden,
Alle eer coemt haer toe/ja oock Godlijck bekans.

Een der ghem.

Sy moet boven haer hoof/ hebben den Louier krans,
Die haer overvwinning/en haer eer verstijven,, sal,
En op haer cierlijck graf/men dit Lijckdicht schrijven,, sal.

Lijckdicht op de doot van Stymphalis.

Stymphalis suyver en reyn/haer leven gheendt,, leeft,
Dvvelc schoon machdelijc greyn/ter doot toe geschent,,
heeft

217

Aristocledes vvreet/in haerder liefd' ontsteken,
Onmatigen lust heet / heeft den brant doen doorbreken,
Den Boosen vvil vólbracht/in hem dees boose daet,
VVant hy had haer ghedacht/te schenden met voorraet,
Maer sy is in als fier/ghevveken inde kerck,, daer
Makende groot getier / vvant hy vvas veel te sterck,, haer,
Tghemeynte quam terstont/des bracht hy haer ter doot,
Hy sloot so haren mont/die vvel claghens had noot,
Sy leyt nu hier in rust/so jammerlijck ghestorven,
Deerbaer hert heefi met lust/d'euvvige croon vervvorvve,
Coemt al ghy maechden cert / dees schoone jonge bruyt,
Den prijs en lof vermeert/singt van haer overluyt,
Volcht haer in eer en deucht / blijft reyn in alle vvijcken,
So sult ghy oock met vreucht/den prijs van eeren strijckē.

Dit sal men steilen nu/op haer maechdelijck graf,
Gaen vvy dan sorghen voor/de behoerlijcke straf,
Dit moordadelijck sluck/moet elck gheopenbaert,, zijn,
Al is hy een groot Heer/hy en mach niet ghespaert,, zijn.

Het tweede vertooch vande vijfde geschiede-
nisse, in dicht ghestelt als voren.

Onmatighen lust. Boosen vvil.

Onmatighen lust.

Ist nu niet seer vvel ghevrijt?

Boosen wil.

Maken vvy ons op den ganck.

Onmatighen lust.

Ia terstont tis meer dan tijt.

Ist nu niet seer vvel ghevrijt?

Boosen wil.

VVat grooten roep, vvat ghecrijt,

228
VVyscheyden met grooten stanck,
Onmatighen lust.

Ist nu niet seer vvel ghevrijt?

Boosen wil.

Maken vvy ons op den ganck,

VWant hier en schuyt niet dan/ roepen, tieren en vveenen,
Onmatighen lust.

Het heel lant is alom/in vwapen op de beenen,
Hadden sy onsen Heer/hy vvorde cleyn ghecapt.

Boosen wil.

Hy is al te post door/hy is haer al ontsnapt,
Zijn bootschap vvas hier uyt/ tisser nu al verkerft,, doch.

Onmatighen lust.

Knecht dat is al u schult/ghy bent diet al verderft,, doch,
Vven boosen vvil die/vvrocht hier al dit quaet,, siet.

Boosen wil.

Al ben ick nu den vvil/ick en ben de daet,, niet,
Docht ick dat hy haer sou/so bringhen om het leven.

Onmatighen lust.

Ia eenen quaden steeck/is al te haest ghegheven,
Maer vvat raet met ons, vvaer/sal nu zijn ons bejacht?

Boosen wil.

Houven ons vvat bedect/en nemen vvat verdrach,
En aensien met ghedult/vvat dit volck sal aenvanghen.

Onmatighen lust.

Ia maer krijghen sy ons/sy fullen ons op hanghen,
En sulcx staet my niet aen/daer ist recht uyt gheseyt.

Boosen wil.

Nu broer ghy sprecct seer vvel/tis al vvel overleyt,
Naer Orgomenen dan/in dat schoon Coninckrijcke.

Onmatighen lust.

By onsen Coninck goet/der vvaerts ick gheerne vvijske,
VVy beyde fullen daer/vermeerderen den hoop.

Boosen wil.

219
Gaen vvy daer henen ras/ vvy moeten ons op den loop,
En bevaren met vlijt/ steden sterckten en vvalen.

Onmatighen lust.

Tis vvel gheseyt, vvant sy/sullen hem int lant vallen,
VVant dit volck raect te seer/sy schijnen half veruuoet.

Boosen wil.

Sy sullen vvreken noch/dit reyn onnoosel bloet,
Thert int lijf my seer doet/als ick sulcx gae bedincken.

Onmatighen lust.

Ghy gheeft met de lien, ghy/ sult noch aen een galch stincken,
Zijn hert doet hem nu seer/van 't gheen dat hy selfs roect.

Boosen wil.

Neef ghy hebter het u/oock al met in ghebroect,
VVy zijnder tvyee daer niet luttel valt op te segghen.

Onmatighen lust.

Gaen vvy dan door, vvy en/moghent niet over legghen,
Tis meer dan tijt dat vvy/ ons maken op de vlucht.

Boosen wil.

Ick hoor van volck, en oock/van vwapens groot gherucht,
Loopen vvy dan ras door/eer dat naer vvoit te spade,
Te langhe ghebeyt, heeft/ menighen bracht op schade.

Gaen in.

Sluytreden by den Dichter ghestelt in Refereyn-dicht van tvvaelf Syllaben.

GHelijck het swart by 'twit, het doncker by 'tlicht
Wt steeckt en claerder schijn/ heeft in elcks aenschouwen,
Also siet ghy hier de daet van desen booswicht,
Teghen de groote deucht/ deses maechts vol trouwen,
Want sy wilde haer eer/reyn en sayver houwen,
Sy koos liever de doot/ dan 't leven vol schanden,
Sy dacht 't was al bedroch/ voor de arme vrouwen,
Dat de listighe mans/ meest namen voor handen,

Nic.

220
Niemant betroude sy | in siverelts waranden,
Haer eer was allermeeſt | diep in haer hert gheprent,
Spieghelt u aen haer ghy | maechden van dees landen,
Hout u eer doch altyt, | ſuyver en ongheschent,
Den onmatighen luſt, | doch altyt van u went,
En wilt den boofen wil | oock ewelijck vlieden,
Gheen coppelerſſen laet | gheen ſins comen ontrent,
Neemt niet wat yemant u | mach jonnen oft bieden,
Ontfangt gheen ſchrijven | oock van eenighe lieden,
Denct om Stymphalis hier | diet niet wou ghehinghen,
Want wilt ghy ſuyver | zyn ten mach niet gheſchieden,
Schept luſt in eenich werck | wilt u ſinnen dwinghen,
Vliet het gheſelſchap der | ſchoone jonghelinghen,
Wat ghy doet volcht altyt | doch u ouders raet, „wel,
Stymphalis die laet haer | liever ter doot bringhen,
Dan ſy oneer begaen | ſou, oft eenich quaet, „ſpel,
Des den tyran haer doot, | met een boofe daet, „fel,
En al is ſy nu doot | ſy claer ewich leven, „ſal,
En des reynicheyts croon | haer elck een gheven, „ſal.

Eynde des Spieghels der Suyverhey.

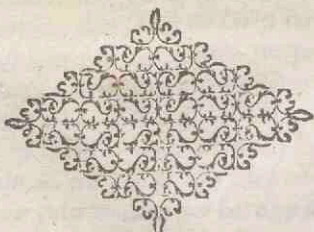
222

DEN
SPIEGHEL DES
HOCHMOETS,

Vvesende Troiados, een sdeels uyt *Homero*,
ende een sdeels uyt *Virgilio* ghenomen, ende
in de ghedaente van een Tra-
gedie ghestelt

Door I. D V Y M.

*De hoochmoedighe hier | moghen wel nemen acht
Wat der stadt Troyen is | ervaren en missschiet,
Haren hoochmoet heeft haer | gheheel t' onder ghebracht,
En een oorsaeck gheweest | vant jammer en verdriet,
Hoochmoet bringt landen, en | de menschen al te niet.*

Reden vervvint. I. D. Anno 1600.

Een cort onderricht.

So yemant desen spiegel des Hoochmoets begeert den volcke Speelwijs voor te stellen, so salmen het Raadys, Taneel oft Speelwaghen maken op dese manier, op de een zijde heel int uysterse salmen maken een ghedaente van een verbrande stadt, eenen hoop steenen noch roockende en brandende, daer men vlassenwerck oft yet anders sal leggen, en dat altemet roere. so sal den brant vernieuwen: inden uystersten hoeck moet staen een toorn daer Vlisses het kint Astianax af sal werpen: ende beneden inde verbrande stadt by den toorn moet staen van buyten een groote kiste in gedaente van een graf, welck sal zijn het graf van Hector daer Andromache 'rvoorseyde kint in sal berghen, ende by Vlissen sal ghevonden worden: naest de stadt sulden nyt ende ingaen al de Troyaensche vrouwen, ende den ouden man: daer naer int midden sal staen een camer die met gordijnen sal open ende toe gaen: hier sal int midden staen een graf, welck sal wesen het graf van Achilles daer Polixena voor sal legghen van Pyrrus doot ghesteken, ende sal ten lesten gheleyt worden in Achilles graf, Pyrrus sal zijn swaert af vagen al oft bebloet ware: daer naest sal staen den nyt ende inganck van alle de Grieken: ende opt lest sal staen het huys van Calchos, daer den Poet oft Dichtstelder oock sal nyt ende ingaen: alle dese Troyaensche vrouwen moeten gecleet zijn inden ron als bedroeft zijnde, alleen Helena moet costelijck ende nytwendich, doch op de oude maniere gecleet zijn: Polixena als een statighe juffrou jonghe dochter, zijnde eens Conincx dochter: Astianax moet gecleet zijn als eens Princen kint: ende men moet noch een kint maken gevult, ende alleleens gecleet als 'rvoorseyde kint, dit ghevult kint salmen op de toorn legghen, ende als Vlisses het levende kint wilt van boven neer werpen, dan salt hem laten ter aerden vallen, dan sal hy dat ander ghevult kint van boven neer werpen als oft het levende waer: Agamemnon moet gecleet zijn als eenen Griecschē Coninc: Vlisses, Pyrrus als groote Heeren, doch op de oude maniere, dan Vlisses moet drye oft vier knechten by hem hebben gewapent als hy het kint soect: Calchos moet lanck gecleet zijn als een Philosoph: den ouden man als een oudt Borgher: meest moet hier gelet worden dat het doot steken van Polixena, ende het af werpen van Astianax aerdich geschiet, want by de Griecxsche oft Latijnsche en wort dit int openbaer niet voorghestelt, dan alleen verhaelt so gheschiet te wesen.

224

Voorreden inhoudende verclaringhe van
sommighe gheschiedenissen dienende tot het
verstant van deser Tragedien, in Re-
fereyn-dicht gestelt van der-
thien Syllaben.

Den Dichtstelder.

Paris uyt Priamo/ en Hecuba gheboren.
Was by de Goden al/eendrachtelijck ghecoren,
Voor drye Goddinnen sou/hy een goet vonnis strijcken,
Welck daer de schoonste was/is hem ghevraecht te voren,
Venus Pallas, Iuno/daer en wou gheene wijcken,
Elck gheloofde hem wat/d' een groot goet om verrijcken,
D'ander oock wijsheyt groot/maer Venus wort ghepresen,
Die belooft een schoon vroude schoonst' die daer mocht blijcken,
Sy creech den appel van/gout, het scheen't moest so wesen,
Paris sou hebben dan/Helenam uyt ghelesen,
Die d' alderschoonste was/die doen leefden op aerden,
Terstont is Paris sen/tot Helenam gheresen,
Des hem niet en verdroot/de reyse te aenveerden,
Tot in Spartam, om dees/schoonste bloeme van weerden
Te besoecken, en met/zijn ooghen te aenschouwen,
Moeyte, waer, noch den last/noch al wat hy verteerden,
Twas al niet, als hy slechts/sach de schoonste der vrouwen,
Hy badt Venus sy sou/doch haer beloften houwen,
En hy heeft terstont veel/loose omweghen ghesocht,
Op beyde zijden ginck/Cupido wonder vrouwen,
Helena eerst haer mans/bed t'onteeren niet en docht,
En haer set ven sy tot/ Paris niet gheven en mocht,
Dus Paris voor hem nam/haer stoutelijck t'ontschaken,
Dwelck hy corts daer naer deed/ten haer met ghewelt so brocht
Binnen Troyen, waer door/men elck naermaels sach raken
Int nyterste bedersf/alsulox zijn nu de saken,

Die

245
Die wy u nu speelwijs/willen stellen voor ooghen,
Menelaus de man/Helene sach men waken,
Die de felle daet van/Paris niet wou ghedooghen,
Maer ginck die aen al de/Griecxſche Heeren vertooghen,
En liet Agamemnon/den Coninck ſulex oock ſchryven,
Sy ſpanden i' ſamen al/en wouden neer ſich pooghen,
Om dit ſtuck met ghewelt/te wreken, oft te blijven,
Met voorſpoedighen wint/ſachmen haer ſchepen drijven
Voor Troyen, die daer was/beleyt thien jaer en daghen,
Pallas en Iuno meeſt/deden den haet verſtijven,
Om dat Paris naer ſoud' i' t'voorſeyt vonnis beclaghen,
Troyen weerde haer cloeck/men ſach haer niet veel wraghen
Naer der Grieccken ghewelt/Dat ſy fray wederſtonden,
Tot dat ſy het groot Peirt/voor haer ſtads poorten ſaghen,
Het welck Vliſſes door/Palladis raet heeft vonden,
De Grieccken maecten ſeyl/en d' ankers ſy op wonden,
Schijnende ſo' tbeleg, teenemael te verlaten,
Die van Troyen terſtont/deden veel vreucht oorconden,
Sy braken mueren af/makende groote gaten,
Om' tpeirt ſo daer door teſtrecken al langs haer ſtraten,
Tot voort Conincx ſchoon Hof/daer zijt voor deden ſtellen,
De maechden ſonghen elck | was verblijt uyter maten,
Coninck, Heeren, en al/de Troyaenſche gheſellen
Meynden verloſt te zyn/van' tlang-duerich ghequellen,
Maer eylacen neen, want/haren val was voor handen,
Haren val ſalu dees/Tragedie vertellen,
Want Troyen ſiet ghy nu/helder en clær ſtaen branden,
Hoe ſy bedorven is/ghecomen is tot ſchanden,
Moechdy vervolghens nu/hooren, ſien, ende leſen,
Wt' thaeſtich vonnis is/naer veel ſwaerheys ghereſen.

226

*De eerste gheschiedenis deser Tragedien, vvaer
afde eerste twee-en-vijftich veersen zijn Refereyn-dicht,
ende de rest Regheldicht al van derthien Syllaben.*

Hecuba. Ghemeen vrouvven.

Hecuba.

HOe qualijck zijn de sulck/hier op dees vverelt bedacht,
Die betrouvende haer/op de over groote macht,
Het vvereltsche gheluck/al te veel gheloof gheven,
En heerschende in haer/schoone hoven hooch gheacht,
Voor seer haestighe gheen/verandering en beven,
Noch en vreesen gheen sins/de Goden hooch verheven,
Die in sulcken staet zijn/die aensie mijns ghelijcken,
En u Troyen daer so/menich Grieck voor is bleven,
Ghy sult leeren aen ons/hoe 'tgheluck in veel vviijken,
Den hooveerdighen can 'tzeyl haestelijck doen strijcken,
En haren trotzen moet/al te dicmaels doet sincken,
De schoonste stadt die men/A siam sach verrijcken,
En de stercste die men/ter vverelt mocht bedincken,
Die ligt daer over hoop/'t svvaert siet ghy haer nu crincken,
Den roock bedect de stadt/door den ellendighen brant,
In colen staet sy nu/vvy hebben sien neer sincken
Priami Hof, het schoönst'/dat daer vvas in eenich lant,
De vrome helden meest/zijn ghedoot door svyants hant,
Die niet ghelooven cost/dar Troyen vvas te vvinnen,
Die staet op haer en siet/als eenen seer vvreeden quant,
O Troyen schoone stadt/VVie sou n nu bekinnen,
In roy colen staet ghy/en het bloet sietmen rinnen
Van d'edel Heeren, och/her vloeyt langs de straten,, claer,
Al den schat en goet, daer/ghy op stelden u sinnen,
Is nu des vyants roof/dvvelck niet en sal baten,, haer,
De vrouvven meestendeel/zijn nu verlaten,, svvaer,
Dus vervloect al met my/dien seer droevighen dach,

Hh Doe

227
Doe men so vrolijk ons/en blijd' nyter maten daer
Dat overgroot hooch peirt/binnen de stadt trecken sach,
Vlisses uvven raet/elck een vvel beclaghen mach,
Ghy zijt die desen brant/binnen Troyen hebt ghesicht,
En ghy o *Sinon* doet/ons roepen o vvee o vvach,
Die u ghevanghen gaeft/so looffelijck, o boofsvicht,
VVant ghy verblinde daer/der Troyanen haer ghesicht,
O stout stuck *Sinons* tot/sulcx vvas *Vlisses* vermaen,
Den Schoolmeester vvas hy/hy hevet haer al ghedicht,
Maer tis te laet gheclacht/vvant het is nu al ghedaen,
Tstont te gheschieden so/vvy moesten te gronde gaen,
Maer Troyens onderganck/is voor ons schier nu al out,
Haren Coninck sach ick/ vermoorden dat ginck my aen,
Die *Pyrrus* so seer vvreet/ van moede fel ende stout,
Voor *Iuppiters* outaer/met vvonden so menichfont,
Met zijn bloedich svvaert so/ schādich gebracht heeft ter doot,
Onbegraven ligt hy/zijnen vyant hem aenschou,
Zijn schoon Hof leyt gheslicht/ick bin in d'uyterste noot,
Ick stae hier elck tot roof/ick bin van beschaemte root,
Niet vvetende vvie my/vanden vyant sal foecken,
Heckars vveduvve d'een/d'ander foect den schoonen schoot
Van *Heleni* vrou, en/de derd' derf hem vercloecken
In ons *Cassandras* bed/en ick mach vvel vervloecken
D'uyr mijnder geboort', dus/coemt ghy Troyaësche vrouvvē,
Coemt helpt my treuren nu/coemt doch uyt allen hoecken,
VVilt bevveenen u stadt/vvilt gheen tranen op houven,
VVant den gheclachden noot/helpet hert uyt benouven.

Ghemeen vrouwen.

Niet nieus en ist datmen/ons ghemeente siet vveenen,
Tis gheleden thien jaer/datse ons te vercleenen
Sochten, en allereerst/belegherden dese stadt,
VVy hebben ons ghevveert/maer vvat hebbens vvy te bat,
Als ons ten lesten dees/ellend moest over comen,
Dat vvy *Helenam* oyt/in stadt hebben ghenomen,

228
Is ons berouven vvel/en d'uyr is te beclaghen.

Hecuba.

Ghy Troyaenſche ghemeent/vveent nu al uvve daghen,
Later hayr vry veryvert/op u ſchouderen hanghen,
Laet d'ooghen leken doch/u rootvervrighe vvanghen,
Laet van droef heyt bleeck zijn/latet heel lichaem trueren,
V Vant Troyen is verbrant/om veir ligghen de mueren,
Laet u lichamen nu/vry met rouvve becleet,, zijn,
Slaet doch al op u borſt/laet u handen ghereet,, zijn,
Om die van grooten druck/ſchier onſtucken te vvringhen.

Ghemeen vrouwen.

Hoe vrolijk hoorde elck/doen al de maechden ſinghen,
Doen vvy dat groot quaet peirt/ door des ſtads veſtē brachtē,
Priame, Paris me/ koſt ghy u doch niet vvachten
Voor der Griecken boos ſtuck/en *Vliſſes* looſen raet,
Epeus vont dit vverck/ende *Sinons* ſtoute daet
Heeft onſe herten en/ooren connen verdooven,
O Troyen u verſtant/liet ghy u doen berooven,
Daer u *Laacoon*/vvel vvaerſchoude te vooren,
Doen hy met zijn ſpies op/ 'tpeirts buyc ſtack, ghy koſt hoorē
De vvaopenen die daer/int peirt vvaeren verborghen.

Hecuba.

Souden vvy anders voor/dit valsch verraet niet ſorghen,
Maer dits te laet geclaecht/ ſulcx moet ons niet meer quellen,
Maer den roock die vvy ſien/die doet ons hert onſtellen,
En de vroom helden al die ſo veel zijn doot bleven.

Ghemeen vrouwen.

Hector boven al, die/ *Agamemnon* deed' beven,
Achilles vreesde hem/en *Vliſſes* oock mede,
Hector vvas die hier in/ ſtadt 'tmeeste ghevvelt dede
Teghen des vyants macht/ en zijn liſt deſghelijcken,
Men ſach hem noyt voor gheen/vande vyanden vvijcken,
Maer heeft o Troyen u/ſchier thien jaren vvel bevrijt,
Maer na dat vvy ſulck een/vromen helt zijn vvorden quijt,

229
Niet lang hebt ghy't gemaect/maer zijt ghegaen heel t'onder,
Dus o Troyen vveent nu/van druck bedrijsft doch vvonder,
Dat *Achilles Hec̃tor*/doot sloech, bevveent dien dach,
Dryemael vvert hy gesleypt/ (oft men ooc noch vindē mach,
VVel sulck een vvreetheyt groot)/ rontom onses stadts vvestē,
Den tvvaelfden dach vvort hy/noch begraven ten lesten,
So seer mismaect dat hem/schier niemant mocht bekinnen.

Hecuba.

Laet *Hec̃tor* blijven doch/maer laet ons nu beginnen
Den Coninck *Priamum*/bitterlijck te beschreyen.

Gemeen vrouwen.

O *Priame* vvie can/uvven lof vvvel verbreyen,
Die binnen Troyen hebt/also veel eeren begaen,
Thien jaren hebt ghy ons/in ons lijden voorghestaen,
Loffelijck zijt ghy ons/by ghebleven tot het endt,
Aleen Coninc vroom hebt/ ghy tvveemael van ons gevvent
Der Grieckē leger, vvant/ ghy bracht haer schier ter schandē,
Verradelijck zijt ghy/in der vyanden handen
Ghevallen, ende van/*Pyrro* so deerlijck vermoort,
Voor *Iuppiters* outaer/vvaer is 'tghelijcx oyt ghehoort,
Dus bevveent doch zijn doot/ghy vrouvven al te famen.

Hecuba.

Priamum nu niet meer/sulcx sou qualijck betamen,
VVant gheluckich is hy/gheluckich is hy voorvvaer,
Hy is ghescheyden uyt/ alle svvaerheyt, noot, en vaer,
Gheluckich is hy die/niet en siet den armen staet
Van d'ellendighe stadt/ Troyen, noch oock al het quaet
Dat de vyanden nu/ons aendoen so moordadich,
Noch gheenē spot is hy/des vyants onghenadich,
Die gheen vvreetheyt en spaert/by leecken noch by clercken.

Gemeen vrouwen.

Gheluckigher is hy/dan vvy, so vvy't aenmercken,
VVant met zijn leven is/zijn rijck ghegaen te niet,, oock,
Hy is int vreuchden-dal/vvy blijven int verdriet,, oock,

Hy is

Hy is int lef by de / falighe fielen gheraect,
 Zijnen druck is gheendt / zijn droef heyt is al gheftaect,
 Tis haer een vreucht die daer / vroomlijck inden crijch stervē,
 D'oorlooch is des eens eer / d'ander doetse bederven.

Gaen al in.

Hier vvort by den Dichtstelder sommige
 dinghen verhaelt dienende tot verstant van 'igheen
 datter volgen sal, in Refereyn-dicht van xiiij. syllaben.

Den Dichtstelder.

Hier hebt ghy nu ghehoort / den Troyaenschen onderganck,
 Hoe haer stadt verbrant is / tot roof der wyanden fier,
 Noch sult ghy sien, al heef si / het moorden gheduert seer lanck,
 Dat den verwinner noch / zijn bloedighe handen,, hier
 Niet op houden en can / al waert met zyn tanden,, schier,
 So soect hy alom noch / wreetheyt groot te bedrijven,
 Thert brant hem so men siet / inden hoven branden,, vier,
 Dwelck ghy aen Pyrrum nu / sult sien, die wilt ontlijven
 Priami dochter, een / d' alder schoonste der wijven,
 D'oorfaeck daer af sal ick / in int corste gaen rueren,
 So Troyen beleyt was / naer der Poeten schrijven,
 Sach Polixenam eens / Achilles op de mueren,
 Des hem zyn hert begonst / van liefde heel te trueren,
 Des hy naer haer gheslacht / en ouders terstont vracchde,
 Dat sy Priami was / bleeck hem tot dier ueren,
 Hy deed' aen soecken haer / want sy hem wel behaechde,
 Haer tot zyn echte vrou / te hebben hy bejaechde,
 En socht dat Troyen sou / voort aen leven met vreden,
 Hier door quam dat het volck / wederzijden sulox waechde.
 Om' thouwelijck en pais / te bespreken naer reden,
 Sach men Trojanen en / Griecken naer de kerck treden,
 Alleen Paris wilt den / vrede gantlijck niet lyden,

Hh 3

Achter

Achter Apolloos beelt met seer listighe seden,
 Wacht hy Achillem daer die quam sonder te mijden,
 Als die alleen socht met de liefste te verblijden,
 Verradelijck ginck hy hem metten pijl door schieten,
 Dwelck dede Troyen noch stercker dan oyt bestrijden,
 En de Griecken die sulcx wel te recht moest verdrieten,
 Sochten der listen veel, om de Wraeck te ghenieten,
 Achilles naer zijn doot hem de Griecken openbaert,
 En begheert zijn lief, des sy sonder toeven hieten
 Polixenam de maecht te offren vry onbeswaert,
 Pyrrus Achilli soon met eenen hoochmoet verclaert,
 Dat Polixena met recht zijnen vader toe quam,
 En versoect haer tot zijns vaders buet naer des krijchs aert,
 Agamemnon wou sulcx eerst beletten, maer hy nam
 Raet aen Calchos, die niet saensende onschult oft stam,
 Der Goden meyning solte zijn stracx ginck verhalen,
 D' onschuldighe moet voor den schuldighen betalen.

Gaet in.

De tweede gheschiedenisse, ghestelt in Reghel-
 dicht op de maet als voren.

Pyrrus Agamemnon.

Pyrrus.

S Al men Achilli nu vveygheren 't gheen dat zijn, is,
 T versoeck is voor hem, de begheerte gheen sins mijn, is,
 Voor hem, seg ick, door vviens dat Troyen is ghefallen,
 De beleghering vvas sonder hem niet met allen,
 Gheeft dat ghy gheven vvilt goet vvillich sonder toeven,
 Oft so ghy te laet gheeft so naect u groot bedroeven,
 VWant de Hopluyden al hebben den buet ontfanghen,
 Sal Achilles alleen nu blijven int verstranghen,
 Die doen hy leefde so veel vromicheyt heeft ghe-toont,
 Is dit nu zijnen prijs/vvort het hem aldus beloont,

Nu hy

Nu hy doot is, sal daer/niemant zijnder ghedincken?

Agamemnon.

Wveet ghy vvat ghy begheert/ ick bid laet den moet sincken,
Gaet met reden te vverck/ en eyscht doch 'tgeen dat recht,, is.

Pyrrus.

Defen man vraecht vvat ick/eysch, oft hy oock so slecht,, is,
Polixenam eysch ick/ die mijn vader toebehoort.

Agamemnon.

Hola defen man roept/ al vvaer hy gheheel gheftoort,
VVat vvilt ghy met haer doen/ vvillet my recht uyt segghen.

Pyrrus.

De Goden vvil ick haer/ offeren, en dan legghen
Het lichaem neffen mijns/ vaders in zijn doncker graf.

Agamemnon.

Hoe, een onnoosel maecht/ dooden, ick hou daer niet af,
'Tis schant dat een vroom man/ sulckes eens soude peynsen.

Pyrrus.

Ick vvilt nochtans haest doen/ ick segt u sonder veynsen,
VVat vvreetheyt isser doch/ den vervvinner verboden.

Agamemnon.

Sullen vvy vreesen niet/ d'onsterffelijcke Goden,
Het quaet datmen mach doen/ salmen om de deucht laten,
Tquaet te laten is een/ eer gheacht boven maten,
Den overvvinner moet/ bedencken by tijden dan,
VVat hy doen mach, en vvat/ de vervvonnen lijden can,
VVant de middel maet en/ reden langft dueren moghen,
En alle die 'tghenvelt/ te veel hebben gheploghen,
Oock al die door 'tgheluck/ ander te seer verachten,
En houden gheenens stant / vvant sy geen deucht verpachten,
Sy en ghedencken niet/ dat 'tgheluck haest can keeren,
Troyen alleen behoort/ ons sulcx nu vvel te leeren,
Maer opgheblasen maect/ sy ons en te hoochmoedich,
Sy vverct vvreetheyt in ons/ en maect ons schier vervvoedich,
Priami onderganck/ doet my vve: seer verheffen,

Maer

Maer 'tselfde can my oock/binnen in mijn hert treffen,
Denckende dat my oock/het selfde can ghebeuren,
Het Conincklijcke cleet/cont ghy by my vvel speuren,
Maer tis maer ydel vverck/eenen Conincklijcken naem,
Tis met onshaest verkeert/en behaelt een quade saem,
Daerom vvat vwillen vvy/ons so veel laten duncken.

Pyrrus.

Vá quaetheyt ick schier berst/mijn hert dunct my ontfunckē,
Sal dan *Achilles* siel/gheenen buet te loon krijghen.

Agamemnon.

Achilles is lang doot/maer niemant sal daer svvijghen
Zijnen eevvighen lof/van elck vvort hy ghepresen,
Al de vverelt door sal/zijnen naem bekennt vvesen,
Sulcx behoort u ghenoech/te zijn naer mijn verclaren,
Dus bid ick u laet doch/den ouden haet eens varen,
En denct u handen zijn/ghenoech met bloede besmet.

Pyrrus.

O opgheblasen mensch/die u hert te seer hooch set,
Opgheblasen zijt ghy/alst u ter vverelt vvel gaet,
Maer seer bloede zijt ghy/als de saeck in tvvijfel staet,
Ghy vvaert vvreect als ghy ginckt/*Briseida* ontschaken,
Iffer vveer nieuve liefd'/die u nu dus doet haken
Om *Polixenam* uyt/onse handen te trecken,
Sult ghy onsen roof vveer/nemen en met ons ghecken,
Neen,neen,met dees hant sal/ick *Achilles* door vvreken,
Men sal daer niet meer van/bedriechlijcken pais spreken,
En *Polixena* sal/voor sulck bedroch beralen,
So ghy haer vveyghert,ick/salsē met ghevvelt halen,
Ick vveet niet hoe haer mijn/handen connen op houven,
V by *Priamum* te legghen,al sout my rouven,
Dus segt my oft ghy haer/vveyghert, segt my uvven sin.

Agamemnon.

Ick en vveygher haer niet/neen gheen dinck te vverelt min,
Maer reden die maect dat/ick tot haer bin gheneghen,

Hy neemt
zijn rapier
in de hande
grā zijnde.

Ick

Ick beken vvel dat ghy/*Priamum* hebt versleghen,
En *Paris* ligt daer oock/om ghebracht al door u svvaert,
So ghy *Polixenam*/hadt, vvaerdy dan al bevvaert,
Ist naer donnoosel bloec:/dat ghy so raest, loopt, en jaecht?

Pyrrus.

Is dese saeck so groot/te dooden een jonghe maecht,
Meynt ghy dat sulckes is/eenighe sond' oft schande?

Agamemnon.

Ist gheen sond', ten betaemt/ gheenen man van verstande
Maechden te dooden, dus/laetse blijven ongheschent.

Pyrrus.

Ick hebs ghenoech daer af/u slechte reden doch ent,
Dat sy mijn vaer toe coemt/dat moet ghy selfs bekinnen,
Niemand van ons en cost/*Hectorem* overvvinnen
Als *Achilles* alleen/mijn vader vvas dien helt,
Die met vvapenen cloeck/hem heeft daer neder ghevelt,
En al des vyants volck/moest voor hem haestich vluchren,
Den vyant niet, maer dit/valsch verraet deed' ons suchten,
Om *Polixenas* vvil/en heeft hem niet verdrotten

In *Apollonis* kerck/te gaen, daer hy gheschoten
So verradelijck vvort/ o stout stuck, voor den outaer,
De bruyt vvas hem beloofst/hy salse hebben voorvvaer,
Die in zijn leven hem/gheensins mocht ghebeuren,, niet,
Die crijcht hy in zijn graf/ten baet claer gheen treuren,, siet,
Dus gheefse my terstont/oft 'tvergaet u ten quade.

Agamemnon.

Dat ghy svwijcht en af laet/is best dat ick u rade,
Maer een saeck sal ick noch/voor u laten gheschieden,
VVy sullen *Calchos* den/VVaerseggher hier ontbieden,
Die ons sal den vvil der/ Goden vvel claer uyt legghen,
Ofise u oock toe coemt/sal hy ons dan vvel segghen,
Dus mijn knecht roept hem hier/ laet hem terstot verschijnē,
Calchos de vvaerheyt ons/te segghen vvilt u pijnen,

Hytst noch
eēs nae zijn
geweer, ende
Agamem-
non vā ge-
lycken.

De knecht
loopt in,
Calchos
coemt ter-
stont uyt.

235
VVy vveten dat ghy van/hemel en aerd' verstant,, hebr,
De sterren en de locht/ja de zee op u hant,, hebr,
V is gheopenbaert/al der Goden haren vvil,
Segt ons dan hier om te/ leven vry sonder gheschil,
Ofi de Goden voldae/zijn, ofi datter noch vvat schort.

Calbos.

En keert noch niet naer huys/u daer toe noch niet en port,
Polixena moet eerst/gheoffert zijn de Goden,
Al ist een jonghe maecht/'t vvert u vvel sterck gheboden,
Sy moet rusten int graf/by den vromen *Achilles*,
En daerenboven noch/der Goden haren vvil es,
Dat *Hectors* cleynen soon/d' edelste kint van allen,
Moet oock sterven de doot/en vanden toren vallen,
Dan sal der Griecken vloot/ voorspoedich naer huys drijven.

Pyrrus.

Tis ghenoech gheseyt, vvat/vvillen vvy staende blijven,
Onser Goden vvil moet/nu haestelijck zijn volbracht,
Hy is blijde die crijcht/dat hy met lust heeft vervvacht.

Hier vvort by den Dichtstelder verhaelt
'rgheen in de derde gheschiedenisse vvedervaren sal,
ghestelt in Refereyn-dicht van tvvaelf syllaben.

Den Dichtstelder.

O Wreetheyt al te groot|de Stadt ligt te gronde,
D'edel Troyanen zijn|nu meest al om den hals,
De meeste raserny|is over, drucx woude
Vermeerdert nochtans, door|Pyrrus werck boos en vals,
Vliffes oock met veel|ghetiers en veel gheschals,
Soet Astianax dat|kint ter doot te bringhen,
Ghy sult nu sien dat de|felle Griecken in als
Alle Wreetheyt hoe quaet|alom vry ghebinghen,

Ghe.

Gheluckigher is by/ die sy ter doot dwinghen
 Dan die overblyft, en/aensiet dees ellenden,
 De jonghe maechden sy/ doodende bespringhen,
 Ick laet staen die sy daer/ schoffieren en schenden,
 Vliessen sult ghy sien/ hoe hy met zyn benden
 Andromache de vrou/ van Hector wilt slaghen,
 Ten waer dat sy het kint/ dwelck sy noch ontkennen
 Te leven, terstont wees/ dwelck was te beclaghen,
 Hectors graf is niet vry/ wie sach oyt zyn daghen
 Jonghe maechden, en cleyn/ kinderen onlijven,
 Als een rasende volck/ sy nieuwers na vraghen,
 Ten helpt nu niet al can/ Andromache kiven,
 Vliesses gaet haer te/ boven met zyn loofsheyt,
 Schalckheyt is in als quaet/ alst gheschiet tot boofsheyt.

Daer in.

*De derde geschiedenisse, ghestelt in Reghel-dicht
 van derhien syllaben.*

Andromache. Een out man. Vliesses.
 Astianax.

Andromache.

WAt siet men nu alom/ storten tranen menichfour,
 Over Troyen de stad/ maer mijnen druck is al out,
 Tis lang gheleden dat/ Troyen met my is vergaen,
 Doen mijnen Hector stierf/ doen vvaft met my al ghedaen,
 So Achilles hem met/ den vvaghen inrenden,, daer,
 Doen viel Troyen met my/ al mijn vreucht die enden,, daer,
 En ick vvaer hem ghevolcht/ in het diepste der aerden,
 En dede dit mijn kint/ dwelck ick so hou in vvaerden,
 Het doet my somtijts vvat/ hopen, en vveer beven,, dan,
 Het maect dat ick my tot/ sterven niet begheven,, can,
 Het vvaer voor allen mensch/ al te seer grooten verdriet,

237
Dat hy vreesden altijt/en gheensins en hoopten niet,
Ghelijck men hier aen my/nu ter tijt vvel speuren,, sal.

Een oudt man.

VWat doet u bedroeft vvijs/vveder op't nieu treuren,, al?
Tis onghenuecht en angst/die u alom valt aen boort.

Andromache.

VVt het een quaet coemt nu/een vvel thienmael arger voort.
Troyens ongheluck is/noch niet al afgheloopen.

Den ouden.

VWat schuylder doch, vvilt my/ uvve svvaerheynt ontknoopē,
Vvven aenstaenden noot/vvilt my terfont recht uyten.

Andromache.

Den droeven nacht die des/daechs claerheynt can besluyten,
En maken elcken een/door zijn duysterheynt besvvaert,
Besvvaerde mijnen moet/vvel toonende zijnen aert,
Hy brocht in my een vrees/ en angst die niet seer cleyn,, vvas.

Den ouden.

Segt voort.

Andromache.

So nu de rust/des nachts elcken ghemeyn,, vvas,
En ick slapende vast/in eenen svvaren droom lach,
Docht my dat ick mijn man/*Heetor* voor mijn bed staen sach,
Niet so hy voormaels plach/ geheel vvreet daer uyt int schijn,
Als hy daer vvas beforcht/datter yet op vvech soud' zijn,
Dat het Griecxsche volck hem/sou overvallen niet macht,
Oft als hy heel verhit/den buet van *Achillem* bracht,
So en sach hy niet,maer/hebbende daen sicht heel bleeck,
Schijnende heel vermoeyt/en van ghedaente heel vveeck,
Staet op uyt uvven slaep/sprack hy, o mijn lieffte vvijs,
Neemt haest vvech uvven soon / bercht hē, sulcx sy u bedrijs,
Hy is d'eenighe hoop/daer Troyen mach op bouvven,
VVAerom vveent ghy, sprack hy/onfalichste der vrouvven,
Om Troyens groote schad'/och vvaer dit doch de leste,

Ver-

Sy swijcht
wat Sil.

Verbercht doch uyven soon/en doeter met het beste,
 Tis ons eenighe spruyt/ende onser beyder ranck,
 Dit hebbende ghehoort/bevreesst ick terstont ontspranck,
 En *Heftorem* meynd' ick/in mijn armen t'ontfanghen,
 Maer hy ontvveeck my, dus/mach Troyen vvel verlanghen
 Naer u mijn soon die de/hoop van Troyen zijt alleen,
 Van uyven vromen vaer/zijt ghy 'tkint, en anders gheen,
 En ghy zijt hem in als/volghende en vvel ghelijck,
 Zijn ghedaente hebt ghy/en van ghesicht oock so rijck,
 Sulck een groot voorhoofd schoon /en van schouderen oock
 breet,

Ooghen, handen, en u/leden met claren bescheet,
 Zijn al vvs vaders, daer/en sal oock niet ontbreken,
 Och mocht ick dien dach/sien, dat ghy eens sult vvreken,
 Al het onghelijck dat/Troyen nu heeft gheleden,
 Maer vvat toef ick hier noch/ tis gheheel teghen reden
 Dat ick u niet ras en/versteeck tot onser baten,
 Maer vvaer blijf ick met u/vvaer sal ick u doch laten,
 Tis hier te grond' gheslecht/de heel stadt ligt over hoop,
 Qualijck vweet ick een plaets/daer ick met u henen loop,
 Maer noch sie ick 'tgroot graf/dat *Priamus* liet maken
 Voor mijnen man, oft vvy/het kint nu daer in staken,
 Vooryvaer ick en derf niet/vreesse coemt my te voren.

Sy gaen nae
het graf.

Den ouden man.

Ba en vreesst niet, hy is/doch half gheschicht verlore[n],
 Sulck een edel kint sal/niemant in dit graf soecken.

Andromache.

Maer oft dan oock uyt quam/

Den ouden man.

VVilt u stoutlijck vercloecken,
 Segt dat hy bleven is/en ghecomen ter schanden.

Andromache.

Maer oft hy raecten in/onser vyanden handen?

De svvaerheyt sou int lest/noch vvel zijn dallermeeſte.

Den ouden.

Dat den vyant meeſt raeft/dat is claer al int eeſte,
Ick hoop dat den hoochmoet/hem nu eens ſal gaen ſincken.

Andromache.

Mijn hert verſchroomt my als/ſic om dees plaets moet dinckē
Daer ick mijn eenich kint/in ſal moeten verborghen,
Maer *Heſtor* ſal hoop ick/voor zijnen ſoon oock ſorghen,
Tgheen dat ick ſtelen moet/ſal hy hoop ick bevaren,
Coemt ſoon en deyft doch niet/vvat vvilt ghy u vervaren,
Treet vry int graf, dat u/over coemt moet ghy lijden,
Al iſt een leelijck hol/ick hoop u naect verblijden,
So ghy'leven ontdraecht/ daer coemt vry noch vvat goets af,
Maer iſt der Goden vvil: dat ghy ſterft, ghy vveet u graf,
VVy vvillen u haer met/uvven vader bevelen,
Maer mijnen beſten vrient/vvilt dees ſaeck doch vvel helen,
Sulcx vvort vriendelijck en/hertelijck op u begheert.

Den ouden.

Ick beloof u, hola/nu vvord' ick vveer heel verveert,
Vliſſem boos en ſchalck/ſie ick ras hervvaerts comen,
Ick loop door, mijn hert in/mijn lijf begint te ſchromen.

Andromache.

Vvat raet, nu begin ick/eerſt te ſchudden en beven,
O opperſten God vvilt/my doch hert en moet gheven,
Dat ick den booſen menſch/ mach cloeckelijck antvvoorden,
Als eenen blixem ſiet/hy, en als den verſtoorden,
Hy ſalt vernielen al/ſo' iſchijnt aen zijn ſtuer vveſen.

Vliſſes.

Andromache al bring/ick quae tijding mits deſen,
Sulcx en is niet mijn ſtuck/maer aller Griecſcher Heeren,
Onſen legher en ſal/gheensins vveer naer huys keeren
Voor dat *Heſtors* gheſlacht/al teenemael is te niet,
Elck heeft naerdincken groot/en daerom noch te rug ſiet,

Socc.

83
Sy brengt de
ſoō by 't graf
die daer qua
lijck in wile,
maer ten le-
ſten in gact.

Vliſſes met
zijn volck
coemt nyt.

Hy loope is.

Soeckende uyven soon/daer ist claer al uyt gheseyt.

Andromache.

Calchos heeft hy u so/der Goden vvil uytgheleyt?

Vlisses.

Al en had *Calchos* ons/hier af ghemaect gheen vermaen,
 So hebben vvy nochtans/van *Heetor* die les ontfaen,
 Dat vvy eevvelijck zijn/afcoemst vvel vreesen mocten,
 VWant een edel spruyt sal/altijt om druck verfoeten,
 Soecken te volghen zijns/vaders heerlijcke daden,
 VVy hebben ons op 't stuck/vvijt ende breet beraden,
 En men segt dat so d'ou/songhen de jonghe pijpen,
 Dus moet ghy hier in nu/eenen cloecken moet grijpen,
 So lang vvy uyven soon/niet in onse macht,, hebben
 En vertrecken vvy niet/vvilt op sulcx vvel acht,, hebben,
 Maer hem hebbende vast/gaen vvy i' zeyl sonder dralen,
 De schepen zijn al ree/men sal d'anckers op halen,
 Door ons vertreck gheschiet/Troyen al te groote deucht.

Andromache.

Och vvist ick vvaer hy vvaer /'tvvaer my noch een groote
 Ick sou haest sien vvat den/vyant al sou bedrijven, (vreucht,
 Oft hy u vanghen sou/vvech voeren oft ontlijven,
 VVie vveet oft hy ons noch/ op 't lest mocht zijn ghenadich,
 Maer dat hy al doot is/sorch ick voorvvaer gheftadich,
 Daer is gheen tyvijfel aen/hy ligt onder de dooden,
 VVaer hy ghevloeden doch/met den hoop vande bloeden,
 Dat vvaer naer mijnen vvensch/ ick vvilder niet om lieghen.

Vlisses.

Meynt ghy *Vlissem* nu/met vvoorden te bedrieghen,
 Ick kenne al te vvel/der schalcke vrouvven bedrijf,
 Ick en gheloof haer niet/al syvoeren sy noch so stijf,
 Dus segt recht uyt vvaer vvy/uyven soon sullen vinden.

Andromache.

VVaer is *Priamus*, vvaer/*Heetor*, en al de vrienden?

Ghy

291
Ghy en soect maer een, en/ick soeck haer alle ghelijck.

Vlisses.

Ghy moetet seggen claer/ van mijn vvoort ick niet en vviyck,
Oft ick salder u vry/met veel ghevvelts toe dvinghen.

Andromache.

Doet vry al dat ghy vvilt/laet my den hals afvvringhen,
Ick en soeck anders niet/dan haestelijck te sterven.

Vlisses.

Hoe stoutelijck spreeft sy/

Andromache.

VVilt my het hert doorkerven,
Maer vvilt ghy my leet doen/vvilt my 'tleven beloven,
Ghy maect my heel bly als ghy my sulcx vvilt beroven,
VVAer ick doot, so vvaer ick/verlost van al 'tlijden,, hier.

Vlisses.

Met moort, met brant, met slaen/sal ick u castijden,, schier,
So ghy ons langher soect/uvven soon te ontstelen.

Andromache.

Brant my, slaet my, doot my/ niet en mach my vervelen,
Bringt ghevangenis voort/ honger, dorst, ja felle pest
Ick vragher so veel naer/als ick doe naer al de rest,
Noch naer al 'tgeen dat den/vvinner oock mach voor stellen:

Vlisses.

Dees sotte moeders liefd'/en laet u so niet quellen,
VViltse naer laten doch/en haer vvat verminderen,
En laet erbarmen u/ over vrou en kinderen
Die binnen Troyen noch/zijn in seer groote svvaerheyt,
Theeft thien jaren gheduert/ghy vveet daer af de vvaerheyt,
En *Calchos* verbiet ons/dat vvy niet sullen scheyden,
Oft uvven soon sal ons/zijn, vvat vvil ick veel vleyden,
Dus maket cort, oft u/vvort veel verdriets aen ghedaen.

Andromache.

Ghy cont *Calchos*, en al/de Griecken vveldoen verstaen,

Dat

Dat mijnen jonghen soon/die ghy soect, al lang doot,, is

Vlissēs.

Sout ghy dat swveeren vast/met eenen eedt die groot,, is,
So doeghet dan terstont/vvy sullen u aenhooren.

Andromache.

Ick begheer dat al de/Goden haer op my stooren,
En al 'tquaetste dat den/vvinner heeft voor ghenomen,
Moet my bedroefde nu/al 'tseffens over comen,
So mijnen soon daer niet/en ligt onder de dooden.

Vlissēs.

Nu ghy ghefvoren hebt/en ist niet meer van nooden
V te quellen, ick sal/dese tijdinghe draghen,
Maer *Vlissēs* sout ghy/so haest naer tranen vrighen,
En van de vrouvven u/so haest laten verdooven,
Neen, neen, de Griecken en/souden my niet gheloooven,
Laet haer dooden, oft sy/moet ons de vvaerheyt melden,
Sa, sa, 'tfalder voorvvaer, nu al anders gaen ghelden,
Steechtse doot so sy ons/haren soon niet vvilt vvijfen.

Andromache.

Mijnen moet begheeft my/ 'thert crijcht nu een afgrijfsen,
Och vvaer ick doot, so vvaer/ ick van dees vrees ontseghen.

Vlissēs.

Valter al vveer aen, sy/heeft nu vreesse ghecreghen,
VVijft uvven soon, oft daer/is gheen ghenas' met allen,
Hola *Calchos* vvoort coemt/my daer juyft in ghevallen,
Hy sprack, cont ghy dan niet, ghevinden dat cleyne kint,
So vvilt stoutelijck, om/ te blijven der Goden vrint,
Gaen schenden *Hectors* graf/vvorpt d'asschen in de revier,
Niet eer meuchdy naer huys/trecken, in gheene manier,
Dus nu het kint doot is/so moetet graf besueren,
Ontheylighen vvy den/tempel, 'tzijn al Mars kueren,
Valter aen, keeret graf/het bovenste heel onder.

Andromache.

Vlissēs
weynsde hema
wech te gaē,
maer keert
terstont.

Vlissēs meē
de knechten
trecken haer
gwoeuer uyt.

Sy dreighen
haer weder.

Sy houdē op.

Sy vallē aē
grafom dat
te breken.

293
O rampfalicfte vvijs/o vvonder boven vvonder,
VVat fal ick maken doch/ fal ick mijns mans ghebeente
Laten verftroyen, 'tvvaer/hem te groote vercleente,
En even vvel fal 'tkint/ten leften ghevonden,, zijn,
Ick falt vvijsen, fou hy/ooch fo valsch van gronden,, zijn
En doodent, ick hoop neen/hout op, vveeft mijns ghenadich.

Vliffes.

Neen, neen, al voort, al voort/

Andromache.

Bloethonden onghestadich,
Sal ick mijn eyghen kint/hier nu moeten verraden,
Ia ick en trouvvens, ick/fal moeten van tvvec quadem
Dat my bedroefde vrou/het beste dunct verkiefen,
Liever vvil ick dat kint/dan man en kint verliefen,
Hout doch op, hout doch op/ick vveet ons anderen raet.

Vliffes.

Roeret al om en om/stoutelijck in als voort gaet,
Laet fy vry tieren noch/laetse ter decch grijsen,, noch.

Andromache.

Neen hout doch op, ick fal/u mijnen soon vvijsen,, doch.

Vliffes.

Neen, neē, ghy hebt voorvvaer/lang genoeg met ons gegeet,
Breket tot den gront toe af/slichtet heel eer ghy vertrect,
Hectoris afch fal den/vvreden *Vliffem* paeyen.

Andromache.

Doot my eerst, vvilt u met/mijn vroulijck bloet versaeyen,
Oft hout op, en laet my/mijnen soon nu halen,, hier.

Vliffes.

Doetet dan, oft ghy sult/met de doot betalen,, schier.

Andromache.

Coemt uyt dijns vaders graf/coemt uyt dit vreeselijck gat,
Ick heb verborghen u/maer vvat helpt my doch nu dat,
Daer is het kint dat ghy/*Vliffes* soect te krincken,

Sy houdē op
van breken.

Sy haelt ha-
ren soen uyt.

Is dit het kint dat de/Griecken doet achter dincken?
 Can dit kint houden hier/de schepen in de haven?
 Valt op u knien dan/bidts als pleghen de slaven,
 Met een ootmoedich hert/en met ghevouden handen,
 De overvonnen mach/sulcx vvel doen sonder schanden,
 Als hy sy selven vint/in sijnen uytersten noot,
 O *Vlisses* vvat is/u beholpen met 'tkints doot,
 Aensieghet bid ick nu/met ghenadighe ooghen,
 Hebt met mijn tranen, hebt/met het kint metghedooghen,
 Hy en denct niet meer op/zijn groote afcoemst voorvvaer,
 Tleven soect hy alleen/die u ghevanghen is clær,
 D'onnoefel bloet ligt hier/ootmoedich voor u voeten,
 Schinct hem het leven doch/vvilt onsen druck versoeten,
 Barmherticheyt is by/den vvinner een groote deucht.

Het kint valt op zijns knien.

Vlisses.

V vveenen beroert my/maer doet vry al vvat ghy meucht,
 Der Griecken vvvelvaert gaet/my vry noch al veel nader.

Andromache.

Sal dit kint vvreken dan/de doot van zijnen vader?
 Sal dit kint dese stadt/Troyen vvederom stichten?
 Sal dit kint desen hoop/affchen vveder op richten?
 Voorvvaer desen troost is/voor ons met allen seer cleyn,
 Mijn leste versoeck dat/ick u hier te bidden meyn,
 Is, dat hy die daer is/van Conincklijcken gheslacht,
 Valtijt dienen mach/dus neemt hem in uvve macht,
 Maecter uvven knecht af/hy sal u dienen int stil.

Vlisses.

Sulcx vvort u ontseyt om/*Calchos*, niet om mijnent vvil,
 Tghemeen besten moe: elck/boven alle dinck soecken.

Andromache.

O vvraeckgierighen schelm/u mach ick vvel vervloecken,
 Al u bedrijs is nier/dan elck een uyt te strijcken,
 Noyt hebt ghy een vroom man/overvonnen 'tsal blijcken,

245
Het sy hant teghen hant/oft vromelijck te strijden.

Vliffes.

Vliffes kent elck een/ja al van langhe tijden,
En de Troyanen oock/kennen seer vvel zijn treken,
Maer vvat vwillen vvy veel/verloren vvoorden spreken,
Ick moet met u soon door/de schepen naer ons beyden.

Andromache.

Ick bid my ymmers gunt/ eer ick van 'tkint sal scheyden,
Dat ickt omhelsen mach/voort lest in beyd' mijn armen.

Vliffes.

Ick vvilde voorvvaer dat/ick u ver mocht ontfarmen,
Maer neemt vvy oorlof, dat/sal ick u noch ghchinghen.

Andromache.

Mijn kint dat ick bemint/heb boven alle dinghen,
Mijnen eenighen schat/en mijnen dierbaersten pant,
Moet ick scheyden van u/en sien dat onsen vyant
V vvech neeint, die daer vvaert/ d'eenighe hoop van Troyen,
Gaet den vyant met u/Conincklijck kint so schoyen?
Sult ghy dan nimmermeer/het svvaert inde hant draghen?
Moet ghy't verlaten al/peirden, vwapens, en vvaghen?
Die daer tot een Lants-Heer/van Troyen vvaert gheboren?
Mijn kint sy fullen u/af vvorpen vanden toren,
Dit moet ghy lijden al/van onsen vyant seer vvreet,
Nu ick beveel u de/Goden al ist my vvel leet,
Dat ick mijn tranen dus/stort op u roode vvanghen.

By omhelst
dat kint.

Vliffes.

Tis des grijsens ghenoech/gaen vvy door onse hanghen,
Het duerde vvel een jaer/sy is te dobbel en vals.

Andromache.

Dit is het lest dat ick/hem sal varen om den hals,
Och liefste kint mocht ick/nu met u inden doot,,gaen,
Oft dat den vyant my/eerst voor al vvonde doot,,flaen,
So vvaer des drux een endt/mijn doot sou my verheughen,

By omhelst
hē noch eens.

ick

240
Ick neem oorlof mijn kint/nu vvy niet blijven meughen,
Gaet naer der Goden vvil/het moet doch nu so vvesen.

Astianax.

Och moeder hout my vast/

Andromache.

Tmoet doch zijn, 'tblijc by desen,
Maer u roccken vvil my/tot ghedachtenis laten,
Om u peysende fal/my sulcx comen ter baten,
Nu vaert vvel mijn lief kint/als het emmers vvesen moet,
Moeten vvy scheyden dan/daer 'tbyvvesen vvas so soet,
Maer nu het so zijn moet/ick moet 'tlijden ghedullich
D'oorloch bringhet met haer/groot lijden menichfuldich.

Vliffes

wil hem ne-
men, ende by
hout hem aē
de moeder.
Sy trec zyn
roccken wyt.

Sy omhelst
hē noch eēs,
ende Vlif-
fes gaet daer
mede wech.
Gaet oot in.

Hier vwort vanden Dichter verhaelt vyat
daer inde vierde geschiedenis volghen sal, in overander
Dicht ghestelt van dertien Syllaben.

Den Dichtstelder.

GHy hebt ghesten hoe hem/de overwinner aen stelt,
Hy en vreesst sonde, noch/oneer, blaemte, oft schanden,
Hy en is niet gherust/voor dat hy alle 'tghewelt
Ghebruyct heeft, en al zijn/vyanden heeft in handen,
Hy meynt dat hem al is/toe ghelaten, van wreetheyt
En wort hy niet beroert/by acht gheen vrouwen tranen,
Oft hem yemant wat bidt/oft datmen hem zyn leet seyt,
Onbeweghelyck coemt:hy hoochmoedich ter banen,
Als ghy aen Pyrrum nu/ter stont sult moghen mercken,
Polixena eylaes/wort deerlijck van hem vermaort,
Ter stont sult ghy sien wat/wraeckgiericheyt can wercken,
Priamus, Paris oock/en Polites zyn doorboort,
En Polixena nu/met Pyrris swaert al gheschent,
Vliffes en wil oock/ghebensins wesen de minste,

Kk 3

Astia-

267
Astianax het kint / door hem zijn leven oock ent,
Ghelyck ghy haest sulc sien / sonder recht oft verdinste,
Hadden sy 'r kint int eerst / inde raserny vernielt,
Het wter noch eenichsins / te lyden en versetten,
Maer nu 't bloet vercoelt is / ist een daet van eenen fielt,
D'oorloch doet elcken zijn / handen met bloet besmetten,
Den overwinner en / ghebruyct reghel noch werten.

De vierde geschiedenisse, gestelt in Reghel-dicht
van dertchien syllaben.

Pyrrus. Vliesses. Astianax.

Pyrrus.

De gordijnē
gaen open,
ende Polixē
na ligt daer
doot gestakē.
DAer ligt sy nu, sy is / gheoffert mijnen vader,
Haerder lichamen beyd' / sullen rusten te gader,
Die te samen by een / hadden hooren te leven,
Nu vvil ick *Paris* en / de Troyanen vergeven
Dat sy *Achille* mijn' vader so verradelijck
Onder het dexel van / vrede so moordadelijck
In *Apollinis* Kerck / om ghebracht hebben ter doot,
Tis nu van my volbracht / is sy ghecome in noot,
Sulcx is, datmen met een / mæcht niemant sou bedrieghen,
Achilles quam op trou / doen den pijl daer quam vliegen,
Die *Paris* hem heeft int / hert onversiens gheschoten,
Denct dat sulcx my en de / Griecken vvil heeft verdrotten,
Maer *Paris* heefter oock / door my om moeten treuren,
En tis reden die mijn / vader niet mocht ghebeuren
In zijn leven, daer sy / hem nochtans vvas toegheseyt,
Dat die by hem int graf / nu doot sal vvorden gheleyt,
Dus neemtsē dan ras op / vviltse int graf legghen, , siet,
O Troya nu en vveet / ick op u te segghen, , niet,
Al de vvracck is volbracht / ick ben in als vvil voldaeln,

De dienaers
van Pyrrus
legghen haer
int graf by
Achilles,
ende de gor-
dijnen gaen
etc.

Pria-

248

Priamus, *Paris* oock/hebben haren loon ontfaen,
En *Polites* is oock/met mijne hant omcomen,
En *Polixena* heb/ick hier 'leven ghenomen,
Andromache *Hectors*/vveduvve hou ick voor mijn,
Sy fal my vvat tijts lanck/in plaets van een vrouvve zijn,
Dus laet ick my hier met/teenmael vvel ghenoeghen,
Nu fal sonder vertreck/elck een hem t'scheep gaen voeghen,
VVant *Calchos* bevel is/met my heel en al volbracht,
T'scheep zijnde seg ick u/Troya altijd goeden nacht.

Vlisses.

De Griecxſche ſchepen al/vvachten ſchier naer my alleen,
Sy vervvachten dit ſtuck/daer en is anders oock gheen,
Dat nu zijnde volvuert/salmen d'anckers op halen,
Aſtianax dat ghyt/met de doot moet betalen,
Is my ten minſten, ſo/God bekennt is, al te leer,
Maer *Calchos* gheboot ons/ſulckes met claren beſcheet,
Naer der Goden vvil is/my ſulcx vvel ſterck bevolen,
O *Aſtianax* ick/vvou dat ick v ſach dolen
Int aller grootſte boſch/dar men op aerden oyt vont,
Ofte dat ghy op den/hooghen berch *Pernassus* ſtont.
Ofte dat ghy vvaert int lant/thien duyſent mijlen van hier,
Ghy moet nu ſterven dan/o ghy heel onnoſel dier,
VVie ſou beclaghen niet/ſulck een jonck Princelijck bloet,
Van *Hector* d'eenich kint/die met ſulcken cloecken moet,
De Griecken eettijts heeft, ſo mannelijck bevochten,
Een ſulcken kint, d'vvelck de/ Troyanen altijd dochten
Dat zijns vaders doot, en/al d'onghelijck ſou vvreken,
Ghy vvaert haer hoop en trooſt/daer ſy af mochten ſpreken,
En van u hadden de/Griecken een achterdincken,
Die nu hier moet terſtont/de Goden 'leven ſchincken,
Ick moet u over ſulcx/vvorpen van deſen toren.

Aſtianax.

Och ick bid om ghenaed'.

Pyrus gaat
in.

Vlisses vā
boven op dē
torē ſpreekt.

Hy wil het
kint grūpen,
ende het laet
hem vallen,

Vlisses.

2109

Vliss.

Hy worps
het kint vā
den toren.

Neen tis moeyte verloren,
 Ghy moeder aen, en dat/al sonder eenich verdrach,
 Nu ligt daer o schoon kint/alst anders niet vvesen mach,
 Met u te houven en/verliesen vvy niet dan tijt,
 Nu zijn vvy alle forch/en achterdincken quijt,
 V Troyen vullen vvy/nu voorts in vvesen laten,
 Svyants vertreck coemt een/ghenvonnen stadt te baten.

Gaet wech.

Hier vvort vanden Dichtstelder verhaelt
 vvat inde vijfde gheschiedenis volghen sal, ghestelt in
 Refereyn-dicht van derthien Syllaben.

Den Dichtstelder.

GHy hebt ghesien wat den/overwinner vermach,, al,
 Als hy met ghewelt heeft|ghecreghen de overhant,
 Hy en acht tranen, noch|bidden, noch al' r'gheclach,, smal,
 Hem dunct dat hem al is|gheoorloft, roof, moort en brant,
 Hy en ont siet noch God|Duyvel, noch des werelts schant,
 Polixenas onschult|mocht Pyrrum niet beweghen,
 Vlisses brocht het kint|ter doot, noyt wreeder int lant,
 Man, noch vrou, cleyn noch groot|heester ghenaed' ghecreghen.
 Nu sult ghy sien, doet slecht s|d'ooghen open ter degghen,
 Hoe dat zijt met de arm|verlaten vrouwen maken,
 Sy doen alle ghelijck|als ander wreede pleghen,
 Sy en achten gants gheen|ontseeren oft om schaken,
 Maechden van elf oft twaelfjaer al tot schande raken,
 En gaen noch voor het lest|het lot worpen en spelen
 Elck om een, beter waert|dat sy haer ras doot slaken,
 Dan dat zijt moeten al|haer leefdaghen bequelen:
 Wie en sou doch al dees|wreetheyt niet gants verwelen,

Wie

Wie en waer liever niet/doot dan in sulck ellenden,
 Helena coemt terstont/die en sal ons niet helen,
 Het ongheluck dat de/Goden hier nu toe senden,
 Aen Andromache, en/Hecuba, met haer benden,
 Vliffes die crijcht d'een/en Pyrrus die crijcht d'ander,
 Agamemnon die neemt/ Cassandra om te schenden,
 Hy spieghelt hem saecht die/hem spieghelt aen een ander.

*De vijfde gheschiedenis ghestelt in Regel-dicht
 van derihien Syllaben.*

Helena. Andromache. Hecuba.
 Den ouden man.

Helena.

AL is Troyen door my/ghecomen in grooten last,
 Al is sy om my oock/in haren slaep so verrast,
 Al is sy heel verbrant/en gantsch ghecomen te niet,
 Nochtans dient hier verhaelt/het groot ellendich verdriet
 Dat mits *Pyrrus* nieu feest/en bruyloft is aenstaende,
 En hoe *Agamemnon*/is *Cassandra* ontsaende.
 En haer voor zijnen buet/naer Spartam is vuerende,
 Al ist mijn schult, daerom/en ben ick niet truerende,
 Als hy sal meynen t'huys/met zijn liefste te comen,
 VVort van *Oegisto* en/*Clitemnestra* ghenomen
 Haer beyder leven, aen/tafel sittende t'samen,
 Maer vvat vvil ick my doch/haerder ongheluck schamen,
Cassandra mach voor haer/sien en hy desghelijcken,
 Tis *Atropos* vont, hy/mach daer af den prijs strijcken,
 En ick en acht gheen doot/daermen niet is voor bevreeft,
 Ick laet sulcx blijven dan/haer beyden raket doch meest,
 Maer tot dees vrouvven van/Troyen vvil ick my keeren,
 Laet varen uvven druck/laet varen het verseeren,

Helena
 spreekt op de
 een zijde al-
 leen.

Sy gaet by
 de Troyaen-
 sche vrouwe.

L I

Laet

287
Laet u rou-cleeren nu/al aflegghen op dit pas,
V hanghende hayr strijct/ op, en verblijt u nu ras,
VVant het meeste verdriet/is so ick acht al voorby,
V lichamen chiert nu/settet aenghesicht heel bly,
VVant een nieu bruylofs feest/issier voor u op handen,
Die niet beter mocht zijn/voor u in al dees landen,
Dat is *Cassandra* u/dochter de schoon suyver jeucht,
Coninck *Agamemnon*, begheert haer, u doch verheucht,
Hy belooft haer tot zijn/Coninginne te trouwen,
Verblijt u dan al ghy/edel Troyaensche vrouwen,
Al vvaer *Priamus* noch/int leven sy en vvaer,, claer,
Tot grooter houlijck niet/gheraect, latet mis baer,, daer,
Tis misselijck vvaer haer/gheluck noch ghelegghen,, is.

Andromache.

Hoe *Helena*, oft vvel/hier yemant ghenegghen,, is
Tot blijschap die so veel/als vvy heeft moeten lijden,
Souden vvy ons van rou/oft tranen connen mijden,
Maer vvat raest ghy van een/feest, soud' men u ghelooven,
Om vviens vvil men ons/so deirlijck siet berooven
Van ons naeste bloet, en/ons eer, ja van al de rest,
En die ons bederf zijt/ onse plaech, en onse pest,
Siet eens van beyde de/volckeren de graven,, hier,
Troyanen, Griecken oock/met haer knechts en slaven,, fier,
Die om u zijn ghedoot/so in als buyten de stadt,
D'aerde is noch met bloet/vande vrome helden nat,
Datter so veel ligt om/uvven vville vergoten,
Maer segt vry voorts my heeft/vvel meer svvaerheyt verdrot
Dan oft ick van dit nieu/houlijck hoorde vertellen,
En oft hem *Pyrrus* nu/ ginck tot nieu bruyloft stellen,
En *Agamemnon* oock/nam *Cassandra* tot zijn vvijs?
Soude Troyen daerom/maken een vrolijck bedrijs?
Neen, neen, laetse van rou/kermen, vveenen en suchten.

Helena.

Andro-

252
Andromache al maect/ghy rou en onghenuchten
Om *Hector* sulcken helt/uyven allerliefften man,
Ende *Hecuba* oock/om *Priamum*, vvat ist dan?
Helena heeft al veel/meerder oorfaeck tot gheveen,
Vvven rou is ghemeen/maer mijnen is my alleen,
Ghy liedens moecht vry uyt/int openbaer rou maken,
Maer mijn droefheyte seer groot/moet mijn hert alleē smakē,
Ick en mach *Paris* int/openbaer beclaghen,, niet,
Noch *Deophebum* nu/noch tot gheenen daghen,, siet,
Ick ben mijnen man uyt/Spartam met ghevvelte ontvuert,
Binnen Troyen heb ickt/thien jaer lanck oock besuert,
V vaderlant bevveent/ghy, en doet als de vromen,
Maer my schroomt dat ick in/mijn vaderlant sal comen,
Den vervvinner alleen/over u nu vreucht vermeeret,
Den vervvonnen vvas eerst/om my bly, vvelck is verkeert,
VVant de vervvinner om/my meest vreucht nu hier bedriefft,
Tvvat al om my dat elck/desen tvviffst dus sach versijffst,
En dat Troyen soo veel/druck ghecomen is aen boort,
Om my bedroefde ist/doch al gheschiet, brant en moort,
Als ick sulcx noch bedenck/ moet ick vveenen dach en nacht.

Andromache.

Sal *Helena* nu dus/gaen vveenen en doen haer clacht,
Och neen, maer verhaelt ons/doch eens *Vliffes* bedroch,
Polixena de maecht/is sy doot, oft leeft sy noch,
Astianax het kint/ist doot, oft noch int leven?

Helena.

Och had *Calchos* oock voor/my sulck vonnis ghegheven,
En *Pyrrus* svvaert had dat/my oock 'tlevē ghenomen,
So vvaer ick dit verdriet/cyiaes al lang ontcomen,
En mijnen druck vvaer met/*Polixena* al gheent,
Die by *Achillem* nu/in zijn graf al is ghevvent,
VVant sy ligt nu by hem/en is in duyfent rusten.

Hecuba.

253
Achilles hoe mach u/noch onschuldich bloet lusten,
O *Paris* dat ghy naer/hem so looslijck ginck schieten,
Is oorfaeck datmen naer/so veel bloet sach vergieten,
En maect dat vvy zijn van/al de vverelt verlaten,
Ick ginck heden by de/ghemeen vrouvven lanck straten,
Sy vloghen my om den/hals met vveenen en kussen,
Tvvaesser te schreyen al/ick en cost haer niet sussen,
En tvvas moeder alleen/dat sy my alom noemden,
Heet ick moeder alleen/die my eertijts beroemden
Priami huysvrou, een/Coningin der Troyanen,
Ick vvenschten my doen doot/fulcx vvas al mijn vermanen,
Mijnen sterfdach had my/lang verlost vvt dit lijden,
Ghy beyde moecht u noch/metter tijt vvat verblijden,
Onder de Griecken een/sal u noch yemant soecken.

Andromache.

O *Hecuba* vvy tvvee/ moghen seer vvel vervloecken
Onsongheluck, vvant corts/eer langhe oft veel uren,
Sal den vyant ons te/scheep vviyt en breet vvech vuren,
Maer ghy *Helena* sult/comen in u vaderlant.

Helena.

Ick vveet al voor vviën ghy/sult zijn, tis al voor de hant,
Tis my voorvaer bekend/vvie ghy zijt toe ghefallen.

Andromache.

VViens dienstbode dan sal/ick doch zijn van haer allen,
VWie moet ick houven dan/voor mijnen Heer ghepresen.

Helena.

Ghy sult den jonghen helt/*Pyrrus* zijnen buet vvesen.

Hecuba.

En *Caßandra* vvie sal/sy voor haren Heer,, hebben,

Helena.

Het is haer vvel gheluct/sy en mocht niet meer,, hebben,
VWant *Agamemnon* heeft/haer ghecosen voor sijne.

Hecuba.

254
Iffer oock yemant die/ segt *Hecuba* is mijne.

Helena.

Jaet, *Vliss* heeft u/voor zijn crijch/deel behouven,

Hecuba.

O ongheluckich vvijf/onder alle de vrouvven,
Moeten vvy tot buet zijn/voor ons boose vyanden,
En lijden datmen 'tlot/om ons vverpt, 'tly der schanden,
Ben ick *Vliss* dan/oock ghevallen ten deel,
Nu vvord' ick doch ontstelt/den moet ontsinck my gheheel,
Al gaf den vyant nu/in mijn lijf duysent vvonden,
Dat ick ghevanghen vvaer/ja al vvaer ick ghebonden,
Sulcx al en vvaer voor my/niet sulcke groote blaemte,
Als dat *Vliss* my/heeft, sulcx vverct in my schaemte,
En ick vvoud' dat ick den/bedriegher niet en kende,
Oft dat *Iuppiter* my/oft den *Vliss*em schende,
Nu ick met sulcken schelm/sal moeten te sloop treden.

Helena.

Tis tijt dat ick vertreck/ick bid stelt u te vreden,
Dat ghy segt is also/maer lijdet doch gheduldich,
Zijn d'onghelucken nu/by ons so menichfuldich,
Tis misselijck vvat goets/datter is voor handen,, jaet,
Nu *Hecuba* ick bid/te vverck met verstanden,, gaet,
Ick neem oorlof, oft vvy/Troyen niet meer en sghen.

Andromache.

Hadt ghy hier noyt ghevveest/vvy en hadden gheen claghen,
En dit groot jammer sou/ons niet over t'hoof hanghen.

Helena.

Oorlof *Andromache*/my sal vvel seer verlanghen
Vvaer het gheluck u beyd' / noch ten lesten sal stieren,
V beyden bedanck ick/hier in alle manieren
Vande vrientschap die ghy/my so dickmael hebt ghetoot,
Tis misselijck vvaer dat/d'eē vrientschap vveer d'ander loont.

Hecuba.

Helena kapt
Hecuba.

By kapt oock
Andromache.
che.

Helena
gaet in.

785
Andromache vvy zijn/d'ellendichste van Troyen,
Den vvreeden vyant sal/nu met ons tvvec gaen schoyen,
Tot zijnder proyen ons/gaen voeren heel Griecken door,
Och mocht ick sterven doch/duysent dooden hier al voor,
Sal ick also gheleyt/vvorden elcken een tot spot,
Mocht d'aerd' open gaen, en/ beliefdet den hoochsten Godt,
Dat ick int diepste der/Zee terstont mocht versincken.

Andromache.

Daer moet moedt gemaect zijn/ ten baet geen sinnē krinckē,
Maer onsen ouden vrient/coemt hier, vvat salder schuylen.

Den ouden man.

*Den ouden
man coemt
eyt.*

VVaren de schepen vvech/so mocht 'tkermen en huylen
Eens minderen, elck mocht/zijnen druck vvat vergheten,
Dees Princerssen moet ick/sulcx terstont laten vveten,
Dat de Griecken reet zijn/en dat sy naer haer vvyachten.

Hecuba.

VWat schuyliet?

Den ouden.

Ghy moet 'tscheep/sonder meer te vernachten,
Der trompetten geluyt/roept al 'tscheep elck groot en cleyn,
V soect *Plisses*, en/u soect *Pyrrus* so ick meyn,
VVaerdy beyde by haer/sy souden haest af steken.

Andromache.

Van groote vrees en angst/can ick schier qualijck spreken,
Calchos quaden vvil is/hy altemael volcomen.

Den ouden.

Polixena is van/*Pyrrus* 'tlevē benomen,
By *Achillem* is sy/doot zijnde int graf gheleyt.

Hecuba.

Schaemt u o *Pyrrus* van/sulck een afgrijselijck feyt,
VVant mcerder vvreetheyt en/is ter vverelt noyt ghehoort,
VVaerom en heeft u svvaert / mijn vroulijck hert niet door-
So en vvaer ick nu niet/in desen aenstaenden noot. (boort,
Andro-

Mijnen *Astianax!**Den ouden.*

Die is al ghevorpen doot,
Vanden toren om leech/door *Vliffes* eyghen hant.

Andromache.

O moederlijck hert/ick ghemis sinnen en verstant,
Sulcken moordenaer sal/hy met my 'tschepe varen,
En dien *Pyrrus* sal/hy nu met my gaen paren,
Die *Priamum* en oock/*Deophebum* heeft vernielt,
Die *Polixenam* heeft/omghebracht, dien fielt
Sal ick zijnen roof zijn/o bedroeffte der vrouwen.

Hecuba.

Die heel Troyen verbrant/heeft, sal hy my behouven,
O *Vliffes* meynt ghy/u zijde te veruvarmen
By de mijne, dat moet/al de Goden erbarmen,
Sult ghy in de plaets zijn/van *Priamo* mijnen Heer,
Haelt my liever o doot/ghehengt sulcx doch nimmermeer,
Vvven vvreden pijl laet/my liever 'thert doorschieten.

Den ouden.

VVy moeten 'tscheep, vvant 'tsal/de Griecken verdrieten,
Met al dit ghevveen vvy/niet dan tijt en verliefen.

Andromache.

Gaen vvy alst vvesen moet/laet sulcx voor 'tbest verkiesen,
VVy en zijnsalleen niet/ghemeen druck doet verfoeten,
O Troyen dat vvy u/dus nu verlaten moeten,
Tbreect ons 'therre, elck plach/vry in u te leven,, daer
In vveelde en veel vreucht/nu zijn vvy verdreven,, claer,
VVy plachten in u te/verjolijfen met ons mans,
Met vveemde gaen vvy nu/vvy gaen dolen heel en gans,
Vvven armen staet o/Troyen ons dus claghen,, doet,
Die een syvaer oorlooch proeft/dicvvils veel verdragē,, moet.

257
Besluytreden deser Tragedien, in Refereyn-
dicht ghestelt van tyvaelf Syllaben.

Den Dichter.

Spieghelt u nu ter deech | die lichtelyck cryjch soect,
Siet wat d'oorlooch ons al | voorts bringt schoone vruchten,
Sy dient voorwaer te recht | vande menschen vervloect,
Ghy hebt ghesien van dees | vrouwen' bitter suchten
En ellendighen stact | moort, brant, wech te vluchten,
Is het gheen dat hier nu | in Troyen is gheschiet,
Die daer doot bleven zijn | zijn wyt d'onghenuchten,
Maer die daer leven noch | zijn int meeste verdriet,
Des werelts schat en goet | en is te achten niet;
Maer die in grooter sahand | balling moeten leven,
In des vyants handt zijn | staen onder zijn ghebiet,
Wesende wyt haer lief | vaderlant verdreven,
Dese zijnt die den moct | recht verloren gheven,
Want al leven sy noch | levende sy sterven,
D'ander zijn wyt de pijn | maer dees alijt beven,
Siende den vyant die | haer hert doet doorkerven,
Gheen vreucht noch troost en is | van haer te verwerven,
Waer sy haer keeren oock | tis al druck en lijden,
O oorlooch, oorlooch wat | doet ghy al bederven,
Landen, steden, en volck | ghy wilt niemant mijden,
Een roed' zijt ghy die den | mensch straft i' allen tijden,
Daghelycx siet men u | vele landen plaghen.
Nieuwers rust, twist en haet | tmoordadich bestrijden
Bringt ghy ter werelt voort | die can u verdraghen,
Waer sachmen schoonder stadt | oyt i' eenighen daghen,
Als dit Troyen nu was | die daer ligt te gronde,
Haer en helpt weenen, noch | eenich bitter claghen,
Sy moeten met ghedult | draghen des druck wonde,

Gheen

Gheen plaghen waren daer/en waer daer gheen sonde,
 Paris moest dit in tijts/int eerst hebben bedacht,
 Bedenct u doch oock al/die in swerelts ronde
 In groote weelde zijt/en ander heerscht met macht,
 Vliet d'oorloch die quaet is|schouwet ghewelt en cracht,
 Wilt niemant met u daet|doch veronghelijcken,
 Tberout menich dat hy|een ander heeft veracht,
 Die overvallen wort|met list, als doet blijcken,
 Dees Stadt Troyen die daer|niemant en wou wijcken,
 Dus die hoochmoedich zijt|wilt sulcx doch ghedincken,
 Verheft u niet te seer|wilt in tijts't zeyl strycken,
 Eer de zeebaren u|doen te gronde sincken,
 Een die ghy niet en meynt|can u noch wel krincken,
 Tis beter met dencht te|heerschen dan met ghewelt,
 Een goet deuchdelijck Vorst|sal als de son blinken,
 Daer eenen wreeden Vorst|daghelijcx is ontstelt,
 Nieuwers is hy gherust|in steden noch int velt,
 Tot oorlooch ende twist|moet hy hem dan keeren,
 Zijn ghenuecht is dat hy|zijn onderdanen quelt,
 Die door hem raken in|druck en groot verseeren,
 Dus wilt groot en cleyn|door Troyen nu leeren
 Dat hoochmoet dickwils is|seer qualijck gheraden,
 Priamus, Paris oock|waren groote Heeren,
 Wat hielp haer den hoochmoet|oor saeck van haer daden,
 O Troyen Paris is|oor saeck van u schaden,
 En van u liyden groot|dwelck was menichfuldich,
 Tghemeynt door oorlooch is|meest met druck beladen,
 Sy liyden groot verdriet|al zijns ontschuldich,
 Leert aen dees vrouwen danite wesen verduldich,
 Lijtsaemhey is een deucht|wel weeri hooch ghepresen,
 Lijtsaemhey is den troost|des liydens ghebuldich,
 Maect vanden noot een deucht|het moet doch so wesen,
 Als u liyden aen coemt|denct om Troyen, des en

Druck

259
Druck prent doch in u hert/die met allen groot,,is,
Tis schier den meesten druck/daer men can af lesen,
Des lijdens endt by ons/ter werelt de doot,,is,
Hy lydt hedenfdaechs veel/die mits crych in noot,,is.

Eynde des Spiegheles des Hoochmoets.

Den Dichtstelder tot den afionstighen.

Leest doch dit Spiegelbouck/ met verstant enghedult,,daer,
Zijnder fouten in, tis/mijn oft des Drnckers schult,, clær,
Maer verbeteret eerst/eer dat ghy't veel veracht,, man,
Dat ghy misprijft sal licht/al een beter bedacht,, dan
Ghy, houden voor seer goet/al macht *Zoylum* spijten,
Die't naer zijn besten doet/en is niet te vervvijten.

Redene vervvint, I. D.